

Едиційна
археографія
в Україні
у ХІХ – ХХ ст.:
Плани, проекти,
програми видань
Випуск 1

*150-річчю Київської
археографічної комісії
присвячується*

КИЇВСЬКА
АРХЕОГРАФІЧНА
КОМІСІЯ

АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
АРХЕОГРАФІЧНА КОМІСІЯ
ІНСТИТУТ УКРАЇНСЬКОЇ АРХЕОГРАФІЇ

*Проблеми едиційної та камеральної археографії:
історія, теорія, методика*

Випуск 15

ЕДИЦІЙНА АРХЕОГРАФІЯ
В УКРАЇНІ
у ХІХ-ХХ ст.
Плани, проекти, програми видань

Випуск 1

Київ
1993

До збірника увійшли переліки видавничих планів спеціалізованих археографічних інституцій загальноукраїнського масштабу: Київської комісії для розбору давніх актів, археографічних комісій ІГТШ, ВУАН, Центрального архівного управління УСРР, АН УРСР.

Упорядники:

*Олег ЖУРБА, Мирон КАПРАЛЬ, Сергій КІРЖАЄВ, Георгій ПАПАКІН,
Сергій РИЛЬКОВ*

Відповідальний редактор

Павло СОХАНЬ

Науковий редактор

Геннадія БОРЯК

Оригінал-макет підготували:

Ярина СЕМЕНІХІНА, Оксана ВАСИЛЮК, Ірина СТАРИКОВСЬКА

Технічний редактор

Майя ПРИТИКІНА

Художній редактор

Георгій СЕРГЕЄВ

Підготовлено на комп'ютерному обладнанні,
наданому Інституту української археографії Фондом Катедр Українознавства
при Гарвардському університеті (США). Програма українознавчих досліджень,
фундатором якої є ФКУ, фінансується за рахунок благодійних пожертв
українських громад США і Канади

В рамках Державної програми видавництва фінансується
Державним комітетом України з питань науки і технологій

© О Журба, М:Капраль, С:Кіржаєв, Г:Папакін,
С:Рильков, упорядкування, 1993

© Археографічна комісія, Ін-т української
археографії АН України, 1993

ISBN 5-7702-0575-X

Від упорядників

Збірник складається з анотованого реєстру планів, проспектів, програм видань, документальних додатків, довідкових покажчиків.

Реєстр видань вміщує назви не лише суто археографічних публікацій документів і писемних пам'яток, а й матеріалів джерелознавчого та науково-довідкового характеру.

Матеріали у реєстрі розміщені за інституціями (у послідовності їх виникнення) та за роками розгляду або ухвалення видавничої позиції. У межах року теми і назви подаються за абеткою. Кожна позиція реєстру побудована за такою схемою: назва видання; тип, або вид для окремих видань; обсяг у друкованих аркушах; виконавець (виконавці) проекту, або за відсутністю такої інформації – ініціатор проекту; анотація; джерело інформації; відомості про публікацію (бібліографічні). Анотації містять дані про ухвалу інституції щодо запропонованого проекту, хід виконання роботи, деякі відомості стосовно методики видання джерел.

Для позначення зв'язку між окремими планами введені перехресні посилання: *Див. №...*

Реконструйовані назви проектів видань подано у [].

У другому розділі збірника публікуються окремі документи, що ілюструють характер планування єдиційної діяльності, а також засади відтворення рукописних текстів друком. Україномовні документи передані зі збереження мовно-граматичних особливостей свого часу, при розкритті деяких скорочень вжито [], окремі тексти наведені фототипу.

Розділи реєстру, частини передмови та додатків, що стосуються діяльності Київської комісії для розбору давніх актів, археографічних комісій НТШ, ВУАН, Центрального архівного управління УСРР, Академії наук УРСР підготовлені відповідно О.Журбою, М.Капралем, С.Кіржаєвим, Г.Папакіним та С.Рильковим. Відомості про археографічні плани УНТ подані до передмови С.Кіржаєвим.

Передмова

Едиційна наукова археографія в Україні бере свій початок з середини XIX ст. і пов'язується перш за все з діяльністю не лише окремих археографів, але й наукових інституцій. Розвиток історичної науки в XIX ст., прагнення до вивчення документальної історії народу спричинили утворення спеціалізованої інституції в справах видання багатой і малодослідженої джерельної спадщини українського народу. Півтора століття тому такою першою загальноукраїнською науковою інституцією в царині археографії стала Тимчасова комісія для розбору давніх актів у Києві. Державний або напівдержавний статус цієї та інших комісій не лише вирішував деякою мірою фінансові потреби для видання джерел, але й полегшував їх евристичні розшуки, копіювання, а іноді і придбання, утворення власних збірок.

Хоча кожна історична епоха додавала власних пріоритетів, в тому числі й ідеологічного гатунку, характерною особливістю розвитку археографії XIX – першої чверті XX ст. на Україні була послідовна спадкоємність традицій едиційної практики, перш за все щодо тематики і методики публікації документів. Безумовно, хронологічні межі, методологічні підходи з часом змінювалися, однак для наукової археографії найважливішим завжди було виявити та видати друком як можна більше документальної спадщини української історії та культури.

Видавничі плани, а також відомості про підготовлені до друку джерела дають можливість не лише для співставлення тематики видань, з'ясування історіографічних пріоритетів епох, але й вказують для сучасників лакуни у виданнях масивів джерел, залишають значний простір для подальших пошуків і досліджень з метою можливого використання історіографічної спадщини українських археографів – наших попередників.

Оригінали багатьох опублікованих документів, на жаль, втрачені, тому, археографічне видання набуває тепер статусу першоджерела. Підготовлені до друку, але не видані матеріали (археографічні видання, статті), які збереглися, також можуть бути використані у сучасній едиційній діяльності.

Найбільшим і найавторитетнішим центром виявлення, вивчення та публікації джерел з історії України XIV–XVIII ст. на Наддніпрянщині, осередком консолідації українських істориків і археографів була Тимчасова комісія для розбору давніх актів (Временная комиссия для разбора древних актов) при Київському, Подільському і Волинському генерал-губернаторові (1843–1921), що в літературі, за традицією, іменується Київською археографічною комісією.

Комісія опрацьовувала і успішно апробувала основні напрямки археографічної діяльності: 1. Джерельна евристика (виявлення, пошук, збирання історичних джерел). 2. Вивчення і відбір джерел для публікації. 3. Підготовка їх до видання на основі розробленої методики передачі тексту, високої культури археографічного оформлення публікацій. 4. Написання монографічних досліджень на основі джерел, що друкувалися.

Комісія видавала документальні й нарративні джерела, а також дослідження в галузі допоміжних історичних дисциплін та з конкретно-історичної проблематики. Едиційна методика, розроблена київськими вченими, організаційна структура комісії та основні напрямки її діяльності справили значний вплив на формування вітчизняної археографічної практики половини XIX – початку XX ст.

Основною формою публікацій київських археографів стали ґрунтовні багатотомні серії: “Памятники” в 4-х т. (1845–1859) та “Архив Юго-Западной России” (1859–1914) в 35 тт. (далі – Архив ЮЗР, поряд з якими видавалися і окремі збірки історичних джерел. За своїм цільовим призначенням видання комісії ураховували в першу чергу інтереси фахівців, хоча вони користувалися попитом і серед любителів історії, а також у вищих та середніх навчальних закладах.

Проблематика археографічних публікацій комісії зачіпала найважливіші питання історії України: соціально-економічне і політичне становище усіх верств українського суспільства, розвиток міст, поземельних відносин, ремесел і торгівлі, національно-визвольна боротьба народу проти іноземних загарбників, адміністративний та судовий устрій українських земель, історія братств, освіти, культури, релігійних конфесій на Україні тощо. Тому зараз важко, навіть неможливо уявити собі історичне дослідження з цих питань без використання публікацій Київської археографічної комісії.

Для комісії характерне залучення найширшого кола історичних джерел: вивчались не тільки архіви Російської імперії, але й Австрії,

Німеччини, Італії, Швеції, а особливо польські рукописні зібрання.

З кінця 1850-х років основою єдиної діяльності комісії остаточно стали книги судово-адміністративних установ України XVI–XVIII ст. Комісія першою виявила, а пізніше почала систематично досліджувати і друкувати цей невичерпний комплекс джерел. Саме завдяки їй актові книги були сконцентровані в Києві, і це зібрання дало початок Київському центральному архіву даних актів.

Специфікою наукових публікацій Київської археографічної комісії, яка вигідно відрізняла їх від видань інших археографічних центрів, було те, що вони (перш за все Архів ЮЗР) виходили за межі суто археографічних праць, розпочиналися історичними дослідженнями, написаними на основі джерел, що друкувалися. Таким чином, публікації комісії не тільки задовольняли зростаючі потреби історичної науки в нових комплексах джерел, а й сама установа стимулювала подальші дослідження і дискусії з проблем історії України.

З видань київських археографів бере початок наукове опрацювання проблем окремих допоміжних історичних дисциплін на Україні. Комісія видала три картографічні публікації, палеографічний збірник, том матеріалів з історичної топографії. До того ж у багатьох працях Київської археографічної комісії траплялися палеографічні та сфрагістичні спостереження, примітки краєзнавчого та генеалогічного характеру.

Високий рівень визначає праці комісії в галузі літописознавства та видання українських літописів (насамперед публікації О.І.Левицького, В.Б.Антоновича).

Київська комісія підтримувала різнобічні наукові зв'язки з істориками, археографами, архівістами як у самій Україні, так і далеко за її межами. Допомога в пошуку та відборі матеріалів до публікації, обмін виданнями, спільна робота в різних наукових товариствах та під час археологічних з'їздів, рецензування археографічних публікацій – все це взаємно збагачувало київських археографів та їх колег.

Великий досвід археографічної діяльності, накопичений комісією, не тільки збагатив теорію, методикау і практику вітчизняної археографії, але мав безпосередній вплив на створення, становлення і формування основних напрямків роботи нової академічної установи – Археографічної комісії ВУАН, яку очолили провідні співробітники Київської археографічної комісії, що виховала плеяду високваліфікованих українських істориків і археографів та стала своєрідною школою їх підготовки.

Діяльність Київської археографічної комісії – не тільки доба в розвитку української історичної науки, а й культури в цілому¹. Її наукова діяльність набула громадського звучання, вливаючися в загальний процес українського національного відродження. Виникнувши в період миколаївської реакції, працюючи за умов колоніального гноблення України, вона своїми публікаціями пробуджувала історичну, національну свідомість, знайомила і виховувала суспільство на прикладах славної і водночас трагічної історії Батьківщини, стояла на сторожі історичної правди, спираючися на міцний документальний фундамент. Не випадково члени комісії були не тільки вузькими фахівцями з історії, філології, правознавства, багато з них через заняття в Київській археографічній комісії історією України приходили до усвідомлення важливих суспільно-політичних завдань, ставали відомими діячами українського національно-визвольного руху.

В 1993 р. минає 150 років з дня заснування Тимчасової комісії для розбору давніх актів при Київському, Подільському і Волинському генерал-губернаторі. Але її творча спадщина не втрачає свого значення й досі.

Особливе значення для української археографії мала поява на науковій ниві видатного українського історика М.С.Грушевського, з ім'ям якого пов'язані єдиційний доробок АК НТШ та АК ВУАН, археографічні плани УНТ у Києві. Йому належать найбільш науково обгрунтовані концепції археографічних видань, перш за все щодо давньої історії України. Як справедливо підкреслив Б.Крупницький, Грушевський чітко і наполегливо визначав завдання та розчищав шлях, щоб значно полегшити працю теперішніх та майбутніх істориків у царині археографії².

Перші археографічні студії молодий науковець здійснив ще у виданнях Київської комісії для розбору давніх актів.

З приїздом у 1894 р. Михайла Грушевського до Львова розгорнулася активна археографічна робота з історії України і в Галичині³. Зразу ж новообраний голова історико-філософської секції Наукового товариства імені Шевченка запропонував проект видання джерельних матеріалів, щоб в усій повноті – хронологічно, тематично, географічно – охопити історію та культуру українського народу⁴. Публікація джерел планувалася в широкому розумінні

слова “історія”: “пам’яток літописних, правних, історико-культурних, історико-статистичних і історико-етнографічних, до історії церкви, освіти, матеріальної культури etc., з усієї території і древньої минувшини українсько-руського народу”⁵.

Осередком наукової роботи з пошуку, опрацювання та видання джерел стала Археографічна комісія Наукового товариства імені Шевченка (далі – АК НТШ), що уконституювалася 15 січня 1896 р. на спільному засіданні історико-філософічної та філологічної секцій⁶. Першими членами АК НТШ стали: Олександр Борковський, Михайло Грушевський, Кость Левицький, Олександра Колесса, Володимир Коцовський, Степан Смаль-Стоцький, Кирило Студинський, Іван Франко. Головою комісії було обрано автора археографічного проекту М.Грушевського, заступником – визначного українського письменника і науковця І.Франка. З часом склад комісії поповнився такими відомими дослідниками історії та культури України як Володимир Антонович, Дмитро Багалій, Володимир Гнатюк, Іван Каманін, В’ячеслав Липинський, Микола Василенко, Вадим Модзалевський та інші. Багато учнів М.Грушевського працювали в АК НТШ: Стефан Томашівський, Іван Крип’якевич, Іван Джиджора, Мирон Кордуба, Василь Герасимчук та інші.

АК НТШ започаткувала два великих серійних видання “Жерела до історії України-Руси” та “Пам’ятки українсько-руської мови та літератури”. Ось найзначніші проекти, які вдалося зреалізувати АК НТШ: у серії “Жерел” – 4-томне видання “Люстрацій руських земель Речі Посполитої другої половини XVI ст.” за редакцією М.Грушевського, 3-томне видання “Матеріалів до історії Галичини”, редактоване С.Томашівським, в серії “Пам’яток” – 5-томне видання “Апокрифів”, опубліковане завдяки титанічній енергії та працездатності І.Франка.

У 1904 р. АК НТШ прийняла проект М.Грушевського про видання корпусу матеріалів до історії козаччини. Із запланованого широкого багатотомного видання вийшло тільки три томи⁷. У 1908 р. брат Михайла, Олександр Грушевський запропонував ще один великий проект, маючи на меті видання актів з внутрішньої історії Гетьманщини. У руслі цього плану вийшов друком 4-й том “Дневник Якова Марковича” за редакцією В.Модзалевського.

У серії “Пам’яток”, окрім “Апокрифів”, члени АК НТШ зреалізували ще три проекти. К.Студинський опублікував збірку полемічної літератури кінця XVI – початку XVII ст., В.Перетц – збірку віршів українського поета XVII ст. Климента Зинов’єва,

Я.Гординський – збірку “З української драматичної літератури XVII-XVIII ст.”.

11 томів “Жерел” і 8 томів “Пам’яток”⁸ – це тільки видима частина наукового доробку АК НТШ. Багато пропозицій і проєктів на різних етапах здійснення так і залишились нереалізованими через несприятливі обставини. Ось лише незначна частина з них: “Акти Литовської та Руської метрик”, “Акти до історії України XVII-XVIII ст.”, “Генеральне слідство про маєтності”, “Хроніка Соф’яновича”, збірник джерел до історії українського права, збірник передмов до українських стародруків, “Historia Carpatho-Ruthenorum” Михайла Лучкая, полемічні твори Касіяна Саковича, “Патерик” Йосифа Тризни, збірка творів єпископа словенського Климеґта тощо. Активно працювали в багатьох архівах і бібліотеках Європи, розшукуючи матеріали для реалізації козацького проєкту, І.Джиджора, В.Герасимчук⁹, В.Липинський, І.Кревецький, І.Шпигковський та інші.

Діяльність АК НТШ суттєво вплинула на розвиток досліджень з історії та культури України кінця XIX – початку XX ст. Поява епохальної “Історії України-Руси” М.Грушевського, багатьох інших фундаментальних монографій І.Франка, С.Томашівського, І.Крип’якевича, К.Студинського, В.Герасимчука та інших істориків була б неможливою без існування АК НТШ, що акумулювала зусилля науковців у напрямі пошуків та опрацювання джерельних матеріалів.

Після першої світової війни та поразки національно-визвольної боротьби в Галичині АК НТШ фактично припиняє діяльність¹⁰. Але багато членів комісії на чолі з М.Грушевським включаються в організацію Археографічної комісії Всеукраїнської Академії наук.

* * *

Що стосується археографічної комісії Українського наукового товариства, то на сьогодні маємо спірні свідчення щодо існування і діяльності у його складі археографічної структури. В узагальнюючих статтях про роботу історичної секції УТН М.Грушевський підкреслював, що утворена 1913 р. комісія, яка мала доповнювати і продовжувати практику видання джерел з історії України, розпочату в плановому порядку Київською комісією для розбору давніх актів та Археографічною комісією НТШ, не встигла розгорнути діяльність; її доробком є лише видання допитів кирило-мефодіївських братчиків та початок видання матеріалів

Генерального слідства полків Лівобережної України. Підготовлене до друку "Генеральне слідство Стародубського полку" внаслідок війни, антиукраїнських репресій залишилося ненадрукованим. Комісія ж з початком світової війни припинила свою роботу зовсім. 1924 р. О.Грушевський, фактичний заступник М.Грушевського на чолі історичної секції, вже після повернення брата на Україну писав, що історична секція лише думала про утворення окремої Археографічної комісії для планомірного студіювання та видавання пам'яток, особливо з історії Лівобережжя. Говорячи про роки 1917–1920, він пише, що при історичній секції працювала комісія чи підсекція археографічна, яка провадила свою роботу в тісному зв'язку з історичною секцією, отримувала від неї вказівки щодо своєї праці. Автор навіть вказує на контакти цієї підсекції з АК УАН та Київською археографічною комісією, та на самостійне існування підсекції після об'єднання останніх¹¹.

На жаль, не розв'язують проблеми і документальні матеріали діяльності історичної секції УНТ, протоколи Ради УНТ, що збереглися, листування М.П.Василенка з М.С.Грушевським та В.Л.Модзалевським, хоча кореспонденти досить активно обговорювали справи публікації пам'яток.

Можна припустити, що після конфлікту М.Грушевського з НТШ у Львові влітку 1913 р., в УНТ дійсно обговорювалися питання утворення власної археографічної інституції. За планами АК НТШ 1911–1913 рр. провадилася підготовка до видання як серійних томів "Жерел" "Дневника Я.Марковича" (В.Модзалевський за участю М.Василенка) та "Генерального слідства про маєтності Стародубського полку"(М.Василенко)¹². Якщо "Дневник Я. Марковича" вдалося 1913 р. видати друком (лише один, 4-й том) як спільну працю львівського та київського товариств, то, як бачимо з документів, справа видання "Генерального слідства про маєтності Стародубського полку" цілком перейшла у відання УНТ. Внаслідок висилки М.Грушевського друк було припинено, невідома навіть доля вже набраних аркушів. Збірка допитів кирило-мефодіївців була складовою збірника статей і матеріалів, присвяченого 100-річчю з дня народження Т.Г.Шевченка, хоча і вишла 1915 р. окремим відбитком. "Матеріали до історії Кирило-Мефодіївського братства" були для свого часу унікальним виданням, найповнішою на той час публікацією документів слідчої справи. Як зазначив М.Грушевський у передмові, для видання використано офіційні, а також звірені копії тих документів слідства, що зберігалися в архіві "III-го отделения", а також серед матеріалів

київського генерал-губернатора, доступ до яких був суворо обмежений. Слід згадати й археографічні матеріали, які УНТ планувало видати: наприклад, на прохання голови історичної секції М.Василенка в грудні 1912 р. йому були передані гроші на копіювання записки Г.А.Полетики "Историческое известие на каком основании Малая Россия была под республикою Польскою и на каких договорах отдалась российским государям..."¹³. Розглядалося питання щодо розширення діяльності УНТ виданням пам'яток української старовини; ухвалено друкувати регулярний тримісячник українознавства "Україна": з широкою програмою і окремо видава і матеріали під назвою "Українознавство"¹⁴. У грудні 1913 р. було ухвалено видати "Генеральне слідство про маєтності Стародубського полку" (М.Василенко), як I-й том публікацій матеріалів.

Фактично лише 1920 р. історична секція запропонувала створити Комісію археографічну, а також Комісію для описання архівів. Що стосується останньої, то вона мала складати реєстри архівних збірок, починаючи з київських, і забезпечувати тим організацію раціональної науково-історичної праці¹⁵. Безпосереднім завданням. Археографічної комісії вважалася підготовка до видання історичних пам'яток, у першу чергу: а) літописів князівських часів: Повісті Временних літ за Лаврентіївським списком, Лаврентіївського та Іпатіївського літописів; б) літописів XVII і XVIII ст., а саме: Хроніки Софоновича, літописів Самовидця та Граб'янки, Й.Єрлича. Комісія могла би, на думку керівництва історичної секції (доповідню записку підписано В.Данилевичем, М.Макаренком, В.Модзалевським, Є.Перфецьким, Й.Гермайзе та М.Ткаченком), зайнятися одночасно виданням і таких пам'яток, як літопис Густинського монастиря, Руська Правда, "Синюпис" І.Гізеля, Києво-Печерський Патерик, Четьї-Мінеї Д.Туптала тощо¹⁶. Питаннями друку займалася б спеціальна Видавнича комісія історичної секції УНТ.

Проте протягом 1921-1924 рр. історична секція за участю АК ВУАН провадила лише опис київської частини Рум'янцевського опису України та збірки рукописів О.Лазаревського.

Не заперечуючи спроб і намагань УНТ створити окрему археографічну інституцію, активну співучасть членів історичної секції у діяльності АК УАН та Київської комісії для розбору давніх актів (у т.ч. і як членів тих комісій), а потім у формуванні планів і здійсненні окремих завдань об'єднаної АК ВУАН, ми не маємо безумовних підстав говорити про АК УНТ як окрему інституцію. Проте ідеї і традиції археографічних студій УНТ, в т.ч. у періодичних виданнях ("Записках УНТ", "Записках історичної та

філілологічної секції УНТ”, “Україні” (1907–1918), “Українському науковому збірнику”), знайшли втілення у діяльності АК ВУАН.

* * *

Археографічна комісія ВУАН стала наступницею попередніх археографічних інституцій. Створена на межі 1918/1919 рр. як Постійна комісія для видавства пам'яток мови, письменства та історії у складі історико-філологічного відділу Української Академії наук у Києві, АК ВУАН остаточно уконституювалася в квітні 1921 р., об'єднавшись з славнозвісною Київською комісією для розбору давніх актів і перейнявши на себе археографічні завдання історичної секції УНТ у Києві. Організаторами науково-археографічної праці АК стали відомі фахівці академіки Д.Багалій (перший голова АК, 1918-1919 рр.), В.Іконников (голова АК, 1921-1923 рр.), О.Левницький, М.Василенко, а також В.Модзалевський, О.Грушевський, Ф.Сушицький, В.Кордт та інші. Важливу роль у розв'язанні завдань української археографії відігравали провідні археографи, архівісти, історики: В.Щербина, С.Маслов, К.Лазаревська, П.Федоренко, П.Клименко, Й.Гермайзе, В.Романовський, М.Ткаченко та інші учні М.Грушевського, Д.Багалія, М.Довнар-Запольського, В.Перегця. Провідним керівником і організатором едиційної праці академічної АК був визначний історик України академік М.С.Грушевський. Період його головування в АК ВУАН (1924-1931 рр.; після переїзду вченого до Москви працею АК керувала президія соціально-економічного відділу через керівничого комісії – М.Ткаченка) можна вважати найпродуктивнішим часом діяльності, коли було започатковано і реалізовано друком більшість наукових видань.

Саме в едиційній археографії АК ВУАН наслідувала досвід попередників, застосовувала головним чином сталі в археографії форми, типи і види археографічних видань, апробовані попередниками, насамперед, Петербурзькою АК, Київською комісією для розбору давніх актів, АК НТШ, методики. Навіть концепції видання джерел базувалися на багаторічному досвіді попередників. Тематику видавничих планів обумовлювала в першу чергу недостатня розробленість джерельної бази української історії та культури. Проблематика археографічних видань початкових років діяльності визначена лише на рівні широкого видання джерел з історії Лівобережної України. Важливим було запровадження в планах видання також серії джерел з історії мистецтва. Після об'єднання 1921 р. програма видань, окреслена у “Положенні про

АК", повторювала в основному тематику публікацій Київської комісії для розбору давніх актів, додавши до неї завдання видавати джерела з історії Лівобережної України. Хворобою організаційного періоду була також орієнтація на видання окремих, вже майже готових до друку джерел.

Більш обґрунтованою і докладною, ніж попередні, була концепція (програма) М.Грушевського, що передбачала головну проблематику едиційної діяльності. Її узагальнюючі напрямки дозволяли широко корегувати конкретну тематику видань, проте саме відсутність конкретних тем спричинила тогочасну критику видавничих планів АК з боку в першу чергу архівних органів.

Концепційна програма видань АК на заключному етапі її діяльності базувалася на загально-соціальному завданні забезпечити вимоги "соціалістичного будівництва" та "перебудову" науки на засадах марксистської методології, видавати збірники документів з історії соціально-економічних відносин та класової боротьби в Україні, орієнтовані як на науку, так і на широкий загал читачів.

Рівень планування видавничої роботи, що мав організаційно забезпечити реалізацію концепції едиційної діяльності, не був досконалим: перевага віддавалася річному плану, перспективні плани були або не досить конкретними, або хронологічно звуженими. У практиці АК перспективне планування у вигляді назв конкретних видань було пов'язане з впровадженням у ВУАН п'ятирічного планування. Лише в травні 1930 р. АК дійшла до потреби негайно скласти п'ятирічний план видання джерел, а також генеральний план археографічних видань та їх підготовки¹⁷.

В основу едиції АК ВУАН було покладено неперіодичні видання: "Український архів" – де публікувалися великі за обсягом джерела історичного змісту, "Український археографічний збірник", томи якого вміщували різноманітні архівні матеріали, джерелознавчі студії, статті з історії археографії тощо, а також видання серійного типу: "Пам'ятки українського письменства" – для публікації видатних паративних та літературно-історичних джерел (в цій серії було здійснено перевидання першого тому "Сказання о войне козацкой з поляками" С.Величка, намічено видання інших трьох томів, літописів Львівського, Й.Єрлича, Г.Гр'ябики, "Перестороги")¹⁸. В той же час видання АК виходили й поза межами цих серій, однак це було пов'язане в першу чергу з руйнуванням запровадженої практики, а також з початковим періодом діяльності АК, коли лише встановлювалася впорядкована видавнича практика. Слід враховувати широку практику археографічної публікації

документів членами АК в додатках до розвідок і монографій, виданнях історико-філологічного та соціально-економічного відділу, інших суміжних інституцій.

Згадана формальна структура видань АК набула сталого вигляду в другій половині 1920-х рр.; у попередні часи подібні за змістом ідеї з ряду об'єктивних причин не було реалізовано повністю.

Вже 1919 р., на початку своєї діяльності, АК планувала видавати неперіодичні випуски "Археографічного збірника", де подавалися б поруч з документами також і наукові розвідки. На практиці було запроваджено видавати археографічні збірники у трьох серіях з умовним розподілом на відділи: 1) пам'ятки мови (планувалося, наприклад, видати видатну пам'ятку – Пересопницьке євангеліє середини XVI ст.); 2) пам'ятки письменства (було видано т.І джерелознавчої праці про західноруські літописи та нові матеріали до історії української літератури XIX ст.); 3) пам'ятки історичні (заплановані в той час видання цієї серії – акти з історії козацтва 1624–1639 рр., зібрані П.О.Кулішем; акти про магдебурзьке право в містах Лівобережної України; матеріали з історії українського руху 60-х та 70-х рр. XIX ст., – на жаль, не були опубліковані). Необгрунтованим, на наш погляд, було віднесення видання збірника філіграней українських актів XVI–XVII ст. до другого відділу серії "Пам'ятки мови".

На початковому етапі діяльності АК в галузі едичії не ставила перед собою завдань видавати корпуси джерел. Проблематика видань визначалася у серіях, при чому жодних хронологічних обмежень щодо джерел не зазначалося.

Від 1921 р. об'єднана АК, наслідуючи традиції Київської комісії для розбору давніх актів, запланувала видавати "Збірник", що мав би виходити з періодичністю не менше ніж один номер на рік та складався б з окремих документів, або випадових матеріалів з необхідними поясненнями та статтями. Перший випуск мав отримати номер 3-й, як продовження видання комісії-попередниці. АК поновила справу і намагалася видати розпочаті друком ще за світової війни праці С.Голубєва, М.Ясинського, хоча мова про збереження назви "Архів Юго-Западной России", зрозуміло, не ішла, – виникла нова назва "Архів України", зафіксована у положенні про АК. "Архів України" мав стати основним виданням комісії і мав виходити окремими (відповідно до змісту) томами.

З початком головування в комісії М.С.Грушевського серед концепційних завдань було проголошено продовжити видання корпусів історичних матеріалів з історії козащини (що розпочала

видавати АК НТШ), актів українсько-московських відносин (що видавалися в серії “Акти Южной і Западной России” Петербурзької АК), актів до історії народних рухів (документів з історії гайдамащини, розпочатих та незакінчених В.Б.Антоновичем у виданнях Київської комісії для розбору давніх актів), документів з історії Гетьманщини (що планувало видавати УНТ). Поряд з тим заплановано було видавати нові серії, такі, як літературно-історичні пам'ятки польсько-литовської та козацької доби, дипломатарій українського державного діловодства, здійснити розпочату В.Антоновичем та М.Драгомановим працю по виданню корпусу пам'яток історичної української пісенності¹⁹ (проте цю роботу провадила окрема комісія, заснована 1924 р. в складі історичної секції).

Видавнича діяльність АК ВУАН була припинена фактично насильницькими методами (руйнування структури, репресії, ліквідація комісії), тому для класифікації й аналізу форм, типів і видів її видань, тематичного розмаїття слід враховувати і не здійснені плани.

Саме часи М.Грушевського були найбільш продуктивними щодо енциклопедичної праці. Сприятливі умови для розгортання видавничих програм створювала фактична відсутність майже до кінця 1920-х рр. (за деякими обмеженнями зв'язків із закордоном) цензури наукової продукції ВУАН.

Основними тематичними групами джерел, що видавалися, були: історико-правничі та історико-статистичні матеріали щодо Лівобережної України, Гетьманщини; гайдамацький рух, соціально-економічні відносини в Україні XVII-XIX ст. (цеховий устрій, питання земельної власності і закріпачення тощо), історико-літературні пам'ятки. Серед матеріалів, що комісія намітила для публікації, слід згадати корпус матеріалів Архіву Запорозького Коша; на відміну від пропонованого М.Слабченком тематичного видання архіву, було схвалено видати корпус матеріалів повністю в хронологічному порядку, йдучи за системою автентичного архіву Січі; видавати документи в цілості і в скороченнях²⁰.

У трьох томах “Українського архіву” було надруковано три визначні історичні пам'ятки: Коденська книга судових справ та книги генерального слідства про маєтності Стародубського та Лубенського полків. З запланованих томів “Українського архіву” і тих, що набиралися, не було видано т. 3 – збірку матеріалів з історії Хмельниччини, яку готував В.Герасимчук.

У виданнях “Українського архіву” документальні матеріали подавалися у супроводі передмови та покажчиків (іменний, предметний, географічний). АК відмовилася від старої практики подавати поряд із археографічною публікацією наукове дослідження історико-джерелознавчого змісту, оскільки провідним завданням археографічного видання слушно вважала забезпечення науки та ширшого загалу якісним відтворенням саме джерела; до того ж, досконале і тематично не обмежене наукове дослідження загримувало б терміни видання джерел. Передмова до видання містила короткі історичні відомості щодо проблеми, джерелознавчу оцінку пам’ятки, її археографічну характеристику, визначення особливостей передачі тексту. На якість передмови впливали також і ненаукові фактори: через арешт 1929 р. та засудження у сфабрикованій справі “СВУ” Й.Гермайзе “Коденська книга судових справ” вийшла без вказівки на упорядника з дуже стислою передмовою, яку терміново склали інші співробітники АК.

Лише “Руська Правда” – як спільне, за участю трьох академій – планувалася як окреме видання. Такі публікації, як “Опис Новгород-Сіверського намісництва (1779-1781)”, “Переписні книги 1666 р.”, “Цехова книга бондарів, стельмахів, колодіїв, столярів міста Кам’яця-Подільського від 1601 до 1803 р.”, заплановані ще за часів М.Грушевського, мали виходити як томи “Українського архіву”²¹. Проте під час “реорганізації” 1931 р. таке “буржуазне” за формою видання було закрито.

Іншою формою публікацій АК ВУАН були три томи “Українського археографічного збірника” (далі “УАЗ”). Хоча “УАЗ” не став в повному розумінні органом, у якому комісія цілеспрямовано реалізовувала б власні плани, його публікації були вагомим внеском у справу української археографії.

Характерною рисою томів “УАЗ” є тематична різноплановість (лише т. 2 об’єднує різні матеріали за однією темою), наявність самостійних історичних розвідок (навіть частин окремих праць), виконаних на підставі архівних джерел, більш широке представництво авторів, наявність покажчиків, ілюстрацій, загального вступу. Тут було надруковано суто археографічні збірки документів, невеличкі добірки матеріалів (3–10 документів), окремі джерела як невеличкі за розміром (відомість 1678 р. надходження та видатків орендних грошей, зібраних з українських міст), так і досить об’ємні (книга Глухівського калачницького цеху). В “УАЗ” опубліковано розвідки з історії археографічної діяльності на Україні (статті М.Ткаченка про археографічну діяльність В.Б.Ангелювича

та П.Федоренка, в якій розглянуто окремі аспекти археографічної праці О.М.Лазаревського). Новацією було подати в межах загального журнака іменний, предметний та географічний покажчики до бібліографії визначного археографа і історика. Співвідношення суто археографічних видань і розвідок джерелознавчого змісту йшло з часом у бік зменшення частки перших. Публікація джерел у т.1 посідала близько 80% загального обсягу (було надруковано 78 документів, в т.ч. і великі за обсягом), вже в т.3 частка документальних публікацій знизилася до 18% загального обсягу тому (надруковано лише 17 документів).

Том 2 “УАЗ” випадає з традиційної форми видання – збірник присвячений пам’яті видатного українського збирача і видавця джерел О.М.Лазаревського і він об’єднує різні матеріали за спільною темою. Основну частину тому складає листування, видання ілюстроване. Було заплановано навіть видати ще один том листування О.М.Лазаревського, очевидно, як один з чергових томів “УАЗ”.

Впродовж діяльності АК були спроби впровадити досвід інших археографічних інституцій у видавничу працю. Ще 1919 р. розглядалася, але не була реалізована пропозиція видавати подібно до Петербурзької АК “Літопис праць Археографічної комісії”, де помістилися окремі невеличкі матеріали, протоколи засідань тощо. Пізніше подібна ідея знов постала на порядку денному. За ініціативою В.О.Романовського в середині 1930 р. АК ухвалила розширити проблематику “УАЗ”: подавати в ньому інформацію щодо діяльності АК (витяги з протоколів, інструкції особам, справоздання і звіти про відрядження в археографічних справах, науково-довідкові матеріали – поточні детальні реєстри виявлених архівних матеріалів з археографічними примітками та характеристиками, описи окремих серій актів, теоретичні статті в справах археографії, рецензії на археографічні публікації, окремі документи, чи комплекси їх, листи та невеликі за розмірами наративні джерела²². Однак, ця ухвала не була реалізована через чергову перебудову діяльності комісії. Слід зауважити, що на зміст нового тому збірника впливали рекомендації історико-філологічного відділу²³. Лише окремі пропозиції знайшли втілення під час формування складу т.4 “УАЗ”. Чергового тому “УАЗ” видано не було, і хоча його склад також не вповні відповідав завданням АК, не слід говорити про кризу даної форми видання, яка, безперечно, вимагала вдосконалення.

Хоча період 1926-1931 рр. був найпродуктивнішим в едиційній справі, проте не вдалося, на жаль, здійснити всього наміченого,

в першу чергу щодо продовження видання корпусу матеріалів з історії козаччини, або актів українсько-московських відносин, українського дипломатарію. Причинами тому, гадаємо, були досить невеликий період активної едиційної діяльності, а також деякі організаційні недоліки в справі виявлення та підготовки до друку джерел під час археографічних розшуків в українських, російських та закордонних архівах.

Оскільки на початку 1930-х років провідною формою в археографії стає тематичний збірник документів, з планів зникають ідеї М.Грушевського щодо корпусних документальних видань. Навіть першона ідея 1927 р. корпусного видання Архіву Запорозького Коша перетворилася під впливом АК ЦАУ на план серійного видання тематичних збірок з історії Січі.

1933 р. у зв'язку з "перебудовою" праці АК було ухвалено "завести форми видання, які виходять з сучасної тематики: 1) збірки документів, що мають видаватися окремими невеличкими випусками, на які ці збірки поділяються тематично або хронологічно; 2) суцільні томи видань, коли це є суцільний архівний матеріал; 3) невеличкі збірки архівних документів, виданих цілком науково, але приступних для широких мас (робітників, студентів тощо)"²⁴.

Нові плани умовно розширили тематику, хронологічні межі видань, АК фактично відмовилася від деяких важливих тем з середньовічної історії і культури України, провідне місце посіла тематика соціально-економічного розвитку, соціально-класових стосунків та "класової боротьби" включно по періоду "соціалістичного будівництва"; з впроваджених раніше форм видань було залишено лише "Археографічний збірник". В той же час АК завершувала вже розпочаті друком праці й навіть продовжила в планах деякі напрямки видання джерел. Перш за все це стосувалося публікації історико-статистичних та картографічних матеріалів.

Серед надрукованих та запланованих видань АК переважають публікації окремих пам'яток (моновидання), а також тематичні добірки і збірники: документів, альбоми. Деякі з них (історико-статистичні джерела, історико-літературні пам'ятки, деякою мірою цехові книги, документи з історії промислових підприємств, картографічні джерела) можуть бути розглянуті як серійні видання, які також продовжували практику попередників. Корпусні (пофондові, тематичні, документів загального походження або однієї різновидності) видання репрезентовані більше в планах: "Архів Коша Запорозької Січі",

“Український дипломатарій”, деякою мірою, акти українсько-московських відносин. До цього виду публікацій слід віднести також видання листування О.М.Лазаревського у 2-му томі “УАЗ”.

Практикувалися форми спільних видань АК з іншими науковими інституціями. Такими слід вважати перші видання АК, що вийшли за видавничими марками історико-філологічного відділу, “Руську Правду”, що вийшла друком вже після ліквідації комісії. Серед запланованих спільних видань зазначимо “Магдебурзькі грамоти містам Лівобережної України”, які готувалися разом з комісією західноруського та українського права, а також спільні з АК ЦА./ документальні збірники з історії промисловості, фабрик та заводів, з історії загарбницької політики Польщі на Україні в XVII-XVIII ст., польських повстань 1830 та 1863 рр., серію збірників з архіву Коша Запорозької Січі.

Щодо хронологічних меж документальних публікацій, то АК ВУАН від 1919 р. основну увагу приділяла матеріалам найдавніших часів, хоча не відмовлялася від публікації і документів нового часу. Звуженими хронологічними межами (до кінця XVIII ст.) були визначені завдання АК ВУАН у “Положенні” 1921 р. За часів М.Грушевського АК також видавала документи XIX-XX ст., хоча їх доля була незначною. З утворенням АК ЦАУ наприкінці 1928 р. Наркомат освіти запропонував поділити завдання інституції таким чином, щоб за АК ВУАН залишалися видання документальних серій з історії України та української культури з найдавніших часів до середини XIX ст., матеріали до української історіографії, а також пам’ятки старого українського письменства. АК ЦАУ мала координувати видання покажчиків, каталогів та описів, серій документів виключно XIX-XX ст. Ці рекомендації не були впроваджені в життя. В останні роки діяльності комісії пріоритет було віддано матеріалам нового та новітнього часів, проте хронологічні рамки видань фактично залишилися необмеженими.

Серед виданих АК матеріалів переважають джерела XVIII ст. Обсяги давніших матеріалів і документів XIX – поч.XX ст. є приблизно рівними. Хоча в останні роки діяльності і планувалося видавати окремі документи революційних та радянських часів, проте ці проекти не було реалізовано.

АК ВУАН зробила певний внесок у напрямку розв’язання проблем історії та теорії і методики археографічної науки. Розроблені її редакційним комітетом 1926 р. методичні принципи видання джерел були першими в українській археографії узагальнюючими

настановами, “правилами”, які передбачали конкретні норми відтворення україномовних пам’яток середньовіччя. Подальші спроби створення правил видання документів, на жаль, не були доведені до кінця, але складені проекти залишилися певним внеском до справи методики едиційної археографії.

Комісія розглядала як одне з провідних завдань не лише суто археографічну едицію документів, але і надавала сторінки своїх видань для публікації важливих джерелознавчих праць. За відсутністю в ВУАН окремого наукового осередку в справах розвитку джерелознавчої науки, доробок АК (праці Ф.Сушицького, І.Каманіна та О.Вітвицької, Д.Багалія, П.Клименка, М.Корниловича, В.Кордта) був важливим внеском до українського джерелознавства.

Шлях діяльності комісії не був у продовж всіх 15 років позначений лише успіхами. Труднощі щодо реалізації проголошеної програми мали і зовнішньо-суб’єктивний характер. Часті реорганізації спричиняли погіршення видавничих можливостей, впливали на якість наукової продукції комісії. Ліквідація комісії стала наслідком “наступу соціалізму по всьому фронту” і “загострення класової боротьби”, перетворення історичної науки на знаряддя монополюно пануючої ідеології.

Можна зазначити й окремі недоліки щодо організації едиційної праці, застосування методик: брак чітко розробленої концепції того чи іншого корпусу (серії) видань, слабка взаємоув’язка видавничих планів та евристичної й камеральної археографічної діяльності, не чітка розробленість критеріїв для відбору джерел, недостатня перевірка достовірності джерел із залученням більш широкого кола матеріалів, непослідовність у застосуванні розроблених принципів передачі українських текстів, відсутність більш-менш уніфікованої форми археографічного оформлення видання, майже повна відсутність наукових коментарів.

На загальному тлі розвитку археографічної науки та практики в Україні 1920-х – початку 1930-х рр. АК ВУАН була, безумовно, провідною науковою інституцією. За порівняно короткий період існування, трохи більше 15 років, Археографічна комісія ВУАН залишила помітний слід в українській історичній науці: 15 томів видань яскраво свідчать про плідність наукової праці комісії та її членів. Незважаючи на окремі недоліки щодо організації едиційної праці, застосування методик, публікації АК, в першу чергу, “Пам’ятки українського письменства”, “Український архів”, а також

ті, що мали вийти за цією маркою, виконані на високому науковому рівні і були зразковими для української археографії того часу.

* * *

У 1920-х роках у зв'язку із запровадженням розгалуженої за хронологічно-специфічною та територіальною ознаками мережі державних архівів, концентрацією в них історичних документів і масовим прийомом ділових архівів ліквідованих установ кінця ХІХ – початку ХХ ст., виникло питання про самостійну видавничу діяльність державних архівів як складової частини загальної археографічної роботи.

Біля витоків її стояв відомий археограф, академік Д.І.Багалій, тоді заступник завідуючого Центрархівом України, а фактично – впродовж тривалого часу керуючий його роботою.

Вже на першій нараді архівних працівників України (6–10 грудня 1924 р.), а потім на І-му Всеукраїнському з'їзді архівних працівників (8–13 травня 1926 р.) він обгрунтував необхідність розпочати видання документів силами архівів²⁵. Головну увагу передбачалося звернути на матеріали нозітньої доби ХІХ–ХХ ст, особливо на історико-революційні, що були раніш мало доступні дослідникам, оскільки зберігалися у відомчих поточних архівах. Тому свої перші видання Укрцентрархів присвятив революційному рухові 1825 р. на Україні²⁶. Вони здійснювалися за загальною редакцією Д.І.Багалія.

Проте перед керівниками архівної системи закономірно постало питання про організаційні форми видавничої роботи архівів. Прикладом для них була тоді академічна комісія, положення про яку уважно вивчалось. У 1928 р. новий енергійний керівник архівної служби України – партвисуванець, керівник Істпаргу, згодом “червоний академік” і М.А.Рубач – поставив перед найвищим органом державної влади України, якому на цей час підпорядковувався Укрцентрархів, питання про створення Науково-видавничої археографічної комісії ЦАУ УСРР.

Широко використовуючи нову лексику та ідеологію, він зміг протиставити працю окремих науковців по упорядкуванню документальних збірок (“роботу дослідників-одинаків, які на свій страх і ризик зверталися до приватних і відомчих архівів”) колективній роботі архівістів, що утворювала “можливості найповнішого добору дійсно найбільш важливих та типових документів”. Ідеологічна спрямованість архівних збірок теж визначалася заздалегідь: соціально-політичний і економічний

розвиток України XIX та XX ст., в першу чергу історія робітничого, селянського рухів, революція та радянське будівництво²⁷.

Таким чином, на противагу Археографічній комісії ВУАН, котра практично не підпорядковувалася державно-партійному диктагу, мала виникнути комісія ЦАУ, що спрямовувала б археографічну роботу архівів у належному ідеологічно-політичному напрямку. Для уявлення про ступінь ідеологічного контролю над вищими архівними органами досить зважити хоча б на склад Ради ЦАУ, що його затверджувала Мала президія ВУЦВК. Крім працівників Укрцентрархіву там були представники Істпаргу, Істпрофу, Наркомосу і навіть ДПУ УСРР.

13 листопада 1928 р. після доповіді Рубача на Малій президії ВУЦВК було схвалене рішення: “дозволити організувати Археографічну комісію при Українському Центральному архівному управлінні”²⁸. При цьому зовсім не була врахована думка НКО УСРР, який у відгуці на проект входження ЦАУ до ВУЦВК пропонував відмовитися від назви, що дублювала академічну інституцію, а прийняти найменування “науково-видавнича комісія ЦАУ”. Наркомос також слушно звертав увагу на відсутність у клопотанні ЦАУ проекту положення про комісію та її персонального складу²⁹.

Всі ці питання мали вирішитися вже наступного 1929 р. Проте робота розгорталася дуже повільно: положення про Археографічну комісію ЦАУ було вироблено лише наприкінці 1929 р. і затверджено радою ЦАУ 3 січня 1930 р.³⁰ В цьому положенні передбачалося існування інституту дійсних чинів комісії – з ухвальним голосом на пленумі комісії та членів-кореспондентів, з голосами дорадчими. Якщо перші мали працювати безпосередньо в одній з секцій і виконувати самостійні завдання, то інші залучалися для виконання окремих тимчасових завдань.

Керівником археографічної комісії за посадою ставав завідуючий відділом Укрцентрархіву – до 1931 р. М.Рубач, потім – С.Семко. Інші члени розподілялися між трьома секціями. До складу секції видавання джерел до соціально-економічної історії України у 1930 р. як дійсні члени входили Д.Багалій, В.Веретенников, М.Горбань (вчений секретар секції), В.Барвінський, Г.Карпенко (голова секції), Н.Мірза-Авак'янц, О.Оглоблін, В.Романовський, Л.Федоренко, М.Свідзінський, А.Козаченко, З.Гуревич, І.Кравченко, С.Покровський. Дійсними членами секції видавання історико-революційних пам'яток стали М.Рубач (голова секції), М.Васильєва (вчений секретар), М.Редін, Ю.Іванов, Каретнікова, Манілов, Волін, Загрецький, Р.Шпунт, В.Камінський, Ф.Герасименко, Гельберг,

Ч.Танін, Фрід; архівознавчої секції: В.Веретенников (голова,) М.Горбань, М.Гливіченко, В.Барвінський, П.Білик (вчений секретар), І.Шпунг, П.Федоренко, О.Рябінін-Скляревський.

Як ми бачимо, робилися спроби залучити до Археографічної комісії якнайширше коло дослідників-архівістів, істориків, а не лише працівників держархівів, з різних міст України (Харків, Київ, Полтава, Чернігів, Одеса). Проте, мабуть, в цьому полягала одна з хиб складу Археографічної комісії – адже навіть зібратися на секційні засідання їм було важко.

Всі дійсні члени та члени-кореспонденти АК ЦАУ працювали в цій на громадських засадах. Штатною мала бути лише одна посада – референта або вченого секретаря комісії, на введення якої на рахунок уже виділених на видавництво коштів Укрцентрархів вимагав дозволу від органів НК РСІ, що на той час контролював штати державних установ. Спочатку вченим секретарем працював М.Горбань (1929–1930), потім недовго М.Васильєва (1930) та зрештою П.Білик (1930–1932).

До підбору співробітників комісії ЦАУ підходили дуже зважено і обережно, щоб уникнути звинувачень у потуранні “істориками-ідеологістам”. Це теж ускладнювало роботу, змушувало керуватися не науковими, а ідеологічними критеріями. До планів видання включалися двома шляхами: нав’язуванням необхідних з ідеологічної точки зору збірок з боку вищих державних і партійних органів (ВУЦВК, ЦК КП(б)У), керівництва ЦАУ – з одного боку; з іншого збиранням пропозицій відомих вчених – архівістів і археографів. Цим вже спочатку було відкинута струнка розмежування сфер діяльності двох археографічних комісій по водорозділу XIX ст. – віку революцій³¹. Вже перша пропозиція, що її отримала комісія від науковця, була присвячена подіям XVIII ст. Проф. О.Оглоблін запропонував видати акти до історії повстання Петра Іваненка-Петрика. Цей збірник увійшов до першого плану архівних видань. Багато інших цікавих збірок документів XVI–XVIII ст. планувалися В.Романовським, в той час директором ЦДАДА, М.Горбанем, О.Барановичем, іншими науковцями. А за пропозицією ВУЦВК, передбачалося видати матеріали I–III Всеукраїнських з’їздів Рад, резолюцій з’їздів Рад до 1929 р. включно, збірку документів з історії аграрного руху 1917 р. в Україні.

Архівна Археографічна комісія вже при складанні своїх планів намагалася знайти свій шлях на відміну від академічної. Якщо остання майже всі видання об’єднувала в серії, то перша взагалі практично відмовилася від серійності, намічала окремі збірники.

Головними принципами мала бути публікація архівних документів, в той час як академічна планувала видання літописів, стародруків, інших літературних, історіографічних пам'яток. Разом з тим архіви планували друкувати описи, огляди фондів, що академічна комісія не передбачала. Спеціально для цієї мети була задумана архівознавча секція, яка запланувала декілька цікавих публікацій, в першу чергу багатомийний “Огляд найважливіших фондів” українських архівів. Проте архіви не дуже охоче відгукнулися на пропозицію надсилати огляди своїх фондів до Археографічної комісії Укрцентрархіву. Та ж доля спіткала і том оглядів фондів до історії революцій 1905–1907 рр. в Україні.

Передбачалося, що Археографічна комісія ЦАУ матиме місцеві осередки. Першою і найбільш вагомою стала Київська філія, що було зрозуміло: адже тут існувало два великих історичних архіви (КЦА та Архів давніх актів – ЦДАДА) і значна кількість істориків київських наукових закладів. Провідною інституцією став КЦА, філію очолов його завідуючий В.Камінський, вченим секретарем став науковець архіву І.Кравченко. Київський осередок продовжував своє життя навіть після реформування харківської комісії майже до 1933 р. і намагався зосередити розробку історії Правобережної України. Слідом за ним була спроба зорганізувати Одеську філію на базі історичного архіву окрарху та Одеського університету, проте далі схвалення загального рішення про доцільність такого утворення і пропозицій щодо членів осередку – проф. Р.Шпунга, зав. архівом Л.Таліна та вченого архівіста О.Рябініна-Скляревського – справа не пішла. Своєрідний науковий осередок виник у Волинському крайархіві у Житомирі – історико-археографічний кабінет з дослідників, які постійно працюють в читальному залі архіву. Цей кабінет був краєзнавчою організацією, котра мала на меті об'єднання дослідників для взаємного ознайомлення з результатами дослідів, а також для методичної взаємодопомоги. На засіданнях кабінету, що планувалися раз на місяць, але проходили не так часто, заслуховувалися наукові доповіді з історії Волині. Душею цього кабінету, що існував до 1932 р., був вчений архівіст окрарху проф. В.Гнатюк.

При здійсненні планування Археографічна комісія дуже рідко відштовхувалася від наявних наукових сил, поліграфічних фінансових та інших можливостей. Були випадки, коли один виконавець закріплювався за десятком і більше видань. Особливо це було характерним для планів КЦА: на кожен рік приходилося по кілька десятків назв збірників, підготовка яких не

підкріплювалася жодними розрахунками. Ще на один істотний недолік планування вказував відгук ЦДАДА на план 1931 р.: "наадто мало передбачається видрукувати архівних матеріалів, які освітлювали б добу пізнішого феодалізму України"³². Проте надалі ця тенденція набувала все більшого розмаху – майже вся едиційна діяльність мала зосередитися лише на революційних процесах середини ХІХ – початку ХХ ст. Теми визначалися за політичними пріоритетами і лише після цього починали детальну проробку видавничого проекту. До чого це приводило, свідчать події навколо ідеї видання документів процесу про обставини загибелі підлітка Ющинського – т.зв. "справи Бейліса". Доцільність підготовки збірки була аргументована на Раді ЦАУ, проте дуже швидко з'ясувалося, що необхідних документів у потрібній кількості українські архіви не мають.

1931 рік став трагічним для української історичної науки. На нього припадає апофеоз пропагандистської кампанії навколо вигаданої "Спілки визволення України"; серед обвинувачених було багато академіків, діячів Археографічної комісії ВУАН, а також дійсних і потенційних членів архівної археографічної комісії. Репресії торкнулися багатьох істориків, згорталися цілі дослідні теми, доводилося вдаватися до всіляких хитрощів, аби утримувати у планових виданнях "Архів Коша Запорозької Січі", який започаткував засланий академік М.Слабченко, шоденника О.Ф.Кістяківського та деяких інших робіт. Поряд з цим плани рясніли казенними темами з історії фабрик і заводів, громадянської війни, діяльності Рад та іншими історико-революційними збірками. Широко вживався календарний підхід: 25-річчя революції 1905 р., 15-річчя Жовтневої революції відзначалися відповідними виданнями.

З 29 листопада по 4 грудня 1931 р. у Харкові проходив Другий Всеукраїнський з'їзд архівних працівників, у роботі якого обговорення археографічної діяльності архівів зайняло не останнє місце. Зокрема, там йшлося про її підпорядкованість рішенням ХVІ з'їзду ВКП(б), боротьбі проти "троцькізму," "правого опортунізму", "буржуазного націоналізму". На ділі це призводило до подальшого підпорядкування наукової роботи, археографії зокрема, ідеологічно-пропагандистським завданням. Прямо були накреслені заходи по виявленню і публікації архівних документів, що "висвітлювали боротьбу українського народу під керівництвом комуністичної партії за перемогу і зміцнення Радянської влади на Україні, а також по підготовці брошур, статей, доповідей..."³³.

Проте цим не вичерпувалося значення з'їзду у перекрученні

завдань археографічної роботи архівних установ. Ним були затверджені “Основи настанови до методології і техніки наукової публікації документів для потреб науково-історичного дослідження”³⁴. Там формулювалися такі перли примітивного ідеологізму, як рішуча боротьба з “вузькими техніцистами”, “об’єктивістськими документалістами”, а головне – наголошувалося на політичній іостроті “цієї важливої ділянки історичної роботи”.

Взагалі питання археографії ставилося так: “Підведення друкованої документальної бази під науково-історичні дослідження істориків-марксистів” (з протокольної постанови ВУЦВК 10 листопада 1931 р.)³⁵, тобто все переверталось з ніг на голову. Під марксистську вульгаризовану схему підганялися спеціально підібрані факти і документи. При цьому наголошувалося, що одна з головних небезпек для архівіста – опинитися у полоні документу, а тим самим скотитися на буржуазні позиції³⁶.

Разом з тим слід відзначити, до честі археографів ЦАУ, що навіть у таких умовах жорсткого ідеологічного диктату та суворой цензури вони намічали до друку документи антибільшовицького табору часів революції та громадянської війни. Це йшло в розріз із відомим листом Й.Сталіна до редакції журналу “Пролетарська революція”, привід до якого дала сама археографічна робота та праця з архівними документами. Вона названа там “колупаіням у випадково-добрих паперах”. До останнього часу Укрцентрархів планував видрукувати документальні збірники з історії Центральної Ради, Української Держави, Директорії УНР. Потрібне було вольове рішення директивних інстанцій для зняття їх з плану підготовки, причому аргументація могла бути найрізноманітнішою. Проте друком все ж таки вийшов збірник про німецько-австрійську окупацію України 1918 р., де наводилися цілі протоколи та витяги з них засідань Ради народних міністрів УНР. І хоча документи подавалися з великими лакунами, знімалися підписи і прізвища, конкретні пошукові дані, вміщувалося багато газетного матеріалу – публікація була першою документальною збіркою до історії визвольних змагань початку ХХ ст. в Україні.

Того ж року поняття “Археографічна комісія” поступово починає зникати з документів Укрцентрархіву, хоча жодного офіційного рішення з цього приводу не було прийнято. Справи видавництва покладалися на нову адміністративну структуру – сектор агітації, пропаганди та археографії. Сама назва її свідчила про дедалі більшу підпорядкованість археографії політико-ідеологічним завданням, що виразно проявлялися в діяльності ЦАУ. Основний наголос

рубився на агітаційних і популярних виданнях, розрахованих на ідеологічну обробку масового читача, що друкувалися, не дотримуючись наукових правил. Через це Укрцентрархів змушений був відмовлятися від археографічних наборок, що були здійснені протягом 1929–1931 рр. – правил видання документів В.Романовського, М.Горбаня, В.Веретеннікова та П.Білика. Вони відбивали досягнення археографії свого часу і в цілому сприяли піднесенню наукового рівня збірок, що розроблялися на їх основі.

У 1932–1933 рр. почався процес згортання видавничої роботи архівів. Загалом Археографічна комісія ЦАУ намітила до видання понад 150 збірників. Світ побачили у 1930–1934 рр. лише 8 з них. Тільки два видання торкалися подій XVIII ст. – це опис Архіву Коша Запорозької Січі та збірник про Турбаївське повстання. Доля рукописів більшості інших видань, майже готових до публікації, залишалася невідомою. Тільки невеличка їх частина збереглася у складі так званого “видавничого портфелю” Головархіву. Політичних переслідувань зазнали практично всі редактори документальних збірок, члени Археографічної комісії, за винятком її першого голови М.Рубача. Тоталітарна система відкидала саму ідею створення документальної бази української історії. У видавничій діяльності державних архівів настала довга перерва, яка характеризувалася повною відсутністю наукових і засиллям популярних видань, і була закріплена підпорядкуванням архівів наприкінці 1930-х років берівському відомству. Продовжувалася вона практично до початку хрущовської відлиги.

* * *

Ідею утворити міжвідомчий координаційний центр у справі видання джерел намагалися реалізувати наприкінці 1960-х рр. у межах Академії наук УРСР. Такою інституцією мала стати Археографічна комісія АН УРСР, яку було створено згідно з постановою Президії АН УРСР від 29 квітня 1969 р.³⁷ Головою комісії призначено академіка А.Д.Скабу. До складу АК увійшло близько 30 відомих спеціалістів республіки. Вони репрезентували ряд наукових установ, що мали відношення до підготовки та публікації археографічних видань. Так, до Бюро АК узійшли: К.Г.Гуслисий (Інститут мистецтвознавства, фольклору та етнографії), А.Г.Шевелєв (Інститут історії), Ф.П.Шевченко (Інститут археології), В.І.Стрельський (КДУ ім. Т.Г.Шевченка), О.Г.Мітюков (Архівне управління при Раді Міністрів) та інші.

Членами комісії були не лише столичні науковці, але й вчені-археографи з різних регіонів України: М.К.Івасюта та Л.Д.Похилевич (Львівський державний університет), І.М.Гранчак (Ужгородський державний університет), С.М.Королівський та І.К.Рибалка (Харківський державний університет), С.К.Мельник (Одеський державний університет), представники від інших установ³⁸.

На засіданні 7 квітня 1972 р. АК визначила коло питань, якими мала б займатися Комісія. У довідці голови, А.Д.Скаби було відзначено, що з утворенням АК відновлюється та цікава і велика діяльність, яку розпочала Археографічна комісія, що існувала у 1920 – 1930 рр. при Академії наук³⁹. Комісія діяла на базі Інституту історії АН УРСР.

Новостворена комісія брала на себе не тільки функції організатора і координатора зусиль наукових та архівних установ України у справі підготовки до друку та публікації документальних матеріалів, але й мала намір видавати власний щорічник “Археографія України”, у якому разом з публікаціями документів мали бути розміщені статті аналітичного характеру, короткі повідомлення, різноманітна наукова інформація. За час свого існування АК підготувала до друку два випуски і збирала матеріали для третього.

Склад першого та другого випусків збірника було затверджено на засіданні відділу історіографії та джерелознавства Інституту історії від 14 травня 1973 р.⁴⁰ Згідно з ухвалою цього засідання, 1-й випуск мав бути остаточно підготовлений до видання 21 травня 1973 року; він містив такі матеріали: 7 статей і повідомлень, 7 публікацій, 2 персоналії, 3 наукових інформацій. У 2-му випуску, який мав бути готовим до 1 червня 1973 р, мало увійти 8 статей і повідомлень, 5 публікацій, 1 персоналія і 1 наукова інформація. Та в силу різних причин жоден випуск “Археографії України” не побачив світу.

Роком раніше, а саме на засіданні АК від 7 квітня 1972 року, був схвалений перспективний план підготовки і видання документальних публікацій з фондів державних архівів УРСР на 1971-1985 рр. До цієї роботи мав бути залучений ряд академічних інститутів та архівних установ України і АК повинна була координувати їх діяльність. До видання було заплановано понад 40 томів документальних матеріалів.

Невизначеність юридичного статусу АК, брак необхідних коштів не сприяли розв'язанню завдань комісії. АК не здійснила фактично

жодного запланованого видання і певдовзі припинила свою діяльність.

Новий період розвитку української археографії відкрила постанова Президії АН УРСР від 5 жовтня 1987 р. про відновлення Археографічної комісії та поповнення її персонального складу. Спираючися на досвід археографічних інституцій-попередниць, АК розгорнула на базі Інституту історії України широку перспективну програму археографічних досліджень і публікації писемної історико-культурної спадщини України. Активна координуюча роль, плідні зв'язки АК з науковцями різних інституцій сприяли утворенню нинішнього Інституту української археографії АН України.

¹ Докладніше про діяльність Київської археографічної комісії та її видання див. у монографії О.І. Журби. "Київська археографічна комісія (1843–1921), яка щорічно вийшла у видавництві "Наукова думка".

² *Krupnysky B. Die archäographische Tätigkeit M.Hruševskýjs // Jahrbücher für Kultur und Geschichte der Slaven. — Breslau, 1935. — Bd. 11. — H. 3/4 — S.621.*

³ До цього часу з українських установ в Галичині видавням джерел займався тільки Станіславський інститут, обмежуючися документами Львівського братства. Акції, опубліковані в історичній Юго-Западной Росии / Издал А.Петрушевич. — Львів, 1875; Юбилейное издание в честь 300-летия основания Станіславського братства. — Львів, 1886; Monumenta Confraternitatis Stauroripigianae Leopoliensis. — Leopoli, 1895–1898. — Т.1. — П.1-2.

⁴ Див. наше видання. — С.

⁵ *Грушевський М. Передмова // Жерела до історії України-Руси / Видає Комісія Археографічна Наукового Товариства імені Шевченка. — Львів, 1895. — Т.1. — С.1.*

⁶ *З Товариства // Записки Наукового товариства імені Шевченка. — 1896.*

Т.9. — С.2.

⁷ З цієї причини нумерація томів "Жерел" вийшла непослідовною (VIII, XII, XVI тт.), оскільки залишалось місце для чергових в хронологічному порядку томів.

⁸ Єдиним позасерійним виданням, окрім ювілейних перевидань "Енеїди", "Кобзаря", стали "Матеріали до історії суспільно-політичних й економічних відносин Західної України", видані за редакцією М.Грушевського.

⁹ Частину матеріалів збірки В.Герасимчука вдалося віднайти: ЦНБ АН України ім. В.І.Вернадського, Інститут рукопису (далі - ІР), ф.Х, од.зб. 7362-7380, 7487-7555.

¹⁰ Остання згадка про комісію датується 1932 р., (див.: Наукові комісії // Хроніка Наукового товариства імені Шевченка. — Львів, 1932. — Ч.71. — С.38).

¹¹ *Грушевський О. Українське наукове товариство в Києві та історична секція при Всеукраїнській Академії наук в рр. 1914 – 1923 // Україна. — 1924. — Кн. 4. — С. 182, 186; ЦНБ АН України, ІР, ф.Х, од. зб. 17253, арк. 5, 11; ЦДА України у м. Києві, ф. 1235, оп.1, од. зб. 1072, ар. 18–19. Трохи пізніше, 1925 р., у повідомленні про працю історичної секції за рр. 1923–1924 О.С.Грушевський повідомляв, що поставивши завдання вивчення економічного життя давньої України,*

але не маючи точних відомостей про склад деяких архівних збірок м.Києва, секція виділила з свого складу невеличку археографічну комісію для вивчення матеріалів до економічної історії України. Ця комісія приступила до складання описів збірок О.Лазаревського, окремих томів Рум'янцевського опису та ін., і в цій праці активно співробітничала з АК ВУАН. (див: Записки історично-філологічного відділу ВУАН. – К., 1925. – Кн.6. – С. VIII).

12 ЦДА України у м. Львові, ф.309, оп. 1, од. зб. 42, арк. 110 зв.; 129.

13 ЦНБ АН України, ІР, ф.Х, од. зб. 32919; 32328; ЦДА України у м.Києві, ф. 1235, оп.1, стр.375, арк. 82. Записку, до речі, М.Василенку вдалося опублікувати лише 1926 р.(див: Український археографічний збірник. – Т. 1. – С. 147–161).

14 ЦНБ АН України, ІР, ф.Х., од. зб. 32919, арк. 48, 57 зв.

15 Там само, ф. Х, од. зб 31633, арк. 2

16 Там само, ф. Х, од. зб 31633, арк. 1 зв.; од. зб. 31629.

17 Там само, ф. Х, од. зб. 10780, арк 1

18 Там само, ф. Х, од. зб. 10750, арк. 1

19 Там само, ф. Х, од. зб. 10722, арк. 1-2 зв.

20 Там само, ф. Х, од. зб. 10754, арк 1; 10761, арк. 1зв.; 10769, арк. 1 зв.

21 Там само, ф. Х, од. зб. 10765, арк. 2; 10767, арк. 1.

22 Там само, ф. Х, од. зб. 10780, арк. 1 зв.

23 Там само, ф. Х, од. зб. 10783, арк. 1.

24 Там само, ф. Х, од. зб. 10622.

25 Архівна справа. – 1925.– Кн.1. – С.150–151; 1927. – Кн.2–3. – С. 35–36.

26 Повстання декабристів на Україні. З матеріалів Київського Центрального архіву. – К., 1925, – С.105; Рух декабристів на Україні. Ювілейне видання Централрхіву. – Харків, 1926. – С.287.

27 ЦДАВО, ф.14, оп.1, стр.993, арк.21–23. Резолюція наради архівістів за доповіддю М.Рубача "Про археографічну роботу архівних установ", (10-17 грудня 1928 р.).

28 ЦДАВО, ф.14, оп.1, стр.639, арк.119 зв.

29 Там само, ф.14, оп.1, стр.993, арк.27–27 зв.

30 Там само, ф.14, оп.1, стр.1086, арк.2–3, 12.

31 Український археографічний збірник.– К., 1926.– Т.1.– С.В.

32 ЦДАВО, ф.14, оп.1, стр.1511, арк.1.

33 Див.: *Яковлев С.О.* Українська радянська археографія. – К., 1965. – С.53.

34 Радянський архів.– 1931.– №6 (21). – С.54–56.

35 Архів Радянської України. – Х., 1932. – №1–2. – С.4.

36 Там же. – С.4.

37 Діловодний архів ІУА, постанова №149 Президії АН УРСР.

38 Діловодний архів ІУА.

39 Там само.

40 Там само.

**ПЛАНИ, ПРОЕКТИ, ПРОГРАМИ
ВИДАНЬ
АРХЕОГРАФІЧНИХ ІНСТИТУЦІЙ**

КИЇВСЬКА КОМІСІЯ ДЛЯ РОЗБОРУ ДАВНІХ АКТІВ

1843

1. “Устава на волоки” (1557) (проп. М.Д.Іванишев)
– плановано для третього зідділу першого тому “Памятников...”
(1845)

“Устава на волоки” – перше історико-юридичне джерело, запропоноване для видань комісії. Список цієї пам’ятки був переданий на розгляд комісії у складі приватної збірки її віце-голови барона С.І.Шодуара. Причиною перенесення терміну видання “Устави...” стала неповнота згаданого списку. Для його доповнення М.Д.Іванишев використав діловодний запис з Литовської Метрики та копію з колекції члена комісії К.Свидзинського. Останні й були покладені в основу публікації цього законодавчого акту у другому томі “Памятников...”.

Переконуючи комісію у потребі публікації “Устави”, М.Д.Іванишев підкреслював її значення для вивчення становища “різного роду державних селян у Литві, їх прав і обов’язків”, а також у сприянні “поповненню історії давньоруського законодавства”.

Комісія вирішила друкувати пам’ятку як мовою оригіналу, так і в перекладі російською мовою.

ЦДА України (Київ), ф.442, оп.152,
спр.232, ч.1, арк.134 зв. – 136; арк.187 зв.

О п у б л.: Памятники, издаваемые Временной комиссией для разбора древних актов.
– К., 1846. – Т.2.

2. “Jura et leges Armeniorum Camenecensium” (1587) (Закони кам’янець-подільських вірмен) (проп. М.Д.Іванишев)
– список цієї пам’ятки був переданий на розгляд комісії у складі приватної збірки барона С.І.Шодуара М.Д.Іванишевим, який оцінив його як добрий і запропонував герміново підготувати до друку. Комісія поклала на М.Д.Іванишева обов’язок особисто реалізувати свою пропозицію. Текст акту, написаного латинською мовою, було вирішено перекласти по-російськи і подати в публікації в обох

варіантах (див. №1). З невідомих причин “Jura et leges Atmeniorum Sarmepensium” не були вміщені у “Памятниках...” Не виключено, це сталося внаслідок того, що пам’ятка не відповідала тематиці даного видання.

ЦДА України (Київ), ф.442, оп.152,
спр.232, ч.1, арк.135, 136.

1844

3. “Акты, относящиеся к истории церковной унии” (проп. В.Ф.Домбровський)

– тема стала центральною для томів першої частини “Архива ЮЗР” (особливо тт. 1, 4, 6, 7, 8, 9)

Публікація планувалася як другий відділ “Памятников...”, пізніше переросла в окремих том. Протягом 1844–1850 рр. йшло інтенсивне збирання матеріалу та відбір документів, розроблявся план видання. Провідну роль у цьому відігравав М.Д.Іванишев. Публікація мала включати документи з Київського центрального архіву давніх актів, Варшавського головного архіву, архіву колишніх уніатських митрополитів, що був перевезений з архіву Радомиського повітового суду до Білорусько-литовської духовної колегії. Том планувався до випуску 1850 р., однак він не вийшов внаслідок матеріальних утруднень, а також неузгодженості дій з Петербурзькою археографічною комісією, яка 1851 р. у четвертому томі “Актов, относящихся к истории Западной Росии” видрукувала більшість матеріалів, підготовлених до видання київськими археографами.

ЦДА України (Київ), ф.442, оп.152, спр.232, ч.1, арк.161 зв.
ЦНБ, ІР, ф.Х, спр. 10206, арк.35 зв. – 37 зв.;
Левинский О.И. Пятидесятилетие ... – К., 1893. – С.76-78.

4. “Памятники, издаваемые Временной Комиссией для разбора древних актов”. Серійне видання

– готували до друку редактори М.О.Максимович, В.Ф.Домбровський, М.Д.Іванишев.

При підготовці серії на засіданні комісії 15 лютого 1844 р. була затверджена така структура “Памятников...”: “1) Памятники православно-русских братств на Волини, 2) Акты об унии, 3) Устав о правах и обязанностях государственных крестьян в Литве”. В остаточному варіанті вона була змінена: перший відділ тематично звужився до історії волинських братств (див. №6), другий знято з плану у зв’язку зі смертю його редактора В.Ф.Домбровського (1845),

а згодом планувалося окреме видання (див. №3); “Устава на волоки” увійшла до другого тому цієї ж серії (див. №1).

На згаданому засіданні були затверджені основні засади відтворення рукописних текстів друком: друкування двома колонками (в одній оригінальний текст, у другій поруч – переклад) із збереженням усіх особливостей оригіналу (правопису, скорочень, кольору чорнил, кириличної графіки). До томів планувалося додавати зразки почерків.

Вийшло 4 томи (1845, 1846, 1852, 1859). У кожному – три наскрізні відділи (перший присвячений історії православних братств, другий – соціально-економічним відносинам XVI-XVII ст., третій – політичній історії України 1648-1664 рр.).

ЦДА України (Київ), ф.442,
оп.152, стр.232, ч.1, арк.187, 188.

5. “Памятники, издаваемые Временной комиссией для разбора древних актов”

– на засіданні комісії був затверджений до друку підготовлений М.Д.Іванишевим другий відділ першого тому “Памятников...” (“Акты о правах и обязанностях владельцев поземельной собственности в отношении к крестьянам”). Тут же розглядався і був схвалений перелік літографій із зображенням старовинних пам’яток, що його пропонувалося вмістити в цьому томі.

ЦДА України (Київ), ф.442,
оп.152, стр.232, ч.1, арк.329-331.

О п у б л.: *Памятники, издаваемые Временной комиссией для разбора древних актов.* – К., 1845. – Т.1.

6. “Памятники православно-русских братств на Волыни” (проп. М.О.Максимович)

– матеріали використані упорядником для першої частини першого тому “Памятников...”

Під такою назвою планувалося випустити перший відділ першого тому “Памятников...”, але в процесі підготовки до друку тема звузилася до назви “Памятники Луцкого братства”. Джерела до публікації були відібрані М.О.Максимовичем з трьох рукописних збірників XVII ст., які надав комісії М.В.Юзефович “1) Сборник Луцкого братства, 2) Каталог братский, 3) Помянник, содержащий имена многих русских волыньских фамилий, в то время еще православных”, а також із Луцької гродської книги 1755 р.

ЦДА України (Київ), ф.442,
оп.152, стр.232, ч.1, арк.160, 161.

7. [Юридические акты для истории древнего законодательства Западного края России] (проп. М.Д.Іванишев)

– у такому вигляді не реалізовано.

Структура видання, запропонована М.Д.Іванишевим, лягла в основу при плануванні нової серії Київської археографічної комісії – "Архіви ЮЗР" (1857).

Джерельною основою публікації повинні були стати документи актових книг судово-адміністративних установ України, що в той час інтенсивно концентрувалися в комісії. Аналізуючи їх, М.Д.Іванишев запропонував таку тематичну класифікацію: "1. Акты, изображающие состояние сельской промышленности... 2. Акты, касающиеся разных отраслей городской промышленности... 3. Некоторые акты, [которые] могут способствовать объяснению финансовой части... 4. ... акты, объясняющие юридические отношения евреев... 5. Акты, заключающие наиважнейшие случаи судопроизводства...". Комісія схвалила заходи щодо поповнення цих тематичних блоків новими документами, але рішення про окреме видання за вказаним планом не прийняла. Пропонувалося використовувати зібрані і класифіковані М.Д.Іванишевим матеріали для другого та наступних томів "Памятников..."

ЦДА України (Київ), ф.442,
оп.152, стр.232, ч.1, арк.189, 190.

1847

8. "Виды Киева" (проп. М.Д.Іванишев)

– видання назване серед планів майбутніх публікацій комісії.

ЦНБ, ІР, ф.ІІІ, стр.5105, арк.6.

Реалізоване частково у книзі: План г.Киева 1695 г./ Под ред. П.Г.Лебединцева. – Київ, 1893.

9. "Дипломатические акты" (проп. М.Д.Іванишев)

– видання згадано серед планів майбутніх видань комісії; інформації про його подальшу реалізацію не виявлено.

ЦНБ, ІР, ф.ІІІ, стр.5105, арк.6.

10. “Жизнь князя Андрея Михайловича Курбского в Литве и на Волыни” (Под ред. М.Д.Иванишев)

– Першим, хто виявив документи про А.М.Курбського та його оточення в архівах судово-адміністративних установ України XVI ст., був М.В.Домбровський; він повідомив комісію про свою знахідку 1843 р.

У листі члена комісії М.Піотровського до київського генерал-губернатора Д.Г.Бібікова від 31 січня 1849 р. згадується про те, що М.Д.Иванишев вже підбирає ілюстрації до видання, присвяченого А.М.Курбському. М.Піотровський пропонував свої послуги; у відповіді Бібікова йшлося про виготовлення шести ілюстрацій: 1) Вид м.Ковеля; 2) Руїни Ковельського замку; 3) Вид містечка Милянович, де резидував і помер князь Курбський; 4) Вид містечка Вижви із рештками замку; 5) Побудована Курбським церква Св. Трійці в селі Вербки, у якій князь заповідав поховати себе; 6) Портрет князя Курбського. У виданні була вміщена лише гравюра церкви Св.Трійці та її план. Авторство не встановлене.

ЦДА України (Київ), ф.442, оп.152,
стр.232, ч.1, арк.42 зв.; ч.2, арк.23; ч.3, арк.6, 7.

О п у б л.: Жизнь князя Андрея Михайловича Курбского в Литве и на Волыни / Под ред. М.Д.Иванишева. – Киев, 1849. – Т.1, 2.

1851

11. “Акты, изображающие эпоху самозванцев”

– джерельна база “Актів...” – копії з матеріалів славістичного відділу Вольфенбютельської бібліотеки (Німеччина), які знаходилися в розпорядженні комісії. Напевно ініціатором видання був М.Д.Иванишев, який, найімовірніше, і надав згадані матеріали комісії. Перебуваючи наприкінці 30-х років у Німеччині, вчений відвідував Вольфенбютель, працював у тутешній бібліотеці і частково використав зібрані документи у своїй праці “Жизнь князя Андрея Михайловича Курбского в Литве и на Волыни” (1849). Причиною нереалізації плану стали, вірогідно, матеріальні утруднення, які переживала комісія на початку 50-х рр.

12. “Виды осады г.Смоленска” [1609]

– видання згадується у звітних документах комісії як таке, за виготовлення якого у кількості 610 примірників літографу Гроскопфу виплачено 113 карбованців сріблом.

13. “План г.Москвы XVII ст.”

– перше картографічне видання комісії. План був видрукуваний у Польщі 1610 р. з нагоди успішного походу польського війська на Москву під назвою “Moskovia, urbs Metropolis totius Russiae albae”. На плані вміщено портрет Жигмонта III та напис образливого змісту про московське купецтво, що стало причиною конфлікту комісії з Київським цензурним комітетом. Врешті, план був дозволений до друку. Причини невиходу невідомі.

14. “Прибавление к актам о жизни князя Андрея Михайловича Курбского в Литве и на Волыни”

– в лютому 1851 р. комісія направила на адресу оберпрокурора Синоду для перегляду духовною цензурою підготовлені до друку твори князя А.М.Курбського обсягом 100 аркушів. До рукопису були включені: 1) Передмова князя до творів Іоанна Дамаскіна; 2) Найважливіші коментарі А.М.Курбського до Іоанна Дамаскіна; 3) Перекладена князем на церковно-слов'янську мову “Логіка” І.Дамаскіна; 4) Два коментарі самого А.М.Курбського про важливість “Логіки”. Ініціатор та редактор цього видання невідомий. Можливо, ним був М.Д.Ізанишев, який 1849 р. видав ґрунтовну працю про А.М.Курбського. Також невідомою є подальша доля самого “Прибавлення...” та результати цензурного перегляду. Видання нереалізувалося внаслідок матеріальних утруднень комісії на початку 50-х рр.

Див. №10.

1852

15. “Сборник по истории Малороссии с середины XVII в. до Д.Апостола” (проп. М.Й.Судієнко)

– пропонувалося випускати багатотомну серію, що поділялася на 2 відділи: 1) Українські документи, надіслані до Москви; 2) Російські документи Малоросійського приказу. Джерельна база видання спиралася на матеріали Московського архіву Міністерства закордонних справ, директор якого князь М.А.Оболенський протягом 1852–1853 рр. надіслав до Київської комісії 600 документів 1624–1688 рр. За його сприянням комісія одержала з Московського сенатського архіву листування І.Мазепи 1703–1705 рр. (20 одиниць зберігання). Видання не було надруковано внаслідок відмови М.А.Оболенського надати комісії оригінали для остаточної перевірки надісланих ним копій, а також за браком коштів. Матеріали, що планувалося включити до цього видання, увійшли до “Актів, относящихся к истории Южной и Западной России”, що їх почала в 1863 р. видавати Петербурзька археографічна комісія.

Левицкий О.И. Пятидесятилетие... – С.79-81.

1858

16. “Архив Юго-Западной России”

- автором плану цієї фундаментальної серійної публікації комісії був М.Д.Іванишев. План прийнято на засіданні комісії 24.04.1858 р. і затверджено київським генерал-губернатором. Вперше опублікований у московському журналі “Русская беседа” 1858 р. Елементи розробки М.Д.Іванишевим плану “Архиву ЮЗР” відносяться ще до 1844 р. (див. №9 реєстру, додаток №1).

В основу структури видання був покладений тематико-хронологічний принцип (8 тематичних частин з необмеженою кількістю томів у кожній). Структура окремого тому передбачала, крім опублікування історичних джерел, обов'язкове монографічне дослідження на основі оприлюдненого архівного матеріалу та науково-довідковий апарат. Джерельну основу серії мали складати матеріали актових книг судово-адміністративних установ України XVI–XVIII ст., що зберігалися у Київському центральному архіві давніх актів.

При розробці прийомів передачі текстів комісія відмовилася від практики, прийнятої в "Памятниках..." (див. №8); був запропонований спрощений транскрипційний метод (заміна застарілих літер новими, відмова від передачі надрядкових літер). Іншомовні тексти мали друкуватися без перекладу (див. додаток №5).

План "Архиву ЮЗР" був схвально оцінений сучасниками, а пізніше його основна проблематика зафіксована у статуті Археографічної комісії ВУАН 1921 р.

Иванишев Н.Д. Сведения о начале унии, извлеченные из актов Киевского центрального архива // Русская беседа. – 1858. – Т.3. – №11. – Отд.2. – С.1;
Архив ЮЗР / Акты, относящиеся к истории православной церкви Юго-Западной России. 1481–1596 гг. / Под. ред. Н.Д.Иванишева. – Киев, 1859. – Ч.1. – Т.1. – С.V–X.;

Левицкий О.И. Пятидесятилетие... – С.86–89.

О п у б л.: 35 томів (37 кн.) по 8 тематичних частинах: 1859–1914.

1865

17. "Отчет из трудов Временной комиссии для разбора древних актов за 21 год ее существования" (Ф.Г.Лебединцев)

– цей звіт став першою спробою огляду наукової діяльності Київської археографічної комісії. Його планувалося надрукувати (обсяг 4,5 друкованих аркушів) 1868 р. на честь 25-річного ювілею з дня створення Комісії. Виданий не був.

ЦНБ, IP, ф.Х, стр.10206.

1865–1867

18. "Исторические акты, хранящиеся в архивах присутственных мест и монастырей Царства Польского" (проп. М.Д.Іванишев)

– план видання "Исторических актов..." був розроблений М.Д.Іванишевым, найвірогідніше, в 1865–1867 рр. під час роботи у Варшаві. Передбачалося, що це буде основне видання задуманої ним Варшавської археографічної комісії. Структура публікації майже повторювала план "Архива ЮЗР" автором якого теж був М.Д.Іванишев (див. №16): "...материалы могут быть разделены на следующие отделы: 1) Акты, относящиеся к истории православной и римско-католической церкви в Польше и Западной России; 2)

Акты генерального королевского сейма и провинциальных сеймиков; 3) Судебные дела, замечательные в юридическом и историческом отношениях; 4) Акты об устройстве городов и селений; 5) Акты государственно-экономические; 6) Материалы для разъяснения политических событий России и Польши”.

“Исторические акты...” не входили до планів Київської археографічної комісії, проте сама пропозиція органічно обумовлювалася діяльністю Київської комісії та одного з її керівників, що робить доцільним згадку про згаданий проект у цьому переліку.

ЦНБ, IP, ф.Х, стр.7735; 7736.

1886

19. “Акты для истории провинциальных сеймиков Юго-Западного края во второй половине XVII ст. (1654–1697 гг.)” (М.В.Стороженко)

– у 1886 р. працівники Київського центрального архіву давніх актів провадили копіювання відповідних документів з актових книг на замовлення М.В.Стороженка для підготовки вищезгаданого видання. 20.10.1887 р. була підписана угода між комісією та друкарнею К.Милевського на виготовлення 400 примірників публікації М.В.Стороженка обсягом 9,25 др. ар.

ЦДІА України (Київ), стр.68, арк.1–3.

О п у б л.: Архив ЮЗР. – Киев, 1888. – Ч.2. – Т.2: Акты для истории провинциальных сеймиков Юго-Западного края во второй половине XVII ст. (1654–1697 гг.)” / Под. ред. М.В.Стороженко.

Див. № 38.

1887

20. “Сочинения Иосифа Верещинского”

– у листі до брата Миколи А.В.Стороженко надсилає на прохання (І) Левицького докладні відомості про Й.Верещинського, подає перелік його творів та робить спробу їх класифікації.

ЦДІА України (Київ), ф.261, оп.1, стр.18, арк.8–9.

О п у б л.: Стороженко А.В. Иосиф Верещинский бискуп киевский (1540–1599). Сочинения Иосифа Верещинского // Сборник статей и материалов по истории Юго-Западной Руси. – Киев, 1911. – Вып.1. – С.1–171.

1899

21. "Заселение Киевской и Брацлавской Украины в XV–XVII вв." (проп. М.Ф.Владимирський-Буданов)

– М.В.Довнар-Запольському було запропоновано збирати джерела для згаданої публікації, щоб видати її як один з томів "Архива ЮЗР" (Ч.7). У відповідь М.Ф.Довнар-Запольський подав до комісії доповідну записку, в якій запропонував план-проспект видання під умовною назвою "Документы о размещении населения на Украине в XVI–XVII вв. на материалах Литовской Метрики". Цей задум був реалізований дослідником частково (відносно Волині). Докладніше див. №25.

ЦДА України (Київ), ф.262, оп.1, стр.160, арк.1,2.

1900

22. "Акты об украинской администрации" (М.В.Довнар-Запольський)

– рішення про видання прийняте в листуванні головного редактора комісії М.Ф.Владимирського-Буданова з М.В.Довнар-Запольським. Наприкінці листопада 1900 р. комісія висловила готовність укласти угоду з друкарнею стосовно цієї праці.

ЦДА України (Київ), ф.262, оп.1, стр.160, арк.3–6.

О п у б л.: Архив ЮЗР. – Киев, 1907. – Ч.8. – Т.5: Акты об украинской администрации XVI–XVII вв. / Под. ред. М.В.Довнар-Запольского.

1908

23. "Сборник статей и материалов по истории Юго-Западной России, издаваемый Комиссией для разбора древних актов. Вып. I"

– на засіданні 9.11.09 головний редактор комісії поініформував присутніх про підготовку публікації під назвою "Исторический сборник, издаваемый Киевскою Археографическою комиссией", пропозиція видавати який була затверджена 1908 р. Випустити книгу передбачалося до кінця 1909 р. Докладно перелічені історичні джерела, що мають бути включені до першого випуску.

М.Ф.Владимирський-Буданов запропонував встановити певні правила видання цієї нової для комісії публікації: 1) Вона призначалася для статей і матеріалів, що не включаються до "Архива ЮЗР". 2) Передбачалася така структура збірника: а) річний звіт Комісії; б) дослідження та статті з історії України; в) джерела з історії України; г) суміш, де основне місце повинна зайняти історична бібліографія. 3) Видання мало бути неперіодичним. 4) Участь у збірнику могли брати як члени комісії, так і інші особи. 5) Обумовлювалися розміри грошової винагороди авторів. 6) Іноземні тексти планувалося перекладати російською мовою і друкувати паралельно як переклади, так і оригінали.

ЦДА України (Київ), ф.849, оп.1, спр.69, арк.2 зв.-4 зв.

О п у б л.: Сборник статей и материалов по истории Юго-Западной России, издаваемый Комиссией для разбора древних актов. – Киев, 1911. – Вып.1.

1909

24. "Акты для истории провинциальных сеймиков в Юго-Западной Руси XVIII ст." (проп. І.М.Каманін)

– на засіданні комісії 9.11.09 І.М.Каманін висунув пропозицію довести публікацію джерел з історії воєводських сеймиків до кінця їх функціонування. У 1916 р. підготовлений ним том уже був у друкарні як "Архив ЮЗР" (Ч.2. Т.4), але в зв'язку з Першою світовою війною так і не вийшов.

Подальша доля тому не відома.

ЦДА України (Київ), ф.849, оп.1, спр.69, арк.1 зв.

Летопись занятий Комиссии (1911–1914 гг.)//

Сборник статей и материалов по истории Юго-Западной России. – Киев, 1916. – Вып.2. – С.3.

25. "Акты об экономической статистике населения Волыни в XVI–XVII ст." (проп. М.В.Довнар-Запольський)

– видання мало стати частиною ширшої публікації, присвяченої демографічним проблемам XVI–XVII ст. на основі документів Лиговської Метрики (праця планувалася обсягом 30–35 др. арк.). У доповідній записці до комісії, що її подав М.В.Довнар-Запольський (точна дата не встановлена), був запропонований відповідний план-проспект.

На засіданні комісії в листопаді 1909 р. зазначалося, що

М.В.Довнар-Запольський готує "том люстраційних матеріалів, 'относящихся к Волини'". У 1911 р. це видання, що тоді друкувалося, мало назву "Акты о населении Волинского воеводства в XVI–XVII ст."; 1916 р. назва публікації набула свого остаточного вигляду і була уточнена структура видання. Том мав вийти як "Архів ЮЗР" (Ч.8. Т.9. Вип.1,2), але в зв'язку з початком Першої світової війни не побачив світ.

Подальша доля видання невідома.

ЦДА України (Київ), ф.262, оп.1, стр.34, арк.1–3; ф.849, оп.1, стр.69, арк.2.
Сведения о деятельности Киевской комиссии для разбора древних актов.
// Сборник статей и материалов по истории Юго-Западной России. – Киев, 1911. – Вып.1. – С.30; Летопись занятий Комиссии (1911–1916 гг.). // Сборник статей и материалов по истории Юго-Западной России. – Киев, 1916. – Вып.2. – С.3.

26. "Акты о землевладении в Юго-Западной России в XV–XVIII веках" (М.Ф.Владимирский-Буданов)

– головний редактор комісії М.Ф.Владимирський-Буданов інформував, що він розпочинає друкувати другий том "Архів ЮЗР" (Ч.8. Т.6.) – акти про землеволодіння (першим був "Архів ЮЗР", Ч.8. Т.4, присвячений церковним маєткам XVI ст.). Вихід у світ планувався на 1910 р.

ЦДА України (Київ), ф.849, оп.1, стр.69, арк.2 за.

О п у б л.: Архів ЮЗР. – Киев, 1911. – Ч.8. – Т.6: Акты о землевладении в Юго-Западной России в XV–XVIII веках.

27. "Акты о казацком движении 1638 р., собранные П.А.Кулишом" (проп. І.М.Каманін)

– за інформацією головного редактора комісії М.Ф.Владимирського-Буданова від 9.11.09, матеріали підбірки П.О.Куліша вже були розглянуті і підготовлені до друку раніше, але внаслідок того, що думки, які висловив у примітках П.О.Куліш, не завжди збігалися з поглядами комісії, а здова письменника не погоджувалася на вилучення його приміток, видання "Актов..." було призупинене. На засіданні комісії 9.11.09 І.М.Каманін, користуючись своїм правом на видання спадщини П.О.Куліша, запропонував помістити небажані примітки окремо, в зібранні творів письменника.

Подальша доля видання невідома. У першому випуску "Сборника статей и материалов по истории Юго-Западной России" (1911)

серед книг, що планувалися до випуску найближчим часом, згадано "Материалы по истории Южной России, собранные П.А.Кулишом". У другому випуску "Сборника статей и материалов..." (1916) підготовлена П.О.Кулішем збірка не згадується зовсім.

ЦДА України (Київ), ф.849, оп.1, стр.69, арк.5.
Сборник статей и материалов по истории Юго-Западной России,
издаваемый Комиссией для разбора древних актов. –
Киев, 1911. – Вып.1. – С.31.

Див. №102.

28. "Акты о копных и доменных судах в Юго-Западной Руси в XVI–XVIII вв." (М.Н.Ясинський)

– у доповіді головного редактора комісії М.Ф.Владимирського-Буданова на засіданні комісії йшлося про те, що книга М.Н.Ясинського (Архив ЮЗР. Ч.8. Т.7,8) продовжує друкуватися, незважаючи на те, що частина набору була загублена друкарнею. Обсяг першого тому ("Акты о копных судах") складав 52 др. арк. 1916 р. ця праця ще друкувалася; перший том планувався до випуску 1917 р.

Його подальша доля невідома.

ЦДА України (Київ), ф.849, оп.1, стр.69, арк.2 зв.
Летопись занятий Комиссии (1911–1914 гг.) //
Сборник статей и материалов по истории Юго-Западной
России.– Киев, 1916. – вып.2. – С. 2, 3;
ЦНБ, ІР, Ф.Х, стр.7715, 8063.

29. "Акты, относящиеся к эпохе Богдана Хмельницкого" (І.М.Каманін)

– згадується в інформації про хід видання праці (друкується передмова, надруковано вже 3 др. арк. тексту).

ЦДА України (Київ), ф.849, оп.1, стр.69, арк.1.

О п у б л.: Архив ЮЗР. – Киев, 1914. – Ч.3. – Т.4: Акты, относящиеся к эпохе Богдана Хмельницкого / Под. ред. И.М.Каманина.

30. "Летопись Ф.Софоновича" (С.Т.Голубев)

– інформація головного редактора комісії М.Ф.Владимирського-Буданова про те, що С.Т.Голубев зробив копію хроніки Ф.Софоновича. 11.08.10 комісія уклала угоду з друкарнею І.І.Чоколова на публікацію "Летописи Ф.Софоновича". 1916 р.

видання ще друкувалося як Архів ЮЗР (Т.13). Незавершений друком том 1922 р. був утилізований, залишилося лише два примірники, доля яких нині, на жаль, невідома.

ЦДА України (Київ), ф.849, оп.1, стр.69, арк.1 зв.

ЦНБ, ІР, ф.Х, стр.10237.

Летопись занятий Комиссии (1911–1914 гг.)

// Сборник статей и материалов по истории Юго-Западной России. – Киев, 1916. – Вып.2. – С.3; *Ульяновский В.* Незнаний том "Архива Юго-Западной России" // ЗНГШ. – Львів, 1991. – Т.222. – С.360–369.

О п у б л. сучасними дослідниками: *Софонович Феодосій.* Хроніка з літописців стародавніх / Підг. тексту, передмова і коментарі Ю.А.Мищика, В.М.Кравченка. – К., 1992. – 336 с.

31. "Материалы по истории русской картографии. Вып.2" (В.О.Кордт)

– головний редактор комісії М.Ф.Владимирський-Буданов інформував 9.11.09 про завершення цієї публікації, яку планувалося випустити до 1 січня 1910. В.О.Кордту лишалось закінчити лише написання пояснювальної записки.

ЦДА України (Київ), ф.849, оп.1, стр.69, арк.4 зв.

О п у б л.: Материалы по истории русской картографии / Под ред. В.О.Кордта. – Киев, 1910. – Вып.2.

32. "Материалы по истории русской картографии. Вып.3" (В.О.Кордт)

– за інформацією головного редактора комісії М.Ф.Владимирського-Буданова, В.О.Кордт запропонував підготувати третій і останній випуск цього видання, для якого вже відібрав відповідні карти, про що повідомляв у пояснювальній записці, поданій на розгляд комісії. М.Ф.Владимирський-Буданов підтримує пропозицію В.О.Кордта. У 1913 р. комісія замовила акціонерному товариству паперових форм у Ризі виготовлення паперу для видання карт. Друкування тому спочатку планувалося розпочати 1916 р., однак дорожнеча змусила відкласти задум. У жовтні 1917 р. комісія знову прийняла рішення про початок друкування карт для 3-го випуску.

Подальша доля публікації пов'язана з діяльністю АК ВУАН.

ЦДА України (Київ), ф.849, оп.1, стр.69, арк.4 зв.;

ЦНБ, ІР, стр.7715, 7681, 10542.

Див. №131.

33. "Палеографический изборник. Вып.2" (І.М.Каманін)

– за інформацією головного редактора комісії М.Ф.Владимирського-Буданова від 9.11.09, І.М.Каманін запропонував видання другого випуску "Палеографического изборника", підготовленого ним. На думку М.Ф.Владимирського-Буданова, випускати цю працю було б доцільно після надрукування тому І.М.Каманіна, присвяченого Б.Хмельницькому (Архів ЮЗР. 1914. Ч.8. Т.4: Акты, относящиеся к эпохе Б.Хмельницкого). Подальша доля видання невідома. В "Сборниках статей и материалов по истории Юго-Западной России" (вип.1, 2) серед книг, що планувалися до друку, "Палеографический изборник" не згаданий.

ЦДА України (Київ), ф.849, оп.1, стр.69, арк.5.

34. "Памятники литературной полемики православных южнорусов с протестантами и латино-униатами в Юго-Западной Руси за XVI и XVII ст."

– за інформацією головного редактора комісії М.Ф.Владимирського-Буданова від 9.11.09 цей том планувалося видати 1910 р. за редакцією С.Т.Голубева як Архів ЮЗР (Ч.І. Т.8).

ЦДА України (Київ), ф.849, оп.1, стр.69, арк.5.

О п у б л.: Архив ЮЗР. – Киев, 1914. – Т.8. – Ч.І.: Памятники литературной полемики православных южнорусов с протестантами и латино-униатами в Юго-Западной Руси за XVI и XVII ст. / Под ред. С.Т.Голубева.

35. "Постановления провинциальных сеймиков Юго-Западной Руси в 1698–1726 гг." (І.М.Каманін).

– ухвалено не вміщати монографічної передмови у зв'язку з тим, що діяльність воеводських сеймиків уже докладно розглянута в попередніх томах другої частини "Архива ЮЗР" (праці М.Д.Іванишева та М.В.Стороженка).

ЦДА України (Київ), ф.849, оп.1, стр.69, арк.1 зв.

О п у б л.: Архив ЮЗР. – Киев, 1910 – Т.3 – Ч.2: Постановления провинциальных сеймиков Юго-Западной Руси в 1698–1726 / Под ред. И.М.Каманина.

Див. №19.

36. "Сборник статей и материалов по истории Юго-Западной России, издаваемый Киевской комиссией для разбора древних актов Вып.2"

– за інформацією головного редактора комісії М.Ф.Владимирського-Буданова від 9.11.09, цей збірник включений до числа майбутніх видань комісії і починає формуватися.

ЦДА України (Київ), ф.849, оп.1, спр.69, арк.5.

О п у б л.: Сборник статей и материалов по истории Юго-Западной России, издаваемый Киевской комиссией для разбора древних актов – Киев, 1916. – Вып.2.

37. “Южнорусские летописи: Львівський літопис, літопис І.Єрлича, літопис С.Величка” (О.І.Левицький)

– видання Львівського літопису і хроніки Й.Єрлича до Першої світової війни було майже завершене (упродовж 1910–1918 рр. надруковано 28,5 арк. тексту), але так і не побачило світу. Публікація літопису С.Величка комісією не була здійснена, а перейшла до планів АК ВУАН (див. №149).

ЦДА України (Київ), ф.849, оп.1, спр.69, арк.1.5. Летопись занятий Комиссии (1911–1914 гг.) // Сборник статей и материалов по истории Юго-Западной России. – Киев, 1916. – Вып.2. – С.3.

О п у б л.: На початку 1920-х років залишилися лише 1–2 прим. набраного у друкарні видання Львівського літопису та хроніки Й.Єрлича, один з яких зберігається у бібліотеці Інституту історії АН України.

Пізніше Львівський літопис було опубліковано в 1970 р.: *Беззо О.А. Львівський літопис і Острозький літописець.* – К., 1970.

1911

38. “Материалы о “мазепинцах”, собранные в иностранных архивах профессором В.Н.Александренком”

– “Материалы...” передані до комісії вдовою професора Варшавського університету В.Н.Александренка після його смерті. Вони охоплювали документи з Державного архіву Копенгагена, Королівського державного архіву в Берліні, Королівського архіву в Дрездені.

Сведения о деятельности Комиссии для разбора древних актов.
//Сборник статей и материалов по истории Юго-Западной России. – Киев, 1911. – Вып.1. – С.31;

О п у б л. Е.О.Кордтом: Документы об Андрее Войнаровском и Филиппе Орлике, извлеченные из иностранных архивов // Сборник статей и материалов по истории Юго-Западной России. – Киев, 1911. – Вып.1.

1914

39. "Акты по истории монастырского землевладения"
(М.П.Василенко)

– за згадкою М.Ф.Владимирського-Буданова від 9.11.09 цей том планувався видати 1910 р. На засіданні комісії в лютому 1914 р. повідомлялося, що за дорученням М.П.Василенка студентом Київського політехнічного інституту Юрієм Гаркушенком вже скопійовано для підготовки цього видання 356 аркушів документів. Планувалося видати як один з томів "Архива ЮЗР". Подальша доля видання невідома.

ЦНБ, ІР, ф. X, спр.7678.

40. "Сборник статей и материалов по истории Юго-западной России. Вып.3"

– на засіданні комісії 18.11.14 р. був обговорений план видання третього випуску "Сборника статей...". На пропозицію С.Т.Голубева, йому доручалося редагування тому. Випустити книгу планувався навесні 1915 р.; у серпні 1915 р. "Сборник..." був надрукований в обсязі 25 друк. арк. У доповіді голови комісії В.С.Іконникова на засіданні 16.12.16 зазначалося, що необхідно вжити всіх заходів для виходу в наступному 1917 р. згаданого збірника, який уже майже видрукований. Подальша доля публікації невідома

ЦНБ АН України, ІР, ф.Х, спр.7715; 8063;
7687; 7703.

1915

41. "Акты по истории землевладения в Подолии"
(М.Ф.Владимирський-Буданов)

– на засіданні комісії в лютому 1915 р. повідомлялося, що для підготовки цього видання (Архив ЮЗР, Ч.8) за дорученням комісії співробітницею Московського архіву Міністерства юстиції Марією Миколаївною Шуйською було скопійовано 224,5 аркушів оригінальних документів з Лиговської Метрики.

Подальша доля видання невідома.

ЦНБ, ІР, Ф.Х., спр.7692.

42. “Сборник статей и материалов по истории Юго-Западной России. Вып.4”

– видання готувалося до друку. До його складу мали увійти такі матеріали: 1. Записка Д.А.Ертеля про підсумки археологічних досліджень курганів навколо Києва, які проводилися навесні 1915 р. на кошти Київської археографічної комісії. Редагувати записку доручено керівникові цих розкопок, члену комісії професору В.З.Завитневичу. 2. Реферат І.Огієнка про Брусилівське цехове братство. 3. Документи з галицьких архівів, запропоновані М.В.Довнар-Запольським (зміст не розкривається).

ЦНБ, IP, ф.Х, спр.7715; Сборник статей и материалов по истории Юго-Западной России. – Киев, 1916.
– Вып.2. – С.3.

43. “Собрание сочинений Мелетия Смотрицкого” (проп. А.С.Криловський)

– голова Комісії В.С.Іконников повідомляв на засіданні 29.11.18 щодо пропозиції А.С.Криловського видавати зібрання творів М.Смотрицького. Комісія доручила С.Т.Голубєву дати експертну оцінку цього проекту.

ЦНБ АН України, IP, Ф.Х., спр.7720.

АРХЕОГРАФІЧНА КОМІСІЯ НТШ У ЛЬВОВІ.

1894

44. Акти Белзької землі (проп. М.Грушевський)

Грушевський М. Про видання ... – С.14.

45. Акти до історії Львова XV-XVI ст. (проп. М.Грушевський)

Грушевський М. Про видання ... – С.14.

46. Акти до історії України XVII-XVIII ст. (проп. М.Грушевський)

– розглядалося як поновлення видання “Актів Юго-Западной России”.

Грушевський М. Про видання ... – С.14.

47. Акти Литовської і Руської Метрик для історії Київщини, Брацлавщини, Волині і Лівобережної України XV-XVI ст. (проп. М.Грушевський)

Грушевський М. Про видання ... – С.14.

48. “Генеральне слідство про маєтності” 1729-1730 рр. (проп. М.Грушевський)

– не здійснено в 1890-х рр. Проект знову обговорювався в комісії 1912 р.

Див. № 96, 138, 173, 184, 185, 192.

Грушевський М. Про видання ... – С.14.

49. Збірник джерел до історії українського права (проп. М.Грушевський)

– пропонувалося включити різні редакції “Руської Правди” і канонічних статутів, дипломи XIII-XV ст., земські грамоти Великого князівства Литовського і т.п.

Грушевський М. Про видання ... – С.15.

О п у б л.: К.Левицький видав “Руську Правду” згідно списку Карамзіна: Правда Руска, пам’ятник законодавчих права руского з XI віку / Уложив К.Левицький. – Львів, 1895.

51 с.

50. Збірник люстрацій та інвентарів Белзької землі XVI ст. (проп. М.Грушевський)

Грушевський М. Про видання ... – С.14.

Видання частково реалізовано: див. № 51.

51. Збірник люстрацій та інвентарів Руського воєводства з XVI ст. (проп. М.С.Грушевський)

– пропонувалося вмістити люстрації 1565 р.; інвентарі Самбірського і Дрогобицького староств 1568 р.; ревізії прав шляхетських 1564 р.; люстрації 1570 р.; документи з Скарбу Коронного.

Проект частково реалізовувався протягом 1895-1900 рр.

Грушевський М. Про видання ... – С.13

Обумовлена така методика передачі тексту: “При виданні заховано такі принципи: друкувати буква в букву, нічого не змінюючи, навіть блудів – без занотовання; заховано правопис оригіналу, з такими виїмками : U і V уживаються без різниці всякої, тож задержано букви ці лише в іменах власних; у, що замінює її, в друку означено через ij, sz заміняно на ss, ę удержано там, де було видно якусь консеквенцію в уживанні (наприклад перед носовими), де ж воно уживається без різниці з е (а в деякім письмі – наприклад варшавському кодексу годі їх навіть відрізнити часом), там цієї відміни не нотовано; великі літери й пунктацію заміняно відповідно правилам сучасним. Все додане таке, чого не було в оригіналі, поставлено в []; все внесене в текст з скорочень, означених значками, або доповнене з контексту на видертих або вилинялих місцях, взято в (). На маргінезі означено нумерацію оригінала. На останку просимо звернути увагу на “похибки”, де виправлено зауважені помилки, не нотуючи одначе такі, як в інтерпункції, або в руських словах, що нікого в блуд ввести не зможуть” (*Грушевський М.* Передмова // *Жерела.* – Львів, 1895. – Т.1. – С.VII-VIII).

О п у б л. частково: *Жерела.* – Львів, 1895. – Т.1: Люстрації королівщин в землях Галицькій і Перемиській з р.1565-1566. – 311 с.; Львів, 1897. – Т.2: Люстрації королівщин в землях Перемиській і Сяноцькій з р.1565. – 314 с.; Львів, 1900. – Т.3: Люстрації королівщин в землях Холмській, Белзькій і Львівській з 1564-1565 рр. – 585 с.

Див. № 50.

52. Збірник пам'яток давнього українського письменства (проп. М.Грушевський)
– пропозиція обґрунтовувалася рідкістю та недоступністю видань українських письменників XI-XV ст.

Грушевський М. Про видання ... – С.14.

53. Інвентарі XVII-XVIII ст. для історії селянства (проп. М.Грушевський)

Грушевський М. Про видання ... – С.14.

54. “Літописець русько-литовський” (проп. М.Грушевський)
– пропонувалося видати т.зв. Познанський варіант разом з іншими вже виданими списками, що стали важкодоступними для дослідників.

Грушевський М. Про видання ... – С.14.

55. Найдавніші акти Подільської землі XV-XVI ст. (проп. М.Грушевський)

Грушевський М. Про видання ... – С.14.

О п у б л. частково як видання Київської комісії для розбору давніх актів: див. № 1.

56. Пам'ятки українського письменства XVI-XVII ст. (“Хроніка (юфоновича)”, “Літописець Волині та України” та інші) (проп. М.Грушевський)
– передбачалося видавати як історичні, так і літературні пам'ятки.

Грушевський М. Про видання ... – С.14.

Див. № 30, 81.

1895

57. Збірка стародруків XVI-XVII ст. (Стефан та Лавренцій Іванові) (К.Студинський)
видання передбачало тільки ті стародруки, що не перевидавалися. Частково реалізовано.

З товариства // Записки ІНТШ. – Львів, 1896. – Т.14. – С.1.

ЦДІА України (Львів), ф.309, оп.1, спр.42, арк.16

Лист № 128.

58. Збірник актів про Львів і Галичину в часи Хмельницького (С.Томашівський)

– проєкт під назвою “Матеріали до історії Галичини” був частково реалізований в серії “Жерела”.

З товариства // Записки НТШ. – Львів,
1896. – Т.11. – С.1.

У виданні проголошено: “Щодо самої техніки видання ми придержувалися тої гадки, що історичні матеріали повинні бути видавані в правописній формі оригіналу, тому з того боку нічого не зміняли. Зате з легко зрозумілих причин зважилися багато документів подавати в скороченні, вони означені знаком [E], sxsscriptum. Вкорочуючи, ми старалися не додавати ані одного слова, переповідали лише словами самого акта пропускаючи все, що здалося злишнє. Полишено без доповнювань оригінальні скорочування титулів, як nllis-nobilis, gnosus-generosus, labsus-laboriosus, mnlis-ministerialis і т.ін., це вчинено задля загальної їх звісності. Слова взяті в [], доповнені редакцією, яких в оригіналі не було, для конгексту, знак () означає доповнення слів, знищених у акті” (Томашівський С. Передмова // Жерела. – Львів, 1898. – Т.4. – С.VI).

В другому томі “відступлено від попереднього повного виписування імен селян-революціонерів, а то з того огляду на непевність їх щодо числа і часу, наводжено тільки цікавіші з огляду на соціальне становище, – інші тільки обчислено, але й того годі всюди вповні докладно зробити. Появляються тут уперше також т. зв. *regesta*, вони зазначені буквою R” (Томашівський С. Передмова // Жерела. – Львів, 1901. – Т.5. – С.1-2).

О п у б л.: Жерела. – Львів, 1898. – Т.4: Галицькі акти з рр. 1648-1649.– 411 с.; Львів, 1901. – Т.5: Галицькі акти з рр. 1649-1651.– 354 с.

59. Збірник апокрифів старозавітніх (І.Франко)

– вирішено видавати у серії “Пам’ятки українсько-російської мови і літератури”.

З товариства // Записки НТШ. – Львів,
1895. – Т.6. – С.4.

О п у б л.: Пам’ятки... – Львів, 1896. – Т.1: Апокрифи старозавітні. – 394 с.

60. Збірник української драматичної літератури XVII-XVIII ст.
(О.Колесса)

З товариства //Записки НТШ. – Львів,
1896. – Т. 13. – С. 1

Частково цей проект реалізував 1930 р. Я.Гординський за такими принципами: “Подаю всі тексти українських творів із Дернівського Збірника в порядку, в якому вони є в рукопису. В текстах не змінюю нічого, тільки відділяю деякі злучені разом слова або лучу разом літери, що належать до поодиноких слів, а правопис модернізую не стільки, що: розв’язую скорочення, зазначаючи доповнення дужками в середині слів; нарядкові літери вношу в саме слово й упрощую писання, ставлячи: замість двох рисок:” – й (хоч є у рукопису також й); е – зам[ість] е, є (обі букви уживано в рукопису всуміш); з – замість: з, s; о – зам[ість]: о, ѿ; у – зам[ість]: ѿ, у, оу; я – замість: А, я; пропускаю нечислені нарядкові значки, звичайно: ^”. Розуміється, титули текстів і числа рядків мої – їх у рукопису немає” (*Гординський Я. Тексти // Пам’ятки. – Львів, 1930. – Т.81. – С.4-5*).

О п у б л. частково : Пам’ятки.... – Львів, 1930. – Т.8: З української драматичної літератури XVII-XVIII ст. – 225 с.

61. І.Котляревський “Енеїда”

– публікація мала вміщувати зведений текст з різних видань “Енеїди”. М.Грушевський пропонував видати чотири перші пісні з видання 1809 р. з варіантами інших видань без зміни правопису, член комісії В.Коцовський радив друкувати “Енеїду” для ширшої громадськості без коментарів. Обидва проекти комісія прийняла

З товариства //Записки НТШ. – Львів,
1896. – Т.11. – С.1.

О п у б л.: Перше видання “Енеїди” І.Котляревського, передруковане в столітню річницю його, коштом і заходом Наукового товариства ім.Шевченка. – Львів, 1898. – 113 с.

62. Повне зібрання творів І.Котляревського

– 1897 р. цей план знято з огляду на аналогічний проект в київських наукових колах.

З товариства //Записки НТШ. – Львів,
1896. – Т.13. – С.1.

63. Збірник новозавітніх апокрифів (І.Франко)

З товариства // Записки НТШ. – Львів, 1899. – Т.27. – С.2;
Львів, 1900. – Т.33. – С.5.

О п у б л.: Пам'ятки... – Львів, 1899. – Т.2: Апокрифи новозавітні. А. Апокрифічні євангелія. – 443 с.; Пам'ятки... – Львів, 1902. – Т.3: Апокрифи новозавітні. Б. Апокрифічні діяння апостолів. – 360 с.

64. Люстрації руських земель 1570 р. (М.Грушевський)

– планувалося подати люстрації всіх українських земель у складі Речі Посполитої, за винятком люстрації Барського староства, виданої в “Архиве ЮЗР”.

З товариства // Записки НТШ. – 1900. – Т.33. – С.5.

О п у б л.: Жерела. Львів, 1903. – Т.7: Люстрація 1570 р. – 362 с.

65. Твори Миколи Устияновича (проп. О.Колесса)

– видання готувалося до друку студентами духовної семінарії у Львові.

Засідання Археографічної комісії // Хроніка НТШ. – Львів,
1900. – Ч.3. – С.8-9

66. Твори Юрія Федьковича (проп. О.Колесса)

– далі видання вирішено передати філологічній секції НТШ.

Засідання Археографічної комісії // Хроніка НТШ. – Львів,
1900. – Ч.4. – С.9.

О п у б л.: Писання Осипа Юрія Федьковича. Перше повне і критичне видання / Упор. І.Франко, О.Колесса. Львів, 1902-1938. – 4 т.

1900

67. Пам'ятки Львівської Ставропігії

– доручено С.Томашівському запропонувати керівникам Ставропігійського інституту перебрати це видання.

ЦДІА України (Львів), ф.309, оп.1, спр.42, арк.31 зв.

1901

68. Збірка полемічної літератури (К.Студинський)

Засідання Археографічної комісії // Хроніка НТШ. – Львів, 1901. – Ч.7. – С.9; ЦДІА України (Львів), ф.309, оп.1, спр.42, арк.32.

О п у б л.: Пам'ятки... – Львів, 1906. – Т.5: Пам'ятки полемічного письменства кінця XVI і початку XVII в. – 314 с.

69. М.Лучкай “Historia Carpatho-Ruthenorum” (С.Томашівський)

– ухвалено звернутися у справі видання до Мукачівської консисторії греко-католицької церкви, оскільки в одному із закарпатських монастирів знаходився рукопис цієї праці.

Засідання Археографічної комісії // Хроніка НТШ – Львів, 1901. – Ч.6. – С.16.

1902

70. Збірка галицьких документів XIV-XV ст. (М.Грушевський)

Засідання Археографічної комісії // Хроніка НТШ. – Львів, 1902. – Ч.11. – С.14.

О п у б л.: Матеріали до історії суспільно-політичних й економічних відносин Західної України / Зібрав і видав М.Грушевський. – Львів, 1906. – Ч.1. – 181 с. (1905-1906 рр. “Матеріали” друкувалися частинами: Записки НТШ. – Львів, 1905. – Т.63. – С.1-46; Т.64. – С.47-94; Львів, 1906. – Т.69. – С.84-166).

1904

71. Апокрифи есхатологічні (І.Франко)

– ухвалено містити апокрифи про: а) загробне життя; б) свята і обряди; в) апокрифічні катехизиси; г) про кінець світу і

останній суд. Вирішено опустити апокрифічні молитви і заклинання ворожіння і чарівні книги, звістки про природу.

Засідання Археографічної комісії // Хроніка НТШ. – Львів, 1904. – Ч.17. – С.17; ЦДА України (Львів), ф.309, оп.1, спр.42, арк.57 зв.

О п у б л.: Пам'ятки... Львів, 1906. – Т.4: Апокрифи есхатологічні. – 522 с.

72. Корпус матеріалів до історії козаччини (Голов. ред. М.Грушевський)

– чіткого систематизованого плану не існувало (проект див. у додатках), томи видавалися з огляду на готовність до друку.

Засідання Археографічної комісії // Хроніка НТШ. – Львів, 1904. – Ч.20. – С.9.

Див. № 73, 76, 78, 79, 80, 85, 91, 97.

1906

73. Збірка документів до діяльності Пилипа Орлика (Ф.Голійчук)

– 1907 р. комісія вирішує вислати Ф.Голійчука для роботи в саксонських архівах для дальшого збирання матеріалів до цієї збірки.

Засідання Археографічної комісії // Хроніка НТШ. – Львів, 1906. – Ч.28. – С.12.

1907

74. Акти до церковної унії

– ухвалено кредит на копіювання документів.

Засідання Археографічної комісії // Хроніка НТШ. – Львів, 1907. – Ч.32. – С.16.

75. Апокрифи про святих (І.Франко)

Засідання Археографічної комісії // Хроніка НТШ. – Львів, 1907. – Ч.32. – С.13.

О п у б л.: Пам'ятки... – Львів, 1910. – Т.6: Легенди про святих. Ч.1. – 299 с.

76. Матеріали до історії козаччини до 1630 р. (І.Крип'якевич)

Засідання Археографічної комісії // Хроніка НТШ. – Львів, 1907. – Ч.32. – С.13.

Щодо методики: “Акти, що представляли замало інтересу в повному виді, а все-таки мали якусь вартість для збірки, подані в ексцерптах. Правопись – відповідно до принципів, котрих придержується Наукове товариство імені Шевченка – захована така, як в рукописах (так заховане: e замість ae; ar, am, om, or замість a ; sz зам[ість] ś ; i зам[ість] s (й противно); c, cz зам[ість] ś ; en зам[ість] e ; ch зам[ість] h (й противно); y зам[ість] i ; l зам[ість] l ; o зам[ість] ó ; ss, sz зам[ість] s ; sz зам[ість] ś ; v зам[ість] u (й противно); s зам[ість] z ; z зам[ість] ź,ż); зміни проблемно тільки в отсім:

а) у (звичайно з двома точками) транскрибоване на ii (не ij), з винятком тих місць, де заступає i, y;

б) труднощі скорочення порозв'язувані;

в) змодернізована інтерпункція й писання великих та малих букв” (Крип'якевич І. Вступне слово [до т.1 “Матеріалів”] // Жерела. – Львів, 1908. – Т.8. – С.IX).

О п у б л.: Жерела. – Львів, 1908. – Т.8: Документи по рік 1631. – 407 с.

1908

77. Акти з внутрішньої історії Гетьманщини (прод. О.Грушевський)

– проект друкується у цьому збірнику.

Засідання Археографічної комісії // Хроніка НТШ. – Львів, 1908. – Ч.36. – С.20.

78. Збірка до історії Петра Дорошенка (1665-1676 рр.) (І.Кривецький)

Засідання Археографічної комісії // Хроніка НТШ. – Львів, 1908. – Ч.36. – С.19.

79. Збірка матеріалів до історії Хмельниччини (М.Кордуба) – ухвалено друкувати як 11-й том “Жерел”

Засідання Археографічної комісії // Хроніка НТШ. – Львів, 1908. – Ч.35. – С.18.

У справі методики проголошено: “Бажаючи подати якнайбільше різноманітне матеріалу, ми мусили сильно скорочувати подвійні акти, бо в протилежний раз ні цього тому вирости би безпотирих 2-3 томи. Це чинили ми тому, що історична цінність багатьох актів лежить не так в дословній тексті, як радше в їх змісті. Через це подаємо дословний текст лише тих уступів і актів, які або особливо важні, або подають суб'єктивне освітлення подій, або в яких розуміння тексту може бути різне; все інше, особливо ж голі оповідання подій, переповідаємо биван

або менш докладним змістом, річі дрібні, або не стоячі в ніякому зв'язку з Хмельниччиною пропускаємо зовсім. Той самий спосіб скорочування практикується в багатьох заграничних видавництвах джерел, от хочби у звітних Urkunden und Aktenstücke берлінської Академії.

Правопис задержаний всюди такий, який в рукописах, з виїмкою німецьких текстів, котрі по взору німецьких видавництв видані сучасним правописом, однак із задержанням всіх прикмет мови. Умісні пропуски означуємо точками, пропуски, які повстали із-за ушкодження самого рукопису або невизначеного письма, точками в скобці [...] При кожнім акті замічуємо його рід (автограф, оригінал, копія, переклад, витяг і т.д.) Тому що акти видаємо в скороченнях, не додаємо окремих реєстрів^а (Кордуба М. Передніє слово // Жерела. – Львів, 1911. – Т.12. – С. VI).

О п у б л.: Жерела. – Львів, 1911. – Т.12: Акти до Хмельниччини (1648-1657). – 544 с.

80. Матеріали до історії козащини (1657-1667 рр.) (В.Герасимчук)

– на засіданні комісії 8 листопада 1911 р. дискутовано над системою впорядкування матеріалу. Ухвалено в одній частині зібрати листи й документи, а в другій – щоденники, меморіали, газетні повідомлення.

Засідання Археографічної комісії // Хроніка НТШ. – Львів, 1908. Ч.35. – С.18; Засідання Археографічної комісії // Хроніка НТШ. – Львів, 1911. – Ч.48. – С.17.

Далі проєкт видання перейняла АК ВУАН.
Див. № 167.

81. Староукраїнські граматики другої половини XVI – першої половини XVII ст. (проп. М.Грушевський та К.Студинський)

– спочатку К.Студинський запропонував видати граматики Лаврентія Зизанія і Мелетія Смотрицького. М.Грушевський доповнив цей проєкт пропозицією видати комплект староукраїнських граматик того часу.

Засідання Археографічної комісії // Хроніка НТШ. – Львів, 1908. – Ч.34. – С.3.

1909

82. Збірка листів Пилипа Орлика (проп. А.Єнсен, вик. Ф.Голійчук)

– обговорено можливість видати друковану і недруковану кореспонденцію Пилипа Орлика в одному томі.

Засідання Археографічної комісії // Хроніка НТШ. – Львів, 1909. – Ч.39. – С.22.

О п у б л. частково: Єнсен А. Орлик у Швеції // Записки НТШ. – Львів, 1909. – Т.92. – С.113-169.

83. Збірка “Страстей Христових” (проп. В.Гнатюк)
– ухвалено видати у “Пам’ятках” на основі рукописів, що зберігалися у І.Франка та В.Гнатюка.

Засідання Археографічної комісії // Хроніка НТШ. – Львів,
1909. – Ч.39. – С.22.

84. Збірник передмов до стародруків XVI-XVIII ст. (проп. М.Грушевський)
– пропонувалося видати в “Пам’ятках”. Подібне видання запланувала пізніше АК ВУАН.

Засідання Археографічної комісії // Хроніка НТШ. – Львів,
1909. – Ч.38. – С.16.

Див. № 128.

85. Матеріали до історії і становлення шляхти до Хмельниччини і її участі в Хмельниччині (В.Липинський)
– ухвалено кошти на копіювання актів.

Засідання Археографічної комісії // Хроніка НТШ. – Львів,
1909. – Ч.40. – С.17.

86. Пам’ятки українського віршованого письменства XVII-XVIII ст. (В.Перетц)

Засідання Археографічної комісії // Хроніка НТШ. – Львів,
1909. – Ч.38. – С.15.

О п у б л. лише один том: Пам’ятки... – Львів, 1912. – Т.7: Вірші еромонаха Климентія Ілинов’єва сина. – 228 с.

87. “Патерик” Йосифа Тризни (1649) (проп. І.Франко)
– прийнято пропозицію видати “Патерик” з рукопису Василіянського монастиря у Львові та передрукувати “Рай мисленый” (1658), “Оглавление книг”.

Засідання Археографічної комісії // Хроніка НТШ. – Львів,
1909. – Ч.38. – С.16.

88. Твори Касіяна Саковича. (проп. М.Возняк)

Засідання Археографічної комісії // Хроніка НТШ. – Львів,
1909. – Ч.38. – С.15.

89. “Тренос” Мелетія Смотрицького (К.Студинський)
– постановлено друкувати як 2-ий том “Пам’яток полемічного
письменства”

Засідання Археографічної комісії // Хроніка НТШ. – Львів,
1909. Ч.38. – С.15; ЦДІА України (Львів), ф.309,
оп.1, спр.42, арк.86 зв.

1910

90. “Дневник” Якова Марковича (В.Модзалевський, за участю
М.Василенка; проп. М.Грушевський)
– спочатку планувалося видати тт. 4–6, а потім перевидати тт.
1–3 “Дневника” без пропусків. Кожний том містив би 25 аркушів
друку, а в останньому томі мали б бути покажчики.

Засідання Археографічної комісії // Хроніка НТШ. – Львів,
1910. – Ч.43. – С.9.

У передмові до видання проголошено: “Текст пам’ятки друкується
мною без усяких пропусків; для полегшення читання імена осіб
друкуються з великої літери; слова, злиті в оригіналі до купи, розділені
мною, коли того вимагають правила сучасної орфографії, навпаки
сполучені ті, які в оригіналі написані окремо. Поділ записів по пунктам,
зроблений в рукопису, а пропущений у виданні, що вийшло під редакцією
Лазаревського [Дневник генерального подскарбья Якова Марковича (1717-
1767) / Ред. О.Лазаревский – Киев, 1893-1897. – 1–3 ч.], мною збережений.
Знаки пунктуації розставлені мною, так само як і примітки належать мені.
Слова нерозібрані позначені крапками, і вони кожного разу позначаються
в примітках; слова, читання яких викликає сумнів, мають по собі знак
запитання (?). В деяких місцях рукопису є на полі замітки, зроблені рукою
першого видавця “Дневника” Олександра Марковича [Дневные записки
малороссийского подскарбья генерального Якова Марковича. – М., 1859.
– 1–2 ч.]; ці замітки, які містять в собі лише короткий зміст даної записки
самого “Дневника”, і не мають самостійного значення, пропущені мною
зовсім” (Модзалевський В. Від редактора // Жерела. – Київ; Львів,
1913. – Т.22. – С.VII).

О п у б л. т.4 пам’ятки: Жерела. – Київ; Львів, 1913. – Т.22: Дневник Якова Марковича
(1735-1740 pp.). – 385 с.

91. Літературні матеріали до історії козаччини (С.Томашівський)

Засідання Археографічної комісії // Хроніка НТШ. – Львів,
1911. – Ч.46. – С.11.

О п у б л.: Жерела. – Львів, 1913. – Т.4: Літературні пам’ятки з р. 1648. – 585 с.

92. Матеріали до політичної історії Гетьманщини 1727-1734 рр.
(І.Джиджора)

Засідання Археографічної комісії // Хроніка НТШ. – Львів,
1910. – Ч.44. – С.13.

93. Мемуари Радзивілла (С.Томашівський)

– Томашівський погодився зробити витяги з рукопису мемуарів Радзивілла, що стосуються української історії. На засіданні комісії 8 березня 1911 р. знято цей проект з огляду на те, що видання видає цілком Краківська Академія наук та мистецтв.

Засідання Археографічної комісії // Хроніка НТШ. – Львів,
1910. – Ч.44. – С.13.

94. Твори Григорія Сковороди (проп. Д.Багалій) – пропонувалося видати тільки недруковані твори філософа.

Засідання Археографічної комісії // Хроніка НТШ. – Львів,
1910. – Ч.43. – С.9.

1911

95. Збірка легенд (І.Франко)

– прийнято як план т. 7 “Пам’яток”, розглядалося як продовження серії “Апокрифів”.

Засідання Археографічної комісії // Хроніка НТШ. – Львів,
1911. – Ч.46. – С.11.

1912

96. “Генеральне слідство про маєтності Стародубського полку”
(проп. М.Грушевський, вик. М.Василенко)

– на засіданні комісії 14 грудня 1912 р. М.Грушевський повідомив про докладний план видання “Слідства”. Воно мало обіймати два томи, перший з яких складав би витяги і повідомлення про поодинокі села.

Засідання Археографічної комісії // Хроніка НТШ. – Львів,
1912. – Ч.50. – С.13. Засідання Археографічної
комісії // Хроніка. – Львів, 1912. – Ч.52. – С.15.

Плани видання “Генерального слідства” перейняла АК ВУАН

Див. № 138, 173.

97. Документи до історії Хмельниччини з Ватиканського архіву (С.Томашівський)

– постановлено друкувати як 11-й том “Жерел”.

Засідання Археографічної комісії // Хроніка НТШ. – Львів, 1912. – Ч.51. – С.17.

О п у б л.: Жерела. – Львів, 1924. – Т.16: Ватиканські матеріали до історії України. – Т.1: Донесення римських нунців про Україну (1648-1657 рр.). – 235 с.

98. Збірка творів єпископа словенського Климента (проп. І.Франко)

– мабуть, малися на увазі твори давньоболгарського письменника, одного з засновників болгарської писемності Климентія Словенського (886-916).

Засідання Археографічної комісії // Хроніка НТШ. – Львів, 1912. – Ч.52. – С.15.

99. Корпус духовних і світських пісень (М.Возняк)

– щодо проекту у двомісячний термін мали висловитися члени комісії О.Колесса, С.Смаль-Стоцький, К.Студинський, В.Перетц, І.Свенціцький, В.Гнатюк.

Засідання Археографічної комісії // Хроніка НТШ. – Львів, 1912. – Ч.51. – С.17. ЦДА України (Львів), ф.309, оп.1, спр.42, арк.124, 125 зв.

О п у б л. в серії історико-філософської секції “Українсько-руський архів”: *Возняк М.* Матеріали до історії української пісні і вірша. – Львів, 1913-1925. – 3 т.

1913

100. Договори українських гетьманів з московськими урядами – ухвалили провести переговори з М.Василенком в справі реалізації цього проекту.

Засідання Археографічної комісії // Хроніка НТШ. – Львів, 1913. – Ч.55. – С.11.

1919

101. Акти Генерального військового суду (В.Л.Модзалевський) – ухвалено передати для видання соціально-економічного відділу УАН з поверненням грошей, витрачених вже на цю роботу.

ЦНБ, ІР, ф. X, спр.10705, арк. 3 зв.

102. “Акты до истории воссоединения Руси т.2” (1624–1639), що зібрав П.О.Куліш (І.М.Каманін, В.О.Романовський)

– містить зроблені Кулішем копії цінних матеріалів з історії України 1624–1639 рр., оригінали яких зберігалися у Публічній бібліотеці у Петербурзі, за Ризькою угодою були повернені до Польщі, але загинули під час другої світової війни. Матеріали збірки поряд з тим, що мають величезну інформаційну цінність, характеризуються єдністю походження, форми та змісту. Вони утворилися внаслідок діяльності козацтва, представників польсько-шляхетської адміністрації, дипломатів, і є, в більшості, епістолярними джерелами, що репрезентують тему селянсько-козацької війни. За визначенням М.П.Ковальського, з 230 документів на сьогодні опубліковано лише сім.

В.Романовський пропонував додати до матеріалів нові документи з Литовської метрики.

З незрозумілих причин видання випало з планів. Цю збірку спочатку готував І.Каманін, після смерті якого працю доручено було В.Романовському. Можна припустити, що Романовський міг опрацьовувати матеріали лише до кінця 1926 р., потім рукопис взяв для використання М.Грушевський, який запропонував видати як окремий том “Українського архіву” з нагоди 30-річчя з дня смерті П.Куліша. З приводу видання цієї збірки, здається, виник конфлікт між М.Грушевським та В.Романовським, бо 1927 р. Київський центральний архів давніх актів на чолі з Романовським наполегливо вимагав повернути рукопис збірки до архіву.

ЦНБ, ІР, ф. X, спр.10705, арк. 2-3 зв.;
10752, арк. 1 зв.; спр. 10756, арк. 1; спр. 30772.

Див. № 27.

103. Акти з історії української церкви (І.І.Соколов, М.Ф.Мухін) – ухвалено видавати матеріали з історії православної, греко-католицької, католицької та протестантської конфесій в Україні.

ЦНБ, ІР, ф. X, спр.10705, арк. 1 зв.-2.

104. Акти про коліївщину та Коденська книга судових справ (проп. І.М.Каманін)

– обговорено та заплановано у серії видань АК.

Після смерті І.М.Каманіна окремо Коденську книгу і документи готував до видання Й.Ю.Гермайзе.

ЦНБ, ІР, ф. X, стр.10705, арк. 1.

Див. №165.

105. “Водяні знаки українських фабрик” – близько 50 др. арк. (І.М.Каманін, О.І.Витвицька)

– ухвалено видавати вже набрані 9 арк. книги як вип.1.

ЦНБ, ІР, ф. X, стр.10706, арк. 1-1 зв.

О п у б л. лише 9 арк. таблиць з передмовою [С.І.Маслова] та А.Ю.Кримського: Каманін І.М., Витвицька О.І. Водяні знаки на папері українських документів XVI і XVII ст.(1566–1651) – К., 1923. – 29, 144 с.

106. Грамоти Мгарського монастиря в Лубнах (І.І.Соколов)

– комісія розглянула доповідь проф. І.І.Соколова “Про становище Мгарського монастиря в Лубнах” і пропозиції щодо видання монастирських документів; ухвалено було друкувати доповідь у виданні АК, а грамоти – в “Записках історично-філологічного відділу”.

ЦНБ, ІР, ф. X, стр.10707, арк. 2.

107. Джерела до історії українського мистецтва [XVII–XVIII ст.] (проп. В.Л.Модзалевський)

– цим виданням вирішено започаткувати окремий відділ у серії “Пам’ятки історичні”.

ЦНБ, ІР, ф. X, стр.10707, арк. 1 зв.

Частина матеріалів зберігалася у: ЦНБ, ІР, ф. П, од. зб. 18837–18858.

108. “Євангеліє учительного (Наука християнська)” 1670 р. (О.І.Левицький)

– ухвалено видати як пам’ятку мови з літературознавчою та мовознавчою розвідками, маючи на увазі таких дослідників, як С.І.Маслов, О.С.Грузинський, В.М.Ганцов, О.А.Назаревський; головну редакцію доручити акад. О.І.Левицькому.

ЦНБ, ІР, ф. X, стр.10705, арк. 2.

109. Західноруські літописи як пам'ятки письменства (Ф.П.Сушицький)

– ухвалено видати розвідку і тексти з додатками литовських звісток з хронік Стрийковського, Бельського та ін.

ЦНБ, ІР, ф. X, спр.10706, арк. 2

О п у б л.: *Сушицький Ф.П.* Західноруські літописи як пам'ятки літератури. – К., 1921 р. – Ч.1. – 136 с. (Зб. іст.-філол. відділу УАН. Вип.2); *Сушицький Ф.П.* Західноруські літописи як пам'ятки літератури. – К., 1921 р. – Ч.1. – 84 с. (Зб. іст.-філол. відділу УАН. Вип.2); *Сушицький Ф.П.* Західноруські літописи як пам'ятки літератури. – К., 1929 р. Ч.2 (Комісія для видання пам'яток давнього українського письменства / Ред. В.Перетці).

110. “Збірник Котляревського”

– рішенням історико-філологічного відділу цей збірник віднесено до видань АК.

ЦНБ, ІР, ф. X, спр.10707, арк. 1 за.

111. “Канівська сотня по Рум'янцевському опису” (М.М.Ткаченко)

– ухвалено розглянути пізніше саму працю, видати найцікавіші, типові документи; обговорено також перспективи видання матеріалів опису.

ЦНБ, ІР, ф. X, спр.10706, арк. 2

Документи окремо не публікувалися, стаття написана на джерельному матеріалі, була надрукована у скороченому вигляді: *Ткаченко М.* Канівська сотня Переяславського полку за Рум'янцевською реалізою (Студія з економічних та соціальних питань Полтавського Подніпров'я) // *Зап. іст.-філол. відділу ВУАН.* – К., 1926. – Кн. 7–8. – С. 242-307.

112. “Нові матеріали для історії початків української літератури XIX в.” (В.П.Науменко)

– ухвалено видавати у серії “Пам'ятки письменства”.

ЦНБ, ІР, ф. X, спр.10707, арк. 1 за.

О п у б л.: *Науменко В.П.* Нові матеріали для історії початків української літератури XIX віку. – К., 1923 – IV, 82 с. (Зб. іст.-філол. відділу ВУАН, № 5). Книга фактично вже видрукована автором у 1919 р. була викуплена у нього и вийшла повним накладом 1300 прим. за титулами УАН.

113. Пересопницьке Євангеліє (О.С.Грузинський)

– за рішенням істор.-філол. відділу текст пам'ятки і розвідка О.С.Грузинського були передані для видання до АК.

ЦНБ, ІР, ф. X, спр.10706, арк. 1.

114. Полтавська актова книга 1680-х рр. (В.Л.Модзалевський)
– спочатку за пропозицією О.Левицького ухвалено видавати 4-у кн. в АК, але її фактично було передано для видання до соціально-економічного відділу УАН.

ЦНБ, ІР, ф. X, стр.10705, арк. 3 зв.;
стр. 10706, арк. 1.

1920

115. Українська актографія (проп. І.М.Каманіна)
– ухвалено вважати таку працю дуже корисною і прохати І.М.Каманіна подати додаткові відомості щодо плану видання і складу виконавців.

ЦНБ, ІР, ф. X, стр.10710, арк. 1.

1921

116. Документи з життя Ніжинської грецької громади в XVII–XIX вв. (І.І.Соколов)
– постановлено надрукувати в “Вістях УАН”.

ЦНБ, ІР, ф. X, стр.10717, арк.1.

117. Листування колишнього голови Київської комісії для розбору давніх актів з деякими адміністративними особами (М.В.Стороженко)

– ухвалено листування М.В.Юзефовича включити до т. 3 “Збірника” АК.

ЦНБ, ІР, ф. X, стр.10716, арк. 1.

118. Опис актів збірки О.Лазаревського (О.С.Грушевський)

– ухвалено приєднати цю працю, яка провадиться від 1917 р. при історичній секції УНТ, до циклу видань, що запланувала АК ВУАН, з урахуванням доповнення акад. М.П.Василенка щодо докладного описування документів на зразок описів Київського центрального архіву давніх актів; вирішено призначити аванс, ухвалити норму оплати та видати папір для завершення підготовки опису до друку.

ЦНБ, ІР, ф. X, стр.10714, арк 1;
стр. 10715, арк. 2 зв.

Див. № 135.

119. Опис книг Рум'янцевської ревізії (проп. О.С.Грушевський)
– ухвалено приєднати цю працю, яка провадиться від 1917 р.
при історичній секції УНТ, до циклу видань АК ВУАН. Опис
складати за методою Київського центрального архіву давніх актів.

ЦНБ, ІР, ф. Х, спр.10714, арк 1.

Див. № 135.

120. "Оригінали донесень шведських послів у Москві про події
на Україні в др. пол. XVII в., донесень Першого голандського
резидента в Москві про події в Герцогстві Українському та лист
П.Орлика до шведського короля" (В.О.Корлт)
– ухвалено заключити до т. 3 "Збірника" АК.

ЦНБ, ІР, ф. Х, спр.10714, арк 1 зв.;
спр. 10718, арк. 1.

Див. № 130.

121. "Ясинский М.Н. Акты о копных судах"; "Довнар-Заполь-
ский М.В. Акты по статистике и экономическому положению
населения Волыни в XVI–XVII веках"; "Голубев С.Т. Синописис";
"Голубев С.Т. Исторический сборник статей и материалов по истории
Юго-Западной России"; "Левицкий О.И. Летопись Львовская и
Ерлича"

– ухвалено з'ясувати стан, в якому знаходиться друкування цих
праць колишньої Київської археографічної комісії; доручити акад.
М.П.Василенку та проф. І.І.Соколову остаточне редагування
відповідно праці М.Н.Ясинського та праць С.Т.Голубева.

ЦНБ, ІР, ф. Х, спр.10714, арк 1-1 зв.

Див. № 122.

1922

122. Літописи Львівський та Й.Єрлича

– ухвалено звернутися до Правління ВУАН з проханням
відшукати і випустити видання, підготовлене О.І.Левицьким;
написати передмову доручено М.П.Василенку. Проте вже набрані
аркуші видання на цей час загинули. Залишилися лише кілька
примірників книжки.

ЦНБ, ІР, ф. Х, спр.10721, арк. 1.

Див. № 37, 121.

123. Акти з історії України (проп. М.С.Грушевський)

– ухвалено приступити до видання актів, починаючи від року 1679, на якому зупинився М.Костомаров; прохати Центрархів РСФРР дати дозвіл надсилати оригінали справ до Києва, а також клопотатися про передачу в Україну взагалі всіх документів, чивезених на північ.

ЦНБ, ІР, ф. X, стр.10734, арк. 2.

124. Архів Київського цензурного комітету (проп. М.С.Грушевський)

– ухвалено взяти до відома пропозицію М.С.Грушевського розробляти й опублікувати матеріали архіву.

ЦНБ, ІР, ф. X, стр.10723, арк. 2.

125. Архіви Браницьких та Галагана (проп. В.І.Щербина)

– ухвалено взяти до відома пропозицію В.І.Щербини розробляти й опублікувати (особисте листування й звіти економій) згадані матеріали.

ЦНБ, ІР, ф. X, стр.10723, арк. 2.

126. Думи і пісні українського народу – корпусне видання (проп. М.С.Грушевський)

– передано до планів Комісії давньої української пісенності, де видавалося під редагуванням К.М.Грушевської.

ЦНБ, ІР, ф. X, стр.10722, арк. 1 зв. -2.

127. Збірка грамот, що стосуються управління м. Києвом (В.І.Щербина)

– ухвалено надрукувати у виданнях АК.

ЦНБ, ІР, ф. X, стр.10724, арк. 2.

О п у б л.: *Щербина В.* Документи до історії Києва 1494–1835 рр. // *Укр. археогр. зб.* – К., 1926. – Т. 1. – С. 1–49.

128. Збірка передмов з слов'яно-руських стародруків XV–XVII вв. (А.С.Криловський)

– на прохання А.С.Криловського, який за порадою покійного акад. В.С.Іконнікова готував т.1 (передмови з стародруків України та Литви), ухвалено допомогти замовити необхідні стародруки з Публічної бібліотеки в Ленінграді. Видання готувалося впродовж 1920-х рр. проте не було здійснено.

ЦНБ, ІР, ф. X, спр.10724, арк. 2.

Див. № 84.

129. “Камер-фурьєрський журнал путешествия императрицы Елисаветы Петровны в Киев в 1744 году”(В.І.Шербина)

– підготовлений ще 1920 р. матеріал був переданий до редакційно-видавничої комісії УАН; ухвалено приєднати до матеріалів АК.

ЦНБ, ІР, ф. X, спр.10733, арк. 1.

О п у б л. поза виданнями АК у додатку до статті: *Шербина В.* Україна і російський уряд у середині XVIII віку. З приводу новознайденого журналу про перебування в Києві цар. Лизавети в 1744 р. // Зап. іст.-філол. відділу ВУАН. – К., 1925. – Кн. 6. – С.34 – 90. (Текст журналу на с.50-88).

130. Лист П.Орлика до шведського короля, донесення шведських послів та голандського резидента в Москві (проп. В.О.Кордта)

– взято до відома заяву В.О.Кордта про матеріали, виготовлені до друку.

ЦНБ, ІР, ф. X, спр.10722, арк.2

Див. № 120.

131. “Матеріали по истории картографии. Вып. 3” (В.О.Кордт)

– постановлено негайно випустити у світ ті 8 з 18 мап, що видруковані, додавши до них пояснюючу статтю В.О.Кордта.

ЦНБ, ІР, ф. X, спр.10722, арк.2 -2 зв.

О п у б л.: *Кордт В.О.* Матеріали до історії картографії України. – К.: ВУАН, Археографічна комісія, 1931. – Ч.1. – 34 с.+ 41 карта.

132. Матеріали XIX ст. до інвентарної реформи на Правобережжі (проп.В.В.Міяковський)

– ухвалено взяти до відома пропозицію В.В.Міяковського розробляти й опублікувати матеріали. Далі цю ідею здійснював у АК М.І.Корнилович.

ЦНБ, ІР, ф. X, спр.10723, арк. 2

Див. № 146, 148.

133. Матеріали XIX ст. до історії громадських рухів (польський рух та рухи соціально-політичні) (проп. В.В.Міяковський)
– ухвалено взяти до відома пропозицію В.В.Міяковського розробляти й опублікувати згадані документи.

ЦНБ, ІР, ф. X, стр.10723, арк. 2.

134. Опис українських стародруків (проп. В.О.Романовський)
– постановлено описування стародруків визнати за актуальну справу самої АК; описати всі, без різниці мов і шрифту, видання, що вийшли у світ на українській території до 1800 р., а також видання, що були надруковані поза межами України, проте мали великий вплив на її культурне життя; для проведення роботи організувати спеціальний комітет, скласти попередній реєстр стародруків, що зберігаються в київських збірках, додавши до нього зазначені в каталогах стародруки з лєнінградських та московських сховищ.

ЦНБ, ІР, ф. X, стр.10725, арк. 1 зв -2.

135. Описи книг Рум'янцевського опису, збірок О.Лазаревського та М.Судієнка (проп. О.С.Грушевський)
– взято до відома заяву О.С.Грушевського про матеріали, підготовлені до друку.
Справа тяглася протягом 1920-х рр. але наукових описів не було опубліковано.

ЦНБ, ІР, ф. X, стр.10722, арк.2 зв.

Див. № 118, 119, 201.

136. Описи староств (матеріали кінця XVIII – поч. XIX ст.) (проп. В.О.Романовський)
– ухвалено взяти до відома пропозицію В.О.Романовського розробляти й опублікувати згадані матеріали.

ЦНБ, ІР, ф. X, стр.10723, арк. 2.

137. Перелік рукописів українського походження взагалі і, зокрема, тих, які містять в собі пам'ятки української літератури та мови (проп. В.М.Перетці)
– ухвалено приєднати цю працю до циклу видань АК.

ЦНБ, ІР, ф. X, стр.10729, арк. 1 зв.

138. Слідство про маєтності Стародубського полку 1729–1731 рр. (проп. М.П.Василенко)

– взято до відома заяву М.П.Василенка про матеріали, підготовлені до друку.

ЦНБ, ІР, ф. Х, спр.10722, арк.2.

Див. № 96, 173.

1925

139. Акти про гайдамаччину (Й.Ю.Гермайзе)

– ухвалено прохати заст. голови Укрголовнауки М.І.Яворського порозумітися з ДВУ в справі видання актів. В збірці планувалося видати перш за все документи про коліївщину 1768 р. з архіву Київського генерал-губернатора. 1928 р. Гермайзе запропонував виявляти і готувати до видання нові матеріали.

ЦНБ, ІР, ф. Х, спр.7154, арк 1;10317;
10739, арк. 2 зв.

Див. № 227.

140. Документи Стокгольмського державного архіву до історії України др. пол XVII – початку XVIII ст. (В.О.Кордт)

– ухвалено найбільш важливі з копій Н.В.Молчановського надрукувати у “Збірнику АК”; 1926 р. вирішено вмістити документи до т.1 “УАЗ”, пізніше перенесено до др. частини т.2 “УАЗ”.

ЦНБ, ІР, ф. Х, спр.10742, арк. 1 зв;
спр. 10744, арк. 1 зв.; спр. 10752, арк. 1.

О п у б л.: Кордт В. Матеріали з Стокгольмського державного архіву до історії України другої пол. XVII– поч. XVIII вв. // Укр. археогр. зб. – Т. III. – К., 1930. – С. 17 -55. Подано 10 документів за 1658-1721 рр.

141. Матеріали про декабристів

– ухвалено згідно з Сажанням Укрголовнауки присвятити Революції 1905 р. одну книжку “України”; закликати всіх співробітників до участі в роботі; видати матеріали про декабристів, пов’язавши з ними масонські організації. У виданнях АК, однак, матеріали не публікувалися.

ЦНБ, ІР, ф. Х, спр.10739, арк. 2 зв.

142. Опис справ Малоросійської колегії

– ухвалено розпочати описувати справи, що зберігаються в Харківському історичному архіві.

ЦНБ, ІР, ф. Х, спр.10739, арк. 1 зв.

143. Цехові книги Чернігова XVIII ст. (К.О.Лазаревська)

– ухвалено надрукувати в т.1 “УАЗ”.

Важливим є те, що у цьому виданні вперше було застосовано деякі принципи передачі тексту, що затвердила АК 1926 р. та оприлюднила у передмові до “Літопису Величка”: слов’янські числа замінено на цифри, замінено паєрок, що заступав ъ, слов’янські літери а і ѓ замінено на відповідні українські; титли не розкрито, літеру и , що означала б сучасну ї, передано як и . Частини тексту, взяті в дужки в оригіналі подано у дужках з двома крапками (: :). Подано репродукції оздоблення книги. В тексті у куткових дужках подано нумерацію аркушів, текстуальні зауваження (в т. ч. вірне прочитання слів) подано у підрядкових примітках.

ЦНБ, ІР, ф. X, спр.9429, арк. 1.

О п у б л. частково: *Лазаревська К.* Книга глухівського цеху калачницького // Укр. археогр. зб. – К., 1926. – Т. 1. – С. 165-216.

1926

144. Акти українського правління XVII ст. (проп. М.С.Грушевський)

– ухвалено внести до перспективних планів АК.

ЦНБ, ІР, ф. X, спр.10745, арк. 2.

Див. № 182.

145. Архівні матеріали родини Лазаревських (К.О.Лазаревська)

– вирішено присвятити пам’яті О.М.Лазаревського т.2 “УАЗ” та вмістити в “Україні” статті на його честь і запропоновані матеріали: листування родини Лазаревських, щоденник А.О.Лазаревської, матеріали до біографії О.М.Лазаревського, духівницю його батька “Pro doma sua” тощо.

1927 р. ухвалено додати до тому “Бібліографічний покажчик праць О.М.Лазаревського” (М.М.Ткаченко);

1928 р. вирішено передбачити другий том видання; в разі вчасного закінчення К.О.Лазаревською роботи, друкувати в першому томі також іменний покажчик, якщо ні – друкувати в наступному томі.

ЦНБ, ІР, ф. X, спр.10748, арк.1; 10758, арк. 1 зв.;
10760, арк. 1-1зв.

О п у б л.: *Лазаревський М.* Памяти мон // Укр. археогр. зб. – К., 1927. – Т. 2. – С.19-55.

Лазаревський О. Спогади про конотопців // Там само – С.56-66.

Лазаревський О. Короткі біографії братів Лазаревських // Там само – С.67-73.

Листи Олександра Лазаревського // Там само – С.264-270.

Листування родини Лазаревських та деякі родинні документи // Там само – С. 74-235.

Лазаревська К. Господарство незаможного панка на Конотопщині в першій половині XIX в. // Там само – С.VIII–XXI.

Федоренко П. О.М.Лазаревський та культурні цінності Чернігівщини // Там само – С.XXII–L.

Ткаченко М. Список праць О.М.Лазаревського і праць про нього // Там само – С.LI–LXXX.

146. Бібіковські обов'язкові інвентарі й селянство в Володимирському повіті на Волині (М.І.Корнилович)
– ухвалено надрукувати в т.1 “УАЗ”.

ЦНБ, ІР, ф. X, спр.10744, арк. 1 зв.

О п у б л. лише джерелознавчу розвідку: *Корнилович М.* Бібіковські обов'язкові інвентарі й селянство в Володимирському повіті на Волині // Укр. археогр. зб. – Т.1. – К., 1926. – С. 217 – 270;

Див. № 132, 156.

147. Документи з історії освіти на Україні XVII-XVIII ст.
– з придбаних В.М.Перетцем двох збірок документів; вирішено надрукувати у т.2 “УАЗ”.

ЦНБ, ІР, ф. X, спр.10747, арк.1

148. Задунайці (О.О.Рябінін-Скляревський)

– ухвалено надрукувати в т. 1 “УАЗ”.

ЦНБ, ІР, ф. X, спр.10744, арк. 1 зв.

О п у б л.: запропонований до друку у т.1 “УАЗ” матеріал, можливо, було надруковано в іншому виданні за ред. М.Грушевського, див.: *Рябінін-Скляревський О.* Запорізькі бунти дунайців 1771-1774 рр. і початок Задунайського Коша // Наук. зб. за рік 1927 – К., 1927. – С.65-83.

149. Історично-літературні пам'ятки: Літопис С.Величка (А.С.Криловський, К.О.Лазаревська)

– ухвалено було за проп. М.С.Грушевського перевиданням літопису (т.1) розпочати нову серію. Перевірку рукопису з виданням 1848 р. й виправленням (за вказівками проф. Є.К.Тимченка щодо мовних особливостей) здійснював А.С.Криловський, палеографічний нарис для передмови складала К.О.Лазаревська.

Редакційна комісія АК розробила перші в українській археографії

узагальнюючі принципи-правила публікації староукраїнських текстів, що були проголошені у передмові до видання. За принцип було прийнято: відтворити всі характерні особливості мови і правопису, виходячи з фонетичного значення знаків сучасної української абетки, виходячи також з можливостей друкарської графіки, але не вносячи непотрібних труднощів в читання та користування виданим текстом. Застосовано за сучасними нормами поділ тексту на слова, проте частка “ся” мала друкуватися окремо від дієслова. Внесено деякі зміни у вживання великих літер. Слов’янські числа замінено арабськими. Окремі слов’янські літери (Ѡ, ѡ, ѣ, ѓ, њ, њ) замінено через технічні умови на відповідні українські. Йотована и (и з камурою – напівколо з крапкою всередині) зазначена як и, наявна в оригіналі літера і залишена у виданні лише там, де це відповідає сучасній вимові; е та є, не розрізнені в оригіналі, подано відповідно до сучасного вживання. Збережено у тексті і, ѣ, ѡ, кг, г. У квадратних дужках розкрито титла і відновлено непроставлені і пропущені літери, а також подано реконструкції за списком М.Судієнка. Дужки оригінального тексту подано як (: :). Очевидні помилки зазначаються жирним шрифтом. Надрядкові літери внесено у рядок без позначення, паєрок замінено на ѣ. Лише в окремих випадках зроблено зміни щодо пунктуації, особливо у частому вживанні “:”, замість крапки. У квадратних дужках більш жирним шрифтом зазначаються безпосередньо в тексті номери аркушів. У підрядкових примітках подано маргінальні записи, зауваження упорядників щодо особливостей фізичної схоронності тексту, вставки до тексту, зроблені за списком Судієнка.

При плануванні п’ятирічної праці передбачалося перевидати тт.2-4 пам’ятки.

ЦНБ, ІР, ф. Х, стр.10745, арк. 1-2.

О п у б л.: Сказаніє о войнѣ козацкой з поляками Самійла Величка – К.: ВУАН, Археографічна комісія, 1926. – 270 с. (Пам’ятки українського письменства. Т.1).

150. Історично-літературні пам’ятки: Літопис Грабянки (проп. М.С.Грушевський)

– ухвалено передбачити для видання в серії “Історично-літературні пам’ятки”.

ЦНБ, ІР, ф. Х, стр.10745, арк. 2.

151. Історично-літературні пам’ятки: Пересторога (проп. М.С.Грушевський)

– ухвалено видавати в серії “Історично-літературні пам’ятки”.

ЦНБ, ІР, ф. Х, стр.10745, арк. 2.

152. "Матеріали до історії воссоединения Руси". Т.2 (документи 1624–1639 рр., зібрані П.Кулішем)

– прийнято проп. М.С.Грушевського видати з приводу 30-річчя смерті П.Куліша як т.1 "Українського архіву".

ЦНБ, ІР, ф. X, стр.10752, арк. 1.

Див. №27, 102.

153. Матеріали до історії Лаврської друкарні (П.М.Попов, П.П.Курінний)

– ухвалено надрукувати в т. 1 "УАЗ", пізніше перенесено до др. частини т.2 "УАЗ".

ЦНБ, ІР, ф. X, стр.10744, арк. 1 за.;

стр.10752, арк. 1.

154. Матеріали до історії Лівобережної України та українського права XVII–XVIII вв. (М.П.Василенко)

– ухвалено надрукувати в т.1 "УАЗ".

ЦНБ, ІР, ф. X, стр.10744, арк. 1 за.

О п у б л.: *Василенко М.* Збірка матеріалів до історії Лівобережної України та українського права XVII–XVIII вв. // Укр. археогр. зб. – К., 1926. – Т. 1. – С. 50–164. Ця збірка під тою самою назвою була видана 1927 р. окремою відбиткою.

155. Матеріали до статистики населення Гетьманської України (П.В.Клименко)

– ухвалено надрукувати в т. 1 "УАЗ", пізніше перенесено до др. частини т.2 "УАЗ".

ЦНБ, ІР, ф. X, стр.10744, арк. 1 за.;

стр.10752, арк. 1.

Див. № 170, 225.

156. Матеріали щодо інвентарної реформи, також новішої історії Холмщини (М.І.Корнилович)

– ухвалено підготувати до друку ці матеріали з ленинградських архівів.

ЦНБ, ІР, ф. X, стр.10749, арк.1 за.

О п у б л. лише джерелознавчу розвідку: *Корнилович М.* Волинський кріпацький селянський двір і громада в першій половині XIX віку.// Укр. археогр. зб. – К., 1930. – Т.3. – С.265–320.

Див. № 146.

157. *Модзалевський В.Л.* “Інструкція архіварю XVIII в.” Стаття (В.В.Міяковський)

– вирішено надрукувати у т.2 “УАЗ”.

ЦНБ, ІР, ф. X, спр.10747, арк.1 зв.

О п у б л. сучасними дослідниками, див.: *Барбарук О.Л., Борляк Г.В.* Невідомі документи з історії архівної справи на Україні // *Архіви України.* –1986. – № 4. – С. 56-59.

158. “Огляд бібліографії церковно-слов’янських стародруків” (В.І.Барвінок)

– висловлено побажання надрукувати в виданнях АК.

ЦНБ, ІР, ф. X, спр.10744, арк. 1 зв.

Примірник праці та відгук С.І.Маслова зберігаються: ЦНБ, ІР, ф. 33, спр. 422, 2873.

159. Реєстр актів українського діловодства XVII ст. (проп. М.С.Грушевський)

– ухвалено внести до перспективних планів АК.

ЦНБ, ІР, ф. X, спр.10745, арк. 1 зв.

160. Твори *І.Вишенського* (проп. М.С.Грушевський)

– ухвалено внести до плану видань у серії історично-літературних матеріалів. Частина праці по копіюванню матеріалів було доручено *В.Д.Юркевичу* та *А.С.Криловському*.

ЦНБ, ІР, ф. X, спр.спр.10749, арк.1 зв.

161. Український рух 1914-1916 рр. (*Й.Ю.Гермайзе*)

– ухвалено надрукувати в т. 1 “УАЗ”.

ЦНБ, ІР, ф. X, спр.10744, арк. 1 зв.

О п у б л.: *Гермайзе Й.Ю.* Матеріали до історії українського руху за світової війни // *Укр. археогр. зб. – К., 1926. – Т.1. – С. 271-354.*

162. *Яковлев А.І.* “Статті Богдана Хмельницького 1654 року”.
Стаття

– *В.І.Щербині* запропоновано викласти на одному з засідань

зауваження щодо розвідки.

ЦНБ, IP, ф. X, спр.10752, арк. 2.

О п у б л. разом з окремою статтею В.І.Шербини поза виданнями АК: *Яковлев А.* "Статті Богдана Хмельницького", в редакції 1695 р. // Юв. зб. на пошану акад. М.С.Грушевського – К., 1928. – Т.1.

1927

163. Акти Запорізької Січі (проп. М.Є.Слабченко)

– постановлено вважати за доцільне друкувати акти, що є автентичним архівом Січі, йдучи за його системою, в цілості і в скороченнях, а не висортовувати матеріали за певними томами, як пропонує М.Є.Слабченко, бо це викликає потребу доповнювати видання аналогічними матеріалами з інших архівів; для практичного здійснення справи прохати проф. М.Є.Слабченка подати більш докладні відомості про архів Січі; для видання архіву обрати спеціальну комісію в складі проф. М.Слабченка, проф. О.Ю.Гермайзе, Н.Д.Полонської-Василенко та М.М.Ткаченка.

1928 р. постановлено видати архів повністю в хронологічному порядку, і звернутися з проханням до проф. М.Є.Слабченка подати до АК докладний план видання та грошові обрахунки.

1929 р. розглянуто "Опис справам Запорозької Січі за 1730–1775 рр." і ухвалено видавати по два томи на рік, видавати гніздами, або окремі папери з поясненнями; визнати елемент січовий за привходящий; вирішено скласти комісію – Й.Гермайзе, Н.Полонська-Василенко, М.Слабченко, М.Ткаченко, С.Шамрай, доручити Й.Гермайзе бути посередником між АК та М.Слабченком; Н.Полонській-Василенко запропоновано з'ясувати через М.Слабченка всі незрозумілі питання; ухвалено приступити негайно до копіювання.

ЦНБ, IP, ф. X, спр.10754, арк.1;спр. 10761, арк.1-1 зв;
спр. 10769, арк. 1; спр. 10770, арк. 1.

Див. № 418, 419.

164. Збірка духівниць (О.М.Чечот)

– ухвалено визнати за бажане видання цих духівниць, оскільки вони містять в собі багато відомостей щодо побуту XVI–XVII ст., звичаєвого права; прохати І.О.Малиновського надати О.М.Чечоту поради щодо принципів відбору матеріалів до друку.

1928 р. на підставі відгуку акад. І.О.Малиновського ухвалено визнати за можливе друкувати цей збірник лише після усунення дефектів, а також з'ясувати для висвітлення якої саме наукової проблеми автор складав цей збірник.

ЦНБ, ІР, ф. Х, стр.10760, арк. 1-1зв.;
стр. 10765, арк.1 зв.

165. Кодецька книга судових справ (Й.Ю.Гермайзе)

– ухвалено звернутися до історично-філологічного відділу в справі друкування пам'ятки як т.І “Українського архіву”.

Щодо особливостей передачі польськомовного тексту – в основу покладено принципи, проголошені 1926 р., збережено оригінальне вживання j та i, V та U.

ЦНБ, ІР, ф. Х, стр.10758, арк. 1.

Див. №104.

О п у б л.: Український архів. Т. 2: Кодецька книга судових справ. – К., 1931.– VI, 436 с.

166. “Матеріали до історії географічних назв міст і сел на Холмщині й Підляшшу” (М.І.Корнилович)

– ухвалено надрукувати у т. 3 “УАЗ”.

ЦНБ, ІР, ф. Х, стр.10754, арк.1 зв.

167. Матеріали до історії козаччини XVII ст. (В.Герасимчук)

– постановлено зібрані акти за рр. 1657-1665 видати як т.2 “Укр. архіву”. Том мали складати документи з архівосховищ Відня, Кракова, Варшави, Львова (в тому числі іноземного походження) про становище в Україні відразу після смерті Б.Хмельницького. Протягом 1927-1930 рр. Герасимчук продовжував копіювання актів; АК розпочала набір тексту, проте внаслідок незавершеності збірки та від'їзду до Москви М.Грушевського видання не було здійснено.

ЦНБ, ІР, ф. Х, стр.10754, арк. 1 зв.; стр. 0775, арк 1;
стр. 10778, арк 1 зв.; стр. 10780, арк 1; стр. 10783, арк 1.

Див. № 80.

168. “Лебедев А.А. Рукописи Церковно-археологического музея Киевской духовной академии. Т.2” (проп. О.О.Лебедев)

– ухвалено прохати О.Лебедева надіслати до АК рукопис т.2 для ознайомлення та зняття копії, оскільки друкуватиметься праця

лише тоді, коли з'явиться можливість.

ЦНБ, ІР, ф. X, спр.10758, арк.2.

169. “Перший прибутково-витратний звіт генерального військового скарбу часів Самойловича” (В.О.Романовський)

– випис з прибутково-видаткових книг 1678 р. ухвалено надрукувати у т.3 “УАЗ”.

ЦНБ, ІР, ф. X, спр.10754, арк.1 зв.

О п у б л.: *Романовський В.* Документ до історії державного скарбу давньої Гетьманщини // Укр. археогр. зб. – К., 1930. – Т. 3. – С.1-16.

170. “Рух населення на Україні др. пол. XVII та у XVIII вв.” (П.В. Клименко)

– ухвалено надрукувати у т. 3 “УАЗ”.

ЦНБ, ІР, ф. X, спр.10754, арк.1 зв.

Див. № 155, 225.

О п у б л. під іншою назвою: *Клименко П.* Компути та ревізії XVIII століття // Укр. археогр. зб. – К., 1930. – Т. 3. – С. 57–241, як продовження розвідки: *Клименко П.* Місто й територія на Україні за Гетьманщини // Зап. істор.-філол. відділу УАН. –К., 1926. – Т. 7-8. – С. 309-357.

171. Щербина В.І. “До питання про статті Богдана Хмельницького”

– ухвалено вмістити цю доповідь в одному з академічних видань.

ЦНБ, ІР, ф. X, спр.10755, арк. 1зв.

Див. № 162.

О п у б л.: *Щербина В.І.* До питання про статті Богдана Хмельницького // Юв. зб. на пошану акад. М.С.Грушевського – К., 1928. – Т.1.

1928

172. Акти щодо історії кріпацтва на Чернігівщині (проп. В.В.Дубровський)

– ухвалено визнати за потрібне створити спеціальну комісію для розробки питань про видання матеріалів до історії українського селянства взагалі і включити до їх циклу й згадані акти. Оскільки матеріали, запропоновані В.Дубровським, це лише купчі, а в архівах зберігається багато більш цінних і цікавих матеріалів, видання буде доцільним, якщо до збірки ввести і інші матеріали до історії

173. “Генеральне слідство Стародубського полку” (К.О.Лазаревська)

постановлено внести до першочергового плану АК, прохати виготовити рукопис до друку, поклавши за основу оригінал з московського “Древлехранилища” і доповнюючи його з чернеток, що зберіглися у Києві, відсутніми в оригіналі документами й “свідченнями старожитних людей” про заселення й належність маєтків.

При передачі тесту застосовано щодо правопису і означень помилок принципи, затверджені АК 1926 р. Упорядник звертає також увагу читачів, що збережено слов’янські літери ѿ, а, ѣ, љ, в, ѣ, ы, с (крім ѿ, яку не можна було подати з технічних причин) і латинські N, z, g, j, (латинську літеру m, що вж. івається дуже часто, теж, як зазначає Лазаревська, не видано з технічних причин); числа, писані слов’янськими знаками, замінено арабськими. Титла, що вживані в словах легко зрозумілих, не розкриті. Частка “ся” – в документах, писаних українською мовою друкується окремо від дієслова, в російськомовних документах – разом. Виносні надрядкові літери внесено у рядок без позначень. Пропуски літер відновлено у квадратних дужках; так само позначено в тексті номери аркушів. Деякі дрібні зміни в тексті (пропуски підписів, скорочення, чисті аркуші тощо), а також додаткові записи зазначені в примітках до тексту. Більшість особливостей тексту слідства (поправки, підчистки), які мають принципове значення подано у примітках, проте, як вказує упорядник, багато з таких змін зроблено так чисто, що тільки після уважного вивчення пощастило їх розпізнати, тому вони позначені при кінці вкупі з друкарськими помилками. В примітках подано також деякі різночитання оригіналу і чернеток. При передачі текст не виправляє ся, скорочення не розкриваються, лише додаються літери, пропущені випадково. Збережено написання тексту в дві колонки, випадки зміни форми обумовлені у примітках. Копії документів, що відсутні в оригіналі слідства, подано у додатку, тобто використано стару ідею М.Василенка.

174. “Матеріали до історії селянських розрухів на Чернігівщині в кінці XIX й на початку XX ст.” (проп. С.В.Глушко)

– постановлено прохати С.В.Глушка упорядкувати свою збірку і подати до АК реєстр документів з зазначенням, які саме з них він вже використав для своєї промоційної праці.

ЦНБ, ІР, ф. X, спр.10766, арк. 1.

175. Матеріали до історії України XVII–XVIII ст., знайдені д-ром Д.Оляничиним у Пруському державному таємному архіві (проп. Й.Ю.Гермайзе)

– ухвалено внести ці матеріали до плану видань АК після їх опрацювання д-ром Д.Оляничиним; подати їх у хронологічному порядку разом з матеріалами Кенігсберзького архіву.

ЦНБ, ІР, ф. X, спр.10767, арк. 1;
спр. 10769, арк. 1 зв.

176. Матеріали щодо колонізації і господарства Правобережної України у XVIII ст. (проп. О.І.Баранювич)

– постановлено додати до матеріалів також документи колишніх приватних архівів, та архівів урядових установ; обсяг документального видання може становити 3-4 томи, тому ухвалено прохати О.І.Баранювича подати детальний план т.1; ухвалено визнати за доцільне призначити один том “Українського архіву” для видання т.1 “Матеріалів щодо залюднення й загосподарення Правобережної України після Руїни”, що охоплюють добу від середини 1670-х до 1720-х рр.; прохати О.І.Баранювича подати реєстр документів, які мають увійти до т. 1.

ЦНБ, ІР, ф. X, спр.10307, арк.1; спр. 10310, арк.1;
спр. 10764, арк.1 зв.-2; спр. 10766, арк. 1.

177. “Опис Новгород-Сіверського намісництва” (П.К.Федоренко)

– постановлено видати пам’ятку в першу чергу як окремий том “Українського архіву”, з додатком вступної статті; ухвалено друкувати первісний текст “Описания”, усі ж закреслені в ньому місця й усе надписане переносити у примітки, принципи друкування рукопису встановити на спеціальному засіданні редакційного комітету.

У передмові до видання зазначено, що вжито таку систему, “що давала б змогу передати всі особливості тексту і, не буди складною, робила б його приступним для наукового використання...: 1) друкується основний текст, не редагований; 2) робота тогочасного

редактора над цим текстом позначається системою дужок. Викреслений текст стоїть в круглих дужках. Коли текст викреслено й замінено на інший, то викреслений текст стоїть у прямокутних дужках, а новий текст подається в примітці з цифровим означенням. В примітці з цифровим означенням, що стоїть не після дужок, подається текст, вставлений від тогочасного редактора". У примітках із зіркою подано зауваження упорядника. Написання літер Н та К, що в рукопису майже не відрізняються, виправлено без зазначення.

ЦНБ, ІР, ф. X, стр.10765, арк. 1 зв.-2;
стр. 10768, арк. 1.

О п у б л.: Опис Новгород-Сіверського намісництва (1779-1781). – К.: ВУАН, Археографічна комісія, 1931. – XXI, 593 с.

178. "Описание уездов Киевской губернии 1803 р." (проп. В.І.Щербина)

– постановлено обговорити питання про доцільність видання після того, як буде встановлено походження рукопису і з'ясовано технічний бік справи.

ЦНБ, ІР, ф. X, стр.10764, арк. 1.

Див. №197.

179. Описи Київського, Чернігівського та Новгород-Сіверського намісництв

– постановлено внести до плану видань АК.

ЦНБ, ІР, ф. X, стр.10765, арк. 2

180. "Переписные книги 1666–1667 гг." (В.О.Романовський)

– постановлено внести це видання до плану АК як окремий том "Українського архіву".

Методика передачі російськомовного тексту спрощена, збережено оригінальне написання, для зручності великі літери та пунктуацію вжито за правилами сучасної орфографії (лише, коли не досить зрозуміло зміст речення, уникнуто часте вживання коми). Романовський зазначив таку особливість передачі тексту: скрізь означення "во дворе" (літера в у колі) позначено як в), означення "в избе" – як "вз". Крім того упорядник вживає традиційні способи подання редакторських відновлень пропущених літер та слів у квадратних дужках, позначення таким же чином номерів аркуші тексту, позначення непрочитаних місць через крапки; залишає літери Ъ, і, і, ѳ; загальноновживані скорочення під титлами не розкриває;

виносні літери друкує в рядок без позначення. У підрядкових примітках під астеріском (іноді з цифровою позначкою) подано зауваження упорядника щодо текстуальних особливостей рукопису. Для позначення редакторського відношення використано також традиційну форму – [sic].

ЦНБ, ІР, ф. X, стр.10767, арк. 1.

О п у б л.: Переписні книги 1666 року. – К.: ВУАН, Археографічна комісія, 1933. – XI, 448 с.

181. “Русская Правда” (С.В.Юшков)

– ухвалено внести це видання до плану видань АК.

1929 р. вирішено, що видання розраховано на два томи: в першому – розвідка С.Юшкова “основні редакції, коментарії та примітки”, в другому – “фототипічні репродукції” основних редакцій; транскрипція видання – гражданка з відповідними надрядковими знаками, яка вживалася при останньому виданні АК АН СРСР Лаврентієвського літопису, у вступній розвідці С.Юшкову запропоновано виділити списки і копії “Руської Правди”, що походять чи могли б походити з України.

У виданні вжито спосіб транскрипції із залишенням літер церковно-слов'янської абетки: і, і, є, ю, ѡ, Ѣ, Ѥ, Ѧ, ѧ (використання літер “ѡ, Ѣ” чомусь у передмові не зазначено); виходячи з завдань більш історично-археографічних, ніж філологічних, спрощено транскрипцію при наведених варіантах. Надрядкові літери внесено до тексту без позначень.

Щодо емендації тексту, то С.Юшковим було лише відкинуто всі надрядкові знаки, що не мають фонетичного значення, у дужках розкрито прості і літерні титла, числа подано не кириличними, а арабськими цифрами, запропоновано власну розбивку на абзаци. Лише в деяких випадках у квадратних дужках додано опущені літери (в основному, лише початкові, що мали писатися кіновар'ю). Розділові знаки розставлено за змістом, проте взято до уваги ті знаки, що їх ставили переписувачі.

ЦНБ, ІР, ф. X, стр.10769, арк. 1;
стр. 10774, арк. 1.

О п у б л.: Руська правда. Тексти на основі 7 списків та 5 редакцій / Склад С.Юшков. – К.: ВУАН, Ін-т історії матеріальної культури, 1935. – 196 с.

182. "Український дипломатарій"

– ухвалено запропонований М.С.Грушевським план видання: до т.1 мають увійти факсиміле оригіналів універсалів Б.Хмельницького, знайдених під час археографічної експедиції в московському "Древлехранилищі", універсали з інших архівів; т. 2 складатиме видання текстів (систематична збірка) з джерелознавчою розвідкою.

ЦНБ, ІР, ф. X, стр.10762, арк.1.

Див. № 144.

1929

183. Генеральне слідство про маєтки Лубенського полку (проп. К.О.Лазаревська)

– ухвалено виписати з Москви оригінал та доручити К.Лазаревській готувати до друку наступним томом матеріалів слідства.

На відміну від Стародубського полку у цьому виданні застосовано спрощену методику передачі тексту. Витримано основні вимоги правил АК 1926 р. щодо збереження правопису, передачі йотованої и, надрядкових літер, редакторських текстуальних приміток, відновлення пропусків, подання номерації аркушів тощо. Однак слов'янські і латинські літери, що вживалися в XVII-XVIII ст. в українському письмі, замінено на відповідні сучасні літери, для полегшення читання розкрито титла, табличну форму тексту замінено звичайною послідовною.

ЦНБ, ІР, ф. X, стр.10776, арк. 1

О п у б л.: Український архів. Генеральне слідство про маєтності Лубенського полку. – К.: ВУАН, Археографічна комісія, 1931. –Т. 4 – VII, 185 с.

184. Матеріали генеральних слідств всіх полків (проп. М.С.Грушевський)

– ухвалено погодитися з пропозицією видати матеріали, а також перевидати ті, що були видані раніше в екстрактах та без документів.

ЦНБ, ІР, ф. X, стр.10775, арк. 1.

Див. № 48, 96, 138, 173, 183, 192.

185. Матеріали до історії Диканського мастку Кочубеїв (проп. П.Г.Клепацький)

– ухвалено доручити Й.Ю.Гермайзе, ознайомившись з тими матеріалами, зробити доповідь на наступному засіданні.

ЦНБ, ІР, ф. Х, спр.10774, арк. 1 зв.
Матеріали зберігаються: ЦНБ, ІР, ф. Х, спр.8438-8440.

О п у б л. частково: *Клепацький П.* Декілька документів з Диканського архіву Кочубеїв // *Укр. археогр. зб.* – К., 1930. – Т. 3. – С. 253–263.

186. Матеріали до історії друкарства на Україні (проп. П.М.Попов, П.П.Курішій)

– пропонувалося вмістити документи з історії друкарень Києво-Печерської Лаври, міст Чернігова та Клінців.

ЦНБ, ІР, ф. Х, спр.10770, арк. 1.

187. “Матеріали до історії заміщення катедр російської історії у Київському університеті”

– ухвалено додати до т.3 “УАЗ”.

ЦНБ, ІР, ф. Х, спр.10770, арк. 1.

188. Матеріали до історії українсько-кримських відносин (проп. Ф.Є.Петрунь)

– ухвалено подати на розгляд план видання.

ЦНБ, ІР, ф. Х, спр.18906, арк.1.

189. “Ткаченко М.М.В.Л.Антонович як археограф”. Стаття

– ухвалена до друку у т.3 “УАЗ”.

ЦНБ, ІР, ф. Х, спр.10776, арк. 1.

190. Щоденник П.Орлика (проп. І.Борщак)

– ухвалено принципово погоджувачись, з’ясувати з І.Борщакком умови видання, довести до нього, що АК може друкувати щоденник лише в оригіналі, французькою мовою, або, в крайньому випадку, разом з оригіналом паралельний переклад.

ЦНБ, ІР, ф. Х, спр.10774, арк. 2.

О п у б л.: факсиміле в наш час: *The Diariusz podrozny of Pylup Orlyk (1727-*

1930

191. Акти до історії селян (М.М.Ткаченко)

– видання внесено до п'ятирічного плану АК на 1930-1934 рр.

ЦНБ, ІР, ф. X, стр.10783, арк. 1.

192. Генеральне слідство про маєтності Миргородського та Полтавського полків – 11 др. арк.(К.О.Лазаревська)

– видація внесено до п'ятирічного плану АК на 1930-1934 рр.; ухвалено для підготовки до видання виписати рукописи із Полтави та Москви.

ЦНБ, ІР, ф. X, стр.10323, арк.1; стр. 10785, арк. 1;
Вісті ВУАН. – 1971.– № 4-6.– С. 63.

Рукопис публікації зберігається: ЦНБ, ІР, ф. X, стр. 8475-8477.

193. До історії торговельної компанії проти Потоцького кінця XVIII ст. (І.Кравченко)

– ухвалено внести до т.4 “УАЗ”.

ЦНБ, ІР, ф. X, стр.10785, арк.1 зв.

194. Документи и листування з архіву Воронцова – 10 др. арк. (О.М.Камишан)

– видання внесено до п'ятирічного плану АК на 1930-1934 рр.

ЦНБ, ІР, ф. X, стр.10783, арк. 1

195. Звідомлення Константина Христофорова (М.Н.Петровський)

– ухвалено внести до т.4 “УАЗ”.

ЦНБ, ІР, ф. X, стр.10785, арк.1 зв.

196. З історії селянських рухів на Чернігівщині кінця XIX- поч. XX ст. (С.В.Глушко)

– програма видання подана на рецензування спеціальній комісії АК; 1931 р. ухвалено передати роботу до АК ЦАУ, але до планів ЦАУ її не внесено.

ЦНБ, ІР, ф. X, стр.10290, арк.1;

стр. 10786, арк. 1 зв.

197. Камеральний опис Київської губ. (1803) –20 др. арк.
(О.М.Андріяшев)

– видання внесено до п'ятирічного плану АК на 1930-1934 рр.

ЦНБ, ІР, ф. Х, спр.10328, арк.1;
Вісті ВУАН. – 1931. – №4-6.– С. 63.

Див. № 286.

198. Камеральний опис Подільської губ. (1797) -25 др.
арк.(І.І.Кравченко)

– ухвалено розглянути докладний проспект публікації.

ЦНБ, ІР, ф. Х, спр.10323, арк.1;
спр. 10787, арк.1.

Див. № 216, 286.

199. Місто Стародуб у XVIII ст. (За Рум'янцевською ревізією)
– 20 др. арк. (Д.І.Багалій, К.О.Лазаревська)

– видання внесено до п'ятирічного плану АК на 1930-1934 рр.

ЦНБ, ІР, ф. Х, спр.10783, арк. 1;
Вісті ВУАН.– 1931.–№ 4-6.–С. 63.

Рукопис публікації без передмови зберігається: ЦНБ, ІР, ф. Х, спр. 8481.

200. Огляд Рум'янцевського опису України (В.О.Барвінський)
– планувалося подати в “УАЗ”.

ЦНБ, ІР, ф. Х, спр.10272, арк.1.

201. Опис архівної збірки О.Лазаревського (К.О.Лазаревська)
– ухвалено внести до т.4 “УАЗ”.

ЦНБ, ІР, ф. Х, спр.10785, арк.1 зв.

Див. № 118, 135.

202. Опис грамот та актів, що зберігалися в збірках колишньої
Київської комісії для розбору давніх актів та АК (В.О.Романовський)
– ухвалено внести до т.4 “УАЗ”.

ЦНБ, ІР, ф. Х, спр.10779, арк. 1 зв.

Рукопис публікації без передмови зберігається: ЦНБ, ІР, ф. Х, спр. 10153.

203. Опис Катеринославського намісництва (Н.Д.Полонська-Василенко)

– видання внієсно до п'ятирічного плану АК на 1930-1934 рр.

ЦНБ, ІР, ф. X, спр. 1738, арк.1; спр. 10783, арк. 1;
Вісті ВУАН.– 1931.–№ 4–6.–С. 63.

204. Опис Київського намісництва (1780) (О.М.Андріяшев)

– ухвалено вніести до планів АК після розгляду докладного проспекту видання.

ЦНБ, ІР, ф. X, спр.10786, арк. 1 зв.

205. Проект нового районування Правобережжя (1863) (І.І.Кравченко)

– ухвалено вніести до т.4 “УАЗ”.

ЦНБ, ІР, ф. X, спр.10785, арк.1 зв.

206. Полтавська сфрагістика (М.В.Лятошинський)

– ухвалено вніести до т.4 “УАЗ”.

ЦНБ, ІР, ф. X, спр.10785, арк.1 зв.

207. Тестамент Семена Адамовича (М.Н.Петровський)

– ухвалено вніести до т.4 “УАЗ”.

ЦНБ, ІР, ф. X, спр.10785, арк.1 зв.

208. Цехова книжка бондарського цеху Кам'янець-Подільського XVII ст. (П.В.Клименко)

– ухвалено вніести до плану на 1931 р.

При виданні пам'ятки збережено написання, скорочення слів і порядок їх в реченнях, лише подекуди додано розділові знаки і внієсно зміни у написання великих та малих літер за вимогами сучасного правопису. Ініціальні готичні, готизовані літери та ангкива надруковано жирним шрифтом, літери, слова й речення, писані циюброю вставлені у клямри [], переписане з попередньої книги курсивом узятю в * *, закреслене подано у кутових дужках, надписане – у { }. Те, що упорядник не зміг прочитати відзначено, стертий та відірваний текст —. У квадратних дужках подано номери аркушів книги. Коли треба, текст розміщено в дві колонки.

ЦНБ, ІР, ф. X, спр., 10789, арк 1 зв.

1931

209. “До питання про вивчення та видання матеріалів з історії передкапіталістичних підприємств на Україні” (стаття М.М.Ткаченка)

– ухвалено внести до т.4 “УАЗ”.

ЦНБ, ІР, ф. X, стр.10175, арк.1.

Зберігається: ЦДАМЛМ України, ф.256, стр. 11.

210. “Критика фашистської концепції М.Грушевського в тлумаченні та використанні джерел т. ІХ “Історії України-Русі” (стаття М.Н.Петровського)

– ухвалено внести до т.4 “УАЗ”.

ЦНБ, ІР, ф. X, стр.10175, арк.1.

211. Листування гетьмана Д.Апостола (В.В.Дубровський)

– ухвалено виділити гроші на копіювання листів, розглянути додатково проект видання.

ЦНБ, ІР, ф. X, стр. 10792, арк.1.

212. “Матеріали до історії мануфактури на Україні” (С.О.Підгайний)

– ухвалено внести до т.4 “УАЗ”.

ЦНБ, ІР, ф. X, стр.10175, арк.1.

213. Матеріали з історії Києво-Печерської Лаври (П.П.Курінний, П.М.Попов)

– ухвалено видавати подібно до запланованого АК АН СРСР видання документів з історії великих вотчин – Троїце-Сергіївської Лаври.

ЦНБ, ІР, ф. X, стр. 7850.

214. “Міщанство на Лівобережній Україні сер. XVII ст.” (стаття Л.Окіншевича)

– ухвалено внести до т.4 “УАЗ”.

ЦНБ, ІР, ф. X, стр.10175, арк.1 зв.

Зберігається: ЦНБ, ІР, ф. X, стр.10150.

215. Огляд часопису “Архівна справа”

– ухвалено внести до т.4 “УАЗ”, виконавця не вказано.

ЦНБ, ІР, ф. Х, стр.10175, арк.1 зв.

216. Опис Кам’янець-Подільської губ. (1797 – 1803) – у 2-х т., 60 др. арк. (проп. І.І.Кравченко)

– ухвалено, для розробки більш широкого плану видань подібних джерел, передати справу видання історико-статистичній бригаді; вирішити справу щодо закріплення за АК необхідної кількості друкованих аркушів на видання.

ЦНБ, ІР, ф. Х, стр.7956, стр. 7957,
стр. 10800, арк. 2-2 зв.

Див. № 198, 286.

217. Опис Харківського намісництва кінця XVIII ст. (К.В.Харлампович)

– ухвалено розглянути план видання.

ЦНБ, ІР, ф. Х, стр.,10793, арк. 1 зв.

218. Опис Чернігівського намісництва – 15 др. арк. (П.К.Федоренко)

– було розпочато лише підготовку до видання.

ЦНБ, ІР, ф. Х, стр.10323, арк 1 зв.

219. “Питання наукової публікації Рум’янцевської ревізії”(стаття К.О.Лазаревська)

– ухвалено внести до т.4 “УАЗ”.

ЦНБ, ІР, ф. Х, стр.10175, арк.1.

Зберігається: ЦНБ, ІР, ф. Х, стр. 8478-8479.

220. “Правобережна Україна в 1863-1866 рр. в оцінці російського правника А.К.Анненкова” (стаття І.І.Кравченка)

– ухвалено внести до т.4 “УАЗ”.

ЦНБ, ІР, ф. Х, стр.10175, арк.1 зв.

221. “Про археографічну діяльність акад. Д.Багалія” (розвідка М.М.Ткаченка)

– ухвалено внести до т.4 “УАЗ”.

ЦНБ, ІР, ф. X, стр.10175, арк.1.

222. Реєстр документів з історії України, надрукованих в різних виданнях (О.М.Андріяшев)

– ухвалено скласти конкретний план видання, запропоновано скласти спеціальну комісію з членів АК на чолі з Л.Окінішевичем, роботу ув'язати з планами ВБУ.

ЦНБ, ІР, ф. X, стр., 10791, арк 1 зв.,
стр. 10800, арк. 1 зв- 2.

223. Рудні на Чернігівщині в XVII-XVIII ст. – 15 др. арк. (П.К.Федоренко)

– внесено до видавничих планів на 1932 р.

ЦНБ, ІР, ф. X, стр.10323, арк. 1.

1932

224. Матеріали до історії кріпацької мануфактури на Україні. Бахмачський і Торський соляні заводи – 25 др. арк. (С.О.Підгайний)

– після рецензування О.Оглобліним передано на доробку.

ЦНБ, ІР, ф. X, стр.10323, арк.1.

225. Матеріали до історії переписів на Лівобережній Україні XVIII ст. – 15 др. арк. (П.В.Клименко)

– 1932 р. передмова автора отримала негативну рецензію за “немарксистське” і “вульгаристичне” трактування окремих процесів соціально-економічного розвитку України. Перелік матеріалів, що мали бути надруковані у збірнику див.у статті П.Клименка “Компуги та ревізії XVIII століття”.

ЦНБ, ІР, ф. X, стр.10323, арк.1.

Див. № 155, 170.

226. Матеріали до історії Разінщини на Україні та в Росії (Д.Є.Кравцов)

– заплановано як спільне видання АК АН СРСР.

ЦНБ, ІР, ф. X, стр.10798, арк.1.

Частина матеріалів, котрі мали б увійти до збірника, зберігається: ЦНБ, ІР, ф. 262, стр. 67.

227. Матеріали до історії селянських рухів XVIII ст. (Гайдамаччина) – 25 др. арк. (В.Я.Каміньський)

– розглядалося як спільне видання з АК ЦАУ.

ЦНБ, ІР, ф. X, стр.10323, арк.1;
стр. 10798, арк.1 зв.

228. Матеріали до історії селянських рухів перед реформою 1861 р. на Україні (Київська козаччина 1855 р.) – 25-30 др. арк. (І.І.Кравченко)

– розглядалося як спільне видання з АК ЦАУ.

ЦНБ, ІР, ф. X, стр.10335, арк.1;
стр. 10798, арк.1.

229. Матеріали до історії торгівлі у 2-й пол. XVIII ст. – 15 др. арк. (П.В.Клименко)

– внесено до планів, як спільне видання з АК ЦАУ.

ЦНБ, ІР, ф. X, стр.10798. арк.1.

230. Матеріали щодо історії промисловості на Україні, т. 1. Кріпацька мануфактура на Україні, т. 2. Рудні на Україні (О.Оглоблін, П.Матвієвський, П.Федоренко)

– розглянуто було проект О.Оглобліна стосовно видання багатотомної серії, затверджено внести до планів підготовку перших томів.

ЦНБ, ІР, ф. X, стр.10798, арк.1.

Див. № 276.

231. Матеріали щодо історії селянських рухів 1918 р. (О.Баранович, І.Кравченко, А.Грінберг)

– планувалося видати на кошти ДВУ.

ЦНБ, ІР, ф. X, стр.10292, арк. 1;
стр. 10798, арк.1.

232. Монографічна студія щодо 13-ї київської друкарні

– підготовку мала здійснювати бригада з членів АК, разом з працівниками друкарні; робота мала вміщувати і архівні матеріали.

ЦНБ, ІР, ф. X, стр.10798, арк.1 зв.

233. **Протоколи Рад робітничих селянських та солдатських депутатів на Київщині в 1917 р.** (В.Я.Камінський, І.І.Кравченко)
– планувалося видати на кошти ДВУ.

ЦНБ, ІР, ф. Х, стр. 10292, арк. 1;
стр. 10798, арк.1.

234. **“Робітничий рух на Україні за часів австро-германської окупації 1918 р.”** (М.М.Ткаченко, І.Й.Шингарьов)
– планувалося видати на кошти ДВУ.

ЦНБ, ІР, ф. Х, стр. 10292, арк. 1;
стр. 10798, арк.1.

235. **Фабзавкоми м.Києва у 1917–1918 рр.** (М.М.Ткаченко, І.Й.Шингарьов)
– планувалося видати на кошти ДВУ.

ЦНБ, ІР, ф. Х, стр. 10292, арк. 1;
стр. 10798, арк.1.

Див. № 411.

1933

236. **Збірник бібліографічних матеріалів (мемуари, преса) з історії Жовтня та громадянської війни на Україні**
– мала готувати спільно з АК ЦАУ бригада з членів АК ВУАН на чолі з І.Кравченком та М.Ткаченко; згадується про розгортання роботи по підготовці видання.

ЦНБ, ІР, ф. Х, стр.10613, арк. 1; ЦДАВО України,
ф.14, оп.1, стр.1509, арк. 109 зв.

237. **Матеріали до історії картографії на Україні. Т. 2.** (В.О.Кордт)
– розпочата підготовка до видання.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1,
стр.1509, арк. 109 зв.

238. **Матеріали до історії Макіївського заводу**
– розпочато було лише підготовчу роботу під керівництвом П.Скубицького.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1,

239. Матеріали до історії Межигірської фаянсової фабрики (О.П.Оглоблін)

– згадується про розгортання роботи по підготовці видання.

ЦНБ, ІР, ф. X, стр.10614, арк. 1.

Див. № 288,

240. Матеріали до історії Смелянської цукроварні (К.О.Лазаревська)

– внесено до плану К.Лазаревської замість збірника “Матеріали до історії поміщицького господарства”; збірник готувався разом з АК ЦАУ.

ЦНБ, ІР, ф. X, стр.7883

Див. № 369.

241. Матеріали до історії соціалізму та міжнародних взаємин України, Росії та Західної Європи (проп. Таранченко)

– ухвалено подати докладний проспект видання.

ЦНБ, ІР, ф. X, стр.10631, арк. 1 зв.

242. Матеріали до історії соціально-політичної боротьби на Слобідській Україні в XVII-XVIII ст. – 15-20 др. арк. (проп. В.Ю.Данилевич)

– згадано у плані, надісланому до ЦАУ.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1,
стр.1509, арк. 109.

243. Матеріали до історії поміщицького господарства на Стародубщині (К.О.Лазаревська)

– згадано у плані, надісланому до ЦАУ.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1,
стр 1509, арк. 109.

244. Матеріали до історії Сталінського металургійного заводу – готувала бригада з членів АК на чолі з В.Юркевичем; проспект видання передбачав класову спрямованість відбору матеріалів, особливу увагу до історії революційного руху; два перших томи мали охопити 1869–1917 рр., а також матеріали з історії копалень та залізниць.

245. Матеріали до селянської революції 1648 р.

– внесено до плану як робота бригади на чолі з М.Петровським.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1,
стр.1509, арк. 109.

246. Матеріали з історії Булавінського повстання (Д.Є.Кравцов)
– запропоновано подати докладний проспект видання.

ЦНБ, IP, ф. X, стр.10619, арк. 1.

247. Матеріали з історії Дніпрельстану

– планувалося як спільне видання з АК ЦАУ.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1,
стр.1509, арк. 109.

248. Матеріали з історії Жовтня на Дніпропетровщині та Запоріжжі

– спільне видання з АК ЦАУ; готувала бригада на чолі з І.Шингарьовим та І. Кравченком.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1,
стр.1509, арк. 109.

249. Матеріали з історії заводу “Більшовик”

– згадано у плані, надісланому до ЦАУ; готувала бригада на чолі з І.Кравченком та К.Лазаревською.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1,
стр.1509, арк. 109.

Див. № 352.

250. Матеріали з історії приватно-панських міст на Україні (проп. К.Є.Антипович)

– ухвалено прийняти пропозицію подати проспект і надіслати матеріали.

ЦНБ, IP, ф. X, стр.7791-7970, арк. 59;
стр. 10631, арк. 1.

251. Матеріали з історії селянських війн в XVII ст. (М.М.Ткаченко)

– видання мало готуватися разом з Комісією громадських течій ВУАН.

ЦНБ, IP, ф. X, стр.7132

252. Страйк 1903 р. на Київщині

– видання мала готувати бригада з членів АК на чолі з І.Шингарьовим, планувалося видавати за матеріальною допомогою Музею революції та Істпарту.

ЦНБ, ІР, ф. Х, спр.10610, арк. 1;
спр. 10623, арк. 1 зв.

253. Українські буржуазні партії між двома революціями (проп. С.М.Іваницький)

– внесено до планів АК, розглянуто схему збирання матеріалів, запропоновано змінити назву збірника на “Українські буржуазні партії в боротьбі проти пролетарської революції”.

ЦНБ, ІР, ф. Х, спр.10620, арк. 1.

1934

254. Матеріали до історії революційного руху друкарів у Києві

– ухвалено внести до плану на 1934 р. і готувати до видання разом із спілкою друкарів.

ЦНБ, ІР, ф. Х, спр.10623, арк. 1 зв.

АРХЕОГРАФІЧНА КОМПІСІЯ
ЦЕНТРАЛЬНОГО АРХІВНОГО УПРАВЛІННЯ УСРР

1929

255. “Акти до історії повстання Петра Іваненка (Петрика)”
25–30 др. арк. (О.П.Оглоблін)

– принципово ухвалено до підготовки протоколом засідання секції видавання джерел до соціальної історії України АК ЦАУ УСРР від 17.12.29.

Включено до проекту плану ЦАУ УСРР на 1930 р.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.993, арк.51,
спр.1086, арк.26–27.

256. “Грамоти Києва XV–XVIII ст.” (проп. В.О.Романовський)

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.995, арк.6.

257. “Грамоти про магдебургію містам і містечкам Правобережжя” – 27 др. арк. (проп. В.О.Романовський)

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.995, арк.6.

258. “Діаріуш Генеральної вій кової канцелярії 1732 р.” (проп. В.О.Барвінський)

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.993, арк.54.

259. “Жалувані грамоти українським містам” (проп. В.О.Романовський, М.В.Горбань)

– записано в протоколі засідання секції видавання джерел до соціальної історії України АК ЦАУ від 17.12.29 Включено до проекту плану ЦАУ УСРР на 1930 р.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.993, арк.51.

260. “Збірка інвентарів панських та королівських маєтків Київщини і Поділля XVIII ст” (проп. В.О.Романовський)

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.995, арк.6.

261. “Збірник матеріалів і документів до біографії М.М.Коцюбинського” (проп.я спілка “Робос”) – було запропоновано групкомом архівних та музейних установ 06.09.29.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1,
стр.1214, арк.7–8.

262. “Книга Лохвицького міського уряду за 1653 р.” [Лохвицька актова книга] – 12 др. арк. (проп. В.О.Барвінський)
– ухвалено підготувати до друку за рішенням секції видавання джерел до соціальної історії України АК ЦАУ від 17.12.29. Затверджено Бюро ЦАУ 25.05.30. Виконавці В.Барвінський, М.Горбань.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, стр.993, арк.50,
стр.1078, арк.88–89.

263. “Книга Остерського магістрату за 1626 рік” – 36 др. арк. [Остерська актова книга] (проп. В.О.Барвінський)
– ухвалено підготувати до друку за рішенням секції видавання джерел до соціальної історії України АК ЦАУ від 17.12.29. Затверджено Бюро АК ЦАУ 25.05.30. Виконавець В.Романовський.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, стр.993, арк.50,
стр.1078, арк.88–89.

264. “Матеріали до історії гайдамаччини на Слобожанщині [XVIII ст.]” – 20 др. арк. (проп. М.В.Горбань)
– схвалено протоколом засідання секції видавання джерел до соціальної історії України АК ЦАУ від 17.12.29.
Затверджено Бюро АК ЦАУ 25.05.30.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, стр.993, арк.8, 51,
стр.1078, арк.88–89.

265. “Матеріали до історії соціальних рухів на Слобожанщині XVII ст.” – 15 др. арк. (проп. М.В.Горбань)
– записано в протоколі засідання секції видавання джерел до соціальної історії України АК ЦАУ УСРР від 17.12.29.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, стр.993, арк.50.

266. “Матеріали і документи 1-го, 2-го, 3-го Всеукраїнських з’їздів Рад”

– затверджено протоколом засідання Ради ЦАУ від 03.12.29.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1087, арк.117.

Див. № 303.

267. “Матеріали центральних установ гетьманщини [XVIII ст.]” (проп. М.А.Рубач)

– записано протоколом засідання секції видавання джерел до соціальної історії України АК ЦАУ УСРР від 17.12.29. Виконавці М.В.Горбань, В.О.Барвінський.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.993, арк.51.

268. “Определенія” Генеральної Військової канцелярії першої половини XVIII ст.” (проп. В.О.Барвінський)

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.993, арк.54.

269. “Резолюції перших Всеукраїнських з’їздів Рад (до 1923 р.)” (проп. М.А.Рубач)

– затверджено протоколом засідання Ради ЦАУ УСРР від 03.12.29.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1078, арк.117 зв.

Див. № 321.

270. “Чугуевская переписка II половины XVII ст. [народні рухи на Слобідській Україні]” (проп. В.О.Барвінський)

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.993, арк.54.

1930

271. “Аграрний рух на Україні”, т. 1 – 20 др. арк., наклад 2.000 – затверджено Бюро АК ЦАУ 26.05.30.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1078, арк.88–89.

272. “Акти до історії торгового капіталу на Правобережжі XVI–XVII ст.” – 25 др. арк. (проп. В.О.Романовський)

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1212, арк.23.

273. “Археографічні записки єврейської секції Київського центрального історичного архіву” – 10–12 др.арк. (вик. В.Камінський, Й.Хітчін, Г.Політур, І.Кравченко)

– затверджено Бюро АК ЦАУ 25.05.30. Планувалося видати три томи по 30 др. арк. у кожному.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1078, арк.88–89,
спр.1208, арк.13 зв–14.

274. “Архів Коша Запорозької Січі”, т.1–2 – 40 др. арк., наклад 2.000 (вик. М.Рубінштейн)

– затверджено Бюро АК ЦАУ 25.05.30. Включено до видавничого плану ЦАУ на 1931–1932 рр. Ред. колегія І.Кравченко, В.Романовський, М.Горбань.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1078, арк.88–89,
спр.1208, арк.47–48.

Див.№ 163, 417.

275. [Важливіші] “Документи до історії німецької окупації [1918]” – 15 др. арк., наклад 2.000 (П.Пташинський, Сперанська, Л.Рашков)

– затверджено Бюро АК ЦАУ 25.05.30. Внесено до видавничого плану ЦАУ на 1931–1932 рр. Угода заключена з Л.М.Романовим.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.996, арк.13–14;
спр.1078, арк.88–89; спр.1208, арк.49–51.

Див. № 393, 403.

276. “Документи до історії промисловості на Україні XVII–XVIII ст.”

– затверджено Бюро АК ЦАУ 25.05.30.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1078, арк.88–89.

Див. № 230.

277. “Збірка найважливіших документів до історії становлення Радянської влади”

– увійшло до видавничого плану ЦАУ на 1930 р.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1208, арк.37–38.

278. “Збірка грамот феодального часу з історії Правобережжя” (проп. В.О.Романовський)

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1212, арк.21 зв.

279. "Збірник "Дело об убийстве Ющинского и дело Бейлиса" (проп. М.А.Рубач)
– затверджено протоколом засідання Ради ЦАУ 03.03.30.
1930 р. знято з плану "через брак матеріалів".

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1087, арк.146 зв,
спр.1211, арк.80

280. "Збірник документів з історії Київського міського господарства в ХІХ ст." (проп. П.В.Клименко)

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1510, арк.26.

281. "Збірник матеріалів до історії панського фольваркового господарства на Правобережній Україні ХVІІІ ст." – 15–18 др. арк. (проп. П.В.Клименко)

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1212, арк.3.

282. "Збірник матеріалів з історії робітничого руху на Україні за імперіалістичної війни" 14 др.арк. (Н.Мірза-Авак'яні)
– затверджено Бюро АК ЦАУ 25.05.30. Знято з плану рішенням колегії від 24.04.31.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1078, арк.88–89;
спр.1298, арк.117–119; спр.1208, арк.49–51.

283. Звіти Київського, Подільського і Волинського генерал-губернатора ХІХ–ХХ ст., 2 томи – 5- др. арк. (проп. І.І.Кравченко, В.Я.Камінський)

– включено до плану роботи сектору АПА ЦАУ на 1931 р. та до перспективного плану на 1931–1934 рр. Виконавець А.Грінберг.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1213, арк.3зв.

284. [Звіти губернаторів та градоначальників Новоросійського краю]: "Звіт Новоросійського генерал-губернатора Коцебу за 1871 р."; "Записка Одеського генерал-губернатора Гурко за 1882 р."; "Записка генерал-губернатора Воронцова 1837 р." – 3 др. арк. (проп. О.Рябінін-Склярєвський, М.Горбань)

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1213, арк.3–3зв.

285. "Інвентарна реформа [1847–1861 рр.] в Правобережній Україні", т.1, 2 – 55 др. арк. (проп. І.І.Кравченко, В.Я.Камінський)
– включено до видавничого плану ЦАУ на 1931–1932 рр.
Виконавці П.Клименко, Мокрій.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1214, арк.22–24; .
стр.1509, арк.111.

286. "Камеральні і топографічні описи", т.1: Поділля – 25 др. арк.; т.2.: Київщина – 25 др. арк. (проп. І.І.Кравченко, В.Я.Камінський)

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1214, арк.22–24.

Лив. № 197, 198.

287. "Конарщина [на Правобережній Україні]" [Матеріали до історії Конарщини], т.1 – 16 др.арк.; т.2 – 50 др. арк. (проп. І.І.Кравченко)

– включено до видавничого плану ЦАУ на 1931–1932 рр.
Включено до плану видавничого плану ЦАУ на 1933 р. Виконавці І.Кравченко, В.Камінський, Г.Політур, С.Кокошко.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1208, арк.47–48; .
стр.1209, арк.9–10; спр.1509, арк.18–19.288.

288. "Корпус матеріалів до історії промисловості на Правобережжі", т.1 – Організація виробництва – 20 др.арк.; т.2 – Робоча сила – 50 др. арк.; т.3 – З історії Києво-Межигірської фаянсової фабрики – 15 др.арк.(проп. І.І.Кравченко, В.Я.Камінський)

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1214, арк.22–24.

Лив. № 239.

289. "Луцька актова книга" (Луцька книга гродська записова, поточна і декретова 1562 р.) – 20 др. арк.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1212, арк.17–19.

290. "Матеріали до економічної історії України XVII–XVIII ст." (з монастирських актів) – 20 др. арк. (П.К.Федоренко)

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1212, арк.4–5 зв.

291. “Матеріали до залюднення України XVI–XVII ст.” (проп. О.І.Баранович)

– пропонувалося видати 200 арк. таблиць і 30 арк. вступу та пояснень.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1212, арк.12–14.

Див. № 321.

292. “Матеріали до історії аграрно-селянських рухів на Правобережжі”, т.1: За кріпацтва – 30 др. арк.; т.2: З 1861 р. до 1917 р. – 30 др. арк.; т.3: 1905–1917 рр. – 30 др. арк. (проп. І.І.Кравченко, В.Я.Камінський)

– як виконавців ухвалено: І.Кравченка, В.Камінського, Грищенка, Ф.Ястребова, О.Мокрія, Іргізова.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1208, арк.13 зв–14; .
спр.1214, арк.22–24.

293. “Матеріали до історії київського Арсеналу” – 20 др. арк. (проп. І.І.Кравченко, В.Я.Камінський)

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1214, арк.22–24.

Див. № 332.

294. “Матеріали до історії польського повстання 1831 р.”, т.1 – 20 др. арк.; т.2 – 50 др. арк.; т.3 – 30 др. арк. Наклад 1.000 – затверджено Бюро АК ЦАУ 26.05.30. Проходило по видавничих планах 1931–1933 рр. Виконавці: В.Ганцова-Класен, О.Оглоблін, І.Кравченко, [В.Камінський, Г.Політур, С.Кокошко]. Вступна стаття І.Кравченко, передмова М.Рубача.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1078, арк.88–89;
спр.1208, арк.13 зв–14; спр.1208, арк.47–48;
спр.1509, арк.18–19.

295. “Матеріали до історії Польського повстання 1863 р.” – 20 др. арк. (проп. І.І.Кравченко, В.Я.Камінський)

– включено до видавничого плану ЦАУ на 1931–1934 рр. Виконавець Д.І.Багалій.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1214, арк.22–24.

296. “Матеріали до історії робітничого класу і робітничого руху на Правобережжі”, т.1: За кріпацтва – 20 др.арк.; т.2: З 1861 по 1917 [по1905 р.] – 30 др. арк.; т.3: З історії робітничого класу

в добу диктатури пролетаріату [з 1905 р. по 1907 р.] – 15 др. арк. (проп. І.І.Кравченко, В.Я.Камінський)

– затверджено виконавців: В.Камінський, С.Кокошко, І.Кравченко, А.Грінберг, Й.Хінчін.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1208, арк.13 зв-14; .
спр.1214, арк.22-24.

297. “Матеріали до історії соціальних рухів на Україні XVIII ст.” т.1, – 16 др.арк.; т.2 – 50 др. арк. (проп. І.І.Кравченко)

– затверджено Бюро АК ЦАУ 25.05.30.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1078, арк.88-89.

298. “Матеріали до історії торгівлі на Україні XVI-XVIII ст.” (проп. В.О.Романювський)

– затверджено Бюро АК ЦАУ 25.05.30.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1078, арк.88-89.

Див. № 299, 356.

299. “Матеріали до історії торговельного капіталізму на Правобережжі”, т.1 – XVI-XVII ст. – 30 др.арк.; т.2 – XVII-XVIII ст. – 30 др. арк. (проп. І.І.Кравченко, В.Я.Камінський)

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1214, арк.22-24.

Див. № 298, 356.

300. “Матеріали до історії української буржуазії на Правобережжі в XIX-XX ст.” – 15 др. арк. (проп. І.І.Кравченко, В.Я.Камінський)

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1214, арк.22-24.

301. “Матеріали з історії селянських рухів на Україні в кінці XIX і на початку XX ст.”, т.1: Чернігівщина – 20 др.арк.; т.2: Київщина – 20 др. арк.; т.3: Волинь – 20 др. арк.; т.4: Поділля – 20 др. арк. (проп. С.В.Глушко)

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1510, арк.20-21.

302. “Матеріали І з'їзду Рад Київщини” (проп. І.І.Кравченко, В.Я.Камінський)

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1214, арк.22-24.

303. "Матеріали I та II Всеукраїнських з'їздів Рад" тт. 1, 2 – 30 др. арк. наклад 3.000 (Н.Олександров, Г.Слободський)
– затверджено Бюро АК ЦАУ 26.05.30. Включено до видавничого плану ЦАУ на 1931–1932 рр.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1078, арк.88–89,
спр. 1208, арк.47–48, 52–53.

Див. № 266.

304. "Матеріали селянської реформи 1861 р." – 30 др. арк. (проп. І.І.Кравченко, В.Я.Камінський)

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1214, арк.22–24.

305. "Національний рух на Україні" [Матеріали з національного руху на Україні] – 20 др. арк., наклад 2.000 (Н.Олександров, Г.Слободський)
– затверджено Бюро АК ЦАУ 26.05.30. Включено до видавничого плану ЦАУ на 1931–1932 рр.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1078, арк.88–89,
спр. 1208, арк.47–48.

306. "Огляд архівних фондів монастирів України" (П.К.Федоренко)

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1212, арк.4–5 за

307. "Огляди матеріалів з історії революції 1905 р." (М.Васильєва, В.Веретеніков, М.Гливенко, П.Білик, Стебицький)

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1510, арк.24–25

308. "Огляди найважливіших фондів України XVII ст. – 1917 рік" (вип. I та II), вип.I – 20 др. арк., наклад 1.000
– затверджено Бюро АК ЦАУ 26.05.30. Редактори М.Горбань, Гливенко.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1078, арк.88–89

309. "Опис книжок Генерального Військового Суду" – 20 др. арк. (В.О.Барвінський)
– затверджено Бюро АК ЦАУ 26.05.30.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1078, арк.88–89

310. "Опис фонду Коша Січі Запорозької" – 10 др. арк. наклад 500 (вик. О.О.Рябілін-Склеровський)
– затверджено Бюро АК ЦАУ 26.05.30.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1078, арк.88–89.

О п у б л.: Архів Запорозької Січі. Опис матеріалів. – К.,1931. – 167 с. (14, 75 др. арк.).

311. "Палеографічний збірник" – 8 др. арк. (М.В.Горбань, В.О.Веретенніков)
– затверджено Бюро АК ЦАУ 26.05.30. Знято з плану рішенням комісії від 26.04.31.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1078, арк.88–89;
спр.1298, арк.117–119.

312. "Політичні звіти губернаторів про хід революційних подій 1905 р."

– включено до видавничого плану АК ЦАУ на 1930 р. Затверджено Бюро Археографічної комісії ЦАУ УСРР 26.06.30.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1208, арк.37–38;
спр.1214, арк.29–32.

313. "Протоколи Генерального секретаріату УНР [1917–1918]" – 15 др. арк. (М.А.Рубач)
– затверджено Бюро АК ЦАУ 26.05.30. Внесено до видавничого плану ЦАУ на 1931–1932 рр.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1078, арк.88–89;
спр.1208, арк.47–48.

314. "Протоколи і важливіші акти Центральної Ради" – 15 др. арк. (З.Гуревич)

– затверджено Бюро АК ЦАУ 26.05.30. Внесено до видавничого плану ЦАУ на 1931–1932 рр. Анульовано угоду на підготовку збірника згідно рішення колегії ЦАУ від 16.05.32.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1078, арк.88–89;
спр.1208, арк.47–48; спр.1509, арк.20–29.

315. "Протоколи Одеської Ради робітничих депутатів за 1917 р." – 10 др. арк. (Г.Терезанська)

– затверджено протоколом засідання Ради ЦАУ УСРР 03.03.30. та Бюро АК ЦАУ 26.05.30. Включено до видавничого плану ЦАУ на 1931–1932 рр.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1087, арк.146 зв.;
спр.1078, арк.88–89; спр.1208, арк.47–48, 52–53.

316. "Протоколи Полтавської Ради робітничих депутатів за 1917 р." – 12 др. арк. (Ф.Герасименко)

– затверджено протоколом засідання Ради ЦАУ УСРР 03.03.30. та Бюро АК ЦАУ 26.05.30. Включено до видавничого плану ЦАУ на 1931–1932 рр.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1087, арк.146 зв.;
спр.1078, арк.88–89; спр.1208, арк.47–48, 52–53.

317. "Протоколи Ради Міністрів [Української Держави] [1918 р.]" – 15 др. арк. (Г.Карпенко)

– затверджено Бюро АК ЦАУ 26.05.30. Внесено до видавничого плану ЦАУ на 1931–1932 рр. Знято рішенням комісії від 4.11.31. в зв'язку з тим, що немає матеріалів, які б яскраво відбивали роботу Ради Міністрів Української Держави.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1078, арк.88–89;
спр.1208, арк.47–48, 52–53; спр.1298, арк.244–246.

Див. № 334.

318. "Протоколи Румчероду 1917 р." (Хайт)

– затверджено Бюро АК ЦАУ 26.05.30. Включено до видавничого плану ЦАУ на 1931–1932 рр.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1078, арк.88–89.

319. "Протоколи селянських з'їздів (1917–1918)" (Сперанська, Дубов, Грищенко, П.Білик, І.Премислер)

– затверджено Бюро АК ЦАУ 26.05.30. у складі видавничого плану ЦАУ на 1931–1932 рр.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1078, арк.88–89;
спр.1208, арк.47–48, 52–53.

320. “Ревізія України Лівобережної року 1764” – 40–45 др. арк.
(проп. В.О.Романовський)

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1212, арк.23.

321. “Револуційні рухи на Україні 70–80 рр. ХІХ ст. на Правобережжі”, т.1: Народництво – 15 др. арк.; т.2: Політичні процеси – 15 др. арк. (проп. І.І.Кравченко, В.Я.Камінський)

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1214, арк.22–24.

322. “Резолюції Всеукраїнських з’їздів Рад [I–XII з’їзди]” – 27 др. арк., наклад 3.000 (Ю.Іванов, А.Грінберг)
– затверджено Бюро АК ЦАУ 26.05.30. у складі видавничого плану ЦАУ на 1931–1932 рр.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1078, арк.88–89;
спр.1208, арк.47–48, 52–53.

Див. № 269.

О п у б л.: Резолюції Всеукраїнських з’їздів Рад робітничих, селянських та червоноармійських депутатів (від I до 13 з’їзду Рад). – Х, 1932. – 407 с.

323. “Рукопис кріпака Семена Олейнічука про кріпацтво на Україні за 30–40 рр. ХІХ ст.” – 8–9 др. арк. (проп. І.І.Кравченко)

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1212, арк.8–8 зв.

324. “Статистика населення Правобережжя ХVІІ–ХVІІІ ст.”, тт.1–3 – 90 др. арк. (проп. І.І.Кравченко, В.Я.Камінський)

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1214, арк.22–24.

Див. № 291.

325. “Стенографічний звіт III Всеукраїнського з’їзду Рад” – 15 др. арк., наклад 3.000 (Г.Слободської, Н.Олександров)
– затверджено Бюро АК ЦАУ 26.05.30. Включено до видавничого плану ЦАУ на 1931–1932 рр.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1078, арк.88–89;
спр.1208, арк.47–48, 52–53.

О п у б л.: 3-й Всеукраїнський з’їзд Рад (6–10 березня 1919 р.). Стенографічний звіт. – Х, 1932. – 336 с.

326. “УНР, Директорія і Річ Посполита” (збірник важливіших дипломатичних документів)
– затверджено Бюро АК ЦАУ 26.05.30. Внесено до видавничого плану ЦАУ на 1931–1932 рр.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1078, арк.88–89;
спр.1208, арк.47–48.

327. “Чигиринська справа [Народовольство і селянство]”: т.1 – 10 др. арк.; т.2 – 20 др. арк., наклад 1.500 (А.Грінберг)
– затверджено Бюро АК ЦАУ 26.05.30. Включено до видавничого плану ЦАУ на 1931–1932 рр.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1078, арк.88–89;
спр.1208, арк.47–48, 49–51; спр.1509, арк.111.

О п у б л.: Матеріали до історії селянських революційних рухів на Чигиринщині (1875–1879). – Х., 1934. – 440 с.

328. “Щоденник О.Ф.Кістяковського [1879–1884]”, т.1 – 20 др. арк.; т.2 – 20 др. арк., наклад 1.000 (Р.Шпунг)
– затверджено Бюро АК ЦАУ 26.05.30. у складі видавничого плану ЦАУ на 1931–1932 рр. Планувалося подати: передмову – 17 с.; історичні довідки – 28 с.; запис 1874 р. – 5 с.; текст – 490 с.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1078, арк.88–89;
спр.1208, арк.47–48.

Див. № 442.

329. “Щоденник проф. І.Линниченка [1917–1920]” (проп. М.В.Горбань)

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1213, арк.4–10.

1931

330. “Аграрна революція на Україні в 1917 р.”, т.1 – 30 др. арк. (М.А.Рубач)
– внесено до плану ЦАУ УСРР на 1931–1932 рр.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1208, арк.47–48;
спр.1509, арк.18–19.

331. “Аграрний рух на Правобережжі (1917–1918)” – 15 др. арк. (П.Слизький, Іргізов, Ф.Кольченко, І.Кравченко, Ф.Ястребов)

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1208, арк.31–33.

332. “Арсенал в період Жовтневої революції та громадянської війни” – 10 др. арк. (В.Я.Камінський)

– внесено до плану роботи сектору АПА ЦАУ на 1931 р. Включено до видавничого плану ЦАУ на 1931–1932 рр. Угода на підготовку збірки анульована згідно з рішенням колегії ЦАУ від 16.05.32.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1208, арк.49–51, 60–61 зв.;
спр.1509, арк.20–29.

Див. № 293.

333. “Археографічний збірник Київської філії Археографічної комісії ЦАУ УСРР і Київського Центрального історичного архіву”, тт.1–3 – 30 др. арк. (В.Камінський, Й.Хінчін, Г.Політур, І.Кравченко)

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1208, арк.13–14 зв.

334. [Важливіші] “Документи з історії гетьманщини 1918 р.” (П.Пташинський)

– включено до видавничого плану ЦАУ на 1931–1932 рр.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1208,
арк.47–48, 52–53.

Див. № 317.

335. “Джерела до історії Жовтня та громадянської війни на Україні (список фондів архівних матеріалів та газет за 1917–1920 рр.)” – 10 др. арк. (П.Білик, І.Премислер, О.Насонова)

– включено до видавничого плану ЦАУ на 1931–1932 рр.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1208, арк.47–48.

336. “Джерела до історії кріпацького господарства та кріпацької системи на Правобережжі XVIII–XIX ст.” Історико-економічні і статистичні дані: т.1: Брацлавського воєводства XVIII ст. – 15 др. арк.; т.2: Поділля XVIII–XIX ст. – 30 др. арк.; т.3: Волині XVIII–XIX ст. – 20 др. арк.; т.4: Звіти Київського генерал-губернатора – 50 др. арк. (В.Камінський, І.Кравченко, Грищенко)

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1208, арк.13 зв–14.

337. “Джерела до історії ліквідації кріпацтва на Україні”
Інвентарна реформа на Правобережжі 40–60-х років XIX ст.: т.1:
Інвентарна реформа 40-х років – 30 др. арк.; т.2: Кріпацькі відносини
50–60-х років внаслідок реформи – 30 др. арк. (Грищенко,
Ф.Ястребов, Іргізов, Мокрій, П.Клименко, Зваденюк)

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1208, арк.13–14зв.

338. “Джерела до історії ліквідації кріпацтва на Україні”.
Матеріали реформи 1861 р. на Правобережжі, т.1: Підготовка до
реформи Комітет Правобережних груп, губернські комітети,
проекти, тощо – 25 др. арк.; т.2: Реформа – 30 др. арк. (В.Камінський,
І.Кравченко, Ф.Ястребов, Грищенко)

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1208, арк.13–14зв.

339. “До історії залізничного транспорту та залізничного
будівництва на Україні”, т.1: Залізничне будівництво – 20 др. арк.;
т.2: Вплив залізничного транспорту на економічний розвиток
України з другої половини XIX ст. – 25 др. арк. (І.Кравченко,
Зваденюк)

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1208, арк.13 зв–14.

340. “Документи до історії пельської окупації [1920]” – 12–15
др. арк. (К.Свідзінський, Г.Політур)
– внесено до видавничого плану ЦАУ на 1931–1932 рр.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1208, арк.47–48;
спр.1509, арк.18–19.

341. “Документи з історії англо-французької окупації на Україні”
– 12 др. арк. (А.Альошин, Загрецький)
– включено до видавничого плану ЦАУ на 1931–1932 рр. Угоди
на підготовку збірника анульовано згідно з рішенням колегії ЦАУ
від 16.05.32.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1208, арк.47–48, 49–51;
спр.1509, арк.20–29.

342. “Документи про селянське повстання в с. Турбаях 1789 р.”
– 10 др. арк. (проп. К.Г.Гуслистый)
– включено до видавничого плану ЦАУ на 1931–1932 рр.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.996, арк.12–12 зв.;
спр.1208, арк.47–48, 49–51.

О п у б л.: Повстання селян у селі Турбаях (1789–1793 рр.). Матеріали до історії селянських повстань на Україні. – Х., 1932. – 188 с.

343. “Жовтневі події й перша перемога пролетарської революції на Правобережжі” – 25 др. арк. (В.Камінський, І.Кравченко, А.Грінберг, Грищенко)

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1208, арк.31–33.

344. “Збірник матеріалів про національну політику Радянської влади на Правобережжі 1917–1921 рр.” (Скарбек)

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1208, арк.31–33.

345. “Збірник матеріалів про участь польського імперіалізму в інтервенції міжнародної буржуазії на Україну” – 25 др. арк. (Г.Політур, Добжинський)

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1208, арк.31–33

346. “З історії міст та міського господарства”. До історії міст Правобережжя в ХІХ–ХХ ст. до революції: – До історії м. Києва та міського господарства: ч.1: 1800–1850 – 20 др. арк.; ч.2: 1850–1880 – 25 др. арк.; ч.3: 1880–1917 – 30 др. арк. (П.В.Клименко, К.Є.Ангипович)

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1208, арк.13 зв–14.

347. “Колоніальна політика Польщі на Україні в ХVІ–ХVІІ ст.”,
т.1 – 20 др. арк.
– включено до плану видань ЦАУ на 1933 р.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1298, арк.249–253;
спр.1509, арк.18–19.

348. "Матеріали до історії боротьби за Радянську владу", т.1: Ради та робітничі організації в 1905 р. – 15 др. арк.; т.2: Ради 1917 р. в боротьбі за Жовтень на Правобережжі – 25 др. арк.; т.3: Під гнітом німецького імперіалізму – 25 др. арк.; т.4: Матеріали губернських та повітових з'їздів Рад правобережних губерній в 1919 р. – 30 др. арк.; т.5: Документи про роль комбідів і КНС в боротьбі за Радянську владу та їх роль в соціалістичному будівництві в 1919–1930 рр. (Загребський, Грищенко, В.Камінський, А.Грінберг, І.Кравченко, Й.Хінчін, П.Слизький)

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1208, арк.13–14зв.

349. "Матеріали до історії диференціації населення Правобережжя XVIII–XX ст.", т.1: До історії соціально-економічної диференціації населення – 30 др. арк.; т.2: До історії професійної диференціації – 15 др. арк. (В.Камінський, І.Кравченко, Грищенко, К.Ангипович, П.Клименко)

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1208, арк.13 зв–14.

350. "Матеріали до історії заворушень серед війська Київської військової округи": Народовольські військові гуртки та військові заворушення 80-х рр. XIX ст. – 20 др. арк.; Партійні військові організації та військові заворушення, ч.1: В добу першої революції – 30 др. арк.; ч.2: В добу революційного піднесення до 1917 р. – 20 др. арк. (В.Камінський, Загребський, А.Грінберг, С.Кокошко, І.Кравченко)

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1208, арк.13 зв–14.

351. "Матеріали до історії народної освіти на Правобережжі за царату" – 20 др. арк. (Денісов)

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1208, арк.13–14зв.

352. "Матеріали до історії промисловості на Правобережжі XIX–XX ст.", т.1: Організація виробництва в легкій та важкій індустрії – 30 др. арк.; т.2: Організація праці – 30 др. арк.; т.3: Ринок – 30 др. арк.; т.4: З історії Київського машинобудівного й котельного заводу Грегера і Криванека – "Більшовик" (1804–1924) – 25 др. арк. (В.Камінський, І.Кравченко, Ф.Кольченко, О.Мокрій)

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1208, арк.13 зв–14.

353. “Матеріали до історії робітничого класу і робітничого руху на Правобережжі за першу половину XIX ст.” – 15 др. арк. (В.Я.Камінський)

– включено до плану роботи сектору АПА ЦАУ на 1931 р. Включено до видавничого плану ЦАУ на 1931–1934 рр. Угоду на підготовку збірника анульовано згідно з рішенням колегії ЦАУ від 16.05.32.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1208, арк.60–61 за, 49–51;
спр.1509, арк.20–29.

354. “Матеріали до історії сільського господарства на Правобережжі XIX–XX ст.”, т.1: Сільське господарство Правобережжя (екстенсивні і інтенсивні в XIX–XX ст. до революції – 30 др. арк.; т.2: Організація праці в сільському господарстві в XIX–XX ст. – 25 др. арк.; т.3: радгоспи й комуни – 20 др. арк.; т.4: Організація праці в радгоспах і сільськогосподарських комунах – 20 др. арк. (І.Кравченко, Зваденюк, Ф.Кольченко)

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1208, арк.13 за–14.

355. “Матеріали до історії селянського повстання 1902 р. [Селянські повстання 1902 р.]” – 10 др. арк. (Н.Мірза-Аван'яні, П.Білик)

– внесено до плану роботи Сектору АПА ЦАУ на 1931 р. Включено до видавничого плану ЦАУ на 1931–1934 рр.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1208,
арк.49–51, 60–61 за.

356. “Матеріали до історії торгівлі на Україні в XVI та першій половині XVII ст.” – 30 др. арк. (М.Ф.Тищенко)

– включено до загального плану АК на 1931 р.; договір від 25.09.31. із терміном виконання роботи 1.11.31. внесено до видавничого плану ЦАУ на 1931–1934 рр.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.996, арк.19–21;
спр.1208, арк.29–30, 49–51.

Див. № 298, 299.

357. “Матеріали до історії торгівлі Гетьманщини в середині XVIII ст.” (М.Ф.Тищенко)

– у виданні передбачалося подати митні реєстри товарів.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1208, арк.29–30,
спр. 1514, арк. 5–7.

358. “Матеріали до історії фінансових організацій в XIX–XX ст.”, т.1: Банкові організації в XIX ст. та їх роль в народному господарстві – 25 др. арк.; т.2: Монополістичні організації – 25 др. арк.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1208, арк.13 зв–14.

359. “Матеріали і документи з історії Всеросійських та Українських Установчих зборів на Україні” – 12 др. арк. (С.Штейн)
– внесено у додаток до плану роботи сектору АПА ЦАУ на 1931 р. Включено до видавничого плану ЦАУ на 1931–1934 рр. Угоду на підготовку збірника анульовано згідно з рішенням колегії ЦАУ від 16.05.32.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1208, арк.73, 49–51;
спр.1508, арк.20–29.

360. “Матеріали з історії аграрно-селянських рухів на Правобережжі з I половини XIX ст.” – 14 др. арк. (І.Кравченко, Ф.Кольченко)

– включено до видавничого плану ЦАУ на 1931–1934 рр. Угоду на підготовку збірника анульовано згідно з рішенням колегії ЦАУ від 16.05.32.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1208, арк.49–51;
спр.1509, арк.20–29.

361. I. “Матеріали з історії боротьби православної релігії з освітою” – 15 др. арк.

II. “Використання церквою освіти” – 15 др. арк. (Денісов)

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1208, арк.13–14 зв

362. “Матеріали з історії Брянського заводу [м.Катеринослав]” – 10 др. арк. (Н.Ю.Мірза-Авак'янц)

– включено до видавничого плану ЦАУ на 1931–1932 рр.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1208,
арк.52–53, 49–51.

363. “Матеріали з історії колоніальної політики на Україні в XIX ст.” – 14 др. арк. (Д.Альперович, Крупейник)

– внесено у додаток до плану робіт сектору АПА ЦАУ на 1931р.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1208, арк.49–51, 73.

364. “Матеріали з історії колоніальної політики на Україні в ХХ ст.” (М.Редін)

– внесено у додаток до плану робіт сектору АПА 1931 р.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1208, арк.73.

365. “Матеріали з історії комбідів та коннезамів на Україні” – 10–20 др. арк. (Дубровицький, Каретнікова)

– включено до видавничого плану ЦАУ на 1931–1932; 1931–1934 рр. Угоду на підготовку збірника анульовано згідно з рішенням колегії ЦАУ від 16.05.32.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1208, арк.47–48, 49–51;
спр.1509, арк.18–19, 20–29.

366. “Матеріали з історії промисловості Донбасу”

– внесено у додаток до плану робіт сектору АПА на 1931 р.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1208, арк.73.

367. “Матеріали з історії робітничого руху в 1917 р. на Україні” – 12 др. арк. (Луканенко)

– включено до видавничого плану ЦАУ на 1931–1932 рр.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1208,
арк.47–48, 49–51.

368. “Матеріали з історії селянського руху за столипінщини” – 20 др. арк. (П.Слизький)

– внесено у додаток до плану робіт сектору АПА на 1931 р.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1208, арк.73.

369. “Матеріали з історії смілянських цукроварень в ХІХ та ХХ ст.”, т.1 – 13 др. арк.; т.2 – 25 др. арк. (Ф.Кольченко)

– включено до плану роботи сектору АПА ЦАУ на 1931 р. Включено до видавничого плану ЦАУ на 1931–1934 рр.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1208,
арк.49–51, 60–61 зв;спр.1509, арк.111.

Див. № 240.

370. “Матеріали з історії торгівлі в першій половині XIX ст. на Лівобережжі України” – 10 др. арк. (Д.Соловей)

– включено до видавничого плану ЦАУ на 1931–1932 рр.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1208,

арк.49–51, 52–53.

371. “Матеріали з історії торгівлі на Правобережжі в XVI–XX ст.” ч.1: За період XVI–XVII ст. – 30 др. арк.; ч.2: За період XVII–XVIII ст. – 30 др. арк.; ч.3: За період XVIII–XX ст. – 30 др. арк. (В.Романовський, П.Слизький, М.Тищенко, І.Кравченко, Ф.Кольченко)

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1208, арк.13 за–14.

372. “Матеріали з історії українського буржуазного національного руху в другій половині XIX ст. [та на початку XX ст.]” – 24 др. арк. (А.Козаченко)

– внесено у додаток до плану роботи сектору АПА ЦАУ на 1931 р. Включено до видавничого плану ЦАУ на 1931–1934 рр.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1208, арк.49–51, 73.

373. “Міщани перед Хмельниччиною”, тт. 1, 2 – 30 др. арк. (О.М.Андріяшев, М.Ф.Тищенко)

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1208, арк.29–30

374. “Огляди архівних матеріалів дореволюційних установ по боротьбі з революцією” (М.Гливенко)

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1298, арк.117–119.

375. “Огляди архівних матеріалів установ доби старої гетьманщини” (В.О.Барвінський, М.В.Горбань, В.Євфимовський)

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1298, арк.117–119

376. “Окупаційна російська армія на Західній Україні в рфки імперіалістичної війни” (С.Вітик)

– включено до видавничого плану ЦАУ на 1931–1932 рр.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1208, арк.52–51

377. “Опис Летичівського повіту другої половини XVIII ст.” – 16 др. арк. (В.І.Новицький)

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1208, арк.29–30.
стр. 1509, арк.18–19.

378. “Польські легіони в 1917–1918 рр.” – 8 др. арк. (Добжинський)

– включено до видавничого плану ЦАУ на 1931–1932 рр. Йшлося також про збільшення обсягу видання до 15 др. арк.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1208, арк.52–53, 49–51;
стр. 1509, арк.18–19.

379. “Пролетаріат і селянство в боротьбі за владу Рад на Правобережжі з українською та міжнародною контрреволюцією (німецькою й англо-французькою інтервенцією)” – 20 др. арк. (Загребський, В.Камінський, І.Кравченко, Г.Політур, Добжинський)

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1208, арк.31–33.

380. “Пролетаріат Правобережжя в боротьбі за владу Рад (1917–1919)” – 20 др. арк. (В.Камінський, Й.Хінчін, Г.Політур, О.Мокрій, А.Грінберг, Марковський)

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1208, арк.31–33.

381. “Протоколи Рад робітничих, солдатських і селянських депутатів Правобережжя (1917–1919)” – 20 др. арк. (І.Кравченко, А.Грінберг)

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1208, арк.31–33.

382. “Протоколи Ради народних міністрів УНР [початок 1918 р.]” (Е.Абраменко)

– включено до видавничого плану ЦАУ на 1931–1932 рр. Знято рішенням колегії ЦАУ від 4.11.31. в зв'язку з тим, що ці матеріали є продовженням теми “Протоколи Генерального секретаріату”.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1208, арк.52–53;
стр.1298, арк.244–246.

383. “Ради 1905 р. на Україні в документальних матеріалах” (О.Городецька, Д.Соловей)

– включено до видавничого плану ЦАУ на 1931–1932 рр.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1208, арк.52–53.

384. “Радянська влада на Західній Україні [1920]” – 15 др. арк.
(С.Вітик)

– включено до видавничого плану ЦАУ на 1931–1932 рр.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1208, арк.52–53, 49–51.

385. “Революційний рух в армії від лютого до Жовтня на Україні”
[Документи і матеріали з історії революційного руху в армії]
(Л.Д.Похилевич)

– Затверджено засіданням ЦАУ УСРР 12.10.31. Включено до
видавничого плану ЦАУ на 1931–1934 рр.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.996, арк.39;
спр.1208, арк.52–53.

386. “Революційні рухи 30–60-х років ХІХ ст. Кирило-
Мефодіївське братство” – 30 др. арк. (В.Камінський, І.Кравченко,
Г.Політур, С.Кокошко)

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1208, арк.13 зв–14;
спр.1509, арк.111.

387. “Революційні рухи 70–80-х рр. ХІХ ст. на Правобережжі”,
т.1: Політичні процеси – 30 др. арк. т.2: Народовольці й робітництво –
15 др. арк. (Загребський, В.Камінський, А.Грінберг, С.Ко-
кошко)

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1208, арк.13 зв–14.

388. “Робітничий рух за доби окупації Західної України”
(Є.Черняк)

– схвалено рішенням колегії ЦАУ від 4.11.31.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1208, арк.244–246.

389. “Робітничо-селянські маси Правобережжя в радянському
будівництві в добу громадянської війни” – 20 др. арк. (В.Камінський,
Г.Політур, Й.Хінчін, Грищенко, П.Слизький, І.Шингарьов, Дениšov,
І.Кравченко)

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1208, арк.31–32.

390. "Рух серед війська 1917 р." – 15 др. арк. (С.Кокошко, Загребський, А.Грінберг, І.Кравченко)

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1208, арк.31-33.

391. "Селянські рухи на Україні під час проведення реформи 1861 р." – 10 др. арк. (П.Клименко, О. Мокрій, К.Герман)
– включено до видавничого плану ЦАУ на 1931–1932 рр.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1208, арк.52-53.

392. "Уряд ЗУНР на послугах світового імперіалізму" – 12 др. арк. (С.Вітик)
– внесено до видавничого плану ЦАУ на 1931–1932 рр.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1208, арк.52-53.

393. "Центральна Рада та німецько-австрійська інтервенція [Центральна Рада, Генеральний секретаріат, Рада Міністрів та німецько-австрійська інтервенція]" – 12 др. арк. (П.Пташинський)
– включено до видавничого плану ЦАУ на 1931–1932 рр.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1208,
арк.47-48, 49-51, 52-53.

Див. № 275, 403.

О п у б л.: Німецько-австрійська інтервенція на Україні. – Х., 1933. –Т.1: Матеріали до історії Жовтневої революції та громадянської війни на Україні. – 236 с.

394. "Червона гвардія на Україні"

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1298, арк.249-253.

О п у б л.: Червона гвардія на Україні. Документи. – К., 1939. – 230 с.

1932

395. "Автокефалія і український фашизм" – 5 др. арк. (Денісов)

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1509, арк.111.

396. "Аграрна політика контрреволюційних урядів на Україні" – 20 др. арк.

– включено до плану видань ЦАУ на 1933 р.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1509, арк.18–19.

397. "Вістник УНР" – 50 др. арк.

– включено до плану видань ЦАУ на 1933 р. До видання мали увійти матеріали, вміщені в газеті ЦВКУ та Народного секретаріату УНР у 1917–1918 рр.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1509, арк.18–19.

398. "Жовтень на Україні" – 15 др. арк.

– включено до плану видань ЦАУ на 1933 р.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1509, арк.18–19.

399. "Збірник найважливіших ухвал міськради Київщини за другий період Радьлади" – 25 др. арк. (І.І.Кравченко)

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1509, арк.111.

400. "Матеріали до історії робітничого класу і робітничого руху на Україні за другу половину XIX ст." – 25 др. арк. (В.Я.Камінський)

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1509, арк.111.

401. "Матеріали до історії селянських рухів на Україні на початку XX ст" – 25 др. арк. (Ф.Кольченко, І.Кравченко)

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1509, арк.111.

402. "Матеріали і документи до історії національного питання на Україні в 1917 р." – 15 др. арк.

– включено до плану видань ЦАУ на 1933 р.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1509, арк.18–19.

403. "Німецько-австрійська інтервенція на Україні", т.2 – 20 др. арк.

– включено до плану видань ЦАУ на 1933 р.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1509, арк.18–19.

Див. № 275, 393.

404. “Освітня політика українського фашизму” – 15 др. арк.
(І.М.Кулінич)

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1509, арк.111.

405. “Партизанський рух проти Гетьманщини і Директорії” – 25 др. арк. (В.Я.Камінський)

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1509, арк.111.

406. “Політичний стан Правобережжя в оцінці урядової адміністрації в другій половині XIX ст. і початку XX ст” – 25 др. арк. (Ф.Ястребов, І.Кравченко, А.Грінберг)

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1509, арк.111.

407. “Революція 1848 р. і відгуки її на Україні” – 20 др. арк.
(І.І.Кравченко)

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1509, арк.111.

408. “Столипінська реформа на Україні” – 20 др. арк.
(П.Слизький, Зваденюк)

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1509, арк.111.

409. “1846 рік на Україні (про різанину панів)” – 15 др. арк.
(Г.Політур, І.Кравченко)

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1509, арк.111.

410. “Український буржуазно-націоналістичний рух і пролетаріат [на початку XX ст.]” – 20 др. арк.
– включено до плану видань ЦАУ на 1933 р.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1509, арк.18–19.

411. “Фабзавкоми України (1917–1919)” – 15 др. арк. (Іргізов, І.Шингарьов)

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1509, арк.111.

Див.№ 235.

АРХЕОГРАФІЧНА КОМІСІЯ АН УРСР

1971

412. "Визволення України від німецько-фашистських загарбників (1941-1944 рр.)", т.4. – 50 др. арк.

– ухвалено як спільне видання АК, Інституту історії партії ЦК КПУ, архівних установ республіки на рр. 1982-1983.

Діловодня архів ГУА.

413. "Декрети і постанови Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету (ВУЦВК) з питань господарського і культурного будівництва в Українській РСР в 10 томах", тт. 1-4 – 50 др. арк. кожний том.

– ухвалено як спільне видання АК, Інституту історії АН УРСР, Інституту держави і права Академії наук УРСР, архівних установ республіки на рр. 1976-1985.

Діловодня архів ГУА.

414. "Дружба і співробітництво українського народу з братніми народами радянських республік в роки Великої Вітчизняної війни (1941-1945 рр.)" 36. докум. і матеріалів, т.5 – 50 др. арк.

– ухвалено як спільне видання АК, Інституту історії партії ЦК КПУ, Інституту історії АН УРСР, архівних установ республіки на рр. 1983-1985.

Діловодня архів ГУА.

О п у б л. близький за змістом збірник після припинення діяльності АК: Боевое братство народов СССР. Дружба и массовый героизм народов СССР в боях за Советскую Украину: Документы и материалы – К., 1984. – 453 с.

415. "Завоювання вирішальних успіхів у здійсненні культурної революції (1928-1941 рр.)" 36. докум. і матеріалів, т.2 – 50 др. арк.

– ухвалено як спільне видання АК, Київського державного інституту культури, архівних установ республіки, Інституту історії АН УРСР на рр. 1973-1975.

Діловодня архів ГУА.

О п у б л. за іншою назвою після припинення діяльності АК: Культурне будівництво в Українській РСР. 1928 – червень 1941: 36. докум. і матеріалів. – К., 1986. – 422 с.

416. “Запорізька Січ у документах і матеріалах (40 рр. XVI ст. – 1654 р.)”, т.1 – 50 др. арк.
– ухвалено як спільне видання АК, Інституту історії АН УРСР, архівних установ республіки на рр. 1973-1975.

Діловодний архів ІУА.

Див. № 163, 274.

417. “Запорізька Січ у документах і матеріалах (1654-1734 рр.)”, т. 2 – 50 др. арк.
– ухвалено як спільне видання АК, Інституту історії АН УРСР, архівних установ республіки на рр. 1976-1979.

Діловодний архів ІУА.

418. “Запорізька Січ у документах і матеріалах (1734-1750 рр.)”, т. 3 – 60 др. арк.
– ухвалено як спільне видання АК, Інституту історії АН УРСР, архівних установ республіки на рр. 1979-1982.

Діловодний архів ІУА.

419. “Запорізька Січ у документах і матеріалах (1751-1775 рр.)”, т. 4 – 60 др. арк.
– ухвалено як спільне видання АК, Інституту історії АН УРСР, архівних установ республіки на рр. 1983-1985.

Діловодний архів ІУА.

420. “Кирило-Мефодіївське товариство”, тт.1-2 – 100 др. арк.
– ухвалено як спільне видання АК, Інституту історії АН УРСР, Інституту літератури АН УРСР, архівних установ республіки на рр. 1971-1972.

Діловодний архів ІУА.

О п у б л. ЦДІА України у м. Києві за участю нової АК при Президії АН України: Кирило-Мефодіївське товариство. – К., 1990. – 3 т.

421. “Комуністичне підпілля і всенародний партизанський рух на Україні в роки Великої Вітчизняної війни (1941-1945)” Зб. докум. і матеріалів, т. 2 – 50 др. арк.
– ухвалено як спільне видання АК, Інституту історії АН УРСР,

Інституту історії партії ЦК КПУ, архівних установ України на рр. 1976-1978.

Діловодний архів ІУА.

422. “Крах німецько-фашистського окупаційного режиму на Україні (1941-1944 рр.)” Зб. докум. і матеріалів, т. 3 – 50 др. арк.
– ухвалено як спільне видання АК, Інституту історії АН УРСР, Інституту історії партії ЦК КПУ, архівних установ республіки на рр. 1979-1981.

Діловодний архів ІУА.

423. “Патріотична допомога населення радянської України фронту в роки Великої Вітчизняної війни 1941-1945 рр.” Зб. докум. і матеріалів, т. 1 – 50 др. арк.
– ухвалено як спільне видання АК, Інституту історії АН УРСР, Інституту історії партії ЦК КПУ, архівних установ республіки на рр. 1975-1976.

Діловодний архів ІУА.

424. “Промисловість і робітничий клас УРСР в період другої п’ятирічки (1933-1937 рр.)” Зб. докум. і матеріалів – 50 др. арк.
– ухвалено як спільне видання АК, Інституту історії АН УРСР, архівних установ України на рр. 1972-1973.

Діловодний архів ІУА.

О п у б л. після припинення діяльності АК: Промышленность и рабочий класс Украинской ССР. 1933-1941: Сб. докум. и материалов в 2-х ч. – К., 1977. – Т. 1: Промышленность и рабочий класс Украинской ССР в период завершения социалистической реконструкции народного хозяйства (1933-1937). – 511 с.

425. “Промисловість і робітничий клас УРСР в період четвертої п’ятирічки (1946-1950 рр.)” Зб. докум. і матеріалів. – 50 др. арк.
– ухвалено як спільне видання АК, Інституту історії АН УРСР, архівних установ республіки на рр. 1973-1975.

Діловодний архів ІУА.

О п у б л. після припинення діяльності АК: Промышленность и рабочий класс Украинской ССР. 1946-1950: Сб. докум. и материалов. – К., 1980. – 556 с.

426. “Промисловість і робітничий клас УРСР в період третьої п’ятирічки (1938-1941 рр.)” Зб. докум. і матеріалів – 50 др. арк.
– ухвалено як спільне видання АК, Інституту історії АН УРСР, архівних установ республіки на рр. 1976-1978.

Діловодний архів ІУА.

О п у б л. після припинення діяльності АК: Промышленность и рабочий класс Украинской ССР. 1933-1941: Сб. докум. и материалов в 2-х ч. – К., 1977. – Т. 2: Промышленность и рабочий класс Украинской ССР в период упрочения и дальнейшего развития социалистического общества (1938- июнь1941). – 286 с.

427. “Промисловість і робітничий клас Української РСР в період п’ятої п’ятирічки (1951-1955 рр.)” Зб. докум. і матеріалів – 50 др. арк.

– ухвалено як спільне видання АК, Інституту історії АН УРСР, архівних установ республіки на рр. 1978-1979.

Діловодний архів ІУА.

О п у б л. після припинення діяльності АК: Промышленность и рабочий класс Украинской ССР. 1951- 1958: Сб. докум. и материалов. – К., 1984. – 581 с.

428. “Промисловість і робітничий клас Української РСР в 1956-1958 рр.” Зб. докум. і матеріалів – 50 др.арк.

– ухвалено як спільне видання АК, Інституту історії АН УРСР, архівних установ республіки на рр. 1979-1980.

Діловодний архів ІУА.

О п у б л. : див. № 427.

429. “Промисловість і робітничий клас Української РСР в роки семирічки (1959-1965 рр.)” – 50 др. арк.

– ухвалено як спільне видання АК, Інституту історії АН УРСР, архівних установ України на рр. 1981-1983.

Діловодний архів ІУА.

О п у б л. після припинення діяльності АК: Промышленность и рабочий класс Украинской ССР. 1959-1965: Сб. докум. и материалов. – К., 1937. – 491 с.

430. “Промисловість і робітничий клас Української РСР в роки восьмої п’ятирічки (1966-1970 рр.)” – 50 др. арк.

– ухвалено як спільне видання АК, Інституту історії АН УРСР, архівних установ республіки на рр. 1984-1985.

Діловодний архів ІУА.

431. “Розвиток української культури в період післявоєнної відбудови народного господарства і завершення будівництва соціалізму (1945-1958 рр.)” Зб. документів і матеріалів, т. 4 – 50 др. арк.

– ухвалено як спільне видання АК, Інституту історії АН УРСР, Київського державного інституту культури, архівних установ України на рр. 1981-1983.

Діловодний архів ІУА.

432. “Соціалістична культура в боротьбі за перемогу над німецько-фашистськими загарбниками (1941-1945 рр.)” Зб. докум. і матеріалів, т. 3 – 50 др. арк.

– ухвалено як спільне видання АК, Інституту історії АН УРСР, Київського державного інституту культури, архівних установ України на рр. 1979-1981.

Діловодний архів ІУА.

433. “Становлення української радянської культури (1917-1928 рр.)” Зб. докум. і матеріалів, т. 1 – 50 др. арк.

– ухвалено як спільне видання АК, Інституту історії АН УРСР, Київського державного інституту культури, архівних установ України на рр. 1975-1977.

Діловодний архів ІУА.

О п у б л. за іншою назвою після припинення діяльності АК: Культурне будівництво в Українській РСР. 1917 – 1927: Зб. докум. і матеріалів. – К., 1979. – 664 с.

434. “Розвиток української культури в період післявоєнної відбудови народного господарства і завершення будівництва соціалізму (1945-1958 рр.)” Зб. докум. і матеріалів, т.4 – 50 др. арк.

– ухвалено як спільне видання АК, Інституту історії АН УРСР, Київського державного інституту культури, архівних установ України на рр. 1981-1983.

Діловодний архів ІУА.

435. “Суспільно-політичний рух на Україні (1861-1870 рр.)” Зб. докум. і матеріалів, т. 1 – 50 др. арк.

– ухвалено як спільне видання АК, Інституту історії АН УРСР, архівних установ України на рр. 1973-1975.

Діловодний архів ГУА.

436. “Суспільно-політичний рух на Україні в 1871-1875 рр.” Зб. докум. і матеріалів, т. 2 – 50 др. арк.

– ухвалено як спільне видання АК, Інституту історії АН УРСР, архівних установ України на рр. 1975-1977.

Діловодний архів ГУА.

437. “Суспільно-політичний рух на Україні в 1876-1882 рр.” Зб. докум. і матеріалів, т. 3 в двох частинах: частина I: 1876–1879 рр.; частина II: 1879–1882 рр. – 90 др. арк.

– ухвалено як спільне видання АК, Інституту історії АН УРСР, архівних установ України на рр. 1978-1982.

Діловодний архів ГУА.

438. “Суспільно-політичний рух на Україні в 1883-1895 рр.” Зб. докум. і матеріалів, т. 4 – 55 др. арк.

– ухвалено як спільне видання АК, Інституту історії АН УРСР, архівних установ України на рр. 1983-1985.

Діловодний архів ГУА.

439. “Українська радянська культура в період будівництва комунізму (1959-1970 рр.)” Зб. докум. і матеріалів, т. 5 – 50 др. арк.

– ухвалено як спільне видання АК, Інституту історії АН УРСР, Київського державного інституту культури, архівних установ України на рр. 1981-1983.

Діловодний архів ГУА.

440. “Українська РСР у Великій Вітчизняній війні (1941-1945 рр.)”, тт.1–3 – 50 др.арк. кожний том

– ухвалено як спільне видання АК, Інституту історії АН УРСР,

Інституту історії партії ЦК КПУ, архівних установ республіки на рр. 1971–1975.

Діловодний архів ІУА.

О п у б л. після припинення діяльності АК під назвою: Советская Украина в годы Великой Отечественной войны: Документы и материалы в трех томах – К., 1980.

441. “Хотинське повстання 1919 р.” – 28 др. арк.

– ухвалено як спільне видання АК, Інституту історії АН УРСР, архівних установ України на рр. 1971-1973.

Діловодний архів ІУА.

О п у б л. після припинення діяльності АК за провідною участю наукових установ Молдавської РСР: Хотинское восстание: Сб. докум. и материалов – Кишинев, 1976. – 441 с.

442. “Щоденник О.Ф.Кістяковського (1874-1884 рр.)” – 35 др. арк.

– ухвалено як спільне видання АК, Інституту історії АН УРСР, архівних установ України на рр. 1971-1973.

Діловодний архів ІУА.

Див. № 328.

1973

443. “Академік Орест Левицький як археограф”. Стаття (ЛІ.Г.Москвич)

– ухвалено видати у вип.1 щорічника “Археографія України”.

Діловодний архів ІУА.

444. “Акт поділу 1603 року острозьких володінь як історичне джерело”. Стаття (М.П.Ковальський)

– вирішено видати у вип.2 щорічника “Археографія України”.

Діловодний архів ІУА.

О п у б л. рос. мовою: Ковальский Н.Л. Акт 1603 г. раздела владений князей Острожских как исторический источник // Вопросы отеч. историогр. и источниковед. – Днепропетровск, 1975. – Вып. 2. – С. 113–137.

445. “Археографічна діяльність Івана Вагилевича” (Г.В.Дем’ян)
– вирішено видати у вип.2 щорічника “Археографія України”
у розділі “Персоналія”.

Діловодний архів ГУА.

446. “Археографічні збірники видані у Харкові”. Стаття
(В.М.Довгопол)
– вирішено надрукувати у вип.1 щорічника “Археографія
України”.

Діловодний архів ГУА.

447. “Архів Коша Запорозької Січі та публікація його
документів”. Стаття. (О.М.Апанович, Л.З.Гісцова)
– вміщено до вип.1 щорічника “Археографія України”.

Діловодний архів ГУА.

448. “Всенародна будова (До 40-річчя пуску Дніпрогесу)”.
Публікація (В.М.Волковинський)
– планувалося опублікувати у вип.2 щорічника “Археографія
України”.

Діловодний архів ГУА.

О п у б л. у переробленому вигляді після припинення діяльності АК: *Волковинський В.М., Крупіна Л.Ф.* Енерговелетень Радянської країни (До 50-річчя від початку будівництва Дніпрогесу ім. В.І.Леніна) // Архіви України. – 1977. – №3. – С.24-33.

449. “Два документи про стан хлібних мір на Лівобережній Україні
в середині XVIII ст.” Публікація (О.Ф.Сидоренко)
– планувалося опублікувати у вип.1 щорічника “Археографія
України”.

Діловодний архів ГУА.

450. “До біографії академіка АН УРСР А.Ю.Кримського (перша
біографія А.Ю.Кримського)” (К.І.Гурницький).
– планувалося опублікувати у вип.1 щорічника “Археографія
України” у рубриці “Персоналія”.

Діловодний архів ГУА.

451. “Документальні видання на Україні в 1971 р.” Стаття
(А.В.Санцевич)
– планувалося до видання у вип.1 “Археографія України”.

Діловодний архів ГУА.

452. “Документальні видання на Україні в 1972 р.” Стаття (А.В.Санцевич)

– планувалося до видання у вип.2 “Археографія України”.

Діловодний архів ГУА.

453. “Другий обласний з’їзд Рад робітничих і солдатських депутатів Донбасу і Криворіжжя (короткий огляд документів)”. Публікація (Ю.М.Гамрецький)

– планувалося до видання у вип.1 “Археографія України”.

Діловодний архів ГУА.

О п у б л. у виданні: Питання історії СРСР. – К., 1977. – Вип. 22. – С. 30-38.

454. “З історії археографічної справи на Україні”. Стаття (П.С.Гончарук)

– планувалося до видання у вип.2 “Археографія України”.

Діловодний архів ГУА.

455. “З історії Києва рубежа XVI-XVII ст”. Публікація (І.М.Шекера)

– планувалося до видання у вип.1 “Археографія України”.

Діловодний архів ГУА.

456. “З матеріалів повітових підпільних організацій КП(б)У Київщини 1918 р.” Публікація (О.Т.Баришполець)

– планувалося до видання у вип.1 “Археографія України”.

Діловодний архів ГУА.

457. “Землемірні матеріали як джерело для вивчення історичної метрології”. Публікація (Л.А.Пономаренко)

– планувалося до видання у вип.2 “Археографія України”.

Діловодний архів ГУА.

458. “Із рукописної спадщини М.І.Костомарова”. Публікація (Ю.А.Пінчук)

– планувалося до видання у вип.2 “Археографія України”.

Діловодний архів ГУА.

459. “Київська археографічна комісія та її творчий доробок”.
Стаття (В.Г.Сарбей)

– планувалося до видання у вип.1 “Археографія України”.

Діловодний архів ГУА.

460. “Лаврентій Мюллер та його відомості про події на Україні
кінця XVI ст.” Стаття (Ю.А.Мищик)

– планувалося до видання у вип.2 “Археографія України”.

Діловодний архів ГУА.

О п у б л. близьку за змістом розвідку після припинення діяльності АК: *Мищик Ю.А. Свідення Л.Мюллера как источник по истории освободительной борьбы украинского народа во второй половине XVI века // Вопросы рабочего и национально-освободительного движения. – Днепропетровск: ДГУ, 1975. – Вып. 2. – С.109-119.*

461. “Матеріали відділу рукописів Інституту літератури АН УРСР
– джерело з історії створення та діяльності Інституту Д.І.Багалія”.
Стаття (Н.В.Комаренко)

– планувалося до видання у вип.1 “Археографія України”.

Діловодний архів ГУА.

462. “Матеріали про підсумки муніципальних виборів на Україні
в 1917 р.” Публікація (Ю.І.Терещенко)

– планувалося до видання у вип.1 “Археографія України”.

Діловодний архів ГУА.

463. “Матеріали Центрального державного архіву-музею
літератури і мистецтва УРСР” Інформація (Л.А.Проценко)

– планувалося до видання у вип.2 “Археографія України”.

Діловодний архів ГУА.

464. “Неопубліковані листи О.Я.Єфименко” Публікація
(П.Г.Марков)

– планувалося до видання у вип.2 “Археографія України”.

Діловодний архів ГУА.

465. "Нові можливості – нові завдання (До питання про використання матеріалів кіно історичною наукою)". Стаття (Ф.П.Шевченко)

– планувалося до видання у вип.2 "Археографія України".

Діловодний архів ІУА.

466. "Новий архівний комплекс у Києві". Хроніка (О.Г.Мітюков)
– планувалося до видання у вип.1 "Археографія України".

Діловодний архів ІУА.

467. "Огляд документальних публікацій в "УІЖ". Стаття (О.Д.Кузьминська)

– планувалося до видання у вип.1 "Археографія України".

Діловодний архів ІУА.

468. "Основні джерела для вивчення революційної діяльності зарубіжних інтернаціоналістів на Україні в роки громадянської війни". Стаття (І.М.Кулінич)

– планувалося до видання у вип.2 "Археографія України".

Діловодний архів ІУА.

469. "Пам'ятник Петра Ступницького – джерело до вивчення історії Гуцульщини кінця XVIII – першої половини XIX ст." Публікація (В.В.Грабовецький)

– планувалося до видання у вип.2 "Археографія України".

Діловодний архів ІУА.

470. "Письмові джерела з історії монетного обігу і грошової лічби на території України феодальних часів". Стаття (М.Ф.Котляр)

– планувалося до видання у вип.1 "Археографія України".

472. “Про видання “Літопису комуністичного будівництва”.
Інформація (В.П.Сидоренко)

– планувалося до видання у вип.1 “Археографія України”.

Діловодний архів ГУА.

473. “Топографічні, економічні та географічні описи другої
половини XVIII – початку XIX ст.” (Л.А.Пономаренко)

– планувалося до видання у вип.1 “Археографія України” в
розділі “Публікації”.

Діловодний архів ГУА.

474. “Щоденник Еріха Ляоти як джерело до історії України
кінця XVI ст.” Стаття (М.М.Кравець)

– планувалося до видання у вип.2 “Археографія України”.

Діловодний архів ГУА.

II

ДОКУМЕНТАЛЬНІ ДОДАТКИ

№ 1. 1844 р., 15 лютого. – Из журнала четвертого заседания Киевской археографической комиссии про затверждения структуры и правил издания первой публикации “Памятники, издаваемые Временной комиссией для разбора древних актов”, а также про підсумки дослідження М.Д.Іванишевим луцких городських книг, класифікація яких в кінці 50-х рр. буде покладена в основу створення плану видання “Архива Юго-Западной России”

[...] Комиссия, заботясь, чтоб издание было великолепно, чтоб оно было доступно для просвещенной публики и, вместе с тем, удовлетворяло всем требованиям науки, полагает:

1. Памятники печатать на самой лучшей бумаге в большую осьмушку, в два столбца, из которых в одном будет помещен оригинал, а в другом сколько возможно верный перевод на нынешний русский язык.

2. Первый том будет содержать три отдела: 1. Памятники Православно-Русских братств на Волыни. 2. Акты об Унии. 3. Устав о правах и обязанностях государственных крестьян в Литве. Каждый отдел будет иметь особую пагинацию для того, чтобы можно было все три отдела печатать в одно время и тем самым ускорить издание.

3. Комиссия примет за неперемное правило, чтоб печатный текст памятников сколько возможно вернее выражал оригинал во всех отношениях: в правописании, в сокращении слов, форме букв и цвете чернил. Для этой цели она спесется с типографией университета Св.Владимира о том, чтобы были приобретены самые лучшие шрифты церковно-славянские, польские, латинские и русские. Так как в рукописях на западно-русском языке встречаются особенные знаки для выражения сокращений, каких нет в письме церковно-славянском, то Комиссия считает необходимым заказать вылить такие знаки. В конце тома будут приложены литографированные facsimile и снимки изображений, находящихся в оригиналах [...]

В сем же заседании редактор памятников юридических Иванишев объявил, что в рассмотренных им 19-ти томах книг городских Луцких, препровожденных в Комиссию г[осподином] Киевским военным Подольским и Волыньским генерал-губернатором, он нашел 75 актов юридических важных для истории древнего законодательства западного края России. Их можно разделить на следующие и классы:

1. Акты изображающие состояние сельской промышленности, где в резких очерках находим юридический быт землевладельцев, поселенных на землях государственных и землях частных владельцев, разнообразие повинности крестьян, неограниченную власть помещиков над своими крестьянами, даже право казнить смертью, листы арендные, которыми селения и местечка с замками и деревнями к ним принадлежавшими отдавались в аренду жидам и вместе с тем передавалось арендатору право казнить крестьян смертью.

2. Акты, касающиеся разных отраслей городской промышленности, куда преимущественно относятся привелегии, данные разным городам для усиления их промышленной деятельности.

3. Некоторые акты могут способствовать к объяснению финансовой части, изображая разные роды податей и способ их собирания. Так же разного рода натуральные повинности и способы их отправления. Подати и повинности во времена постоянных смут и беспорядков лежали тяжелым бременем на всех сословиях и принуждали подданных протестовать против мер польского правительства. Несколько актов, заключающих такие протесты, находим в книгах гродских Луцких и Владимирских.

4. Особый отдел могут составить акты объясняющие юридические отношения евреев, которые имели весьма важное влияние на народную и государственную экономию западного края России. Здесь находим привелегии, им предоставленные, устройство их общин, особенный суд и образ их промышленной деятельности.

5. Акты, заключающие важнейшие случаи судопроизводства (*causas celebres*): суд об убийстве, о нанесении ран, о подделке монеты со всеми подробностями древнего судопроизводства, копный суд – самая древняя форма судопроизводства, сохранившаяся еще с тех времен, когда общины, главным образом, управлялись сами собой, имели свой суд и свои обычаи. Обнаруживание этих памятников может способствовать к объяснению древнего русского права, а, с другой стороны, может служить верной характеристикой общественной и частной жизни тогдашнего времени. Комиссия полагает:

Принять в соображение юридические акты, находящиеся в гродских книгах Луцких и Владимирских, для наполнения вторых и дальнейших томов, приготовляемых Комиссией к печати, и каждый из выше означенных отделов пополнять по мере того, как будут доставляемы в Комиссию новые материалы.

№ 2. 1844 р., березень. – З прохання Київської археографічної комісії до генерал-губернатора Д.Г.Бібікова допомогти одержати із Сенатського архіву в Санкт-Петербурзі необхідні документи з Литовської Метрики. Визначення правил переписки текстів для видання “Памятников, изданных Временной комиссией для разбора древних актов”

[...]Рукописи, которые Временная комиссия просит вытребовать из Литовской Метрики.

1. Устава на волюки господара короля его милости у во всем Великом князстве Литовском. Лета ̂фмз м[еся]ца апреля ̂ дня.

NB. Этот устав будет главной статьею юридической части памятников, приготовляемых Комиссиею к печати. Редактор юридических актов Иванишев, в совершенной уверенности, что просьба г[осподина] генерал-губернатора будет исполнена, занимается уже переводом этого акта с копии, у него находящейся. Исчисленные ниже акты менее важны, и так как они находятся в разных книгах, то доставление их в оригинале было бы весьма затруднительно. Поэтому лучше заказать сделать с них верные копии. Переписчик должен писать нынешнею скорописью, сохраняя соединение и разделение слов, находящееся в оригинале, удерживая надстрочные знаки и те буквы, которыми отличается западно-русское письмо от нынешнего русского, именно: ѿ, оу, ѡ, іа, ▲.

Если какойнибудь акт находится в оригинале и в переводе, то переписывать оригинал и перевод. [...]

ЦДІА України в Києві, ф.442, оп.152, спр.232, ч.1, арх.211–211 зв. Оригінал.

№3. 1845 р. – З “Передмови” до першого тому “Памятников, изданных Временной комиссией для разбора древних актов”. Структура та правила видавання історичних джерел

[...] Из доставленных в Комиссию материалов избраны для напечатания в первом томе в трех отделах: I. Памятники Луцкого братства. II. Акты о правах и обязанностях владельцев поземельной собственности в отношении к крестьянам. III. Материалы по истории Малороссии.

Памятники Луцкого Крестовоздвиженского братства объясняют просвящение Волыни в XVII в. и то усердие, с каким все сословия коренных жителей этого края стремились охранять древнее

православие, которое во всех краях Руси составляло главную основу народности. Луцкое Крестовоздвиженское братство учредилось в 1617 г., когда Киевская митрополия при первом разливе унии сиротела без православного митрополита и епископов. Основателем братства был игумен Черницкого монастыря схимник Герасим Микулч.

Утвержденное грамотами королевскими и патриаршими Луцкое братство наравне с Киевским, Львовским и Виленским имело право ставропигии и вместе с епископом луцким оставалось в православии до прошедшего столетия; имея в составе своем кроме духовенства и луцких мешан, многих знатнейших волыньских дворян и козаков запорожских. Таким образом оно более века было средоточием и опорой православия на Волыни, имело училище, богадельню и типографию.

Первый отдел второго тома составят памятники, относящиеся к истории Киевского Богоявленского братства и его Академии.

Исследование о правах поселян в Юго-Западной России может объяснить значительно историю целого края. Так как законодательство польское мало заботилось о точном определении прав и обязанностей поселян, предоставляя владельцам земель неограниченную власть, даже право лишать жизни без всякого суда, то поэтому для объяснения отношений между владельцами земель и поселянами следовало, главным образом, ограничиться изданием договоров об отчуждении и отдаче имений в аренду. Вместе с именными все права над поселянами переходили от владельцев к арендаторам и исчислялись в каждом договоре с возможною подробностью.

В следующем томе будут помещены акты о правах и обязанностях поселян, которые водворены были на землях королевских и землях принадлежащих духовенству.

Так как Малороссия со своим казачеством играла важную роль в судьбе всего Юго-Западного края России, то Комиссия почла необходимым заняться изданием памятников, объясняющих историю Малороссии. Для первого тома Комиссия избрала акты, объясняющие важнейшую эпоху в истории Малороссии, именно: войны Хмельницкого до заключения Зборовского мира.

Во втором томе будут помещены акты, в которых изображается дальнейшая судьба Малороссии под управлением Хмельницкого и его приемников.

Комиссия приняла за неперемнное правило издавать древние памятники без малейших изменений в тексте, сохраняя древнюю

орфографию, сокращения и надстрочные знаки, и выполнила это, сколько позволяли местные средства типографии. Руководствуясь такими правилами, Комиссия нашла необходимым памятники, писанные западно-русским наречием, печатать церковно-славянским шрифтом: во-первых потому, что в этих памятниках употребляются древние церковно-славянские буквы и сокращения; а во-вторых потому, что все почти памятники западно-русской литературы печатались церковно-славянским шрифтом. Стараясь сделать издание более доступным и понятным для читателей, не знакомых с польским языком и древним западно-русским наречием, Комиссия к тексту приложила возможно близкий перевод.

По окончании издания Памятников будет составлен алфавитный указатель предметов с объяснениями, необходимыми для объяснения слов, которые вышли из употребления и не встречаются в нынешнем велико-русском наречии.

При издании актов Комиссия почла неизлишним присвокупить рисунки древних местных памятников, замечательных вещей, найденных в недавнее время в Киеве и его окрестностях, и снимки с некоторых подписей.

Предисловие // Памятники, издаваемые Временной комиссией для разбора древних актов, высочайше учрежденную при Киевском военном, Подольском и Волыском генерал-губернаторе. – К., 1845. – С. II–V.

№4. 1848 р., 14 вересня. – Лист генерал-губернатора Д.Г.Бібікова до відомого краєзнавця, волинського поміщика К.К.Свидзинського із запрошенням до співробітництва в справі збирання матеріалів для видань Київської археографічної комісії. Пояснення до правил публікацій історичних джерел, прийнятих Комісією.

Милостивый государь Константин Константинович,

Состоящая при мне Временная комиссия для разбора древних актов, приступая к печатанию III тома издаваемых ею Памятников, постановила на будущее время непременно правилом: помещать при каждом издаваемом акте подробное описание оригинала, означая материал, на котором написан акт, наружную форму рукописи, характер шрифта, фабричный знак бумаги и знак, изображенный на печати. Чтобы доставить Комиссии выполнить это условие, соблюдаемое всеми учеными издателями, я покорнейше прошу Вас, Милостивый государь, прислать ко мне оригиналы доставленных

Вами в Комиссию актов, заключающих материалы для истории Малороссии. По миновании надобности рукописи будут возвращены Вам немедленно в совершенной целости.

ЦДІА України в Києві. – ф.442, оп.152, спр.232, ч.2, арк.30. Відпуск

№ 5. 1858 р., *серпень*. – Повідомлення М.Д.Іванишеєа (у вигляді підрядкової примітки) про план та підготовку до друку нового видання Київської Археографічної комісії “Архива Ю.о-Западной России” в його статті “Сведения о начале унии, извлеченные из актов Киевского центрального архива”

Предлагаемое нами исследование заключает в себе содержание тома материалов под заглавием “Архив Юго-Западной России”. В состав этого издания войдут преимущественно исторические материалы, извлеченные из актов книг Киевского центрального архива. Эти материалы по их содержанию будут разделены на следующие части: 1) акты, относящиеся к истории православной церкви в Юго-Западной России; 2) постановления провинциальных сеймов; 3) акты государственно-экономические; 4) акты об устройстве городов и их экономическом состоянии; 5) акты об устройстве селений, изображающие сельскую администрацию, распределение поземельной собственности; 6) дела судебные, куда относятся акты общинных судов, помещичьих судов, городских судов, решавших дела по праву магдебургскому и замечательные случаи делопроизводства, решенные по Статуту Литовскому; 7) акты, изображающие политические события в Польше и Юго-Западной России, в особенности войны казацкие; 8) материалы для истории знатнейших княжеских и дворянских родов, имевших влияние на исторические судьбы государства. Каждая из вышеозначенных частей будет состоять из одного или нескольких томов, смотря по количеству материалов**.

Иванишев П.Д. Сведения о начале унии, извлеченные из актов Киевского центрального архива // Русская беседа. – 1858. – Т.3. – №11 Отд.2. – С.1.

* Датується за цензурним дозволом (16 серпня 1858 р.)

** В розгорнутому вигляді план АЮЗР був оприлюднений М.Д.Іванишеєа в “Предисловии” до першого тому АЮЗР (див. №6).

№ 6. 1859 р. – “Предисловие” М.В.Юзефовича* до першого тому АЮЗР з викладенням програми та плану цього видання”

Временная комиссия для разбора древних актов высочайше учрежденная при киевском военном, подольском и волыньском генерал-губернаторе вступает в новый период деятельности, предприняв издание исторических памятников по новому плану под заглавием: “Архив Юго-Западной России”.

К этому решению Комиссия была приведена ближайшим ознакомлением с содержанием Киевского центрального архива, составленного в 1852 году по высочайшему соизволению при университете Св. Владимира из актовых книг городских и земских трех здешних губерний Киевской, Волынской и Подольской и служащих главным источником исторических материалов для изданий Комиссии. Богатство этого архива можно назвать неисчерпаемым: в нем собрано 5815 актовых книг и, сверх того, 453381 отдельных актов, начиная с XVI века. Хотя из всего этого Комиссией рассмотрено не более 500 книг, но и этой небольшой доли исторических данных в актах заключающихся и в возможности объяснить по оным различные стороны прежней жизни здешнего русского народа. Не говоря уже о политическом и религиозном отношении к Польше, множество вопросов из этой жизни: юридических, административных и экономических, находят в здешних памятниках уяснение и разрешение.

Нет сомнения, что разработка этих памятников может бросить много света и на общую историю нашего отечества: здесь народная жизнь имела более случаев высказывать свои требования и более поводов отстаивать свои предания, чем в остальной Руси. Так, например, довольно уже значительное число актов, открытых Комиссией, свидетельствуют о древности устройства сельских наших общин, остатки которого, хранимые в предании и обычае здешнего народа, боролись еще с противными началами в XVII веке. Есть также акты, указывающие на коренные формы поземельного на Руси владения. Таким образом от здешних источников должно ожидать окончательного разрешения спорного у нас исторического вопроса, служащего ключом к открытию внутреннего смысла всей нашей исторической жизни.

* Немає сумніву, що наукову частину передмови до першого тому АЮЗР написав М.Д.Іванішев.

** Цензурний дозвіл тому датований 10.06.1858 р.

Комиссия, оценив важность материалов, ее разбору вверенных, и пользу, какую ее труды могут принести отечественной истории вообще, нашла нужным подчинить свои издания определенной схеме и, с разрешения генерал-губернатора князя Васильчикова, приняла новый план, составленный главным ее деятелем с самого начала ее существования профессором университета Св. Владимира Иванишевым:

По этому плану исторические материалы, рассмотренные Комиссией в Киевском центральном архиве по настоящее время, могут быть разделены по их содержанию на следующие отделы:

I. Акты, относящиеся к истории православной церкви в Юго-Западной России. Сюда относятся: 1) Правительственные распоряжения, а именно королевские буллы, патриаршие грамоты, распоряжения местных духовных властей и королевских сановников; 2) Акты православных и униатских соборов; 3) Акты епархиальных духовных судов; 4) Инструкции депутатам, отправленным с просьбами к королю и для присутствия на соборах; 5) Протесты, жалобы и судебные решения о притеснениях, претерпеваемых православными от католиков и униатов; 6) Акты о православных братствах, церквях и монастырях и об учрежденных при них училищах и госпиталях; 7) Фундушеские записи и завещания духовных и светских лиц, жертвовавших имения в пользу церквей и монастырей.

II. Акты об устройстве селений, куда преимущественно относятся инвентари, отдельные акты и арендные листы. В этих актах изображается сельская администрация, распределение поземельной собственности, организации земледельческого труда и отношение крестьян к помещикам.

III. Акты об устройстве городов и их экономическом состоянии. Сюда относятся: 1) Акты о городском управлении; 2) Привелегии на право свободной торговли, на освобождение от податей и повинностей; 3) Акты об устройстве цехов; 4) Королевские привелегии еврейским городским общинам; 6) Инвентарные описания городов и местечек.

IV. Дела судебные. Между ними первое место по своей важности занимают судебные акты сельских общин, сохранивших до позднейшего времени следы древней автономии, имевших свои народные собрания, свои суды и свою особую систему обычного права, весьма важную для объяснения древних законодательных памятников России и других славянских народов. Сюда же относятся акты помещичьих судов, акты городских судов, решавших дела по праву магдебургскому, наконец, замечательнейшие случаи судопроизводства, решенные по Статуту Литовскому.

V. Акты государственно-экономические: 1) Распоряжения правительства о сборе податей и пошлин (универсалы поборовые); 2) Уставы монетные; 3) Постановления правительства о ценах на товары, о мерах и весах и других торговых установлениях; 4) Реестры податей и сборов, поступающих в государственную казну.

VI. Постановления провинциальных сеймов, инструкции послам, отправляющимся на генеральные сеймы и ответы короля на просьбы провинциальных сеймов. Эти акты важны тем, что в них ясно выражается дух и общественные нужды каждого воеводства. Сюда же относятся каптуровые определения, под которыми розумеются постановления дворянства каждого воеводства об устройстве судов и о мерах для внутренней безопасности во время безкоролевства.

VII. Акты, изображающие политические события в Польше и Юго-Западной России, войны с иностранными державами и войны казацкие.

VIII. Последний отдел будет заключать материалы для истории знаменитейших княжеских и дворянских родов Юго-Западной России: Острожских, Сангушковых, Чаргорьских, Вишневецких, Корецких и других.

Каждый из этих отделов будет составлять особую часть издания, каждая часть будет заключать в себе один или несколько томов, смотря по количеству материалов. В каждой части акты будут расположены в хронологическом порядке.

К актам, извлеченным из Киевского центрального архива, будут присоединяемы исторические материалы, доставленные в Комиссию из архивов частных лиц, присутственных мест и монастырей.

В начале каждого тома будет представлено подробное изложение и исследование тех сведений, которые заключаются в актах и которые обогащают науку истории в обширном ее значении; сверх того к тексту исторических материалов будут предлагаемы объяснительные примечания.

Для полноты издания Комиссия приглашает сообщать ей исторические материалы всех, кому только понятна важность нашей отечественной истории. Комиссии известно, что польское и западнопрусское дворянство, дорожа памятью своих предков, издавна хранит в своих фамильных архивах драгоценные памятники. Издание в свет этих памятников составляет необходимое условие для объяснения истории нашего общего отечества. За целость и исправный возврат сообщаемых документов Комиссия принимает на себя полную ответственность.

Остается сказать, что Комиссия будет выполнять вышеозначенный

план поступенно, по мере средств ей предоставленных. Если бы эти средства могли быть приведены хотя в некоторую соразмерность с тем, что ей сделать возможно, то круг ее деятельности по предначертанному плану, мог бы принять довольно значительные размеры; при настоящих же способах она в своих изданиях должна поневоле ограничиваться весьма медленною постепенностью.

Председатель Комиссии М.Юзефович.

Юзефович М.В. Предисловие // АЮЗР. — К., 1859. — Ч.1. — Т.1. — С.V-X.

№ 7. 1894 р. — Записка проф. М.С.Грушевського до філологічного відділу НТШ “Про видання джерел до історії українсько-руської”

Про виданє джерел до історії українсько-руської.

Записка до хв. видію Наукового Товариства ім. Шевченка.

Не вважаючи на незвичайно корветні здобутки і гарний поступ останніх кількадесяти літ, історіографія українсько-руська в сучасному стані є властиво докладним проспектом, програмою тільки дальшої історіографічної праці: що вже зроблено — вимагає в значній мірі критичної перевірки і детальних студій для оско-внїйшого і певнїйшого вясненя, а поміж того зробленого зостають ся ще значні частини незроблені і дефектні, які вимагають ще багато праці.

Такий стан в значній мірі залежить від великих недостач в готовому історичному матеріалі, в джерелах. Публікації останніх років показують, що і для періоду давнього (до пол. XIV в.) наші і чужі бібліотеки і архіви не використані добре, — щож казати за період середній і новий! Тут тільки деяким поодиноким справам чи місцям поцастило так, що мають більш-менш докладний запас публікованого матеріалу, нинчіж зостають ся цілком майже позбавлені джерел. Згадаю напр. просторий край Подільський, що для давній-

ших віків дав досі кілька спорадичних документів, przypadково подекуди опублікованих, землю Белзську давню, що й досі зостається в такому стані; згадаю напр. такі питання, як історію станів духовного і шляхецького, місцевої адміністрації, історію економічну (про що нагадував я вже в „Записках“ т. III, с. 217 і д.) і т. і. Без живіших заходів коло публікації історичного матеріалу не можна сподіватись користного поступу студій історичних і історіографії руської, в справі сій не можна складатись на видавництва російські і польські, участь яких, хоч би яка користна, завше мусть бути в значній мірі частковою, а самій забратись до археографічної роботи. І Наукове товариство ім. Шевченка, заступаючи інтереси історіографії українсько-руської, повинно взяти ся в найблизшому часі до видавання джерел до історії Руся в широкому розумінню слова „історія“: памяток літописних, правних, історично-літературних, історично-статистичних і етнографічних, до історії церкви, освіти, побуту і т. і.

Такі джерела могли би міститись в „Записках“ товариства, але обсягом невеликі — напр. не більше 5 арк. друку: невеликі колекції актів, памятки літературні, з відповідними вступними розвідками. Але разом з тим неодмінно потрібне спеціальне видавництво, для джерел призначене. Таке видавництво могло би взяти назву „Джерел до історії України-Руси (Fontes historiae ruthenicae) і виходити регулярно двічі на рік томами (аркушів в 25 пересічно), з тих кожний мав би окрему цілість і складав ся: з вступної розправи (коло 5-и аркуш.), тексту джерел і покажчиків осіб, місць і річей (по змозі). Не обмежуючись на Русь галицькій, воно мало би подавати як невидані ще джерела до різних періодів і країв цілої України-Руси, так і систематично-зведені акти і памятки літературні, розкидані по різних давніших видавництвах і для того тепер для ширшої громади неприступні.

І так, наприклад, на перші рази для такого видавництва я пропонував би:

1) Збірник люстрацій і інвентарів Руського воеводства з XVI в., люстрації 1565 р.: інвентарі Самбірського і Дрогобицького староства 1568 р., ревізії прав шляхецьких 1564 р. в Архіві Міністерства справедливости в Москві, люстрації 1570 р. в варшавськiм Голов-

нім архіві, велика колекція варшавського скарбового архіву (Казенної палати). Збірник сей містив би кілька томів, з яких на перші могли-б піти люстрації 1565 р., бо з сего року маємо чи не найбільшу колекцію і то обширних люстрацій (староства: Красноставське, Холмське, Каменецьке (Каменка), Снятинське, Коломийське, Галицьке, Тереховельське, Рогатинське, Жидачівське, Стрийське, Дрогобицьке, Самбірське, Сяніцьке, Перемишське, Львівське*) (М. А. М. Ю. Переписи В. N 12 і 19 і варшавського архіву скарбового — то уложились би в два томи).

2) Подібний збірник для землі Белзької (з тихже Архівів).

3) Найдавніші акти землі Подільської (з архівів: Варшавського головного і скарбового (Казенної Палати), Київського, Львівського — Бернардинського і т. в.) — в. XV і XVI.

4) Акти землі Белзької — з архівів Бернардинського, Варшавських, Виленського, Московського.

5) Акти до історії Львова, особливо з XV—XVI в., з архіву міського і краєвого.

6) Акти Метрики Литовської і Руської (Московського Архіву Мін. справедливости) для історії Київщини, Брацлавщини, Волині і України лівобічної XV і XVI в.

7) Акти до історії України з XVII і XVIII в. з архівів московських (себ то далі повести видавництва Костомарова, що спалились на Дорошенку).

8) Інвентарі з XVII—XVIII в. для історії селянства (досі опубліковано — в Архіві Ю. Зап. Росії, ин. ще небагато).

9) „Генеральное слѣдствіе о маетностяхъ“ 1729—30 р. (першорядне джерело для України лівобічної), досі видавали єго уривково і несповна; досі не вичерпана і славна „Румянцевська Опись“.

10) Літописець русько-литовський т. зв. Познанський варіант (fac-simile в бібліот. Осолниських), разом з иньчими списками вже виданими, але дуже рідкими тепер, а також — як що можна буде здобути в комісії археографічній пестербурській.

*) З їх видані були люстрації: Сяніцька і Львівська в додатках до Gazety Lwowskiej 1860 і 1867—8 р. і Галицька в Бібліотеці ординації Красниських т. II, для цілості я уважав би потрібним видрукувати й їх, тим більше, що той „Додаток“ є тепер раритетом.

11) Памятки письменства руського з XVI—XVII в., історичного (напр. хроніка Сафоновича в петербурській бібліотеці Публичній, Литописець Волиня і України в бібл. Осолінських і т. п.) і літературного (видано дещо — напр. в „Русскої Историч. бібліотекѣ, Актахъ“ Западн. Росіи, Актахъ Южної и Зап. Росіи“ — але ще не дуже багато, а дещо в перекладі — як видання київської Духовної Академії — не заступає оригінала).

12) Збірник памяток нашого письменства давнього, розкиданих по десятках видавництв, часто рідких або зовсім неприступних.

13) Збірник джерел до історії нашого права — ріжні редакції Руської правди і уставів канонічних, дипломи XIII—XV в., грамоти земські в. кн. Литовського, і т. н. Такого збірника не маємо досі.

Я зазначив лише кілька серій памяток, що добре відомі, но потребують, щоб їх вишукувати, під рукою. Але які цікаві і дорогі річі можуть виплинути при глибших студиях архівів галицьких і иньших, як не вичерпані архіви варшавські (Головний, Скарбу — Казенної Палати, військовий — Гол. Штабу), що містять важні джерела найбільше до історії Галичини, Поділя, Білорусії; архів Виленський, де переховують ся книги Холмщини й Білорусії з 1-ої полов. XV в.; Київський, де напр. давні книги подільські не дочекались ще видання, московські архіви Мініст. Справедливости (що містить Литовську метрику, Руську, частину Коронної і дорогодійні акти московських „приказів“ що до зносин з Україною); Справ. Заграничних, де переховуєть ся також частина „Діл малоросійських“ і дипломатичні акти Коронної метрики (зносини з Кримом, Московією etc.), рукописьменний відділ Петербурської публичної бібліотеки, Історичний архів харківський, колекція Маркевича в Румянцовськїм музею etc. etc. Жатва многа!

Для користнійшого виконання поставленої мети я уважав би відповідним, щоби товариство обрале до сего головного редактора, який би чи сам, чи — ще краще — з невеликою колегією („комісія археографічна“) глядів цілої тієї справи, і визначити по змозі сталий бюджет тому археографічному видавництву для регулярних публікацій. Згадана комісія, чи одинокий редактор, малиб обов'язком: єднати до праці археографічної сили місцеві і сторонні, ставити задачі археографічні для оброблення (подібно до вище поданого

реєстру), доглядати, щоб приготовані до друку праці відповідали вимогам до їх змісту, наукового виконання й поправности мови, уряджувати екскурсії археографічні для висліжування забутків археографічних для історії руської в краю й поза краєм і т. и.

Що до бюджету, то щоб видавництво могло виконувати добре поставлену програму, я уважав би потрібним річний бюджет не менше 3.500. а власне 4.000 зл. р., рахуючи на видання тома 500 зл. на гонорар 600, на виготоване копії для видання 250—300, коректору і укладчику покажчиків 150—200, і то на кожний том, а до того видатки адміністраційні, на екскурсії і т. и.

Одначе я радив би приступити до видання, не чекаючи, коли Товариство буде мати спроможність виставити такий бюджет; кілька томів можнаб видати з початку з видатками далеко меншими, і низче підписаний взяв би на себе видати 2—3 томи, аби товариство взяло на себе видатки видавництва, оплату коректора і укладчика покажчиків. Тимчасом видавництво археографічне могло би значно піднести науковий престиж товариства, для того не радив би з ним протягати. На перший раз можна було-б взятись до згаданого збірника люстрацій галицьких, то була би річ дуже корисна, бо для XVI в. люстрації — то першорядне джерело внутрішньої історії — до історії ставів, адміністрації, колонізації, економічного становища краю і побуту.

Мис. Грушевський,
директор історичної секції.

Справоздане з діяльності віділу і секцій Наукового товариства ім Шевченка у Львові за час від загальних зборів дня 11 мая 1893 р. до 31 грудня 1894 р. — Львів, 1895. — С. 12-16.

№ 8. Не пізніше 20 квітня 1905 р. — Записка проф. М.С.Грушевського до Археографічної комісії ІТШ в справі видання корпусу матеріалів до історії козаччини

Записка

предложена археографічній комісії проф. Грушевським в справі видання корпусу матеріалів до історії козаччини.

Студіювання історії козаччини, зього найбільш голосного й яскравого, коли не найбільш інтересного періоду історії України, стрічається з великою перешкодою в браку джерел, і се, разом з іншими обставинами, служить причиною, що сучасний стан нашого знання зього періоду далеко не відповідає його важкості й інтересу.

Одинокий більший і систематичний хоч односторонній (обмежений сашими московськими архивами, головню Архивом Заграничних Справ) збірник джерел — Акты Южной-Западной России, розпочатий Костомаровом, доповнюваний пізнійше Карповом, дійшовши до р. 1678, сплянив ся тому кільканадцять літ і неша ніяких виглядів на його продовження. Все иньше, що видавало ся перед тим і по тим (як Памятники і Архив квіської комісії, Акты Московскаго государства, Матеріали Кудіша й Еваринцького, Listy Żółkiewskiego, Księga Pamiętnicza Jak. Michałowskiego, Akta do panowania Stef. Batorego, Pisma do wieku i spraw Jana Sobieskiego, Archiwum Jana Zamojskiego і т. ин.) мало ще більше уривковий і випадковий характер, або лише припадочно зачіплюючи історію козаччини, або займаючи ся певними спеціальними моментами в її історії. З перерванню Актів Ю. и З. Россіи не стало видавництва присвяченого систематичному видаванню матеріалів до історії козаччини, і не видко, щоб заносило ся на зміну в сій справі, бодай в ближній часі. Се вкладає моральний обовязок на нашу археографічну комісію — встановити ся над сею справою.

Займаючи дванадцятий вже рік катедру історії на львівському університеті, я звертав увагу не тільки на те, аби мої слухачі (ті розуміють ся, котрих інтереси сягали далі досягнення учительської кваліфікації) присвоювали собі основи наукової методи в студіюванні історичного матеріалу, але також здобували собі практичні підстави для самостійної роботи над архівальним і взагалі археографічним матеріалом. А що козацький період вістає ся найбільше влячним і принадним полем роботи для молодих дослідників, даючи можливість в невеликим розмірно накладом праці досягнути якісь наукові результати, то період сей служив звичайним полем наукових вправ для учасників мого семінара. Таким чином протягом сих десяти в верхом літ вийшло з того семінара не менше десятка молодих людей відповідно вправлених в історичну й археографічну методу, а при тім добре обізнаних в певних партіях історіографії історії України. Се дає мені можливість виступити перед Хв. Археографічною Комісією в проєкті систематичного збирання й видання матеріалів до історії України в козацьких часах і самої козацької спеціально, коротше сказати — корпусу матеріалів до історії української козацьчини.

Корпус сей мав би обняти час головно від останньої чверти XVI в. почавши й кінчаючи серединою XVIII в. Він має зібрати матеріал не тільки для зверхньої, воєнної і дипломатичної історії козацьчини, які головно звертали увагу дослідників і видавців давнійше, але також для студіювання козацьчини як явища соціально-національного, продукта економічних і суспільно-політичних обставин, далі — козацької організації й управи та відносин під козацьким режимом. Головними етапами археографічної роботи для сього корпусу, окрім львівських збірок, в значній мірі вже використаних, вважаю такі: краківські збірки (бібл. Чарторийських, університетська й академічна), варшавські (головно орд. Красінських і генер. штабу), петербурські (Публічна бібліотека, архив сенату й генер. штабу), московські (архів міні. справедливости й заграничних справ, також теки Маркевича в Румянц. музею), харківський і чернігівський архиви — останки актів козацьких урядів, київська збірка паперів Лазаревського (в університеті), несвижська, славуцька й деякі інші збірки повенського, для сеї справи значіння.

Свій хід роботи я проектував би в таких головних рисах :
Розділити роботу хронологічно (шир. до Хмельниччини, від
смерті Хмельницького до 1664 р., часи Дорошенка і Самойловича
часи Мазепи і Скоропадського), а також і по ґрунам архивів (архиви
краківські й варшавські, архиви московські й петербурські, і т. п.),
і поручити чи то поодиноким дослідникам, чи ґрунам їх збирання
матеріалу в певного періоду й публікування того матеріалу, коли
він дійде великості одного тому. Таке сполучення роботи збирача
з роботою видавця й можливість скорого видання зібраного мате-
ріалу дасть заохоту науковим робітникам і устереже цілий проєкт
від небезпечности заґрунути в передвступних роботах, як то часто
буває. Загального проводу і редакційного нагляду можу підняти ся.

Удїлена міністерством сього року підмога археографічній ко-
місії дає можливість організувати перші археографічні експедиції
уже в сім році. Археографічна комісія зволить у дальших роках
неповняти прошенне до міністерства про таку-ж підмогу, а коли
повстане можливість видання вже зібраних матеріалів — вставити ся
перед виділом Наук. Тов. ім. Шевченка про підмогу з його фон-
дів, щоб томи сього корпусу могли виходити, не чекаючи своєї черги
в Намяткази. Публікація ся була-б на стільки важна для інтересів
української науки, що представлення се повинно знайти прихильне
розв'язанне у Відділу Товариства.

М. Грушевський.

№ 9. *Не пізніше 16 грудня 1908 р.* — Запропонований проф. О.С.Грушевським до Археографічної комісії НТШ план видання актів з внутрішньої історії Гетьманщини

Плян видання актів з внутрішньої історії Гетьманщини.

В нашій сьогочасній студіюваню історії українського народу є одна порівняючи слабо заповнена прогалина. Се внутрішнє житє Гетьманщини XVII і XVIII вв.

На перший погляд може здавати ся дивною така заява. Хиба мало надруковано документів за минуле столітє, починаючи наприклад, з десятка актів надрукованих в фамільній збірці Марковича („Українскій Журналь“ 1824 р.). Хиба мало було надруковано статей та заміток по ріжним питанням побуту Гетьманщини? Одна лише „Кіевская Старина“ дала за своє чвертьвікове істнованє багато і актового матеріалу і спеціальних статей.

Се так, але всеж таки внутрішнє житє Гетьманщини мало ще розроблено. Богато видано окремих актів і наукових заміток, але се звичайно має вигляд спорадичного, принаркового і безсистемного. Для внутрішнього життя Гетьманщини нема таких систематично підібраних збірок, як „Архивъ Юго-Западной Россіи“; нема і таких науково-вилонених розвідок по окремим телам, як ліпші передмови до сього „Архива“.

Справді, в томах „Архива Юго-Западной Россіи“ ми можемо знайти акти з внутрішньої історії Гетьманщини. Так само і в „Актахъ Западной Россіи“, в „Актахъ Южной и Западной Россіи“, в „Памятникахъ“ київської комісії. Але основна ціль сих видань — історія полїтична, дипломатична,

* План був зачитаний на засіданні АК 16 грудня 1908 р.

акти в внутрішньої історії Гетьманщини зустрічають ся там випадково. Вони стоять поза межами сих видань і по змісту (внутрішнє житє) і по місцевості (Гетьманщина, Лівобережна Україна).

Сей географічний принцип мав своє значінє. Видавнича діяльність скуплена коло державних архивів або в спеціальних інституціях, як київська комісія. І як раз Лівобережна Україна, Гетьманщина, лишла ся без архивів, без археографічних інституцій. Легко зрозуміти, які були наслідки. Я пригадую собі, як небіжчик Лазаревський скаржив ся, що він віде не міг знайти притулку для задуманої серії видань з історії Гетьманщини. І центральна комісія петербурська і місцева київська відмовляли ся, що се не їх сфера.

Для капітального видання внутрішньої історії Гетьманщини на зразок „Актовъ Южной и Западной Росіи“ або „Архива Юго-Западной Россіи“ не було відповідної інституції, архива або наукового товариства, які могли б виповнити такий план.

Приходять ся шукати місця і притулку. Де? Переглянути лише реєстр наукових статей Лазаревського. Де тільки не шукав він місця для своїх статей, заміток, матеріалів. „Основа“, „Русскій Архивъ“, „Русская Старина“, „Историческій Вѣстникъ“ та вишні, не рахуючи місцевих київських видань. Ні одно з сих видань не було вірним притулком, не виключаючи і „Чтеній въ Обществѣ Нестора Лѣтописця“ ні навіть „Київскої Старини“. Ні тут ні там не можна було умістити ширшої розвідки, більшої збірки документів. На який час затягувалось, наприклад, виданє „Дневника Я. Марковича“ або „Описание Старой Малороссіи т. III“!

Не можна було умістити довгих розвідок або великих збірок актів. Приходило ся видавати окремі документи або невеликі збірки. Се входить у норму для внутрішньої історії Гетьманщини. Як часто ми бачимо в „Київскої Старини“ окремі документи, в коротеньким вступом або примітками. Втрачують ся почутє потреби систематизації актів, виданих великими збірками в певній системі.

Подібний матеріял приходило ся розшикувати по різних кутках і читачам приходить ся розшукувати се по різних виданях. Так, наприклад, Генеральна Ревізія 1729—1730 рр. (відомі поки що книги лише 7 полків) не видана разом вся. Оден лише Ніжинський полк видано окремою книжкою (Василенко); три видано в спеціальних виданях з нечисленими відбитками (Переяславський п. — видав Мякотин — „Сборникъ Харьковскаго Истор.-Филолог. Общества т. VIII; Прилуцький — видав також Мякотин в „Чтеніяхъ въ Общ. Нестора Лѣтописца“ т. XI; Київський — видав Василенко — тіж „Чтенія“ т. VII); два видано зовсім мало приступно — се Гадяцький п. — Василенко видав в Полтаві, та Чернігівський — видав Лазаревський в Чернигові. Чи легко знайти сі всі брошури і відбитки дуже потрібного для історика Гетьманщини джерела?

Відбило ся се і на науковій вартості надрукованого. Чи можна в сумнівних випадках, в датах документів або в підрахунках у самім тексті, покладати ся на коректу, наприклад, таких видань, як „Записки Чернигов. Губ. Стат. Комитета“, „Полтавскія Епархіальныя Вѣдомости“, „Черниговскія Губер. Вѣдомости“, та подібні пнші виданя. Нагадаю, наприклад, поправки Мякотина до виданої Лазаревським з Генеральної Ревізії частини присвяченої Чернигівському полку. І ся непевність у коректі позбавляє вартості цінні, наприклад, витяги в виданю Лазаревського „Обозрѣніе Румянцевскої описи Малороссіи“, де дано загальний огляд 142 томів Р. О.

Чотири роки назад застановив ся я над темою про землеволодіє старшини української XVII—XVIII вв. Почав знайомити ся з друкованим матеріялом. Землеволодіє панське минулих часів цікавило багатьох по різних причинах і по сьому питаню зібрано, порівнюючи, більше актового матеріялу. Але швидко виявилось, що друкованого ще мало тай взагалі для студіювання внутрішнього життя Гетьманщини видано мало актового матеріялу.

Так перейшов я до архивних пошукувань. Під рукою в кїївській університеті були збірки Лазаревського і Судієнка; я почав з них. З друкованого матеріялу думав найбільш

скористатись з статей і розвідок Лазаревського. Але виявилось, що з Лазаревського не завжди можна користатись. На перешкоді стала улюблена Лазаревським система оброблення.

Численний і коштовний архівний матеріал оброблював Лазаревський чи то в формі біографічній, чи то в формі генеалогічній.. (історія певних родів старшинських), чи то в формі географічній (по окремих сотням, полкам). Так писав Лазаревський біографії поодиноких діячів Гетьманщини, наприклад „Ізавель Полуботокъ“, „Михайло Бороховичъ“; історію окремих родів — дві серії начерків, в часоп. „Русскій Архивъ“ та в Київській Старині; історію поодиноких сел або міст: „Историческіе очерки сель Конотопскаго уѣзда, юго-восточная часть“, „Архивные отрывки для исторіи Полтавской еп.“. В трьох томах капітального „Описанія Старой Малороссіи“ сполучено сі дві системи. Для кожного полку і згні дані біографії старшини урядників полкових або сотенних, а там далі історичний матеріал приладжено до окремих місцевостей кожної сотні. Таким чином, найбільш різнородний матеріал іде разом, зовсім механічно сполучений лише місцевістю або спільними дієвими особами, тому що його навязано до тогож самого села чи містечка, до тогож самого судії полкового або сотника. З другого боку роблючи витяги з актового матеріалу, автор звертає увагу при тім лише на свою найближшу ціль, опускаючи ввнші цікаві подробиці. Се все робить дуже важким користане актовим матеріалом в обробленю Лазаревського, коли читач не хоче задовольнитись поданою тут біографічною або географічною схемою і захоче шукати матеріал для ввншої праці. Через те пізнійше я не минав у збірниках архівного матеріалу; збірка Лазаревського і твх цікавих по змісту документів, які носять його помітку та в витягах подані в його „Описаніи Старой Малороссіи“.

Таким чином склала ся моя збірка копій з документів в колекціях Лазаревського, Судівка та д. в. Тепер я переходжу в цілях її поповнення до студій в центральних архівах. Хронологічні межі ті самі, починаючи від гетьманування Мазепи і кінчачи знесенем гетьманської власти; але розуміється, в сьх межах для мене більш цікава перша половина сього

періода.

Почавши з документів до історії старшинського землеволодіння, я потім поширив сі межі, бачучи що і для вищих відносин того часу зроблено ще дуже мало. Таким чином поруч зі збіркою документів до історії старшинського землеволодіння поповнюють ся і серія документів до історії економічного побуту, до історії міського побуту, суду, фінансів і т. п.

Найбільш повна тепер група документів до історії старшинського землеволодіння. Але і вищі групи документів згодом будуть доповняти ся і також можуть дати кожда том архивного матеріалу на зразок „Жерел до історії України-Руса“.

Збираючи тепер копію з документів, я розкладаю їх на такі групи: старшинське землеволодіння (юридичні умови); старшинське землеволодіння (економічні умови); монастирське господарство (спеціальні умови юридичні та економічні); козаки і посполаті (юридичні умови, взаємні відносини двох верств); адміністративний устрій часів гетьманщини; фінансова система; суд. Взагалі щось 7—10 груп. Розуміть ся, оті групи не становлять чогось незмінного, їх можна сполучити по дві або потім поділити деякі з них на дрібніші в залежності від детальнішого розроблення зібраного матеріалу. Але з тими чи иншими змінами в деталях кожда з тих груп має становити окрему самостійну одиницю (том матеріалів і розвідка), а разом з тим складати в куші загальний начерк внутрішнього життя Гетьманщини за другу половину вікового періоду сеї системи.

Олександр Грушевський.

№ 10. *Не ранее грудня 1929 р.* – Складені В.О.Романовським правилами для копіювання оригіналу книги Остерського магістрату 1625–1687 рр.

Правила для копиистов, которыми следует руководствоваться при подготовке к печати рукописи Остерской книги 1625–1687 гг.

1. Переписывать следует рукопись точно, четким размеренным почерком, оставив поля с правой стороны в 5 см. Внизу листа оставляется также пространство шириной в 2 строки.

2. Перед каждым документом оставляется пространство шириной в 2 строки для вписывания легенд.

3. Текст помещается лишь на одной стороне листа, *verso* оставляется незаписанным.

4. Перед началом переписанного текста на полях проставляется в прямых скобках номер листа (I); в дальнейшем номер каждого листа, равно как и оборота, проставляется в копии сейчас же, как текст переходит на сл[едующий] лист, на полях, а на месте переноса ставится //. Номер этот заключается в такие же скобки (23), оборотная сторона листа помечается так: (23 зв.).

5. Текст переписывается без наименьших изменений, вставок или дополнений. Исключения допускаются в сл[едующих] случаях:

а) раскрываются сокращения, не вызывающие никаких сомнений в своем чтении: напр., Бг – Бог, сгь – сыгь. W.X.L. – Wielkie Xięstwo Litewskie; J.K.Msc – Jego Krolewska Mosc.

Всякое такое раскрытие переписчик подчеркивает графитным карандашом, отмечая на полях крестиком. Аббревиатуры *qua*, *P* раскрываются подобным же образом. При многократных обозначениях титулов короля пишутся только начальные буквы титула, но прописными буквами;

б) пропущенные ошибочно слова или буквы, которые легко восстанавливаются по смыслу, копиист восстанавливает в тексте, беря слово или букву в прямые скобки [];

в) диттография и гаплогграфия слов и слогов, т.е. нечаянное повторение слогов или букв, равно как и произвольное опущение оных, вызванное сходными соседними буквами или слогами, исправляются переписчиками в правильное чтение, но непременно с указанным выше контрольным знаком (пример диттографии – государь вм[есто] государь, вевеликий вм[есто] великий; пример

гаплографии – братамилыми вм[есто] братами милыми; Слободкиенки вм[есто] Слободки Киенки и т.д.);

г) интерполяции (вставки), сделанные тою же рукою, что и осн[овной], текст, и теми же чернилами, помещаются переписчиком в соответствующем месте оригинала (отметка на полях об этом и отметка вставки карандашом в фиг[урных] скобках { }).

6. Интерполяции, сделанные иным почерком и иными чернилами, помещаются в примечании с указанием, что вставка эта мощена на полях иными чернилами.

7. Зачеркнутые строки переписываются, но заключаются в угловатые скобки < >. Если вместо зачеркнутого стоит новое слово, то таковое пишется в строку, с отметкой на полях карандашом, зачеркнутое ставится рядом в < >.

8. Места утраченные (вырванные) отмечаются точками.

9. Места непрочитанные отмечаются точкой и звездочкой, с примечанием на полях карандашом о непрочитанном месте.

10. Все отступления от линии текста (a linea), красные строки, рубрики, абзацы – сохраняются в копии.

11. Цифры римские и славянские передаются в таком же виде, как и в оригинале, но пишутся карандашом графитным.

12. Все подчищенные места, исправленные отмечаются на полях.

13. Перед каждым актом проставляется № по порядку.

14. Пропуски слов (“люки”) в рукописи отмечаются звездочками и пояснением на полях.

15. Все собственные имена и названия писать следует с прописной (большой) буквы. После точки также пишем прописную букву, в прочих случаях, где в рукописи стоит прописная, в копии пишем малую букву. Название учреждения пишем с малой буквы, но географическое название учреждения с большой. Напр., Книга городского Остерского суда.

16. Написанное вязью копируется прописными буквами, с пояснением на полях, что написано вязью.

17. Транскрипция сохраняется полностью, но ў в польском тексте и ω оу ξ ψ v A в украинском тексте передаются соответствующими по значению звуковыми знаками гражданского шрифта.

ω=о	ψ=пе
оу=у	v=и
ξ=кс	A=я

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, стр.995, арх.44–45. Оригінал. Машиноп.

№ 11. *Не пізніше квітня 1930 р.* – Проект тимчасових правил для видання документів канцелярського походження другої половини XVIII та XIX вв., складений проф. В.О.Веретенніковим.*

Тимчасові правила для видання документів канцелярського походження другої половини XVIII та XIX вв.

I. Загальні положення

1. Друковані видання документів та цілих їх груп мають на меті дати матеріал для дослідів історичних, історико-юридичних і т. ін., але не лінгвістичних та палеографічних.

2. Видання тексту документів має три завдання: а) передавання тексту документів; б) складання заголовків до документів, що їх друкується, в) подавання до документів контрольно-археографічних та бібліографічних даних (легенди, видання).

3. До видання документів обов'язково додається передмова з поясненням способів видання. В окремих випадках передмови можуть мати характер вступу до групи документів, що їх видається.

II. Розташування актів, що до часу та місця.

4. Кожен окремий документ (або група документів), вміщений в виданні, повинен бути, по змозі, датований, або, принаймні, повинно бути вказано, що датувати неможливо.

5. Два, або кілька документів з однією й тією ж датою друкують в порядку внутрішньої послідовності, за змістом; якщо не можна встановити такої послідовності, то їх вміщують в порядку архівної нумерації, або ж архівного їх розташування в справі, книзі й т.інш.

6. Документ, час складання якого визначається тільки приблизно, наприклад через якесь ім'я, або через які інші посередні дані, вміщується під тією датою, якою починається встановлений в такий спосіб час.

7. Якщо дату документу можливо встановити лише з приблизністю, то в заголовці через риску ставляться крайні її межі (1753–1756 pp.).

* Датовано за часом надсилки на рецензування— дата реєстрації вхідної кореспонденції АК ВУАН— 8 квітн. 1930 р.

8. Документи, які не можна застосувати до визначеного моменту у межах місця, року, вміщують слідом за точно датованими документами в кінці хронологічного періоду, до якого їх можна віднести.

9. Документи, датовані приблизно тільки місяцем, але без числа, або тільки роком, але без місяця, вміщуються в першому разі в кінці даного місяця услід за тим рядом документів цього місяця, де є також позначення й числа дня місяця, у другому разі – аналогічно ж в кінці даного року. Якщо наблизну дату документу встановлюється в межах кількох днів, місяців, або років, то його вміщують у виданні під датою, якою починається встановлений час.

10. Якщо документи розташовуються в тих, чи інших територіальних межах, то їх видають у цих межах точно в хронологічному порядку.

11. Документ, що стосується до двох, або кількох полків, сотень, губерен і т. інш., видають в числі актів того територіального поділу, що є перший в порядку видання збірки документів. У тій же частині збірки, де вміщено документ за іншим територіальним поділом, у відповідній місці, вміщується заголовок того ж документу, з перехресним посиланням.

12. Документ, що стосується переважно щодо свого змісту до одного полку, сотні, губерні, повіту й т. інш. й лише незначною частиною до інших, належить до даної територіальної одиниці без будь-яких приміток.

13. Документ, що виходить від центрального органу управління та де вказано адміністративно-територіальну одиницю, куди його адресовано, належить до цієї одиниці.

14. Коли нема непосредних даних, береться до уваги для географічного визначення й посередні дані, як ось: місце перебування осіб, згаданих в документі, зв'язок документів за змістом і т.ін.

III. Заголовки

15. Перед кожним документом повинен бути заголовок, що його дає редакція видання.

Примітка: Кожен документ повинен мати окремий заголовок і в тому разі, коли він своїм змістом дійсно зв'язаний з іншим.

16. Заголовок документу складають по змозі коротше, додержуючись тексту, і з додержанням вимог сучасного літературного стилю.

17. Заголовок може бути даний і групі документів, якщо такі чимось тісно зв'язані, являючи собою якесь єдине ціле (наприклад, одна "справа", або однакові за формою, близькі змістом, що є продовженням і доповненням одна одної справи). У такому разі кожен документ має лише порядковий № його в даному виданні.

18. Заголовок кожного документу складається умовно з трьох елементів: порядного номеру, дати та предметового зазначення документу.

19. На початку заголовку ставиться обов'язково порядковий № даного документу в даному виданні, дату документу: рік (за нашою ерою), місяць (у родовому відмінку) та число. Якщо дату написання документу не можна точно встановити і її встановлює редакція, то цю дату треба обґрунтувати в примітці під рядками, і її ставлять в прості дужки.

Примітка: Якщо в кінці документу є точна дата місяця й числа, то в заголовку проставляється тільки рік.

20. Вказуючи в заголовку, від кого походить документ та до кого він звернений, наводять для публічноправових документів посаду, ім'я та прізвище осіб, назви монастирів дають в загальноживаній формі, при чому назви агіографічні стоять попереду топографічних. У приватно-правових документах теж наводяться ім'я та прізвища обох сторін.

21. Якщо документ має заголовок, написаний тим же почерком, що й текст, то цей заголовок друкують поперед документа, з абзацу, тим шрифтом, що й увесь текст. Якщо при тексті є заголовок, написаний іншою рукою, то його друкують так само, але в примітці вказується на різницю почерків заголовку і тексту.

IV. Видавання текстів

22. Текст канцелярських документів другої половини XVIII та XIX вв. в основному віддається сучасним правописом, за винятком особистих листів та резолюцій історичних осіб, де орфографія зберігається цілком.

23. Віддаючи орфографію канцелярських документів, додержуються таких правил: а) прийменники відокремлюються від слів, до яких вони стосуються, б) заперечення "не" стоїть окремо від дієслів, в) географічні та власні імена пишуться з великої літери, г) назви центральних установ пишуться з великої літери,

у назвах місцевих установ з великої літери пишуть тільки їхнє географічне найменування (наприклад, Харківська полкова канцелярія), д) літера ять зберігається відповідно до правопису оригіналу в документах українських і не зберігається в російських, е) повторення слів при переносах в оригіналі, у виданні не зазначається.

24. Твердий знак в кінці слів викидається і відповідно до вимог сучасної орфографії у належних місцях ставлять м'який знак, однак, всередині слів – твердий знак зберігається.

25. В особистих листах та резолюціях історичних діячів орфографічні та синтаксичні помилки й описки виправляються в тексті видання з відповідним зауваженням в примітці. Якщо пропущено якусь літеру, або знак, то їх ставлять в простих дужках, без будь-яких додаткових пояснень.

26. Пунктуація оригіналу віддається точно: в разі ж її цілковитої відсутності, пунктуацію дає редактор і це повинно бути відзначено в передмові.

27. Закреслені місця друкуються в самому тексті документу, але в простих дужках, і перед ними курсивом зазначається “закреслено”.

28. Тексти, що стоять на берегах, віддаються також на берегах у відповідних місцях.

29. В тому разі, коли у чернетках виправлені помилки та приписки такі складні та числені, що передати їх друком важко, дозволяється простий порядок видання, про що й зазначається в передмові, або в примітках.

30. Титули формули і т. інш. друкують у скороченому вигляді (замість повного титулу друкують курсивом слово “титул” і т. інш.)

31. Слово, або цілу фразу, приписану до акту тим же почерком в рядок, друкують в рядок же, без приміток; приписку ж, зроблену іншим почерком, відзначають приміткою.

32. Коли в групі документів є тексти цілком однакові і формою й змістом, ці тексти друкують тільки один раз, а на місці тексту, що його пропускають в інших документах, ставлять тільки тире, відзначаючи в примітках, де саме раніше надруковано пропущене місце.

Примітка: Якщо незначний розміром текст повторюється з значними відступами, то при виданні його випускають.

33. Зотлілі та втрачені місця документу, що їх не можна відновити, зазначають крапками. Випадкові пропуски писців в тексті документу відновлюються і їх друкують курсивом.

34. Частини тексту нерозбірливо написані, або вирвані, або зотлілі в рукопису, але відновлені за змістом, або з яких інших даних, ставлять в ламаних дужках.

35. Якщо, друкуючи документ, використовують не тільки один оригінал, але й інші списки, або видання документів, то після описання оригіналу даного видання, описують також і ті інші списки та видання, варіанти яких наведено в зносках до тексту.

V. Примітки та легенди.

36. У примітках після тексту видаваного документу дається:

1) вказівки на місце та № його переховання з важливими помітками на ньому; 2) зовнішнє описання документів, а саме: а) нумерація аркушів, б) злий стан документів: ветхий, зіпсований т. інш., в) чим написано документа, якщо це не чорнила (як от, наприклад, олівець), г) якщо документ написано на бланку, то бланк дається в повному вигляді, в заголовку документа в простих дужках в такій формі: од..., д) вказівку на печать, що є на документі; та з) у разі, коли документ раніше надруковано, робиться посилання на друкване видання.

37. Зміни в почерку, у пері та чорнилах, поправки, перестановки, закреслення, підрядкові слова, вставлені, підчищені, або вичищені – також відзначаються у відповідних примітках.

38. Видання, де за оригіналом, або списком відтворено або надруковано видаваний документ цілком, або в значній його частині (або привхожий до неї документ) відзначається в примітках, при чому різночитання, або відступи, повинні бути схарактеризовані лише в загальних рисах.

39. Всі зауваження від редактора і в самому тексті документів, і в примітках до них, друкуються курсивом.

VI. Показчики

40. До видання документів додаються показчики особових, географічних назв та предметові, які обмежуються: а) при особових іменах визначенням звання, або стану особи, чи зв'язку її з документами, б) при географічних назвах коротким визначенням того, що назва означає (місто, річку й т. інш.) і, якщо можливо, точним топографічним пристосуванням назви.

41. До покажчика особових імен та географічних вносяться всі імена та назви, які трапляються в документах, в формі, як речовників, так і прикметників.

42. Імена та назви, згадувані в тексті, майже на кожній сторінці, вносять до покажчика не перелічуючи сторінок, з приміткою *passim*, або ж перед покажчиком в окремій примітці робиться застереження про це.

43. При іменах особових, в покажчику повинні бути короткі пояснення.

VII. Друкарська передача

44. Самий текст документу, а також написи на ньому на печаті й т. інш. друкуються прямим шрифтом, а все те, що йде від редакції, як ось, заголовки, примітки й т.інш., друкують курсивом.

45. Цифр уживається арабських. Розділові знаки, заголовні літери, а також і абзаци йдуть відповідно до оригіналу. Власні імена друкуються з великої літери.

ЦНБ АН України, IP, ф.X, спр.9581, арк. 1-4. Незасв. машиноп. копія. ЦДАВО України, ф. 14, оп.1. спр. 1206, арк. 16-19. Незасв. машиноп. копія.

№ 12. Між 11 квітня 1930 р. і жовтнем 1931 р. – Проект правил археографічного опрацювання історичних пам'яток, складений В.О.Романовським*

Мета кожного археографічного видання полягає в тому, щоб дати дослідникові текст історичної пам'ятки з найбільшими даними до його критичної оцінки як історичного джерела. Отже від археографа треба вимагати найперше занотовання всіх даних, потрібних для такої оцінки, а саме – треба дати опис палеографічний, що дає історикові право, на основі вивчення почерку, паперу, орнаментовки, оправи, характеру літер і т. ін. встановити час і місце походження пам'ятки; окрім того, для філологічної критики важливі особливості мовних форм, накреслення окремих слів, літер, знаків; для зовнішньої критики важливо знати історію текста редакції, ізводи, вставки, купюри, інтерполяції і т.і.

* Датовано за часом розгляду першого варіанта на засіданні АК та надсилки проспекту на рецензування ЦНБ, IP, ф. X, од. зб. 10779.

Отже для дослідника важлива вся сума зовнішніх даних, що стосується того чи іншого пам'ятника чи документа. Через те з давніх часів було поставлено як ідеал так видрукувати текст, щоб точно відбити друком писану історичну пам'ятку. Але така точна репродукція текста справа не легка, бо рукописні особливості тексту іноді з величезними труднощами передаються графікою друкованих літер.

Можна було б гадати, що винайдення фототипії радикально вирішує справу. Але тут ми зустрічаємо іноді непереборні труднощі: фотографія не завжди точно може передати колір окремих літер – червоні літери виходять на світліні такими ж чорними, як і звичайні рядки, писані чорним чорнилом; тонка підчистка і підправка не відбивається на фототипії. Але головне утруднення не в цьому, а в основній меті, що поставила собі археографія, цебто допоміжна історична дисципліна, що дає змогу випустити в світ пам'ятку історичну, подавши всі потрібні данні для її критичної оцінки і тим полегшити дослідникові користування цією пам'яткою. Отже полегшення користування пам'яткою, з поданням критичного апарату – ось мета археографії.

Що ж потрібно для здійснення цього завдання? Перш за все повнота відомостів про той чи інший історичний текст. Коли ми друкуємо історичну пам'ятку, ми повинні точно визначити її відношення до подібних же текстів. Ми повинні сказати про копії такої ж пам'ятки, про місце їх переховання, про особливості кожної з них, про взаємовідносини цих копій між собою, про редакції, ізводи; точно зазначити зовнішні і внутрішні особливості тексту, що ми друкуємо, пояснити основи, на яких ми базуємо вибір іменню цього тексту, пояснити, нарешті, спосіб передачі друком цього тексту і тоді вже передати текст друком згідно з вимогами, що встановила багатолітня археографічна практика. Цілком зрозуміло, що задоволення вимог всіх можливих досліджувачів річ дуже важка – історик, правник будуть більше звертати уваги на самий зміст пам'ятки, а ніж на графічну передачу звукових форм, окремих слів чи висловів.

Лінгвіст, шукаючи мовних особливостей для висновків про походження пам'ятки, поставить видавцеві такі завдання, які надто утруднять графічну передачу тексту.

Ця вимога лінгвіста при виданні деяких текстів цілком законна й справедлива, бо висновками лінгвіста скористується і історик і правник, оцінюючи з своєї точки зору зміст пам'ятки. Але

тексти новітнього часу, відомі в великій кількості, переховувані в архівах цілими тисячами й десятками тисяч, при своєму опублікуванні тим менше звертають увагу лінгвіста, чим ближче до нашого часу ці історичні пам'ятки; філолог для своїх дослідів має силу рукописного матеріалу, а історик і правник часто-густо не потребує висновків лінгвіста, вивчаючи зміст пам'яток цілком, законно відходить від тих правил скрупульозного копіювання рукописів, яке вважається обов'язковим при друкуванні тексту і в ранніх до початків XVI віку. Така ретельна передача графічних особливостей текстів XVII–XVIII [вв.], мало даючи даних для критичної оцінки їх, утруднювала б користування цими пам'ятками, не компенсуючи цих труднощів потрібними для критичної оцінки даними філологічної критики.

Отже, виходячи з вищенаведеного, видавець повинен точно усвідомити мету археографічної публікації кожного разу окремо, як тільки приступає до археографічної роботи.

Конкретно в цій своїй праці я хочу накреслити обсяг найпотрібніших правил, що регулюватимуть друкування документальних текстів.

Беручи до уваги раритетність звісток документальних з давніх часів і важливість філологічної оцінки при вивченні текстів давніших, я пропоную розподілити способи археографічного опрацювання на 3 групи: тексти до XVI віку, тексти XVI і, нарешті, тексти XVII і до кінця XVIII в. Кожна з цих груп має свої особливості, що їх треба відповідно відбити графічним способом.

Проте я виділяю спільні методи археографічної обробки в окрему, обов'язкову для всіх згаданих текстів групу.

Це правила, які регулюють підготовку видання, класифікацію текстів, зовнішній вигляд видання в цілому, формулювання легенд, складання покажчиків то-що.

Вступні уваги

1. Кожна пам'ятка історична, яку Археографічна Комісія постановить видати друком в своїх виданнях, повинна бути опрацьована тим з членів Комісії або з сторонніх вчених, кому Комісія доручить цю підготовку, за правилами друку, які формульовано нижче.

2. Кожний документ або комплекс їх, перше ніж буде вміщений в видання Комісії, вивчає редактор, чи вчений, кому доручено підготовку документу до друку, з боку його зовнішньої особливості. Редактор дає характеристику стану збереження, вияснює відношення даного тексту до копій подібних же документів, вказує на попередні публікації цього ж документу. Без критичної оцінки тексту і зачитування результатів дослідів в Комісії, жоден документ не друкується в виданнях Археографічної Комісії.

3. Археографічне видання складається з 3-х частин: передмови, тексту й покажчиків.

В передмові дається характеристику документального матеріалу, що подається друком, особливо вияснюється зв'язок документів між собою й іншими подібними ж текстами. Вияснюються способи передачі тексту друком й позначаються всі особливості оригіналу. Зазначається місце переховання документу, його шифр, попередні видання його й опрацювання: вказуються всі відомі копії таких же текстів, коли оригінал документу загублено, а видання зроблено за копіями; пояснюється, чому та, а не інша копія покладена в основу видання. Нарешті, характеризується пам'ятка з боку змісту. Історична розвідка до текстів, що видруковано в археографічному виданні може і не прикладатися.

Коли друкується комплекс документів, або діловодні справи, чи документи з певного діловодного фонду – подається характеристику збірки в цілому, вияснюється діловодний зв'язок паперів між собою, пояснюється повнота чи не повнота видання з точки зору спільного фонду, з якого береться та чи інша група документальних текстів, з'ясовується чому вибрано цю групу текстів з числа повного фонду, і чим характеризуються ті тексти, що не увійшли до видання.

4. Текст друкується простим шрифтом (вузкий корпус, або шрифт академічний), коли грамота датується до XVI [з.], вживається давній слав'янський шрифт. Все, що внесено від редактора, друкується курсивом. Перед кожною окремою групою документів надається характеристикла цієї групи в цілому. Перед кожним документом стоїть черговий № його, заголовок документа, надрукований буйнішим шрифтом, або розбивкою і легенда, надрукована курсивом.

Далі вміщується опис пам'ятки, позначається матеріал, на якому писано документ, місце теперішнього переховання, дата, філіграні, стан збереження, печатки, поміти, скріпи, попередні видання друком, особливості правопису оригінала.

Внизу тексту друкуються примітки, після тексту вміщуються покажчики (імен географічних, особовий та предметовий).

5. Коли грамоти творять певну збірку, пов'язану між собою однією походження, чи внутрішнім характером свого місту, то таку збірку класифікують за попередніми територіальними ознаками (повіти, воєводство, губернія), а в середині кожної групи розподіляють за хронологічними датами.

6. В разі відсутності повної дати або певності, щодо територіальної приналежності грамоти – і те й друге встановлюється приблизно на підставі попередніх вказівок.

Складання легенд

7. Кожній грамоті або акту надається заголовок. Порядок, в якому перераховують точки, що входять в склад заголовка, такі: попереду ставиться №, далі йде назва влади, від імені якої грамоту видано і особи, кому грамоту адресовано; для приватно-правних грамот додається назву сторін і вказується зміст дії.

8. Заголовок пишеться українською мовою коротко й стисло.

9. Цитати з тексту дозволяється лише, щоб позначити своєрідні географічні дефініції та технічні терміни. Такі автентичні вирази беруться в лапки.

10. Чисельники чергові й кількісні пишуться арабськими цифрами.

11. Скорочення вживаються лише для позначення року (р.).

Дата

12. Грамота датується християнською ерою, позначаючи місяць та день.

13. Дата, позначена від утворення світу без місяця, переводиться на рахунок нашої ери, позначаючи 2 суміжні роки.

14. Рахунок років індіктами переводиться на нашу еру позначеннями тих років, що випадають на певний період, до якого можна застосувати грамоту.

Назва

15. Назву грамоти (тестамент, цесія, реляція, універсал, апеляція, привілей, застава, запис) береться, по можливості, з самої о акту.

16. Загальну назву акту (справа, запис, пам'ять, грамота), по можливості, замінюється спеціальним терміном, а коли неможна підшукати відповідного терміну, залишаємо старий, з додатками на характер грамоти чи справи.

17. Назву грамоти, взяту з тексту її, беремо в лапки, але правопису давнього не зберігаємо.

18. Назву загальної (див. §16) приводимо в заголовкові без лапок.

Особи

19. Офіційний стан осіб, що видають акт або його одержують, або складають певну справу, позначається в заголовку; також позначаємо і їх стан чи титул, чи посаду.

Справа

20. Об'єкт справи, про яку говориться в акті, позначається в заголовку, по можливості, терміном самого акту.

Друкування текстів

21. Текст друкується за оригіналом, коли оригінала нема друкується за чорновиком, коли й цього немає, то за кращою копією.

22. Текст друкується, по можливості, точно.

23. Місця тексту, затрачені (вирвані, зотлілі) і відновлені за змістом здогадкою, ставляться в прямокутні дужки: *Се кня[зь]*.

24. Місця непрочитані замінюються крапками, по можливості, в кількості літер.

25. Зміна почерку, чорнила, поправки перестановки, написане зверху, вставки, підчистки – одмічаються в примітках.

26. Закреслений текст береться з гострокутні дужки < > та друкується в тексті.

27. Інтерполяції, зроблені тією ж рукою й чорнилами над рядком, чи з позначенням місця, де її слід вставити, друкується в рядок без позначення в примітках. Приписка або вставка, зроблені іншою рукою – помічаються в примітці.

28. Все те, що вноситься в текст від редакції (напр[иклад], позначення й посилки на частку тексту, запозичені з інших грамот, які повторюються в тексті даної грамоти, або позначення про пропуск тигулу повного) робиться курсивом.

29. Тексти грамот XIV–XV століть друкуються літера в літеру й рядок в рядок, без скорочень, доповнень або змін. Зберігаються літери:* титла й надстрочні знаки зберігаються.

30. Пунктація й особливі значки, дужки й риски, по можливості, зберігаються.

31. Пропуски й зміни поміщаються в самому тексті – виправлення їх переноситься в примітки.

Грамоти й акти XVI в.

32. Правила прикладаються ті ж, що і в §§ 29–31.

33. На початках тексту та власні ймення пишеться з великої літери.

34. Шрифт для цих текстів вживається цивільний, а ті літери, що відсутні в ньому, замінюються слов'янськими літерами.

35. Грамоти й тексти взагалі друг[ої] половини XVI та XVII–XVIII вв. друкуються з розкриттям титлів, в'язи і скорочень, загально відомих і часто повторюваних.

36. Всі надстрочні літери вносяться в рядок. При чому, односкладові приіменники вносяться в рядок без Ъ.

37. Приставки й приіменники з'єднуються з словом чи роз'єднуються згідно з сучасним правописом.

38. Великі літери у власних йменнях та географічних назвах вживаються згідно з сучасними правилами.

ЦНБ АН України, IP, ф. 33, спр. 2485, арк.1-8. Машинописна копія.

№13. 1930 р. – Правила видання тому “Матеріалів до історії гайдамаччини на Слобожанщині”, складені М.В.Горбанем.

Через те, що в українській археографії досі не встановлено гочні правила для видання текстів XVII–XVIII вв., доводиться видавати цей том “матеріалів”, керуватися наданими далі правилами.

Установлюючи ці правила, доводиться виходити з характеру видаваних документів. Документи цього тому є суто канцелярського походження, писали їх переважно напівписьменні канцеляристи чи урядовці. Отже, нема жодної потреби зберігати в даному разі всі особливості їхнього правопису для цього видання, розрахованого

* Графеми літер не позначені.

на історика, а не на лінгвіста. Через це в цьому виданні додержано таких принципів:

1) Через те, що в правопису, та навіть у самому написанні ь і ъ канцеляристів др. пол. XVIII в. нема жодної послідовності, жодного зв'язку з тією чи іншою вимовою закінчення слів, скрізь у кінці слів викинуто ъ і замість ъ поставлено ь, де його треба поставити за сучасним російським правописом.

З технічного боку переведення цього принципу значно полегшує роботу. У середині слів ъ зберігається. Де в кінці слів нема ъ, там його не поставлено.

2) Через відсутність будь-якої послідовності в уживанні розділових знаків, через те, що розділові знаки трапляються дуже рідко, розділові знаки поставлено за сучасним правописом, причому взято до уваги тогочасного синтаксу. У сумнівних випадках, де тільки є найменша небезпека, що той чи інший розділовий знак може змінити зміст речення, розділових знаків не поставлено.

У передмові до видання відзначається, яких розділових знаків і в якому значенні уживали канцеляристи XVIII віку.

3) Прийменники поставлено окремо від слів, до яких вони стосуються.

4) Заперечення не поставлено окремо від дієслів.

5) Географічні назви і власні імена пишеться < відповідно до сучасного правопису > з великої літери.

6) У назвах установ додержано таких правил: назви центральних установ пишуться з великої літери (Генеральний військовий суд, Малоросійська колегія), у назвах установ місцевих з великої літери пишеться тільки географічне найменування установи (Харківська полкова канцелярія, полковий Гадяцький суд).

7) Через те, що друга пол. XVIII віку – переходова в уживанні ѣ, щоб не вносити суб'єктивних моментів щодо того, як в окремих випадках замінити ѣ чи на і (відповідно українській вимові тогочасній) чи на е – визначається за потрібне ѣ зберегти.

8) У словах з титлами скорочені літери поставлено в дужках.

9) Повторення слів на переносах не зазначається.

За основним принципом узятю друкувати документи цілком, але, коли дальший документ повторює дані попереднього, дозволяється його скорегувати, визначаючи це кожного разу в примітці.

Уч[ений] секр[етар] Археографічної комісії [ЦАУ] Мик[ола] Горбань.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1206, арк.20–21. Машиноп. копія.

№ 14. 1931 р. – Перспективний план археографічних публікацій та архівознавчих видань Центрального архівного управління УСРР на 1931–1934 рр.

ЦЕНТРАЛЬНЕ АРХІВНЕ УПРАВЛІННЯ УСРР

ПРОСПЕКТ

АРХІВ РАДЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ
СТЕНОГРАМА ІІІ-го ВСЕУКРАЇНСЬК. З'ІЗДУ РАД
АРХІВ ЗАПОРІЗЬКОЇ СІЧІ
МАТЕРІЯЛИ І-го ТА ІІ-го ВСЕУКР. З'ІЗДУ РАД
ПРОТОКОЛИ ОДЕСЬКОЇ РАДИ РОБ. ДЕП. 1917 Р.
ЦЕНТРАЛЬНА РАДА, ГЕНЕРАЛЬН. СЕКРЕТАРІЯТ,
РАДА МІНІСТРІВ ТА НІМ.-АВСТР. ІНТЕРВЕНЦІЯ
АНГЛО-ФРАНЦУЗЬКА ОКУПАЦІЯ НА УКРАЇНІ

ХАРКІВ—1931
вуд. Вільної Академії, № 6

ПЛАН АРХЕОГРАФІЧНИХ ПУБЛІКАЦІЙ ТА АРХІВОЗНАВЧИХ ВИДАНЬ

Центрального Архівного Управління УСРР на 1931-34 роки

Побудова фундаменту соціалістичної економіки вимагає максимального політичного загострення й справжньо-більшовицьких темпів роботи на ідеологічному фронті.

Одна з важливіших ділянок цього фронту—є пропаганда марксо-ленінської історичної теорії, за допомогою неопублікованих ще архівних документів.

Здійснюючи рішучий поворот до соціалістичного будівництва, ЦАУ із всіма місцевими архівними установами включилося в бойові лави цього фронту і стало на шлях щільного пов'язання роботи архустанов з практикою класової боротьби.

Поруч з іншими заходами, Центральне Архівне Управління приступило до реалізації широкого плану археографічних видань на 1931—1934 р.р., якого скеровано на активну участь архівних робітників у політичній боротьбі пролетаріату.

Завданням цього плану—є використання архівних документів, як бойової ідеологічної зброї проти інтервенції та буржуазних історичних „теорій“.

Завданням плану є розгортання колективної праці над утворенням друкованої документальної бази для побудови партійної марксо-ленінської історії України і, в першу чергу, історії пролетарської революції на Україні.

I. З ІСТОРІЇ ЖОВТНЕВОЇ РЕВОЛЮЦІЇ та ГРОМАДЯНСЬКОЇ ВІЙНИ НА УКРАЇНІ .

1. Матеріали з історії робітничого руху на Україні 1917 р.*) — Ю. Лукієнко.
2. Революційний рух в армії від Лютого до Жовтня . — Йохилевич.
3. Київський арсенал в період Жовтня та громадянської війни — В. Камінський.
4. Аграрна революція на Україні в 1917 році — М. Рубач.
5. Важливіші протоколи селянських з'їздів 1917 року — І. Премислер,
П. Білик,
Грищенко.
6. Червона гвардія на Україні.
7. Документи з історії комбідів та комнезамів — Каретнікова.
8. Протоколи та важливіші акти Української Центральної Ради — З. Гуревич.
9. Протоколи Генерального Секретаріату У. Ц. Р. М. Рубач.
10. Матеріали і документи з історії установчих зборів на Україні (Всеросійські, Українські) — С. Штейн.
11. Протоколи Ради Народніх Міністрів УНР — Е. Абраменко.
12. Польські легіони на Україні в 1917-1918 рр. — Лобжинський.
13. Центральна Рада, Генеральний Секретаріат, Ради Міністрів та Німецько-австрійська Інтервенція — П. Пташинський.
14. Документи з історії німецької окупації на Україні — Л. Равков.
15. Важливіші документи з історії Гетьманщини 1918 р. — П. Пташинський.
16. Протоколи Ради Міністрів (Гетьманщина) 1918 р. — Г. Карпенко.
17. Англо-французька окупація на Україні — А. Алєшин,
Загребський.
18. Матеріали і документи з історії польської окупації на Україні — Почтур,
М. Свідінський.

II. З ІСТОРІЇ РАДЯНСЬКОГО БУДІВНИЦТВА НА УКРАЇНІ

10. Матеріали 1 та 2 Всеукраїнських З'їздів Рад Слободський,
Олександрів.
20. Стенограми 3-го Всеукраїнського З'їзду Рад
21. Резолюції Всеукраїнських З'їздів Рад (I-XII) — Ю. Іванов.
22. Протоколи Одеської Ради РССД 1917 р — Терезанська.
23. Протоколи Подільської Ради РССД 1917 р. — Ф. Герасименко.
24. Румчерод.

*) Подаємо робочі назви видань

„Філософи лише різним чиньм ПОЯСНЮВАЛИ світ;
справа ж полягає в тім, щоб ЗМІНИТИ його“

Н. МАРКС

III. З ІСТОРІЇ СОЦІАЛІСТИЧНОГО БУДІВНИЦТВА НА УКРАЇНІ

25. Дніпрельстан.
26. Бейкушська Південно-Бугська ім. Комінтерна Комуна -- Давиденко.

IV. З ІСТОРІЇ ПРОЛЕТАРІЯТУ ТА РОБІТНИЧОГО РУХУ НА УКРАЇНІ

27. Матеріали і документи з історії робітничої класи і робітничого руху на Правобережжі за першу половину XIX ст. --В. Каміньський
28. Матеріали з історії робітничого руху на Україні за роки імперіалістичної війни --Н. Мірза-Авак'яни.
29. Ради 1905 на Україні в документах і матеріялах --О. Городельська, І. Соловей.

V. З ІСТОРІЇ СЕЛЯНСЬКИХ РУХІВ НА УКРАЇНІ

30. Матеріали з історії селянських рухів за роки імперіалістичної війни --П. Слизький.
31. Матеріали селянських рухів у зв'язку з століпніщиною --Приходько.
32. Матеріали з історії селянського повстання 1902 року --Мірза-Авак'яни, Білик.
33. Чигиринська справа --А. Гринберг.
34. Селянські рухи на Україні підчас переведення реформи 1861 року --К. Герман.
35. Матеріали з історії аграрно-селянських рухів на Правобережжі за першу половину XIX ст. --І. Кравченко, Ф. Кольченко.
36. Повстання селян в селі Турбаях у 1789 році --К. Гуслистий.
37. Інвентарна реформа на Правобережжі --П. Кліменко, Мокріл.

VI. МАТЕРІАЛИ І ДОКУМЕНТИ З ІСТОРІЇ ПРОМИСЛОВОСТІ ТА БУРЖУАЗІЇ НА УКРАЇНІ

38. Матеріали і документи з історії Брянського заводу --Н. Мірза-Авак'яни.
39. Матеріали з історії Смілянських цукроварень в XIX та XX ст.ст. --Ф. Кольченко.

„Ролю передового борця може виконати тільки партія, керована передовою теорією“

Л Е Н І Н

ПЕРІОДИЧНІ АРХЕОГРАФІЧНІ ВИДАННЯ

57. „Архів Радянської України“—історично-археографічний журнал, 4 числа на рік.

АРХІВОЗНАВЧІ ВИДАННЯ

58. „Радянський Архів“—архівознавчий журнал, 6 номерів на рік.
59. Бюлетень ЦАУ—щомісячний.
60. Підручник з архівознавства.
61. Джерела з історії Жовтневої революції та громадянської війни на Україні (Списки ділових фондів та газет за 1917--21 р.р.) —П. Білик,
І. Премислер,
О. Насонова.
62. Огляди найважливіших фондів України. томи I, II, III —Колективн.робота
63. Огляди архіваріалів з історії революції 1905 р. на Україні —Колективн.робота
64. Архівні матеріали на службу п'ятиріччя (огляд важливіших архівних матеріалів господарче-практичного значення) вип. I —В. Шкітін.
65. Архівні матеріали на службу соціалістичному будівництву. Популярна брошура —Ф. Герасименко

МАСОВІ ПОПУЛЯРНІ ЗБІРКИ ДОКУМЕНТІВ

66. Українська буржуазія на послугах світового імперіалізму —П. Пташинський.
67. Як уряди контр-революції розв'язували робітничеселянське і національне питання —С. Семко.
68. Церква в боротьбі з пролетарською революцією на Україні —А. Данцяк.

Ближчим часом вийдуть друком

Стенографічний звіт III-го Всеукраїнського З'їзду Рад 6-9 березня 1919 р.
Передмова В. Затонського. Упорядки М. Олександрів і Г. Слободський.
Резолюції Всеукраїнських З'їздів Рад (I-XII). За редакцією М. Кириченка. Упорядки Ю. Іванов.
Гайдамаччина на Слобожанщині.—Матеріали.
Архівні матеріали на службу соціалістичному будівництву. Популярна брошура Ф. Герасименко.

„Перед нами стоїть вже щільно тепер цілком позитивне завдання—утворення історії народів СРСР руками наукових історичних сил самих цих народів“

(З тез фракції Радн Т-ва істориків. Журнал „Історик—Марксист“, т. 21).

АРХІВ РАДЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ

У 1931 році ЦАУ починає видавати новий історично-археографічний журнал „Архів Радянської України“.

Завдання журналу – сприяти утворенню документальної друкованої бази, шляхом публікації основних, іскрованих документів, або їх серій, до історії революційної боротьби робітників і селян, національного руху, до історії Жовтневої революції, громадянської війни та Радянської влади на Україні.

Хронологічні межі XIX і XX ст ст., але головну увагу буде приділено останнім десятиріччям і особливо періоду безпосередньої боротьби за диктатуру пролетаріату, за зміщення Жовтневих завоювань та періодові будівництва соціалізму.

Журнал буде надавати документально-історичний матеріал у розрізі актуальних завдань поточного моменту і стане необхідним підручником: дослідникам, педагогам-історикам, аспірантам і студентам ВІШГів і КОМВІШГів.

Журнал буде відноTRIBНИЮ книгою пропагандистові і всьому кваліфікованому партійному, радянському і професійному активі. Цього повинні придати всі редакції газет, науково-історичні заклади, бібліотеки шкільної мережі, робітничих клубів, колгоспні бібліотеки і інші.

Журнал редагує колектив у складі т.т.: С. Семка (головний редактор), В. Покровського, М. Рубача, Терезанської, Ф. Герасименка, І. Карпенка.

Зміст 1-2 книги журналу „Архів Радянської України“

Документи про перший З'їзд Рад і відгуки на З'їзд у робітничих і селянських масах.

Протоколи Ц Раді щодо історії боротьби з Жовтнем, англо-французької інтервенції й інші.

Документи до пимської окупації й ролі польських легіонів на Україні.

Протоколи Одеської і Полтавської Рад РССД 1917 р.

Документи до історії революції 1905—1907 рр.

Документи до польських повстань 1831 і 1863 рр. на Україні.

Реценсія на журнал „Красный Архив“.

Огляд емігрантських археографічних публікацій.

„Історія — повернута в минуле політика... Тільки той, хто в історії бореться за інтереси пролетаріату, відповідно до цього добирає теми, вибирає ворога, вибирає ту чи іншу зброю боротьби з цим ворогом, той є справжнім істориком — лонінцем“

М. М. Покровський.

РАДЯНСЬКИЙ АРХІВ

||| ПРОВІДНИЙ ОРГАН З ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ
РАДЯНСЬКОГО АРХІВНОГО БУДІВНИЦТВА |||

Виходить за редакцією: проф. В. І. ВЕРЕТЕННИКОВА, Ф. А.
ГЕРАСИМЕНКА, М. В. ГЛИВЕНКА, П. Н. ПТАШИНСЬКОГО,
С. М. СВМКА, О. С. СЕНЧЕНКА

В журналі в розділи:

1. Плянувально-організаційний, 2. Агітації, пропаганди і археографії, 3. Теорії і практики архівознавства, 4. По Союзу, 5. Закордоном, 6. Архівознавчої консультації, 7. Критики і бібліографії, 8. Хроніка.

Журнал розраховано на архівістів, архівних робітників архівів дієвих установ, наукових дослідників, студентів і викладачів педвиш'ів, робітників науково-дослідчих інститутів і плано-господарських органів, архівних кореспондентів тощо.

Передплатна ціна на рік—4 крб.,
на півроку—2 крб. 50 коп.

Адреса редакції:
Харків, вул. В. Академії, 6

№ 15. 1931 р. – Основні настанови до методології та техніки наукової публікації документів для потреб науково-історичного дослідження, схвалені II Всеукраїнським з'їздом архівних працівників

Основні настанови до методології та техніки наукової публікації документів для потреб науково-історичного дослідження ¹⁾

1. Рішучий наступ пролетаріату СРСР на залишки капіталізму в місті і на селі неминуче викликає жорстокий опір з боку класових ворогів — так зовні Радянського Союзу, як і в середині його. Закінчуючи третій вирішальний рік п'ятирічки, успішно вивершуючи побудову фундаменту соціалізму, пролетаріат Радянського Союзу зустрічає щодалі більший опір, намагання класових ворогів перешкодити переможному наступові соціалізму всім фронтам. Інтервенціоністські заміри світової буржуазії і повне змикання її зі своєю агентурою в середині Радянської країни, виявляється зокрема в формі шкідництва, так у соціалістичній промисловості і сільському господарстві, як і на ідеологічному фронті, зокрема в історичній науці та в галузі публікації історичних документів, як невід'ємної частини історичної науки зосібна (Гермайзе, Слабченко, Платонов, Тарле, Андрєєв і інш.).

II Нам треба, з більшовицькою рішучістю, постійно і до кінця викривати всю фалш т. з. „науковости“ робіт буржуазних істориків у ділянці публікації історичних документів, зокрема, з усією рішучістю та гострою викривати всю фалш т. з. „науковости“ публікації історичних документів М. Грушевського та його учнів (Савченко, Глушко і інш.), бити по буржуазних поглядах тих, хто зводить публікацію історичних документів до вузького техніцизму, хто відриває техніку публікацій від марксо-ленінської методології, прикриваючись т. зв. „об'єктивним документалізмом“, що веде до фальшування історичних документів, до просування, у формі публікацій історичних документів, буржуазної історичної концепції (Романовський, Веретенников), а також, по буржуазних поглядах тих, хто механічно з'єднує техніку публікацій з методологією (Валк).

III. Ідеологічна боротьба, що точиться на історичному фронті, за чистоту марксо-ленінської методології, проти антимарксистських та псевдомарксистських течій, проти великодержавницького узилу, та місцевого націоналізму, проти еkleктизму та ідеографізму в історичній науці, як різних проявів чужої й ворожої пролетаріатові ідеології, неминуче проходить і лінією архівної роботи та, зокрема і особливо, лінією публікацій архівних документів. Тому нам треба бути особливо чуйними, особливо обачними, твердо боронити

¹⁾ Ці настанови ухвалені Секцією і затверджені З'їздом на проєкт т. Білика П. А.

пролетарську історичну науку, нещадно викривати прояви чужої, ворожої пролетаріятові ідеології та давати носіям її рішучу і нещадну відсіч, пам'ятаючи, що „без непримиренної боротьби проти буржуазних теорій, на базі марксо-ленінської теорії, не можливо дійти повної перемоги над класовими ворогами“ (Сталін).

IV. Питання про методологію і техніку наукових публікацій історичних документів є питання одне. Методологія визначає техніку підготування їх, остання ж відбиває методологію. Нам потрібна техніка публікацій історичних документів, просякнена методологією матеріялістичної діалектики, нам потрібна техніка публікацій, яка б виходила із засад марксо-ленінської методи в науці.

V. Таку техніку публікацій історичних документів треба виробляти й усталювати, розгортаючи роботу готування наукових публікацій, застосовуючи і критично перероблюючи кращі здбаня попередньої класової археографії, уперто й систематично борючись в одного боку, з тими, хто підживлює традиції буржуазної археографії, хто зводить публікування історичних документів до вузького техніцизму, до „об'єктивного документалізму“, що неминуче призводить до фальшування історичного процесу й історичних фактів, до добору випадкових документів, а, з другого боку—з тими, хто відриває техніку від методології, хто механічно з'єднує їх, хто змаує політичну гостроту цієї важливої ділянки історичної роботи.

VI. Завдання нашої роботи підготування публікацій документів для потреб науково-історичних досліджень є: поширювати марксо-ленінську історичну науку, давати їй витриманий фактичний матеріал для вироблення та усталення історико-соціологічних узагалень, активно допомагаючи їй в боротьбі з різними буржуазними течіями в історіографії та ідеологічно боронити й зміцнювати диктатуру пролетаріату та соціялістичне будівництво.

VII. „Які були люди в XI ст., які були в XVIII, які були в кожному з цих століть їхні потреби, їхні продукційні сили, засоби і сировинні матеріяли їхнього виробництва, які, нарешті, були ті людські стосунки, що впливали з усіх тих умов існування? Хіба дослідити ці питання не значить написати дійсну, звичайну історію людей кожного століття“ — (К. Маркс — „Нищета філософії“ розд. V.).

Саме для написання такої, справді наукової історії, історик архівіст, що цілком орудує марксо-ленінською методологією, має створити марксистсько-витриману друковану документальну базу.

VIII. Тематика наших наукових публікацій історичних документів мусить бути чітка, класово-витримана, просякнута більшовицькою партійністю, вона повинна бути актуальна з погляду

політичних завдань, що стоять перед пролетарською історичною наукою, вона мусить неподільно, безпосередньо пов'язувати минуле з теорією та практикою нашого соціалістичного сучасного.

IX. Кожна наукова публікація історичних документів мусить змістом свого фактичного матеріалу чітко виявляти, яке місце посідають історичні події, що відбиті в публікованих документах, в історичному процесі, в його розвитку до пролетарської соціалістичної революції та як виявлене в них історичне готування диктатури пролетаріату, передумов соціалістичного будівництва, та, нарешті, історія самого соціалістичного будівництва.

X. Добираючи документи для науково-історичної публікації, визначаючи найголовніші, найістотніші з них, визначаючи, які з них мають першорядне для теми значення, та які, навпаки, другорядне, історик-архівист мусить виходити з марксо-ленінського розуміння суті історичного процесу в цілому та теми наукової публікації зокрема, бо тільки таке розуміння надає історії науковій об'єктивності та абсолютної правдивості. В цій роботі історик-архівист повинен виходити з тих методологічних вказівок, що їх подав тов. Сталін в листі до Редакції журналу „Пролетарская Революция“ („Про деякі питання з історії більшовизму“), в якому він визначає і рішуче підкреслює завдання нещадно боротися з формально-бюрократичним підходом до вивчення історії, боротися з тими, хто, замість вживати „наиболее надежный метод проверки Ленина и большевиков по их делам, по их действиям“—визнають за краще вживати—„менее надежный метод копания в случайно подобранных бумагах“, з тими „безнадежными бюрократами“, які можуть „полагаться на одни лишь бумажные документы“, з тими, хто „разговорами о документах стараются прикрыть убожество и фальш своей, так называемой, установки“, з тими, хто, прикриваючись об'єктивністю своїх „наукових“ праць, на ділі обслуговують буржуазію в боротьбі з пролетаріатом, обслуговують „завязтых клеветников“ і фальсифікаторів історії партії—троцькістів, які є передовим зогоном контрреволюційної буржуазії.

Перше, ніж друкувати документ, історик-архівист мусить детально і всебічно вивчити його, перевірити, чи він правдиво відбиває історичні факти, чи не перекручує він їх і в чому саме перекручує, тоб-то встановити науково-історичну вартість внутрішнього змісту документу.

XI. У тому випадкові, коли є не одна, а декілька різних редакцій одного документу, при вирішенні питання вибору одної з них для публікування, історик-архівист, застосовуючи політично-класову аналізи і такої ж зовнішньої і внутрішньої критики до-

кументу, мусить вибирати ту або ті з них, які є найтипівіші для характеристики клясової боротьби.

XII. Робота над оформленням дібраних матеріалів до збірки науково-історичної публікації складається з таких основних елементів: 1) оформлення до друку текстів кожного окремого документу, 2) складання заголовків до документів та контрольно-архівних і бібліографічних відомостей, 3) складання історичних і довідкових приміток, 4) організація документів у певній системі в середині збірки, 5) написання вступної статті-передмови до збірки наукових публікацій та 6) складання покажчиків до неї (особових, географічних, хронологічних, предметових).

1. а) Тексти канцелярських документів друкуються сучасним правописом, за винятком тих випадків, коли треба відбити лінгвістичні особливості тексту в цілому, або в якійсь його частині.

Документи, ортографія яких відбиває колоніальну залежність та національне пригноблення народів кол. Російської Імперії, друкують зі збереженням ортографії оригіналу.

б) Пунктуація оригіналу документу залишається, за винятком випадків, передбачених в п. „г“. В разі ж цілковитої або часткової відсутності пунктуації, її дає редактор, про що повинно бути відмічено в переломві. В тих випадках, коли зміна редакцією пунктуації може викликати „разночтение“, треба це оговорити в примітці.

в) Закреслені місця, які змінюють зміст, друкуються у самому тексті з зазначенням — „закреслено“. Слово „закреслено“ і текст, що його закреслено, переносять до примітки. Якщо, замість закресленого, з документу є інший текст, написаний угорі чи біля його чи то в окремій виносці, то після закресленого, в тому ж порядку, друкують цей текст звичайним шрифтом, а в примітці застерігається, що одна частина документу (від такого до такого слова) написана в документі вгорі (над закресленим), у виносці і т. інш.

г) Пунктуацію документів треба подавати загально-вживану тепер. Пунктуацію оригіналу зберігають лише в окремих спеціальних випадках. Всі очевидні помилки пунктуації, описки пропуски і т. п. в тексті друкovanого документу не зберігають, але про це неодмінно зазначають у примітках. Грубі ж пропуски одної або декількох літер в слові виправляють без застереження в примітках, але ці пропуски беруть в прями дужки.

д) Слово, або цілу фразу, коли вони змінюють, скорочують або доповнюють документ, приписані до тексту іншим почерком, подається в тексті, але відзначається обов'язково приміткою (на-

писано оліяцем, іншою рукою тощо) Резолюції (в разі потреби їх подавати) позначають на прикінці кожного документу, інші помітки на документі, коли вони заслуговують на увагу, позначають у примітках.

е) Коли є частини тексту документів цілком однакою і формою, і змістом, то ці частини тексту друкують тільки в одному документі, а на місце, що його пропускають в інших документах, ставлять тільки крапки, відзначивши в примітках, у якому саме документі раніш надруковано пропущене місце тексту.

Примітка. Якщо частина тексту, що повторюється, розміром є невелика, то при виданні її не випускають.

ж) Утрачені місця тексту документу, що їх не можна відновити, відзначають рисками, що відзначають у примітці Частини тексту нерозбірливо написані, вирвані, або зотлілі в оригіналі, але відновлені упорядчиком за змістом їх, або з якихось інших даних, ставлять в ламані дужки, обов'язково зазначаючи це в примітці.

з) Якщо є декілька редакцій одного документу, то при друкуванні треба брати за основу одну з його редакцій, яка є найтипівіша для характеристики клясової боротьби. В примітках бажано подати різночитання всіх інших редакцій.

й) Чужоземні тексти друкують, як в оригіналі. Якщо документ має тогочасний переклад, то його подають поруч з оригінальним текстом у колонці. В підвалі ж дають завжди переклад українською мовою.

к) Як загальне правило, текст документу, а також написи на ньому друкують прямим шрифтом, а все що йде від упорядчика, або від редакції (заголовок, примітка) друкують іншим якимсь шрифтом.

л) Рсі згауваження від упорядчика даної наукової публікації до основного тексту документу і до приміток його, друкують курсивом.

м) Як загальне правило, треба вживати арабських цифр. Заголовні літеги, а також абзаци, подають, як в оригіналі.

2. а) Заголовок документу мусить, як правило, складатися з двох частин:— 1) заголовку, що дає документові, виходячи з політично-клясової аналізи його внутрішнього змісту, упорядчик та 2) з заголовку, що його має документ в оригіналі. Заголовок від упорядчика має в короткому, але чіткому формулюванні викривати внутрішній зміст документу, акцентувати увагу читача на певній частині його, особливо важливій з погляду тематики збірки. Друга ж частина заголовку має містити в собі дату документу, визначення його з погляду форми (лист, відозва, проклямація,

відношення), а також його походження (особа, партія, установа).

б) Якщо в документі немає безпосередніх вказівок на його автора (установу, що його склала або особу), а також адресата, то це треба хоч приблизно визначити, виходячи з соціально-класової аналізи тексту документу, та вказати в заголовку, в примітці ж до відповідного місця заголовку коротко позначити, на яку саме підставу дано це визначення.

в) Заголовок може бути також даний цілій групі документів, якщо вони щільно пов'язані, являють собою щось єдине, ціле. В такому разі кожен документ має лише порядковий номер у даному виданні.

г) Напочатку заголовку, крім порядкового номеру документу в даному виданні, ставиться дата документу: рік, місяць та число. Якщо дату написання документу не можна точно встановити і її встановлює упорядчик або редакція, то цю дату треба обґрунтувати в примітці під текстом, а саму дату поставити в прості дужки.

Якщо в кінці документу є точна дата (місяць і число), то в заголовку проставляють лише рік.

Якщо дату документу можна встановити лише приблизно, тоді в заголовку ставлять у квадратних дужках крайні її межі (наприклад: [листопад-грудень]; [1917—1918 р.]).

д) Документи походження до 1/II-1918 р. датують за старим стилем, як вони датовані і в оригіналах. Документи з 1/II-1918 р., а також документи дипломатичної переписки та документи польського походження датують за новим стилем.

е) Вказуючи в заголовку, від кого походить документ та до кого він звернений, наводять для публічно-правових документів посаду, ім'я та прізвище осіб. У приватно правових документах теж наводять ім'я та прізвище обох сторін.

ж) Коли видають діловодні одиниці (цілу справу, книгу протоколів тощо) в цілому, або в формі більш або менш цілих витягів, їм надають заголовок, що подає короткий, але достатній основний зміст цілої групи документів, а також заголовок, взятий із оригіналу документів, зберігаючи для кожного документу окремий заголовок лише в частині позначення дати, походження та адресата його.

з) Якщо документ має свій заголовок, написаний тим же почерком, то його друкують попереду документу з абзацу таким же шрифтом, як і весь текст. Якщо при тексті є заголовок, написаний іншою рукою, то його друкують так само, але в примітці обов'язково це вказують.

і) Контрольно-архівні відомості мають включити всі архівно-технічні дані про документ (назва діловодного фонду, назва одиниці архівного переховування та її №, повна назва Архіву, де переховується документ). Крім того, в разі потреби, треба дати підстави з даних самого документу для визначення його хронології. Коли документи, що публікуються, взято з однієї або з небагатьох одиниць архівного переховування, тоді ці контрольні відомості подають у передмові до збірника. В протилежному ж разі—після тексту кожного окремого документу.

к) Бібліографічні відомості, коли є на них потреба, мають включати в собі дані про те, де та в якому вигляді, в якій частині був документ опублікований або згаданий, коли, ким і в якому саме виданні. Бібліографічні відомості дають у примітці до тексту

3. а) Особливо важливою роботою, з погляду методології науково-історичних публікацій, є складання приміток до публікованих документів. Примітки історик-архівіст використовує для того, щоб подати в них критику тих документів або частини їх, які не вірно висвітлюють історичні події (історичні примітки). Крім того системою приміток історик-архівістові треба розшифрувати глухо згадані в документах події, подати потрібні відомості про згаданих документами осіб, про хронологічні дати та географічні місця (довідкові примітки), та подати характеристику винятково-важливих документів, що мають самостійне значення. Кожна примітка має коротко, стисло, але повно охоплювати предмет свого викладу з погляду теми наукової публікації.

б) Примітки до текстів публікованих документів треба подавати по змозі не в кінці археографічного видання, а під рядками текстів самих документів, до яких вони належать.

4. В середині збірки документи розташовують за соціально-класовим принципом та внутрішньою послідовністю тих історичних подій, що їх відбивають публіковані документи. В деяких випадках, коли публікують одноманітні документи (приклад: протоколи *Н Н* Ради РС і СД, листування „А“ з „Б“) їх розташовують в порядку хронологічної послідовності, яка за даних випадків не порушує і основного принципу—внутрішньої послідовності історичних подій.

5. Вступна стаття—передмова до науково-історичних публікацій має правити за вступ до історичних документів і не переростати в цілком окреме, самостійне дослідження. В ній історик-архівіст мусить дати чітку ідеологічну та політичну настанову щодо розуміння документів та їх оцінки, вказати на те, якими принципами керувався упорядчик при доборі документів, відзна-

чити, який є стан документів в оригіналі, які документи до збірок упорядником не взяті і з яких міркувань.

б. а) До збірки науково-історичних публікацій треба конче давати покажчики особових, географічних назв та предметів, які обмежуються: а) при особових іменах визначенням прізвища та ініціалів особи і зв'язку її з документами, б) при географічних назвах—коротким визначенням того, що назва означає (місто, село, річку) і, якщо можливо, точним топографічним визначенням назви.

б) Імена та назви, згадані в тексті публікованих документів майже на кожній сторінці видання, вносять до покажчика, не перелічуючи сторінок, але з приміткою (скрізь), або перед покажчиком в окремій примітці роблять про це застереження.

XIII. Порядок розташування окремих частин видання мусить бути таким: 1) оглав, 2) передмова від редакції або упорядчика, 3) тексти історичних документів, 4) покажчики.

XIV. Наші капітальні збірки науково-історичних публікацій найменшою мірою мусять правити за ілюстрацію (такими вони можуть бути в популярних збірках або в періодичному популярному виданні). Вони мають своїм фактичним матеріалом допомагати вирішенню спірних історичних проблем, ставити на теоретичне розв'язання нові, допомогти дослідникам історикам ґрунтовніше проробити ту чи ту проблему історичного процесу, дати для цього вичерпний матеріал.

XV. За умов централізації архівного будівництва, що його здійснила Радянська влада, ми в перший-ліпший момент за картокою ЄДАФ'у можемо довідатися про те, де та в якому стані перебувають матеріали до даної теми, можемо повнотою використати їх, добравши до збірки всі основні документи.

XVI. Вся наша робота публікацій історичних документів мусить будуватися на основі плановості й колективності в роботі. Справа утворення друкованої марксистсько-втриманої документальної бази—є справа всього історичного фронту, в тому числі і всієї системи архівного будівництва. Це вимагає від архівних робітників систематичної роботи над підвищенням архівознавчої кваліфікації, науково-історичної і методологічної озброєності, ударних темпів у роботі, запровадження соціалістичних методів праці та чіткої організації її.

№ 16. 1931 р. – Правила науково-документальної публікації в журналі "Архів Радянської України", схвалені II Всеукраїнським з'їздом архівних працівників

Правила науково-документальної публікації в журналі „Архів Радянської України“⁽¹⁾

I. Вступ

1. Журнал „АРУ“, видаваний Центральним Архівним Управлінням, є бойовий документальний науково-популярний орган, що його розраховано на дослідників, на викладавців історичних дисциплін вищих і середніх шкіл, на аспірантів історичних інститутів і кафедр нацпитання, на членів історичних семінарів вищих шкіл, на партійний, радянський і професійний актив, на активних учасників Жовтневої революції і громадянської війни.

2. Журнал „Архів Радянської України“ буде своєю тематикою і наукову апаратуру так, щоб всіляко допомогти читачеві вивчити історію боротьби за диктатуру пролетаріата і соціалістичне будівництво на Україні.

3. Редакція журналу бере на себе завдання якнайширше використати архівні документи, як зброю в боротьбі пролетаріату проти підготування інтервенції, проти буржуазної історіографії і різних спроб перекутити марксо-ленінську концепцію історичного процесу. Редакція „АРУ“ скеровує свою увагу на висвітлення документами основних етапів історичного процесу на шляху до диктатури пролетаріату, основних етапів пролетарської революції та соціалістичного будівництва на Україні. Журнал буде провадити нещадну боротьбу з „гнилим лібералізмом“ і контрреволюційною „троцькістською контрабандою“ на історичному фронті.

4. Основний принцип радянської документації—є тісне пов'язання її з боротьбою пролетаріату в період розгорнутого соціалістичного наступу. Отже, питання про добір і подачу документів треба розв'язувати не формально та абстрактно, а з класово-політичного погляду.

Науково-документальні публікації „АРУ“ повинні мати характер такої „війни документів“, в якій наші публікації „розіб'ють“ документи внутрішніх і зовнішніх класових ворогів. Успішна ж діяльність на цій важливій ідеологічній ділянці своїми наслідками матиме неабияку вагу і в справі перемоги пролетаріату у безпосередній війні проти імперіалізму.

¹⁾ Ці правила ухвалені Секцією і затверджені З'їздом як проект т. Когова Ем.

5. Щоб полегшити читачеві та науковому робітникові використання журналу і роботу над опублікованими у ньому архівними матеріалами, щоб допомогти підготувати документи для вміщення в "АРУ" за певною системою, редакція зобов'язує всіх співробітників дотримуватися єдиних правил видання історичних документів. Нижче й подаємо основні з таких правил.

II. Тематика

1. Редакція визнає за правило для себе: публікувати архівні документи з історії революційної боротьби пролетаріату та селянства України за соціальне та національне визволення, проти колоніальної політики царату, в хронологічних межах ХІХ—ХХ в. в.,—з історії трьох революцій (1905 рік, Лютнева і Жовтнева революції 1917 р.),—з історії розвитку та зміцнення робітничо-селянської спілки, більшовизації широких трудящих мас і боротьби за диктатуру пролетаріату, та соціалістичне будівництво.

2. Редакція вважає за свій обов'язок висвітлювати документами найважливіші етапи класової боротьби робітників та селян Західної України.

3. Редакція радить своїм співробітникам віддати основну увагу документам, що відбивають безпосередню боротьбу пролетаріату та біднішого селянства за владу, викривають надлюдський визиск їх від капіталістів та поміщиків, жорстоку боротьбу капіталістів та поміщиків проти революції, їх звір'ячу розправу з трудящими. Найактуальніші, з цього погляду, є документи, що висвітлюють, як пролетаріат, за проводом Ленінської партії, розтрощив старий лад, зміцнив свою владу та велетенськими темпами довершує побудову фундаменту соціалістичного суспільства.

4. Щоби здійснити накреслену тематику, треба застосувати марксо-ленінську методологію та відповідну до неї техніку наукової публікації, треба по більшовицькому провадити добір, оформлення змісту та подання й зовнішнє оформлення документів.

III. Добір і критика документів

1. Добір документів до друку є найважливіший етап роботи в справі наукової публікації документів.

2. Добирати ті чи інші документи треба, насамперед, залежно від конкретної теми кожної даної публікації.

3. Для більшої приступності, журнал складатиметься з невеликих серій та окремих закінчених змістом документів, підпорядкованих якійсь певній темі. В окремих випадках не можна ігнорувати також фрагментів, що висвітлюють малодосліджені ділянки та питання, для яких не збереглося інших джерел.

Співробітники „АРУ“ повинні зважати на цю вимогу, щоб, як правило, подавати в кожному числі цілком закінчений матеріал, не розриваючи його на кілька книг. Виняток можна зробити для надто яскравих своїм змістом щоденників та інших подібних документів.

4. Документи до журналу треба вибирати політично найактуальніші, „практично найближчі“—зрозумілі широкому колу читачів, зрозумілі „без просторих коментарів“. Не можна припускати добору „випадкових паперів“ (Сталін).

5. В тих випадках, коли доведеться зустрінутися з декількома варіантами одного тексту,—ранньою й пізньою редакцією документу, чорнеткою і „чистовиком“, копією й оригіналом і т. інш., слід публікувати той документ, в якому (за однакової їх вірогідності) зміст виучуваного питання висвітлено найповніше. В примітках до тексту, якщо потрібно, треба посприяти на пропущені документи чи частки їх.

6. Готувати документи до друку слід такі, що містять нові дані та деталі, які ширше, виразніше висвітлюють відомі вже факти.

Але із груп документів, присвячених певній темі, треба поминути ті, що стосуються неістотних дрібниць, пов'язаних з темою; деякі ж частини з неподаних документів, що містять дещо нове, треба, по змозі, використати в підрядкових примітках.

7. Підбирати документи треба не за формальною ознакою („рапорт“, „секретное донесение „сводка“), основну увагу треба віддати не аналізу їх форми, а загальному перевірненню правдивості („достовірності“) документів, критиці того тлумачення фактів, що є в тексті, конкретній аналізі їхнього змісту.

Підбираючи документи треба застосовувати марксо-ленінську методологію, рішуче відкидаючи формальний підхід, механічне підготування документів до друку, бо це неминуче призводить до фальсифікування історії і до клясово-ворожих і політично шкідливих історичних концепцій.

Щоб не йти „на налігачі“ в архівного матеріалу, а належно опанувати його, роботу над документами треба починати із з'ясування їхнього клясового походження.

При цьому, як і підчас всієї роботи над документами, не можна припускати „формально-бюрократичного підходу до історії“, не можна протиставляти теорію практиці, історію—політиці.

8. Надто уважно треба ставитися до тих документів, які свідомо перекручували або ігнорували в своїх виданнях документів такі ідеологи буржуазії, як Грушевський, Гермайзе, Слб-

ченко, Яворський та їх послідовники.

9. Аналізуючи документи з погляду їх класового походження, оцінюючи їх зміст залежно від конкретного завдання, не можна припускати „методи колування у випадково добраних паперах“. (Сталін).

В цій роботі треба рішуче боротися проти історичних побудов на основі „окремих документів“, виходячи з настанови т. Сталіна про доконечну потребу перевіряти „партії й лідерів“ не тільки на їх деклараціях, а й „на їх ділах, на їх історії, на їх діях“. (Лист до редакції ж. „Прол. Рев.“ № 6, 1931 р.).

IV. Оформлення змісту документів

1. Щоб друкувати окремі документи, або серії документів треба чітко оформити їх зміст (не змінюючи його) з погляду політичного, історичного і технічного, тобто треба подати відповідну наукову апаратуру до документів: історичний вступ, архівні довідки до документів, заголовки й примітки, треба розташувати документи за певною системою.

Окремих показників - предметових, географічних, хронологічних, показників імен тощо—до публікацій в „АРУ“ додавати не треба—відповідні відомості треба вміщати у формі приміток під текстом.

2. Вступ-передмова повинна дати історичні зауваження та архівні зауваження до подаваних документів.

3. В історичному вступі-передмові треба чітко та стисло розкрити факти публікованих документів, дати політичну та ідеологічну настанову щодо розуміння документів і їх оцінку, виявити, яку саме проблему загального історичного процесу висвітлюють дані документи і пов'язати все це з завданнями боротьби пролетаріату за остаточне збудування соціалістичного суспільства.

4. Неможна обмежуватися механічним реєструванням нових фактів, лише вказівками на нові деталі, нові дані, що, за поданими документами виразніше висвітлюють відомі вже факти. В стислій формі треба також по марксо-ленінському пов'язати їх із тим історичним тлом, на якому розгортаються події, згадані в документах. По змозі треба розкрити конкретно-історичні обставини, а, якщо необхідно, то й мету, час і місце створення документу або серії.

5. Публікуючи „довідну записку“, „щоденник“ і інші подібні документи, треба, коротко подавши біографію, змалювати класове обличчя автора.

6. Розшифрувавши клясове походження документів, автор передмови повинен полегшити читачеві зрозуміти, чому в поданому документі краще освітлені одні—і гірше інші моменти, чому певні події набули того чи того відображення й оцінки.

7. Передмова повинна бути коротка. Не переростаючи на окреме дослідження, вона має лише пояснювати документи. Проте, не можна спрощувати порушених новими документами питань, а необхідно підносити їх на принципову височінь ленінської історичної науки.

8. Розмір і характер вступу-передмови, в кожному конкретному випадкові, залежить від характеру самих документів, від того, як актуальна й складна порушена тема й якою мірою вона розроблена.

9. У передмові можна також подавати дані з літературних джерел, цитати з документів, тих, що входять до публікації і тих, що не входять, додаючи до них найточніші посилання.

10. В архівно-технічних зауваженнях до документів у вступі-передмові треба подати короткі відомості про те, які з документів, що належать до даної серії, виділено до друку і які одкинута, якою мірою зібрано та використано матеріал, пов'язаний з його темою, увесь, чи тільки його частину, випадкову, чи важливішу. В окремих випадках треба згадати й про споріднені джерела.

11. Далі, у передмові-вступі треба подати зовнішній опис документу (серії), який обіймає такі головні моменти: діловодна форма (справа, книга, самостійний документ і його форма—прокламація, рукопис, стаття, брошура, лист), кількість сторінок, згадки на наявність (в окремих випадках) резолюцій, печаток, різних поміток, вказівки про пошкодження документів і т. інш.

12. Обов'язково треба також зазначити місце przechовування документа (серії): Архів, фонд, рік, номер справи, її назву, номер аркушів. Коли подається велика серія документів із низки справ то вказівки на рік, номери справ, номери аркушів треба позначити в дужках після кожного документу, залишаючи у вступі лише назву Архіву та фонду. Позначення назви справи, в тих випадках, коли з неї подається декілька документів, наводиться лише один раз—при першому документі з цієї справи.

13. Друкуючи окремий документ, технічний критично-контрольний апарат, себто: посилання на архів, зовнішній опис документу тощо, можна іноді подати не у формі вступу, а у формі ряду приміток.

14. Подаючи серію документів, не можна нагромаджувати їх без внутрішнього зв'язку; треба додержуватися певної системи,

в основу якої покладати наперед розролений плян публікації.

Плян повинен відповідати вимогам марксо-левінської методології.

Однотипові документи (напр., протоколи Рад РСіСД, стенографічні звіти, листування „А“ з „Б“ тощо) здебільшого можна розгашовувати в хронологічній послідовності.

15. Документи треба датувати. Подаючи один документ, дату його треба позначати в передмові або примітці; коли ж це серія документів, то в заголовку до кожного документа. Коли документ датовано за старим стилем, то дати подають так: попереду пишуть дату за новим стилем в квадратних дужках, потім подають дату за старим стилем ([17] 4-го червня 1917 р.), коли це документи ХХ сторіччя.

Якщо дату документа встановлено тільки приблизно, то ставлять крайні її межі через рису, відмічаючи це в примітці.

16. Великої уваги слід приділити створенню заголовків. Треба давати заголовок максимально точний, стислий і політично загорений.

Як правило, до складу заголовку входять такі основні елементи: а) № документа в межах серії, б) визначення діловодної або літературної форми документа (рапорт, лист, декрет, протокол або ж нотагки, чорнетки, уривок), в) визначення автора та адресата, якщо це резолюція, то хто запропонував та ухвалив (збори, з'їзди тощо); г) коротке формулювання змісту документа; д) визначення дати, а інколи також діловодного номеру і місця виникнення документа.

Для наочности наведемо кілька прикладів типових заголовків:

1) „№ 1. Резолюція комісії, ухвалена 2-м Всеукраїнським з'їздом архівних робітників на доповідь про генеральний плян— 4 грудня 1931 р.“;

2) „№ 2. Прохання Богопільських „хліборобів“ до уповноваженого гетьманського уряду (при австро-германському командуванні) прислати військо, щоб встановити „твердий порядок“— 10 квітня 1918 р.“

Такого роду заголовки треба давати документам незалежно від того, друкують їх серіями чи окремо.

17. Публікуючи ряд однородних документів із стереотипними звертаннями і заключними абзацами, треба їх скорочувати (після того, як їх наведено вже в одному з документів повнотою), позначивши пропущені місця крапками і кожного разу застерігши в примітці.

18. Коли серію однородних документів об'єднано спільним

для всієї публікації заголовком, то на кінці кожного документа треба позначити підпис і дату його.

19. Одна з відповідальніших частин наукової публікації документів є складання приміток. У примітках треба оформлювати зміст тексту документів, пояснювати текст, подавати фактичні виправлення, критикувати зміст, особливо якщо є перекручення історичних фактів, критикувати тлумачення подій, подане в самому документі.

Примітки мають доповнити передмову, подати марксо-ленінське освітлення змісту документу і тим самим зробити архівний документ бойовим клясовим зчаряддям, зробити документ приступним для широкого читача.

В тих випадках, коли документ своїм змістом перекручує марксо-ленінське розуміння історичного процесу, перекручує окремі факти, оминає ті, чи інші історичні моменти, надто побіжно згадує про найважливіші історичні події, в примітках треба розкрити клясові стосунки, що створили це джерело.

Часто складання приміток вимагає самостійного наукового дослідження питання.

20. Крім історичних приміток треба ще подавати біографічні, географічні, технічні та іноді й бібліографічні примітки, зокрема:

а) Примітки біографічного характеру треба подавати не до всіх осіб, згаданих у документі, а лише до тих, розшифровання яких розкриває зміст і поширює рямці документу. Розшифровуючи імена відомих історичних діячів, складач приміток повинен віддати найбільшу увагу тим моментам їхньої діяльності, з якими пов'язаний текст коментованого документу.

б) В архівних примітках до документів, крім посилань на фонди і т. інш., треба відзначати також відсутність в архівному фонді документів, на які є посилання в публікованих текстах, відсутність додатків до документів тощо.

в) Характер географічних, бібліографічних та інших приміток остільки очевидний, що окремих коментарів не вимагає.

21. Матеріал для приміток можна брати з найпевніших друкованих джерел, як от збірки творів Леніна, Маркса-Енгельса, видання Інституту Леніна тощо. Можна цитувати перевірені критикою видруковані вже примітки, посилаючись на джерело їх.

22. Для приміток конче потрібна найбільша стислість та чіткість. У журналі „АРУ“ примітки (як правило) друкуватимуться під текстом документів.

23. Готуючи документи до друку, можна скорочувати їх текст у тих частинах, що не стосуються безпосередньо до теми публі-

кації, або повторюють удруге вже поданий зміст тощо.

Однак, братися до цього треба з великою обережністю. Не надруковані частини документів треба відмітити крапками, зазначивши це в примітці. Іноді, щоб наведену частину змісту документу не виривати з контексту, треба пропущені місця коротко переказати своїми словами у примітці.

V. Подання і зовнішнє оформлення тексту

1. Відповідно до завдань просувати історичні документи до мас—ми ставимо собі за мету не так точне відтворення того способу, яким текст накреслено, як точне подання самого тексту.

Тому треба рішуче відкинути таке ставлення історика-архівіста за якого він відмовляється сам критикувати текст, дбає лише за те, щоб зберегти найбільшу кількість зовнішніх особливостей документу, але передаючи критику його комусь іншому.

Не ставлячи собі за мету точно передавати всі особливості накреслення тексту, аби полегшити і спростити читання та розуміння документу, ми все ж таки повинні відбити ці особливості в підрядковому тексті у формі приміток, а саме:

а) Помітки на документах, які, з погляду основного завдання, варто відзначити—подають у підрядкових примітках, згадавши, до якого місця тексту вони належать та, по змозі, хто зробив ці помітки.

Діловодні помітки, що не мають істотного значення, не відтворюють.

б) Скорочені слова відновлюють цілком усі, крім загально-вживаних, ставлячи відновлені місця в квадратіві дужки.

в) Підкреслені місця відзначають розрядкою; коли підкреслень кілька—подають примітку (наприклад, „підкреслено тричі“).

г) Чужоземні слова в тексті залишають, подаючи в примітці переклад.

д) Прогалини в документах зазначають рисками (— — —). В примітці ж пояснюють причини (якщо можливо) прогалин та їхній розмір (наприклад, „пошкоджено 7 рядків“).

е) Пропуски редакції (коли неможна розібрати тексту або ж з якихось інших причин) зазначають крапками (.....) та пишуть в примітці скільки випущено слів.

ж) Незначні помилки, які не змінюють смислу, виправляються в тексті без застережень.

е) Неясні місця, які залишені без виправлення, слід застерегти в підрядкових примітках словами—„так в оригінал“.

1) Якщо те, чи інше виправлене місце припускає можливість іншого виправлення, то в примітці треба подати виправлене оригінальне місце тексту.

2. Надмірне завантаження підрядкового апарату небажане, а тому там, де це можливо, його треба уникати, наприклад, однакові виправлення, що зустрічаються кілька або багато разів, застерігаються лише один раз, але це треба підкреслити у примітці до першого такого виправлення.

3. Порядок накреслення матеріалу в межах документу не завжди треба зберігати; напр, стару форму протоколу, коли на одному боці листа написано „слухали“, а на другому „ухвалили“, слід змінити, пишучи одразу ж під кожним пактом — „слухали“ пакт — „ухвалили“.

4. Документи, писані за старою ортографією, передаємо новою, не згадуючи про зміни в кожному окремому випадку.

Вживаючи нової ортографії, треба зазначати в примітках тільки ті окремі місця, застереження яких потрібно для уявлення про ортографічні особливості авторського тексту.

Ортографію оригіналу можна залишати тільки тоді, коли треба зберегти особливості тексту для характеристики індивідуальних властивостей тексту, як додаткові риси до характеристики автора.

5. Пунктуацію в документах треба подавати загально вживану тепер. Пунктуацію оригіналу зберігаємо тільки в окремих випадках.

6. Як правило, документи, писані чужоземною мовою, треба подавати у перекладах.

Але, коли потрібно, поряд з перекладом треба також подавати документ і мовою оригіналу. У примітці треба згадати, хто і коли зробив переклад (упорядчик, канцелярія і т. інш.).

В таких випадках раіш подається переклад (із заголовком — „переклад“), а потім текст мовою оригіналу. Що ж до документів, писаних російською мовою, то такі подають мовою оригіналу, крім документів радянського походження, починаючи з 1917 року

7. Вище подано основні елементи, з яких складається робота, щодо підготовки документів для публікації в „АРУ“.

Провадити цю роботу треба в такій послідовності: а) вибір і формулювання теми, б) добір і внутрішня критика документів (вивчення змісту, перевірка його вірогідності, критика того тлумачення, що подано в тексті, тощо); в) зовнішнє оформлення тексту (відтворення зовнішніх особливостей), нарешті, оформлення змісту (розташування документів, складання приміток, заголовків, передмови тощо).

№ 17. 1932, 16 травня. – З протоколу №17 засідання колегії ЦАУ УСРР в справі видання турецько-татарських документів з архіву Коша Січі Запорозької.

Присутні: гг. Семко, Герасименко, Пташинський, Білик, Юрченко, Панов, Нікітін, Насонова, Климаєв.

Слухали:

1. Про видання турецько-татарських документів з архіву Коша Січі Запорізької (доп[овідач]) т. Премислер)

Ухвалили:

1. Вважати, що турецько-татарські документи мають значення як історичне, так і мовно-лінгвістичне, бо дають матеріал для марксіського мовознавства аби дослідити відмінні татарські діалекти, що створились не в однакових соціально-економічних умовах.

2. Документи стосуються взаємин Коша з Кримським ханом та феодальною Туреччиною кінця XVIII ст. чи то у вигляді дипломатичних стосунків чи торгових зв'язків.

3. Матеріали висвітлюють: розвиток вільно-капіталістичних елементів на землях Січі, значіння феодальної класи в Січі, її стосунки з феодалами ханства та Туреччини.

4. Документи мають унікальний характер, оскільки не збереглося компактних матеріалів Кримського ханства, як різних часів, так і даної епохи, а тому матеріали цих документів має значення для Кримської АСРР під кутом зору вивчення класової боротьби в феодальному Кримському ханстві в XVIII ст.

5. Видання документів викриватиме реакційні твердження панісламістів, щодо "сільських інтересів" народів ісламу.

6. Одночасно матеріал викриває контрреволюційне фальшування "проповідів" пантюркістів щодо об'єднання народів тюркського походження за програмою феодально-буржуазної Туреччини.

7. Виходячи з вище згаданого, видання турецько-татарських документів включити до плану публікаційної роботи 2-ої п'ятирічки.

8. Самі матеріали при їх виданні підготовлювати як окремі томи Архіву Січі.

[9.]

* Номера 9 в документі бракує.

10. До згаданих тем має увійти не лише турецько-татарське листування, та документи, листування Січі та окремих осіб, що безпосередньо пов'язане з цими турецько-татарськими документами.

11. Доручити науково-методологічному сектору питання документів окремих осіб пов'язати з турецько-татарськими документами. Обговорити на засіданні по обговоренні колегії подати конкретні пропозиції.

12. Документи слід видаватися мовою оригіналу, перекладати на українську окремі документи, видавати всі документи однаковс з західно-європейських мов.

13. До часу видання документів перекласти українською мовою.

14. До цієї роботи приступити в 1932 р. Оскільки видання цього матеріалу мусить бути зацікавлені ЦАУ Кримською АСРР наукові заклади СРСР, зокрема УСРР, для підготовки та видання цих матеріалів, вийти у погодження з ЦАУ Крим[ської] АСРР, ВУАН та з Інститутом сходознавства, поставивши питання про допомогу у підготовці і матеріалізації витрат.

15. Доручити науково-методологічному кабінету до 1 липня опрацювати питання про видання документів Січі Запорізької.

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1509, арк.20–21. Машшюпис. копія.

№18. 1933, травень. – Проект технічних правил дл. археографічних видань, складений бригадою АК ВУАН (К.О.Лазаревська, Г.А.Петренко, М.В.Геппенер)

Наукові публікації архівних матеріалів Археографічна Комісії ВУАН мають на меті подати клясово вигриманий архівний матеріал для історично-наукових досліджень, що переводяться на основі марксо-ленінської науки, й тим самим ведучи нещадну боротьбу з буржуазними науковими течіями в археографії та ідеологічно підтримуючи диктатуру пролетаріату.

Методологія і техніка археографічних видань це одне питання – таке положення цілком правильно затверджено II з'їздом архівних робітників – методологію визначає техніка. цього ясно, що технічні правила наших археографічних вида мусять виходити з оснoв марксо-ленінської методології.

Тільки буржуазна наука вважає можливим, видаючи науко документи, обмежитися нібито самим техніцизмом, за яким на ді провадяться потрібні їм історичні концепції й теорії.

Тому в археографічній роботі ми мусимо вперто боротися проти техніцизму і об'єктивізму, який завжди вживається з метою заховати ворожі пролетаріятові теорії й приводить до фальшування історичних подій.

Ці правила технічного характеру для археографічних видань, що тут подаються, базуються на положеннях щодо цього питання, затверджених II-м з'їздом архівних робітників. Вони не єсть щось стале і непорушне, в процесі дальшої роботи над обробкою до друку архівних матеріалів на підставі марксо-ленінської методології, залежно від того методологічного підходу, що вимагатимуть ці матеріали, правила мусять поглиблюватися й удосконалюватися.

Кожне археографічне видання мусить складатися з передмови, текстів з примітками, покажчиків (особового, географічного і предметового) і огляду. Крім цього в міру потреби додаються: бібліографія, хронологічна або якісь інші таблиці, пояснення незрозумілих слів та термінів.

Передмова мусить мати в собі чітку клясово-витриману ідеологічну і політичну настанову щодо потреби видання документів, охоплюючи цей момент як можна ширше. Крім того, в передмові мусить бути поданий опис того матеріалу, що друкується, зазначаючи стан його збереження та характерні риси зовнішнього вигляду, а також ще деякі відомості, які будуть зазначені далі. В опису мусять буги оговорені всі зміни, що робляться в докум[енті] проти рукопису.

Покажчики особові мають давати крім покликання на сторінку друку про кожну особу, такі відомості: ім'я, прізвище, посада або соціальний стан або інші відомості, що характеризують дану особу і що редактор вважає за потрібне відзначити (родинні відносини тощо).

Відомості географічні мусять, по можливості, давати вказівку на місцевість, де знаходиться дана географічна одиниця. У предметовому покажчику подаються предмети та соціалістичні відношення (торгівлі, ремес[е]л тощо).

По можливості, до текстів додаються фотознімки як характерних сторінок рукописа, так й інші (наприклад, малюнки та портрети, що єсть у рукопису або в'ягалі, що характеризують його зміст, тощо).

Друкується текст гражданським корпусом, додатки від редактора в тексті – курсивом в квадратних дужках.

* Так в тексті, скоріше слід було б : соціальні.

Якщо видається збірка документів, то до окремих документів подаються заголовки. Коли документ має заголовок в оригіналі, то цей заголовок подається й в друку. Крім цього редактор подає свій заголовок, що мусить дати чіткий політично-класовий зміст документу, ім'я, прізвище та посаду, або соціальний стан осіб, що подають та одержують цей документ, дату (рік, місяць, число). Коли деякі з цих відомостей єсть у заголовку оригіналу, то їх можна не повторювати. Коли деякі з цих відомостей не подані в документі, то редактор може подати їх від себе, базуючись на змісті документу, або на якихсь інш[их] відомостях, про що він зазначає в примітці, мотивуючи підстави для подання їм відомостей.

Заголовок оригіналу друкується курсивом.

Якщо від редактора – друкується курсивом в квадратних дужках.

Документи, що походять до І.ІІ. 1918 р., датуються за старим стилем, ті, що походять після І.ІІ.1918 р., – за новим стилем. Також за новим стилем датуються дипломатичні документи та західньо-європейські.

Роки, зазначені від так званого “створення світу”, подаються в оригіналі з додатком в квадратних дужках року за обчисленням нашої ери.

Група документів, тісно пов'язана між собою змістом формою, може мати один спільний заголовок від редактора незалежно чи має вона в оригіналі окремі для документів заголовки чи один спільний.

Для діловодної одиниці можна обійтись одним заголовком від редактора, який мусить характеризувати зміст цієї одиниці цілому, зберігаючи заголовок оригіналу, якщо він є.

Якщо ця ділова одиниця поділяється на частини по зміст або формі, то в міру потреби їм можна надати окремі заголовки від редактора, крім загального. Коло кожного окремого документу відповідній одиниці даються такі відомості: ім'я, прізвище та посада або соціальний стан осіб, що надають та одержують його, і дату коли вона не стоїть на початку документу, а також порядков нумерацію документу.

Якщо контрольні архівні відомості тіж самі для всієї збірки документів, то вони друкуються в передмові так, як і для діловодних одиниць, на кінці кожного документу зазначається номер документу або сторінки рукопису петитом в дужках.

Якщо контрольні архівні відомості різні для документів, я друкуються, то вони подаються на кінці кожного документа петитом

в дужках.

Якщо зберіглося дві чи кілька редакцій того архівного матеріалу, що друкується, то вибір основного списку залежить від редактора, що він робить, базуючись на політично-класовій аналізі редакції і зазначаючи в передмові підстави щодо вибору. Відміни інших редакцій подаються в міру потреби в примітках.

Якщо зберігся оригінал та його копії, то, як правило, текст друкується за оригіналом, а відміни копій подаються в примітках, коли вони заслуговують на увагу. Про наявність копій в усякому разі зазначається в передмові.

Якщо в тексті документів єсть повторення великі розміром, то їх можна не друкувати, а покликати на попереднє, дрібні повторення друкуються.

До чужеземних текстів в міру потреби додається переклад українською мовою в підвалі або у дві колонії.

Сторінки оригіналу зазначаються в друку в тексті чорним шрифтом в дужках.

Рядки не зберігаються крім специфічних випадків (вірші тощо).

Великі літери, розподіл слів, пунктація зазначаються по-сучасному, про що зазначається в передмові.

Але коли в оригіналі пунктація або великі літери мають характерні риси, вони зберігаються, що оговорюється в примітці.

Коли пунктація, проставлена від редактора, може змінити зміст, то про це зазначається в примітці.

Числа слов'янські і латинські подаються арабськими, зазначаючи про це в передмові.

Знищені частини тексту (одірвані, затерті, зотлілі тощо) замінюються крапками, зазначаючи про це в примітці.

Якщо редактор пробує відновити їх, то ставить корпусом в квадраті дужки, зазначаючи в примітці.

Очевидні пропуски літер або слів поновлюються в квадраті дужках без застереження.

Помилки, опiski виправляються в тексті, зазначаючи в примітці. Для найвидатніших часів всі помилки та опiski в тексті не виправляються, але зазначаються в примітці.

Окремі слова або речення, дописані автором рукопису, як пропуск або додаток вставляються в текст, зазначаючи в примітці. Коли це зроблено іншою рукою або чорнилом, то оговорюється.

Приписки збоку або над текстом, що не входять змістом в текст, друкуються в примітках.

Після слів, не ясно прочитаних або незрозумілих, ставиться знак запитання.

Правопис для рукописів давніших часів, XV – до половини XVII в., до початків колонізаційних впливів Російської влади на Україні, передається цілком, вставляючи в гражданку відповідно оригіналу слов'янські літери, а також латинські літери, які відбувають тогочасні колонізаційні впливи Польщі.

Титла для цього часу розкриваються, вставні літери друкуються курсивом.

Літери, винесені в гору, ставляться в ряд. Тільки ь, винесений в гору, зазначається апострофом.

Правопис від половини XVII до кінця XVIII в., що відбиває на собі колонізаційну політику Росії, взагалі зберігається, а саме: зберігаються літери Ъ, Ъ, з о; слов'янські і латинські літери замінюються відповідними українськими. Титла розкриваються без зазначення, тільки у випадку неясності оговорюється в примітці.

Виносні літери ставяться в ряд.

Починаючи з кінця XVIII в., коли російське письмо починає цілком панувати на Україні, це письмо переводиться на сучасний правопис.

Для українського письма, що тривається з кінця XVIII в. і до XIX-XX вв., поскільки на ньому відбилася колонізаційна політика Росії, правопис зберігається.

Допускаються скорочення, напр[иклад], царських титулів (для повних – (м.т.), для скорочених – (м.) тощо.

Часто повторюючися слово або цілі речення можна скорочувати, зазначаючи щоразу про це в передмові.

№ 19. 1934, січень. – Відомості про стан підготовки археографічних видань, запланованих для друку ЦАУ УСРР.

№ п/п	Назва видання	Кільк. арк.	Стан підготовленості додруку та загальна характеристика видань
1.	Видавничий портфель ЦАУ УСРР станом на 1/І 1934 (Публікаційні збірки) Більшовизація Чорноморської фльоти 1917 р. Документи добірав	20.	Видання цілком виготовлено до друку – з передмовою, прим[ітками] та інш. науковим допоміжним матеріалом. На рецензуванні видання ще не було.
2.	Покілевич Польська інтєрвенція на Україні 1920 р. Документи добірав Свідзинський	25.	Видання підготовлено. Є передмова, примітки та інш. науково-допоміжний матеріал. Було на рецензуванні. Потребує кардинальної переробки в частині передмови та приміток і ретельного перегляду документів.
3.	Польські легіони на Україні 1917–1918 рр. Документи добирає Михайлов	15.	Видання підготовлено. Є передмова, примітки та інш. науково-допоміжний матеріал. Потребує кардинальної переробки в частині передмови та приміток і ретельного перегляду матеріалів.
4.	Михайлов	20.	Видання в частині матеріалів до друку підготовлено. Немає передмови, прим. інш. науково-документального матеріалу.

№ п/п	Назва видання	Кільк. арк.	Стан підготовленості додруку та загальна характеристика видань
5.	Польське повстання на Україні в 1863 р. та Укр. селянство Бригада Козаченка	30.	В частині документів і матеріалів видання під- готовано. Було на рецен- зуванні. Немає передмо- ви, прим. інш. науково- допоміжн[ий] матеріал.
6.	Польське повстання на Україні Шиян	20.	Видання до друку підго- товлено. Є передмова, примітки і інш. науково- допоміжні матеріали. На рецензування передано в Інст. історії Академії
7.	Інвентарна реформа на Правобережній Україні Клименко, Мокрій	30.	Видання потребує реда- гування, ретельного пе- регляду документів та переробки передмови, приміток і всього наук[ово]-допоміж- [ного] матеріалу.
8.	Гайдамаччина на Слобо- жанщині	15.	Видання підготовлене, було на рецензуванні, потребує переробки з розумінні добіру додат- кових документів з се- лянських повстань др. пол. XVIII ст. з інших територій Лівобер. України.
9.	Матеріали до історії Луганського заводу 1795–1878 рр. Матвієвський	15.	Видання до друку ціл- ком підготовлене – з передмовою примітками і інш. допоміжн[им] ма- теріялом, але затримане передачею до друку

№ п/п	Назва видання	Кільк. арк.	Стан підготовленості до друку та загальна характеристика видань
10.	Залізно-рудна та металургійна промисловість на Лівобережній Україні в XVI–XIX ст. Огльблін	20.	Упорядникам видання до друку підготовлено. З передмовою, примітками і інш. науково-допоміжними матеріалами. На рецензуванні ще не було.
11.	Історія Червоної Гвардії на Україні Премислер	20.	Збірник перебуває на редактуванні в секретаріаті головної Редакції "Історії громадянської війни".
12.	Матеріали до історії торгівлі на Україні в п. пол. XIX ст. Дм.Соловій	25.	Видання упорядниками підготовки* здано, редактування ще не було

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1509, арк.12–13. Машинопис. копія.

№ 20. *Не раніше лютого 1934 р.* – Відомість про затримані редакційно-видавничим відділом ЦАУ УСРР і недопущені до друку археографічні видання та про суми державних збитків по цих виданнях які знаходяться в редакційному портфелі ЦАУ

1. "Польська інтервенція 1920 р."

Документи добирав по архівах, писав передмову та коментарі до них фашист Свідзінський, з яким націоналісти Семко і Герасименко склали договір на це 12. IV–1931 р. Збірка до редакційного відділу передана у вересні 1932 р. Тоді ж за розпорядженням Семка бухгалтерією видано було Свідзінському 425 крб. і 25 коп. авансу. За визначінням тодішнього націоналістичн.о керівництва інституту Історії ВУАМЛІНУ (Карпенко) була надіслана націоналісту Олійнику на рецензію, яким

* Так в тексті.

була апробована до друку, але до друку не передана і до вдавництва не передавалася. Розмір збірки 25 др. арк.

2. “Польські легіони на Україні 1917–1918 рр.”

Документи добирав і писав передмову та коментарі до них фашист Михайлов. Збірка передана до ред. відділу ЦАУ в березні 1933 р. Тоді на його видано було 938 крб. і 25 коп. авансу. Збірка до друку не пішла, затримана після перегляду у ред. відділі. Обсяг збірки коло 6 арк.

3. “Чорноморський флот в 1917 р.”

Документи добирав і писав передмову та коментарі до них націоналіст Похилевич за договором 18/VI–1931 р. Збірка передана до редакційно-видавничого відділу ЦАУ в серпні 1933 р. Тоді на його видано 1150 крб. грошей. Через ідеологічну шкідливість контрреволюційне, націоналістичне трактування історії Чорноморського флоту в період переростання буржуазно-демократичної революції на пролетарську соціалістичну, як передмові, так і в наборі документів; збірку затримано і до друку недопущено. Обсяг збірки 20 др. арк.

4. “Інвентарна реформа на Правобережній Україні”

Добирав документи і писав передмову і примірники до них буржуазний професор націоналіст Клименко (ВУАН) та син куркул Мокрий, що був тоді аспірантом ЦАУ (Київ). Договір з ним був підписано 2 червня 1931 р. Роботи передано до редакційно-видавничого відділу в травні 1931 р. Тоді ж їм було видано аванс 887 крб. і 50 коп. Роботу як ідеологічно шкідливу, з одверти буржуазно-куркульськими трактовками питань історії реформи був тоді ж забраковано редакційним відділом ЦАУ і до друку і допущено. Обсяг збірки коло 30 др. арк.

5. “Гайдамаччина на Слобожанщині”

Добирав документи і писав передмову до них та коментарі націоналіст М.Горбань за договором 11 серпня 1928 р. Роботу він подав до ЦАУ в 1930 р. Тоді ж вони були передані до друку, тільки після арешту Горбаня в 1931 р., після перевірки змісту друкування цього видання було припинено, як шкідливе одверт націоналістичне. Обсяг збірки 15 др. арк. Видано грошей 1500 кр

6. “Матеріали до історії Луганського заводу 1795–1878 рр.”

Добирав документи і писав передмову та коментарі до них М.Матвієвський за договором, що його підписано 9 вересня 1931 р. Робота поступила до редакційно-видавничого відділу ЦАУ в кінці 1931 р. Була передана до Укрголовліту, дозволена до друку. Але після спільного перегляду політредактурую Партвидаву і редакційно-видавничого відділу ЦАУ друкуванням була затримана через політпевірне освітлення кріпацької мануфактури і, головне, з оборонних мотивів. Матвієвському видано 1290 крб. грошей. Обсяг збірки коло 30 др. арк.

7. “Залізнорудна та металургічна промисловість на Правобережній Україні в XVI–XIX ст.”.

Добирав документи і писав передмову та коментарі до них буржуазний професор і націоналіст Оглоблін за рекомендацією Семка. Договір з ним було підписано 7 квітня 1932 р. Збірка поступила до ЦАУ в липні 1933 р. Тоді ж йому було видано 900 крб. авансу. Роботи після рецензії у редакції по видав[ничому] відділу була забракована як ідеологічно-шкідлива націоналістична. До друку не передавалася. Зараз перебуває в прокуратурі Харківського обласного суду в справі стягання з нього авансових сум. Обсяг збірки коло 15 др. арк.

8. “Матеріяли до історії торгівлі на Україні в перший половині XIX ст.”.

Робота в чорновому вигляді перебуває в ред. відділі ЦАУ. Добирав документи Соловей Д. за договором, підписаним 19 червня 1931 р. Робота поступила до ЦАУ в кінці 1933 р. Як неактуальна і шкідлива добром документів в дальнішу редакційну обробку не пішла. Соловей одержав за це 380 крб. Обсяг коло 30 арк.

[9]. а) “Документи до історії українського національно-буржуазного руху в др. пол. XIX ст.” 14 тек.

[10]. б) “Документи до історії робітничого руху за роки піднесення та імперіалістичної війни на Україні”. 10 тек.

11. б) “Документи до історії Брянського заводу”. – 6 тек прийняті по акту від ліквідному інститут української культури від 15/II–1934 р. Документи не систематизовані і до друку не підготовані. Вони підбиралися співробітниками цього інституту по архіво-сховищам УСРР та РСФРР. ЦАУ стоять ці матеріали 2,250 крб.

11 добірок обсягом 221 др. арк. – збитків 9.721 крб.

На редакційній обробці такі збірки:

- 1) Польське повстання 1831 р.
- 2) Польське повстання 1863 р.
- 3) Червона гвардія на Україні.
- 4) Щоденник Кістяковського

[Збірник до імперіалістичної війни]

[Зав ред.-вид. відділу ЦАУ].

ЦДАВО України, ф.14, оп.1, спр.1509, арк.112–115. Оригінал. Незасв. машиноп. прим. із правкою.

№ 21. 1971, 27 березня. – Звернення голови АК АН УРСР акад. А.Д.Скаби до Президії АН УРСР в справі введення в комісії штатної посади відповідального секретаря

До Президії АН УРСР

Згідно постанови Президії АН УРСР № 149 від. 29. IV. 1969 р. при Академії наук Української РСР працює Археографічна комісія. До її діяльності залучені визначні вчені Української РСР, широке коло наукової громадськості, ентузіасти. Спільними зусиллями широкого кола науковців випущено у світ важливе історичне джерело – Літопис Самовидця, найближайшими роками буде підготовлено до друку Літопис Грабянки. Крім цього опубліковано збірники документів “Гражданская война на Украине (1918-1920 гг.)” (в 4-х книгах), “Історія колективізації сільського господарства Української РСР” (в 3-х книгах). Нещодавно підготовлено до друку збірник “Археографія України”.

Широкі плани у Комісії на майбутнє. Зокрема, передбачається дальша публікація пам'яток старовини (літописів, документів козацької старшини, різного роду мемуарної літератури, листів тощо), які мають виняткове значення для дальшого розвитку історичної науки. Публікуватимуться документи, які свідчать про перемогу Радянської влади на Україні, будівництво соціалізму тощо.

Здійснювати цей великий обсяг роботи на громадських засадах Комісія не має можливості. В зв'язку з цим Бюро Археографічної комісії АН УРСР просить Президію АН УРСР розглянути питання про виділення для Комісії посад

відповідального секретаря, встановивши йому ставку 115 крб. на місяць.

В обов'язки відповідального секретаря буде входити: ведення діловодства, збір матеріалів, організація рецензування та підготовка до друку щорічника "Археографія України", координація діяльності Археографічної комісії з вузами республіки та іншими установами, листування та зв'язки з авторами та вченими республіки, підготовка засідань Археографічної комісії тощо.

Голова Археографічної комісії АН УРСР

академік АН УРСР

А.Д.Скаба

Діловодний архів ІУА. Відпуск.

III

НАУКОВО-ДОВІДКОВИЙ АПАРАТ

Хронологічний покажчик*

ІХ–Х ст. 98.

ХІ–ХІV ст.: 37, 41, 49, 52, 70, 71, 122, 181, 213.

ХV–ХVІ ст.: 1–4, 10, 14, 16, 20–22, 25, 26, 28, 31, 34, 37, 41, 44, 45, 47, 49–52, 54–57, 59, 63, 64, 67, 68, 70, 71, 74–76, 81, 84, 85, 93, 95, 105, 109, 113, 121, 122, 126–128, 134, 160, 164, 188, 202, 250, 416, 455, 460, 474.

ХVІІ ст.: 6, 11, 13, 15, 16, 19, 21, 22, 25–32, 34, 35, 37, 41, 43, 46, 53, 56–59, 60, 63, 67, 68, 71, 72, 75–81, 83–89, 91, 93, 95, 97, 99, 100, 101, 102, 105–108, 114, 118, 121–123, 125–128, 131, 134, 140, 147, 147, 150–155, 159, 160, 162–164, 167, 169–171, 175, 180, 182, 186, 188, 195, 201, 202, 207, 208, 210, 214, 223, 226, 230, 242, 245, 250, 251, 255–257, 259, 262, 263, 265, 270, 272, 276, 278, 286, 289–291, 298, 299, 308, 324, 347, 356, 371, 373, 375, 416, 417, 444, 455.

ХVІІІ ст.: 15, 16, 24, 26, 28, 31, 32, 35, 38, 46, 48, 53, 59, 60, 62, 63, 67, 71–73, 75, 77, 82, 84, 86, 90–92, 94–96, 99, 100, 101, 104, 106, 107, 110, 111, 116, 118–120, 123, 125, 127, 129–131, 134–136, 138–140, 142, 144, 147, 148, 150, 153–155, 157, 163, 165, 170, 172, 173, 175–177, 183–186, 188, 190, 192, 193, 198–204, 209, 211–213, 216–219, 223, 225, 227, 229, 230, 237, 239, 242, 243, 246, 250, 255, 257–260, 264, 267, 268, 274, 276, 281, 286, 288, 290, 297–299, 306, 308–310, 320, 324, 336, 342, 348, 357, 366, 371, 375, 377, 417–419, 447, 449, 469, 471, 473.

перша половина ХІХ ст.: 17, 61, 62, 65, 69, 71, 75, 110, 112, 116–118, 124, 125, 127, 132, 133, 136, 141, 145, 146, 153, 156, 172, 178, 186, 187, 194, 197, 201, 202, 213, 216, 224, 230, 237, 239–241, 243, 280, 283–286, 288, 292, 294, 296, 308, 323, 336, 337, 346, 349, 351–354, 358, 360–363, 366, 369–371, 386, 407, 409.

друга половина ХІХ ст.: 17, 65, 66, 116, 117, 124, 132, 133, 145, 153, 174, 186, 187, 189, 196, 202, 205, 213, 220, 221, 229, 232, 237–241, 244, 245, 261, 280, 283, 285, 287, 292, 293, 295, 296, 300, 301, 304, 308, 321, 328.

*До покажчика не внесено видання, точні хронологічні межі яких визначити неможливо: 18, 23, 33, 36, 39, 40, 42, 69, 95, 103, 115, 137, 158, 166, 168, 188, 191, 202, 222, 273, 306, 333, 467.

337–339, 346, 349–352, 354, 358, 361–364, 369–372, 374, 387, 391, 400, 406, 435–438, 442, 443, 445, 450, 458, 459, 464.

XX ст.: 1901–1917 **pp.:** 124, 145, 153, 161, 174, 186, 189, 196, 221, 223, 232, 235, 238, 240, 241, 244, 248, 249, 252, 261, 271, 279, 282, 283, 292, 293, 296, 300, 301, 305, 307, 308, 312, 349, 351, 352, 354, 355, 358, 361, 362, 364, 366, 368, 369, 371, 372, 374–376, 383, 388, 401, 402, 406, 408, 410.

1917–1920 **pp.:** 221, 231–236, 238, 241, 248, 249, 266, 269, 275, 277, 302, 303, 313–319, 322, 325–327, 329–332, 334, 335, 340, 341, 343, 344–346, 348, 359, 365, 367, 378–382, 385, 389–399, 402–405, 411, 413, 433, 441, 442, 450, 453, 456, 462, 468.

1921– 1941 **pp.:** 215, 221, 238, 247, 249, 269, 322, 344, 365, 384, 395, 404, 413, 415, 424, 426, 433, 448, 450.

1941–1945 **pp.:** 412, 414, 421–423, 432, 440, 450.

1945 – серед. 1950-х **pp.:** 425, 427, 431, 434, 438, 450, 467.

сер.1950-х – 1970-і **pp.:** 428–431, 434, 439, 451, 452, 466.

Показчик видань, що не є документальними публікаціями

I. Видання джерел літературного та літературно-історичного характеру (красне письменство, духовна та полемічна література, літописи, щоденники, мемуари):

№№ 43, 54, 56, 57, 59, 60-63, 65, 66, 68, 71, 75, 81, 83, 84, 86-91, 93, 94, 95, 98, 99, 328, 329, 442.

II. Видання архівознавчого змісту (огляди, описи, переліки інші довідники):

№№ 273, 306-310, 333, 335, 374, 375.

III. Видання джерелознавчого характеру (наукові розвідки видання з допоміжних дисциплін, бібліографічні огляди):

№№ 69, 311, 335, 443-447, 449-452, 454, 459-461, 463, 465, 467, 468, 470, 472-474.

Іменний покажчик

Абраменко Е.	382, 180	Вернадський В.І.	31
Адамович С.	207	Витвицька О.І. (Вітвицька)	22, 105
Александренко В.І.	38	Вишневський І.	160
Альошин А.	341, 180	Вишневецькі	149
Алыгерович Д.	363, 182	Вітик С.	376, 384, 392, 182
Андрєєв	186	Владимирський-Будашов М.Ф.	21, 22, 26-31, 36, 39, 41
Андрияшев О.	197, 204, 222, 373	Возняк М.	88, 99
Анненков А.К.	220	Войнаровський А.	38
Антюпович К.Є.	250, 346, 349	Волин	24
Антонович В.Б.	8, 10, 17, 18, 189	Волковинський В.М.	448
Апанювич О.М.	447	Воропцов М.С.	194, 284
Апостол Д.	15, 211		
Багалія Д.І.	10, 14, 22, 23, 24, 94, 199, 221, 295, 461, 182	Галаган Г.П.	125
Баранович О.І.	25, 176, 231, 291	Гамрецький Ю.М.	453
Барбарук О.Л.	157	Галцов В.М.	108
Барвінок В.І.	158	Ганцова-Класен В.	294
Барвінський В.О.	24, 25, 200, 258, 262, 263, 268, 270, 309, 375	Гаркушецько Ю.	39
Баршполець О.Т.	456	Гельберг	24
Бевзо О.А.	37	Геттнер М.В.	204, 230
Бєялис М.	27, 279	Герасименко Ф.	24, 316, 180, 183-185, 203, 211
Бєльський Й.	109	Герасимчук В.	10, 11, 17, 31, 80, 167
Бібіков Д.Г.	10, 143, 145, 228	Гермаїє Н.Ю.	13, 14, 18, 104, 139, 161, 163, 165, 175, 186, 196
Білік П.А.	25, 27, 307, 319, 335, 355, 180, 181, 183, 186	Герман К.	391, 181
Боржовський О.	10	Гізель І.	13
Борохович М.	161	Гіцова Л.З.	447
Борщак І.	190	Гливенко М.	25, 307, 308, 374, 185
Боряк Г.В.	157	Глушко С.В.	174, 196, 301, 186
Брашівські	125	Гнатюк В.	10, 83, 99
Вагилевич І.	445	Гнатюк В.	26
Валк С.Н.	186	Голійчук Ф.	73, 82
Василецько М.П.	10, 12, 13, 14, 32, 39, 90, 96, 100, 118, 119, 121, 122, 138, 154, 173, 160	Голубєв С.Т.	16, 30, 34, 40, 43, 121
Васильєва М.Н.	24, 282, 307	Гончарук П.С.	454
Васильчиков	148	Горбаль М.В.	24, 25, 27, 259, 264, 265, 274, 284, 308, 311, 329, 375, 176, 177, 212, 229.
Величко С.	15, 37, 149	Гордицький Я.	11, 60
Веретєвников В.	24, 25, 27, 307, 311, 165, 185, 186, 229	Городецька О.	383, 181
Верещинський І.	20	Грабовецький В.В.	469
		Грабляк Г.	13, 15, 150, 214
		Грайчак І.М.	28
		Гретер	353

- Триценко 292, 319, 336-338,
343, 348, 349, 389, 180
- Грінбєрґ А. 231, 283, 296, 322,
327, 343, 348, 350, 380, 381, 387, 390,
406, 181, 182
- Гроскопф 12
- Грузинський О.С. 12, 14, 108, 113
- Грушевський М.С. 9, 10-12, 14-18, 21,
31, 44-56, 61, 64, 70, 72, 77, 81, 84,
90, 96, 102, 123, 124, 126, 144, 148-
152, 159, 160, 162, 171, 182, 184, 210,
150, 154, 155, 157, 186, 196, 228, 229
- Грушевський О.С. 10, 31, 118, 119, 135,
158, 162, 229
- Гуревич З. 24, 314, 180
- Гурко Й.В. 284
- Гурницький К.І. 450
- Гуслвистий К.Г. 27, 342, 181
- Дамаскін І. 14
- Данилевич В.Ю. 13, 242
- Данилюк А. 183
- Дем'ян Г.В. 445
- Денісов 351, 361, 389, 395
- Джиджора І. 10, 92
- Добжинський (Добжинський) 345, 378,
379, 180
- Довгонол В.М. 446
- Довнар-Запольський М.В. 14, 21, 22, 25
42, 121
- Домбровський В.Ф. 3, 4, 10
- Дорошенко П. 78, 157
- Драгоманов М.П. 17
- Дубов 319
- Дубровицький 365
- Дубровський В.В. 172, 211
- Енгельс Ф. 200
- Ергель Д.А. 42
- Єфимовський В.С. 375
- Єлисавета Петрівна (Єлисавета,
Єлисавета Петровна) 129
- Енсен А. 82
- Єрлич І. 13, 15, 37, 122
- Єфименко О.Я. 464
- Журба О.І. 31
- Завиттєвич В.З. 42
- Загредський 24, 341, 348, 350, 3
387, 390, 180
- Затонський В. 183
- Знаменок (Звєденюк) 337, 339, 354, 4
Зизанія Л. 57, 81
- Зизанія С. 57
- Зинов'єв К. 10, 86
- Іваненко П. (Петрик) 25, 255
- Іваницький С.М. 253
- Іваніпєв М.Д. 1-5, 7-10, 11, 14, 1
18, 35, 141, 143, 146, 147, 148, 22
- Іванов Ю. 24, 322, 180, 183
- Івасюта М.К. 28
- Іконіков В.С. 14, 40, 43
- Іргізов 292, 331, 337, 411
- Каматін І.М. 10, 22, 24, 27, 29,
35, 102, 104, 105, 115
- Камішпан О.М. 194
- Камінський В.Я. 24, 26, 227, 233, 2
283, 285, 287, 288, 282-296, 299,
302, 304, 321, 324, 332, 333, 180,
- Карамзін М.М. 49
- Каретнікова 24, 365, 180
- Карпенко Г. 24, 317, 180, 184,
- Карлюк Г.Ф. 155
- Кістяковський О.Ф. 27, 328, 442, 20
214
- Кириченко М.З. 182, 183
- Клепацький П.Г. 185
- Климаць 203
- Клименко П.В. 14, 22, 155, 170, 1
225, 229, 280, 281, 285, 337, 346,
349, 391, 181, 210, 212
- Климент, єпікоп словєнський 11, 1
- Ковальський М.П. 102, 14
- Когон Є. 194
- Козаченко А. 24, 372, 182, 210
- Кокошко С.С. 287, 294, 296, 35
386, 387, 390
- Колєсса О. 10, 60, 65, 66, 99
- Кольченко Ф. 331, 352, 354, 36
369, 371, 401, 181, 182
- Комарецько П.В. 461
- Кордт В.О. 14, 22, 31, 32, 12
130, 131, 140, 237
- Кордуба М. 10, 79
- Корєцькі 149
- Коривлович М.І. 22, 132, 146, 156

- Королівський С.М. 28
 Костомаров М.І. 123, 458, 155
 Котляр М.Ф. 470
 Котляревський І.П. 61, 62, 110
 Коцебу П. 284
 Коцюбинський М.М. 261
 Коцювський В. 10, 61
 Кочубеї 185
 Кравець М.М. 474
 Крацов Д. 226, 246
 Кравченко І.І. 24, 26, 193, 198, 205,
 216, 220, 228, 231, 233, 236, 248, 249,
 273, 274, 283, 285, 287, 288, 292–297,
 299, 300, 302, 304, 321, 323, 324, 331,
 333, 336–339, 343, 348–350, 352, 354,
 360, 371, 379, 381, 386, 389, 390, 399,
 401, 406, 407, 409, 181, 182
 Красинські 152, 156
 Кревецький І. 11, 78
 Криловський А.С. 43, 128, 149, 160
 Кримський А.Ю. 105, 450
 Крип'якевич І.П. 10, 11, 76
 Криванек 353
 Крупейник 363, 182
 Крutiна Л.Ф. 448
 Крутицький Б. 9, 31
 Кузьминська О.Д. 467
 Кулінич І.М. 468
 Куліш П.О. 16, 27, 102, 152, 155
 Курбський А.М. 10, 11, 14
 Курцівий П.П. 153, 186, 213

 Лазаревська А.О. 145
 Лазаревська К.О. 14, 143, 145, 149, 173,
 183, 192, 199, 201, 219, 240, 243, 249,
 204, 229
 Лазаревський М. 145
 Лазаревський О.М. 13, 19, 21, 32, 90,
 118, 135, 145, 157, 159, 160, 161
 Лебедєв О.О.(Лебедєв А.А.)168
 Лебедящев П.Г. 8,
 Лебедящев Ф.Г. 17
 Левицький К. 10, 49
 Левицький О.І. 8, 14, 3, 11, 15, 16, 20,
 37, 108, 114, 121, 122, 443
 Ленін В.І. 26
 Лінвиченко І. 329
 Липинський В. 10, 11, 85
 Луканенко 367, 180
 Лучкая М. 11, 69

 Лясота Е. 474
 Лятошнінський 206

 Мазепа І. 15, 157
 Макаренко М. 13
 Максимович М.О. 4–6
 Малиновський І.О. 164
 Машілов 24
 Маркешич М. 153, 156, 158
 Маркович О. 90
 Маркович Я. 10, 12, 90, 158
 Марков П.Г. 464
 Марковський 380
 Маркс К. 187, 200
 Маслов С.І. 14, 105, 108
 Матвієвський П. 230, 210, 213
 Мельник С.К. 28
 Микулич Г. 144
 Милевський К. 19
 Миших Ю.А. 30, 460
 Михайлов 209, 212
 Мірза-Авак'янци Н. 24, 282, 355,
 362, 181
 Мітюков О.Г. 27, 466
 Міяковський В.В. 132, 133, 157
 Модзалевський В.Л. 10, 12, 13, 14, 90,
 101, 107, 114, 157
 Мокрій О.А. 285, 292, 337, 352,
 380, 391, 181, 210
 Молчановський Н.В. 140
 Москвич Л.Г. 443
 Мухін М.Ф. 103
 Мюллер Л. 460
 Мякотин В. 160

 Назаревський О. 108
 Насонова О. 335, 183, 203
 Науменко В.П. 112
 Нікітін 183, 203
 Новицький В.І. 377

 Оболенський М.А. 15
 Огієнко І. 42
 Отлоблін О.П. 24, 25, 224, 230, 239,
 255, 294, 211, 213
 Окіншевич Л. 214, 222
 Олейнічук С. 323
 Олександров Н. 303, 305, 325, 180,
 183
 Олійник 211
 Оляничин Д. 175

- Орлик П. (Orlyk P.) 38, 73, 82, 120, 130, 190
 Острозькі 444, 149
- Панащенко В.В. 471
 Паноя 203
 Перетц В.М. 10, 14, 86, 99, 109, 137, 147
 Перфетський Є.Ю. 13
 Петренко Г.А. 204, 229
 Петровський М.Н. 195, 207, 245
 Петрунь Ф.Є. 188
 Петрушевич А. 31
 Підгайний С. 212, 224
 Пінчук Ю.А. 458
 Піотровський М. 10
 Платонов С. 186
 Покроєвський М.М. 184
 Покроєвський С. 24, 184
 Полетика Г.А. 13
 Політур 273, 287, 333, 340, 345, 379, 380, 386, 389, 409, 180
 Полонська-Василенко Н.Д. 163, 203
 Полуботок П. 161
 Пономаренко Л.А. 457, 473
 Попов П.М. 153, 186, 213
 Похилевич Д.Л. 28, 385, 180, 209
 Премислер І. 319, 335, 180, 183, 203, 211
 Приходько 181
 Проценко Л.А. 463
 Пташинський П. 275, 334, 393, 180, 183, 185, 203
- Радзивілл М.Х. 93
 Рапков 275, 180
 Редін М. 24, 364, 182
 Рибалка І.К. 28
 Романов Л.М. 275
 Ромаговський В.О. 14, 19, 24, 25, 27, 102, 134, 136, 169, 180, 202, 256, 257, 259, 260, 272, 274, 278, 298, 320, 371, 163, 170, 186, 229
 Рубач М.А. 23, 24, 27, 32, 267, 269, 279, 294, 313, 330, 180, 184
 Рубішштейн М. 274
 Рябінін-Скляревський О.О. 25, 26, 148, 284, 310
- Саяченко Ф.Я. 186
 Сакевич К. 11, 88
- Самойлович І. 169, 157
 Салгушки 149
 Салцевич А.В. 451, 452
 Сарбей В.Г. 459
 Свенцький І. 99
 Свідзінський К.К. (Свідзінський) 1, 145, 228
 Свідзінський М. 24, 340, 180, 211
 Семко С. 24, 183-185, 203, 211, 213
 Сейченко О.С. 185
 Сигізмунд III (Жигмонт) 13
 Сидоренко В.П. 472
 Сидоренко О.Ф. 449
 Скаба А.Д. 27, 28, 214, 215, 230
 Скарбек 344
 Скворода Г.С. 94
 Скоропадський І. 157
 Скубицький П. 238
 Слабченко М.Є. 17, 27, 163, 186, 196
 Слизький П. 331, 348, 368, 371, 389, 408, 181
 Слободський Г. 303, 305, 324, 180, 183
 Смаль-Стоцький С. 10, 99
 Смотрицький М. 43, 81, 89
 Соколов І.І. 103, 106, 116, 121
 Соловей Д. 370, 383, 181, 182, 211, 213
 Софронювич Ф. 11, 13, 30, 56
 Сперанська 275, 319
 Сталін Й.В. 28, 187, 188, 195, 196
 Стебицький 307
 Стороженко А.В. 20
 Стороженко М.В. 19, 20, 35, 117
 Стрельський В.І. 27
 Стрийковський М. 169
 Сгудинський К. 10, 11, 57, 68, 81, 89, 99
 Стульницький П. 469
 Судієнко М.Й. 15, 135, 149, 160, 161
 Сушицький Ф.П. 14, 22, 109
- Тарашченко 241
 Тарле Є. 186
 Танін Л. 25, 26
 Терезанська Г. 315, 180, 185
 Терещенко Ю.І. 462
 Тимченко Є.К. 149
 Тищенко М.Ф. 356, 357, 371, 373, 182

- Ткаченко М.М. 13, 14, 18, 111, 145,
163, 189, 191, 209, 221, 234-236, 251
Томашівський С. 10, 11, 58, 67, 69, 91,
93, 97
Тризна Й. 11, 87
Туптало Д. 13
- Ульяновський В.І. 30
Ульянович М. 65
- Федоренко П.К. 14, 19, 24, 25, 145,
177, 218, 223, 230, 290, 306
Федькович Ю. 66
Фрашко І. 10, 11, 59, 63, 66, 71,
75, 83, 87, 95, 98
Фрід 25
- Хаїт 318
Харлампович К.В. 217
Хінчін 273, 296, 333, 348, 380, 389
Хмельницький Б. 29, 33, 58, 162, 171,
182, 144, 157
Христофоров К. 195
- Чарторийські 149, 156
Черняк Є. 388, 182
Чечот О.М. 164
Чоколов І.І. 30
- Шамрай С.В. 163
Шевелєв А.Г. 27
Шевченко Т.Г. 9, 12, 27, 31, 61, 150,
151, 157,
Шевченко Ф.П. 27, 465
- Шекера І.М. 455
Шингарьов І.Й. 234, 235, 248, 252,
389, 411
Шиян 210
Шодуар С.І. де 1, 2
Шпитковський І. 11
Шпунт Р. 24, 25, 26, 328, 182
Штейн С. 359, 180
Шуйська М.М. 41
- Шербина В.І. 14, 125, 127, 129,
162, 171, 178
- Юзефович М.В. 6, 147, 150, 228
Юркевич В.Д. 160, 244
Юрченко А. 203
Юшков С.В. 181
Ющанський 27, 279
- Яворницький Д.І. 155
Яворський М.І. 139, 200
Яковлев А.І. 162
Яковлев С.О. 32
Ясинський М.П. 16, 28, 121
Ястребов Ф. 292, 331, 337, 338,
406, 182
- Batory S. 155
Micalowski J. 155
Sobieski J. 155
Zamojski J. 155
zołkiewski S. 155

Список скорочень

АК	Археографічна комісія
Архив ЮЗР	Архив Юго-Западной России
АПА	сектор агітації, пропаганди та археографії
<i>Грушевський М. Про видавця</i>	<i>Грушевський М. Про видавця джерел до історії українсько-руської / Записки до хв. виділу Наукового товариства ім. Шевченка у Львові // Справозданє з діяльності виділу і секцій Наукового товариства ім. Шевченка за час від загальних зборів дня 11 мая 1893 до 31 грудня 1894 рр. – Львів, 1895.</i>
Жерела	Жерела до історії України-Руси / Видає комісія Археографічна Наукового товариства ім. Шевченка
Записки НТШ	Записки Наукового товариства ім. Шевченка
ЗУНР	Західно-Українська Народна Республіка
ІР	Інститут рукопису
<i>Левицький О.М. Пятидесятилетие...</i>	<i>Левицький О.М. Пятидесятилетие Киевской комиссии для разбора древних актов. – Киев, 1893.</i>
Пам'ятки	Пам'ятки українсько-руської мови і літератури / Видає Комісія археографічна Наукового товариства ім. Шевченка
спр.	справа
УНР	Українська Народна Республіка

ЦЛУ	Центральне архівне управління
ЦВКУ	Центральний Виконавчий Комітет України
ЦДАВО	Центральний державний архів вищих органів влади і органів державного управління
ЦДІА	Центральний державний історичний архів
ЦНБ	Центральна наукова бібліотека

Перелік документів

№ 1. 1844 р., 15 лютого. – Із журналу четвертого засідання Київської археографічної комісії про затвердження структури і правил видання першої публікації “Памятники, издаанные Временной комиссией для разбора древних актов”, а також про підсумки досліджень М.Д.Іванишевим луцьких гродських книг, класифікація яких кінці 50-х рр. буде покладена в основу створення плану видання “Архива Юго-западной России”.

№ 2. 1844 р., березень. – З прохання Київської археографічної комісії до генерал-губернатора Д.Г.Бібікова допомогти одержати із Сенатського архіву в Санкт-Петербурзі необхідні документи Литовської Метрики. Визначення правил переписки текстів для видання “Памятников, издаанных Временной комиссией для разбора древних актов”.

№3. 1845 р. – З “Передмови” до першого тому “Памятников, издаанных Временной комиссией для разбора древних актов” Структура та правила видавання історичних джерел.

№4. 1848 р., 14 вересня. – Лист генерал-губернатора Д.Г.Бібікова до відомого краєзнавця, волніського поміщика К.К.Свидзинського із запрошенням до співробітництва в справі збирання матеріалів для видання Київської археографічної комісії. Пояснення до правил публікацій історичних джерел, прийнятих Комісією.

№ 5. 1858 р., серпень. – Повідомлення М.Д.Іванишева (у вигляді підрядкової примітки) про план та підготовку до друку нової редакції видання Київської Археографічної комісії “Архива Юго-Западной России” в його статті “Сведения о начале унии, изъятые из актов Киевского центрального архива”.

№ 6. 1859 р. – “Предисловие” М.В.Юзефовича до першого тому АЮЗР з викладенням програми та плану цього видання.

№ 7. 1894 р. – Записка проф. М.С.Грушевського до філологічного відділу НТШ “Про видання джерел до історії українсько-руської

№ 8. *Не пізніше 20 квітня 1905 р.* – Записка проф. М.С.Грушевського до Археографічної комісії НТШ в справі видання корпусу матеріалів до історії козаччини.

№ 9. *Не пізніше 16 грудня 1908 р.* – Запропонований проф. О.С.Грушевським Археографічній комісії НТШ план видання актів з внутрішньої історії Гетьманщини.

№ 10. *Не раніше грудня 1929 р.* – Складені В.О.Романовським правила для копіювання оригіналу книги Остерського магістрату 1625–1687 рр.

№ 11. *Не пізніше квітня 1930 р.* – Проект тимчасових правил для видання документів канцелярського походження другої половини XVIII та XIX вв., складений проф. В.О.Веретенніковим.

№ 12. *Між 11 квітня 1930 р. і жовтнем 1931 р.* – Проект правил археографічного опрацювання історичних пам'яток, складений В.О.Романовським.

№ 13. *1930 р.* – Правила видання тому “Матеріалів до історії гайдамаччини на Слобожанщині”, складені М.В.Горбанем.

№ 14. *1931 р.* – Перспективний план археографічних публікацій та архівознавчих видань Центрального архівного управління УСРР на 1931–1934 рр.

№ 15. *1931 р.* – Основні настанови до методології та техніки наукової публікації документів для потреб науково-історичного дослідження, схвалені II Всеукраїнським з'їздом архівних працівників.

№ 16. *1931 р.* – Правила науково-документальної публікації в журналі “Архів Радянської України”, схвалені II Всеукраїнським з'їздом архівних працівників.

№ 17. *1932, 16 травня.* – З протоколу №17 засідання колегії ЦАУ УСРР в справі видання турецько-татарських документів з архіву Коша Січі Запорозької.

№ 18. *1933, травень.* – Проект технічних правил для археографічних видань, складений бригадою АК ВУАН (К.О.Лазаревська, Г.А.Петренко, М.В.Геппенер).

№ 19. 1934, січень. Відомості про стан підготовки археографічних видань, запланованих для друку ЦАУ УСРР.

№ 20. *Не раніше лютого 1934 р.* – Відомість про затримку редакційно-видавничим відділом ЦАУ УСРР і недопущені до друку археографічні видання та про суми державних збитків по цих виданнях які знаходяться в редакційному портфелі ЦАУ.

№ 21. 1971, 27 березня. – Звернення голови АК АН УРСР ака А.Д.Скаби до Президії АН УРСР в справі введення в комісії штатні посади відповідального секретаря.

Зміст

Від упорядників	5
Передмова	6
I. Плани, проекти, проспекти видань Археографічних інституцій	33
Київська комісія для розбору давніх актів	35
Археографічна комісія Наукового товариства імені Шевченка у Львові	53
Археографічна комісія Всеукраїнської Академії наук	67
Археографічна комісія Центрального Архівного Управління УСРР	101
Археографічна комісія АН УРСР	127
II. Документальні додатки	139
III. Науково-довідковий апарат	
Показчики	217
Перелік документів	228

Підписано до друку 08.10.98. Формат 60x84 1/16
Ум. друк. ар. 13,48 Обл.-вид. ар. 14,5
Тираж 300 Зам. 702 1993 р. Ціна договірна.

Поліграф. д-ца Ін-ту історії України АН України
Київ-1, Грушевського, 4